

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 18 Ιανουαρίου 2026 • Έτος 16^ο • Αρ. φύλλου 908

Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΚΥΡΩΣΕΙΣ ΣΕ ΡΩΣΟΥΣ

Οι ισχυρισμοί Λακκοτρύπη «μπάζουν»

Η «Κ» αποκαλύπτει όλο το παρασκήνιο για τους τρεις Ρώσους που αναφέρονται στο βίντεο που διέρρευσε την περασμένη εβδομάδα. Αίολοι φαίνεται πως είναι οι ισχυρισμοί Γιώργου Λακκοτρύπη για «διασφάλιση» μη επιβολής ευρωπαϊκών κυρώσεων σε Ρώσους επιχειρηματίες. Σελ. 6

ΙΡΑΝ

Ενα καθεστώς στη μέγγενη

Οι εξεγερμένοι Ιρανοί βρίσκονται μεταξύ της άγριας καταστολής και των απειλών του Αμερικανού προέδρου Ντόναλντ Τραμπ για βομβαρδισμούς. Κινδυνεύει ο Χαμενέι να έχει την τύχη του Ασάντ; Σελ. 22, 23

ΕΛΛΑΔΑ - ΗΠΑ

Τι προβληματίζει την Αθήνα

Πολλά είναι τα θέματα που θα μπορούσαν να τεθούν στο επίκεντρο μιας ατζέντας σε μια μελλοντική συνάντηση του Έλληνα πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη με τον πρόεδρο των ΗΠΑ Ντόναλντ Τραμπ. Σελ. 18

Με Nurofen, ο πονοκέφαλος δεν θα χαλάσει τη στιγμή.

ΑΦΗΣΤΕ ΤΟΝ ΠΟΝΟ ΣΕ ΕΜΑΣ

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΠΡΟΣΕΚΙΜΕΝΑ ΤΗ ΣΗΜΕΙΑ ΤΡΟΠΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΕ ΤΟΝ ΙΑΤΡΟ Η ΤΗΝ ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΙΟ 142

VIDEOGATE - Η ΠΡΩΤΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΤΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Τεστ αντοχής για τον Πρόεδρο

Το χρονικό της (άτσαλης) διαχείρισης της κρίσης και τα λάθη που επιδείνωσαν τους κραδασμούς της διαρροής και οδήγησαν την Προεδρία σε αναδίπλωση

Ρωγμές στην αυτοπεποίθηση και τους σχεδιασμούς του Νίκου Χριστοδουλίδη ενόψει των προεδρικών του 2028, έχει προκαλέσει η διαρροή του επίμαχου βίντεο. Η ανατροπή σε μια στιγμή που η κυβερνητική εικόνα έδειχνε να σταθεροποιείται με θετικό πρόσημο, τον φέρνει

Πώς έστρεψαν το σκηνικό με το βίντεο που παγίδεψε το Προεδρικό. Σελ. 5

αντιμέτωπο με το πρώτο μεγάλο τεστ της θητείας του, να μετρά πληγές και να ανασυντάσσει δυνάμεις. Η κρίση που προκλήθηκε λειτουργεί για τον ίδιο ως σκληρό reality check, αγγίζει τον πυρήνα της πολιτικής του ταυτότητας και ενδέχεται να καθορίσει το πολιτικό του μέλλον. Σελ. 4

ΜΙΧΑΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΣ

Το ΔΗΚΟ δεν έχει λόγο να φύγει από την κυβέρνηση

«Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είχε και έχει καθαρά χέρια και το πρόγραμμα που συμφωνήθηκε με το ΔΗΚΟ υλοποιείται χωρίς ιδιαίτερες διαφωνίες». Σελ. 7

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Δεν καταρρέει το σύστημα του ΓεΣΥ

Ο υφυπουργός Ερευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής λέει στην «Κ» πως σύντομα θα ανακοινωθεί η νέα Εθνική Στρατηγική για εφαρμογή της τεχνητής νοημοσύνης σε δημόσιο και ιδιωτικό τομέα. Σελ. 10

ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΣΤΟ ΝΟΥΟΥΚ

«Δεν είμαστε κονσέρβες για να έρθει ο Τραμπ να μας αγοράσει»

Οι κάτοικοι της Γροιλανδίας μιλούν στην «Κ»

Σελ. 20-21

Στο λιμάνι του Νουούκ, της κατάλευκης πρωτεύουσας της Γροιλανδίας, ο ψαράς Μικισόκ Κρόετσμαν αναρωτιέται για το μέλλον της χώρας του. Θα προστατεύσουν, λέει στην «Κ», τη Γροιλανδία με κάθε κόστος. «Δεν θα γίνουμε κομμάτι της Αμερικής». Αυτή την εβδομάδα, η «Κ» ταξίδεψε στο μεγαλύτερο νησί του κόσμου για να καταγράψει τι σκέφτονται οι κάτοικοί του, τη στιγμή που ο πρόεδρος των ΗΠΑ απειλεί να το κατακτήσει.

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Απορία ψάλτου, βηξ

Δέκα σχεδόν μέρες μετά την κυκλοφορία του βίντεο που εξέθεσε την Προεδρία και κατ'επέκταση την Κυπριακή Δημοκρατία, δεν έχουν δοθεί επαρκείς και πειστικές εξηγήσεις για την ουσία των λεχθέντων. Οι παραπτώσεις και η επίκληση στο συναίσθημα μπορεί να ικανοποιούν μέρος του προεδρικού ακροατηρίου, δεν προσφέρουν όμως το παραμικρό στη διόρθωση της εικόνας που έχουν οι πολίτες για την πολιτική και τους πολιτικούς και αυτό μόνο ζημιά κάνει.

ΤΡΑΠΕΖΕΣ

Βλέπουν επιστροφή θεραπευμένων δανείων

Η Κύπρος περνά από τη φάση των Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων, στα ρυθμισμένα εκ νέου εξυπηρετούμενα δάνεια (Reperforming Loans - RPLs). Η δραστική μείωσή τους, οι

θετικές μακροοικονομικές συνθήκες και το παράδειγμα της ΚΕΔΠΠΕΣ δημιουργούν έδαφος για την αξιοποίηση «θεραπευμένων» δανείων. Οικονομική, σελ. 4

ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

Τι άφησε το 2025, τι περιμένουμε το '26

Πώς κύλησε το 2025 στα πολιτιστικά πράγματα, τι έπρεπε να γίνει και δεν έγινε ακόμη. Τι να περιμένουμε το 2026 για τα μεγάλα και διαχρονικά ζητήματα, που μένουν εδώ και πολλά χρόνια ανοικτά στον πολιτισμό. Τέχνες, σελ. 4-5

ΦΕΣΤΙΒΑΛ

Τα τύμπανα της Γροιλανδίας

Το Nuuk Nordic Culture Festival διοργανώνεται κάθε Μάιο στην πρωτεύουσα της Γροιλανδίας, και για τέσσερις ημέρες, οι σημαντικότερες εγκαταστάσεις της πόλης φιλοξενούν ντόπιους και διεθνείς καλλιτέχνες. Τέχνες, σελ. 1

Κρατάμε τη μια όψη του νομίσματος. Αυτή που μας φέρνει πιο κοντά.

#ΚοινόΚυπρίων

Τράπεζα Κύπρου

ZENITH

THE HEART OF WATCHMAKING 165 YEARS

Vassos Eliades Accessories Ltd

Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361

CHRONOMASTER SPORT

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / Γράφει ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Ο κυβερνητικός Αρμαγεδδών

Αγαπημένο μου ημερολόγιο, είναι γνωστή η φιλοσοφική μου θεώρηση για τα μυστήρια της ζωής. Την επαναλαμβάνω όμως, καλού κακού, καθώς scripta manent: «Ό,τι έχω ζήσει το έχει πει η Βίση και ό,τι έχω πάθει το έχει πει ο Σπύρος. Γι' αυτό, μετά τα τελευταία, θα ανατρέξω σε μια τηλεοπτική του εμφάνιση όπου λέει: «Αυτήν τη στιγμή που μιλούμε... δεν γνωρίζουμε πού πηγαίνουμε. Δεν γνωρίζουμε πού θα πάμε. Δεν γνωρίζουμε πού σταματούμε. Δεν έχουμε ιδέα». Με είκοσι λέξεις ο γίγαντας της πολιτικής μας ιστορίας τα έχει πει όλα. Όλες οι άλλες αναλύσεις πλεονάζουν.

Για τον τίτλο των Financial Times και μόνο («Η κυπριακή κυβέρνηση καταποντίζεται από σκάνδαλο διαφθοράς») αναγκάζομαι να παραθέσω κάποιες σκέψεις σε αυτή τη διάλογο σεμνή καταγραφή: Η γυναίκα του Καίσαρα, ενίοτε και ο σύγαμπρός του, δεν αρκεί να είναι τίμιοι, πρέπει και να φαίνονται. Η ανακοίνωση της Πρώτης Κυρίας με αφορμή την παραίτησή της επιβεβαιώνει τη λαϊκή θυμοσοφία: Εκεί που μας χρωστάγανε, μας πήραν και το βόδι. Τουτέστιν, η επίκληση των παιδιών της («Με λύπη και ιδιαίτερη ανησυχία παρακολουθώ τα τελευταία 24ωρα και εγώ και τα παιδιά μου μια ανελέητη επίθεση στα ΜΚΔ κ.λπ.») ήταν ένας επικοινωνιακός χειρισμός που δεν έπαισε. Για τον απλούστατο λόγο ότι ουδείς ενέπλεξε τα παιδιά του προεδρικού ζεύγους στη δημόσια αντιπαράθεση που ξέσπασε. Όσο για την επίκληση του θρησκευτικού συναισθήματος («Αρκεί να παραμένουμε Άνθρωποι που έχουν τον Θεό μέσα τους κ.λπ.») ήταν τόσο εκτός τόπου και χρόνου που δεν έπαισε ούτε τη συνταξιοχό θεολόγο και φίλη μας, εκλεκτό μέλος του καρέ, Θεοπίστη Θεοδούλου.

Το πρόβλημα για την κυρία Καρσερά γίνεται ακόμα πιο μεγάλο όταν χρέη συνηγόρου υπεράσπισης ανα-

Ηθικο-πολιτικό δίδαγμα: Η γυναίκα του Καίσαρα, ενίοτε και ο σύγαμπρός του, δεν αρκεί να είναι τίμιοι, πρέπει και να φαίνονται.

λαμβάνουν τη παπαγαλία του Προεδρικού και ο ογκόλιθος της υποκριτικής τέχνης Κούλλης Νικολάου: «Η αξιοπρέπεια δεν παραιτείται. Στέκεται. Οι πολλοί ξέρουν. Γνωρίζουν το ήθος σου, σωτηρία και καθαρά. Γι' αυτό: μην παραιτηθείς» έγραψε μεταξὺ άλλων σε ένα νέο, αποτυχημένο φευ, ρεσιτάλ ερμηνείας.

Για τον σύγαμπρο ο ιστορικός του μέλλοντος δεν θα ασχοληθεί με όσα είπε ο ίδιος, αλλά με όσα είπε γι' αυτόν ο πολιτικός του προϊστάμενος. Ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης χαρακτηρίσει την παραίτησή του «πράξη αυ-

τοπεοποίησης και εμπιστοσύνης», γεγονός που ανάγκασε τη συνταξιούχο φιλόλογο, πολύ φίλη μου επίσης, Ευγενία Καλαμαρού, να κάψει τα πτυχία της. «Τι θέλει να πει ο ποιητής με την πράξη αυτοπεοίθησης;» ήταν το μείλιχο ερώτημα που έθεσε στο καρέ, το οποίο φυσικά έμεινε αναπάντητο.

Ο κακός χαμός που προκάλεσε το βίντεο επισκίασε φυσικά την έναρξη της Κυπριακής Προεδρίας. Μπροστά στο μπάλιο που δημιουργήθηκε και τη ζημιά στην εικόνα του Προέδρου, οι άνθρωποι του είναι βέβαιο ότι θα

νοσταλούν τα προβλήματα... της προηγούμενης μέρας. Συγκεκριμένα, το ότι ο Αντόνιο Κόστα έστησε πόδι, όταν ανακάλυψε πως η Ούρσουλα φον ντερ Λάιν φιλοξενείτο στην προεδρική σουίτα, έχοντας τρία ακόμα δωμάτια κλειστά γύρω της για λόγους ασφαλείας, οπότε και απαιτήσε να πάρει σουίτα σε πιο πάνω όροφο. Απουσία έξτρα ορόφου, το διπλωματικό παρατράγουδο έληξε, όταν του ένωσαν το διπλανό δωμάτιο ώστε να δημιουργηθεί μια ακόμα σουίτα και να ηρεμήσουν τα πνεύματα. Η Μαριλένα Ραουνά, που είχαν γίνει τα νεύρα της τσατάλια, μετά το βίντεο θα τα θυμά-

ται όλα αυτά και θα χαμογελά πικρά.

Σε άλλα νέα, ο Αντρέας Χασαπόπουλος αποχώρησε από την Άμεση Δημοκρατία με ένα βαθυστόχαστο σκεπτικό ανακοίνωσης που βαριέμαι να αναπαράγω, αγαπημένο μου ημερολόγιο. Στα δημοσιογραφικά γραφεία πάντως κυκλοφόρησε η πληροφορία ότι ο Φειδίας βάζει στους υποψήφιους βουλευτές κάτι σαν challenges (παλιά του τέχνη...) και ο πρώην εξ απορρήτων του Οδυσσέα ένωσε ότι αυτά τα μασκαράλκια δεν τον εκφράζουν. Απλή, αγνή, απορία: Δεν ήξερες κυρ Αντρέα μου, δεν ρώταγες;

«Εγώ ετέλειωσα Intercollege... επισιτιστικές τέχνες» λέει η υποψήφια βουλευτής με την Άμεση Δημοκρατία. «Τι ακριβώς;» ρωτάει, με γνήσια απορία, ο Φειδίας. «Επισιτιστικές τέχνες». «Α, για τους σεισμούς». Τι ζούμε και δεν το μαρτυρούμε, μάνα μου!

Από το έπος της Άμεσης Δημοκρατίας και η επόμενη υποψηφιότητα /βίντεο: «Κάποιοι νομίζουν ότι εκατέβηκα που τα βουνά τζιαι τις σπηλιές του Λυθροδόντα (ΣΗΜ. Βγαίνει από σπηλιά). Κάποιοι άλλοι ότι με έφκαλεν η θάλασσα τζιαι ο αφρός του Ξυλοφάνου (ΣΗΜ. Βγαίνει από τη θάλασσα). Αλλά είμαι ένας άνθρωπος που εσπικώστην που τον καναπέ, άπκνεν το τηλεφώνω κάτω, έσβησεν το Netflix, άνοιξεν την πόρταν, επεταχτήν έξω που το σπίτι (ΣΗΜ. Πηδά έξω από την πόρτα), τζιαι διεκδικά ένα καλλύπτερον μέλλον για τα παιδικά μας, την κοινωνία μας τζιαι την Κύπρο μας». Ο Θεός, που λέει και η Φιλίππα. Μόνο ο Θεός, αν έχουμε ελπίδα να σωθούμε, αγαπημένο μου ημερολόγιο.

Διαβάζω ότι η Ιερά Σύνοδος αποφάσισε να συντάξει ικετευτικούς ύμνους συνδεδεμένους με το Κυπριακό. Θα προσπεράσω την αντίδραση της αριστεράς (με την καλή έννοια) Κουλλίτσας Κυριακού («Ο Θεός να μας ελεήσει») και θα ζητήσω από τον Αρχιεπίσκοπο να εξετάσει την ιδέα δημοσιογραφίας ικετευτικών ύμνων για την απύθμενη βλακεία. Τουτέστιν, για να σωθούμε από αυτούς που μπλέξαμε...

Το τελευταίο αντίστοιχο στον Γιώργο Βασιλόπουλο έφερε ξανά την πολιτική στο προσκήνιο για όλους τους σωστούς λόγους: Ένας ηγέτης με όραμα για τον τόπο. Τι μεσολάβησε άραγε τα τελευταία τρίτα χρόνια και καταρρακώθηκε σε αυτόν τον πάτο;

Ιουλία Παλατολόγου Ουίλσον

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

18-1-1936

Διαμαρτυρίες: Η υπόθεση των διαμαρτυριών του Αγγλικού Τύπου διά την δράση της Ιταλικής αεροπορίας και τους βομβαρδισμούς κατά Αγγλικών νοσοκομείων εν Αιθιοπία συνοψίζεται εις τα εξής: Οι Ιταλοί εβρομβάρδισαν διακοσίας κατασκηνώσεις και εφόνευσαν χιλίους Αβησσυνούς εις την Ουάλντα. Η δράσις αυτή ανάγεται αποκλειστικώς εις τον κύκλον των στρατιωτικών εχθροπραξιών εναντίον απολέμου μεν πληθυσμού, ο οποίος όμως παρέχει συνδρομήν εις τον αντίπαλον της Ιταλίας στρατόν.

Διεσκορπίζοντο: Η περί απεργίας απόφασις, η οποία ελήφθη χθες υπό των φοιτητών, ετέθη εις εφαρμογήν σήμερον εις όλας τας Σχολάς του Πανεπιστημίου. Εν τούτοις, φοιτητάι ανήκοντες εις την «Μροσπονδιακήν Ενωσην» κατόρθωσαν να παρακολουθήσουν τας παραδόσεις υπό την προστασίαν της αστυνομίας, η οποία εφρούρει τας εισόδους των Σχολών. Αι συγκεντρώσεις διεσκορπίζοντο όταν παρεμπόδιζον την κυκλοφορίαν.

Ταπεινώσις: Εχομεν υπ' όψιν διαμαρτυρίαν εξακοσίων περίπου αξιωματικών των βοηθητικών όπλων διά τους οποίους ελήφθη απόφασις όπως μεταβληθούν εις πολιτικούς υπαλλήλους, απαγορευομένης της χρήσεως της στολής. Οι αξιωματικοί αυτοί πολλάς προσεγγόντες εις το στράτευμα υπηρεσίας και πάντοτε -ως ειδικοί τεχνικοί- ευρισκόμενοι εις την γραμμήν του πυρός είναι άδικον να υποστούν την ταπεινώσιν αυτήν, διότι περί ταπεινώσεως πρόκειται.

Ο ΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / Γράφει ο ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ

Κύπρος, Γροιλανδία και πριγκιπάτα

Μα τι φοβερό το κόλπο με το οποίο πήρε το Νόμπελ ο Τραμπ. Τώρα θα είναι και πιο... ευγενικός με τη Βενεζουέλα. Κρίμα που δεν το σκεφτήκαμε πρώτοι εμείς, να δίνουμε το Νόμπελ του Σεφέρν στον Ιωαννίδη. Ίσως γλιτώναμε και το πραξικόπημα.

Πρόγευμα στην Πινδάρου προχθές στην παρουσία Αβέρωφ και Αναστασιάδη. Το κλίμα ήταν αρχικά ψυχρό, μα στη συνέχεια έγινε πιο φιλικό και θερμό. Ίσως βοήθησε και αυτός που άναψε τη θερμανση. Εκεί συζητήθηκε και το πολύπλοκο, όπως εξελίχθηκε, θέμα Σύκα, με τις προσπάθειες να επικεντρωθούν στο να τον πείσουν να αποχωρήσει εθελοντικά, «για το καλό του κόμματός».

Οι Αμερικανοί είχαν μυστικές επαφές με τον εξόριστο γιο του Σάχη, διάδοχο πριγκίπα του Ιράν, Ρεμά Παχλαβί, με προφανή σκοπό να τον προωθήσουν στην ηγεσία της χώρας μετά την πτώση του καθεστώτος. Και ψες είδα ένα παράξενο όνειρο: ότι οι Αμερικανοί ήλθαν στην Κύπρο και ήθελαν να κάνουν το ίδιο και με τον δικό μας εθνικό πριγκίπα. Μετά ξύπνησα και σκεφτόμουν: Γιατί όχι. Καθόλου δεν θα με χαλούσε να γίνουμε πριγκιπάτο!

Φιλίππα η Πρώτη (Προεδρική) και Νικολέτα Τσικίνη (ΑΛΜΑ) φαίνεται πως θα κονταροχτυπηθούν στα μαρμαρένια αλώνια του διαδικτύου, αλλά και στις δικαστικές αίθουσες με αφορμή αναρτήσεις και βίντεο της δεύτερης που η πρώτη (και Πρώτη) απαιτεί να κατεβούν.

Μετά τη Γροιλανδία θα αγοράσω την Κύπρο.

Στην κυρία Τσικίνη θα θυμίσω τα λόγια του Γκέοργκ Λίχτενμπεργκ: η καλύτερη σάτιρα πρέπει να περιέχει τόσο λίγη κακία και τόσο πολλή πειστικότητα ώστε προκαλεί χαμόγελο ακόμη και σε αυτόν που θίγει. Κλείνω με τα λόγια του Τομ Λέχρερ: η πολιτική σάτιρα έλασε κάθε νόημα όταν ο Κίσιγκερ πήρε το Νόμπελ Ειρήνης. Αλήθεια, εκείνο ήταν πιο κωμικοτραγικό από όσα ζήσαμε με το Νόμπελ του Τραμπ. Χαλαρά λοιπόν.

Εκ των υστέρων, κρίνω πως η διακυβέρνηση Βασιλείου αξιολογείται σε μεγάλο βαθμό θετικά. Εν τούτοις, βρίσκω άκυρο και τριτοκοσμικό το λαϊκό προ-

σκήνημα. Κάτι που είμαι βέβαιος πως ούτε ο ίδιος θα επιθυμούσε. Ας αφήσουμε αυτά τα προσωπολατρικά στην εποχή του Μακαρίου, εκεί που ήταν και πιο ταίριαστα. Καιρός να περάσουμε επιτέλους στον 21ο αιώνα.

Θεωρώ τις ταυρομαχίες κάτι βάρβαρο και που θα έπρεπε να καταργηθεί. Αναγνωρίζω όμως στον ταυρομάχο ένα επίπεδο γενναιότητας. Μια γενναιότητα που με τίποτα δεν μπορώ να εντοπίσω στους υπαλλήλους του Δήμου Χλώρακας, που από όλα τα ζώα του πλανήτη αποφάσισαν να δείξουν την παλληκαριά τους σε μια... κελώνα. Δύο εκκλησιαστι-

κά εδάφια ταιριάζουν απόλυτα: «Κυρίες, άφες αυτούς, ου γαρ οίδασι τι ποιούσι» και «Μακάριοι οι πτωχοί τω πνεύματι».

Άρχισαν σιγά-σιγά να γεμίζουν τα φράγματα, πλείστα των οποίων έγιναν επί Αγγλοκρατίας. Καθότι, για να λέμε και του στραβού το δίκαιο, ονομβρίες όντως είχαμε από την εποχή της Αγίας Ελένης (πόσο θεϊκή ατάκα αυτή) μα από όλους τους κατακτιπές που ακολούθησαν -ήταν και πολλοί πανάθεμά τους- μόνο οι Βρετανοί φράγκαν προνοητικοί και έφτιαξαν φράγματα.

Οπισμένοι και με το Νόμπελ Ειρήνης (πόση τραγική ειρωνεία σε λίγες λέξεις) ο Τραμπ ετοιμάζεται για την επόμενη εισβολή του. Μην αγχώνεστε, δεν στοχεύει -προς το παρόν τουλάχιστον- όσο έμεινε απ' το μοιρασμένο νησί μας. Θα καταλάβει λέει τη Γροιλανδία. Όταν του είχαν πωσ ο πρόεδρος της δεν επιθυμεί κάτι τέτοιο, απάντησε πως δεν τον ξέρει, πρόσφερε λεφτά για να εξαγοράσει τους Γροιλανδούς και όταν όλα απέτυχαν απείλησε πως θα εισβάλει, αφού δήλωσε με το χιούμορ που τον διακρίνει ΝΟΤ, πως «η άμυνά τους είναι δύο έλκθρα που τα σέρνουν σκύλοι». Jingle bells.

Μέσα σε όλα αυτά -δύσκολα μπορούσε να υπάρξει καλύτερο τζιαινγκ- ξεκίνησαν οι δήμοι τις προσκλήσεις για δηλώσεις συμμετοχής στις καρναβαλιστικές παρελάσεις του 2026. Ποτέ προηγουμένως δεν ένιωσα περισσότερο στο κλίμα των καρναβαλιών. Φέτος σκέφτομαι να ντυθώ girlfriend.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία

«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΔΗΣ • Διευθυντής: ΘΑΝΑΣΗΣ ΦΩΤΙΟΥ

Υπεύθυνος Υλικού: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Αελιού: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νικόλαου Σαρπίδου 2 & Λεωφ. Λυκαβηπού, 2401 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: +357 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΑΛΑΣ • Αναπληρωτής Διευθυντής: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ • Σύμβουλος έκδοσης: ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική, μερική ή περιληπτική ή κατά παράφραση ή διασκευή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό, ηχογράφησης ή άλλο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Τα πιο πολύτιμα δώρα δεν χωρούν σε κουτιά

278.265

σκαναρίσματα =

100.000€*

για το **Επισιτιστικό
Πρόγραμμα & το Πρόγραμμα
Υιοθέτησης Δωματίων**
του Κέντρου Ανακουφιστικής
Φροντίδας «Αροδαφνούσα»
του Αντικαρκινικού
Συνδέσμου Κύπρου.

*Από 5 έως και 21 Δεκεμβρίου 2025, η Lidl Κύπρου είχε δεσμευτεί να προσφέρει 0,30€ στον Αντικαρκινικό Σύνδεσμο Κύπρου με κάθε σκανάρισμα της ψηφιακής κάρτας Lidl Plus. Κατά το διάστημα αυτό πραγματοποιήθηκαν από τους πελάτες μας συνολικά 278.265 σκαναρίσματα, από τα οποία συγκεντρώθηκε το ποσό των 83.479,50€, ωστόσο η εταιρεία θα προχωρήσει στη δωρεά ποσού ύψους 100.000€.

Η ενέργεια πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με τις πρόνοιες του Περί Διενέργειας Εράνου Νόμου του 2014 και τη σχετική Άδεια Εράνου με αριθμό Ν.Π.29/2025 που χορηγήθηκε από το Υπουργείο Εσωτερικών.

ΑΝΤΙΚΑΡΚΙΝΙΚΟΣ
ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ
ΚΥΠΡΟΥ

Του ΘΑΝΑΣΗ ΦΩΤΙΟΥ

Ένα σοφό γνωμικό της αγγλόφωνης κουλτούρας, γνωστό από τον 19ο αιώνα, λέει: «If you find yourself in a hole, the first thing to do is stop digging». Στην πιο πρόσφατη εποχή, στη Μεγάλη Βρετανία, η έκφραση διαδόθηκε ευρέως από τον πολιτικό Denis Healey (1917 - 2015) που τη χρησιμοποίησε στην πολιτική ρητορική του ως κανόνα λογικής συμπεριφοράς: όταν βρίσκεσαι σε λάθος κατάσταση, σταμάτα να κάνεις πράγματα που μόνο τη χειροτερεύουν. Γι' αυτό και καθιερώθηκε στο βρετανικό λεξιλόγιο ως «Healey's First Law of Holes» – ο πρώτος κανόνας των λάκκων του Healey.

Στην Αμερική, υπεύθυνος για την «εδραϊώση» της φέρεται ο κωμικός, σατιρικός σχολιαστής, δημοσιογράφος και ηθοποιός, Will Rogers. Που τη χρησιμοποιούσε συχνά για να σατιρίζει πολιτικούς που χειροτερεύουν μόνοι τους τα προβλήματά τους.

Την Πέμπτη, 8 Ιανουαρίου, φάνηκε ότι αυτό το ευρέως διαδεδομένο γνωμικό, τον «πρώτο κανόνα των λάκκων», η Προεδρία της Δημοκρατίας τον αγνοούσε. Δεν εξηγείται διαφορετικά η επιμονή της στο «σκάψιμο». Και μάλιστα, για τρία ολόκληρα 24ωρα. Επιχειρώντας να πείσει ότι, να μεν πιάστηκε με τη γίδα στην πλάτη, αλλά δεν είναι αυτό που «φαίνεται», δεν είναι αυτό που «νομι-

Ο Χαράλαμπος Χαράλαμπος παρατήθηκε τη Δευτέρα, χωρίς να έχει προκύψει η προϋπόθεση που με έκφραση σημείωσε ο αναπληρωτής κυβερνητικός εκπρόσωπος, δηλαδή τη «διαπίστωση διάπραξης επιλήψιμης ενέργειας».

ζουμε». Αλλά κάτι πολύ πιο απλό: Την προστατεύει από τον λύκο.

Το Προεδρικό ακολούθησε μια σειρά ενεργειών και δηλώσεων, άτσάλων, πρόχειρων και επιπόλαιων, που υποτιθέεται εντάσσονταν, θεωρητικά πάντα, στο πλαίσιο της λεγόμενης διαχείρισης κρίσης (crisis management), διαδικασία που ακολουθείται από κάθε σοβαρό οργανισμό για περιορισμό της ζημιάς, εξάλειψη ή μείωση αρνητικών συνεπειών, εκτόνωση και αποκλιμάκωση της όξυνσης, ενίσχυση εμπιστοσύνης. Ωστόσο, οι ενέργειες και οι δηλώσεις από πλευράς κυβέρνησης έφεραν τα αντίθετα ακριβώς αποτελέσματα. Αντί απορρόφησης των κραδαρισμών που προκάλεσε η δημοσιοποίηση του βίντεο, εντατικοποιήθηκε. Αντί αποκλιμάκωσης της κρίσης, συντήρησης της όξυνσης, αντί απαντήσεων και εξηγήσεων, δημιουργία νέων ερωτημάτων... Ως εκ τούτου, ο περιορισμός της ζημιάς και των συνεπειών δεν επιτεύχθηκε, η εμπιστοσύνη κλονίστηκε περισσότερο.

Εβδομάδα των Παθών

Η πληροφορία της δημοσιοποίησης του επίμαχου βίντεο, μέσα από την πλατφόρμα «X», φτάνει στον προεδρικό λόφο λίγο μετά τις τέσσερις το απόγευμα, δηλαδή δύο και πλέον ώρες από τη στιγμή της ανάρτησής του από την «Emily Thompson», και εννοείται ότι σκάει σαν κεραυνός εν αιθρία. Άπαντες, Πρόεδρος της Δημοκρατίας και όσοι απαρτίζουν τη στενή ομάδα που τον περιβάλλει, πάνονταν εξ απορόπτου. Στα πρώτα αμύχανα λεπτά, προσπαθούν να αντιληφθούν περί τίνος πρόκειται, τι τους βρήκε και –κυρίως– από πού τους ήρθε. Σχεδόν αμέσως, ενημερώνεται η Κυπριακή Υπηρεσία Πληροφοριών, όπως και ο αρχηγός της Αστυνομίας και ο γενικός εισαγγελέας.

Όταν συνέρχεται η πρώτη σύσκεψη, γύρω στις πέντε με έξι το απόγευμα, το βίντεο έχει ήδη αρχίσει να προσλαμβάνει διαστάσεις viral στα σόσιαλ μίντια. Και έχουν εκδηλωθεί οι πρώτες

αντιδράσεις από πλευράς κομμάτων, τόσο αντιπολιτευόμενων όσο και συμπολιτευόμενων. Τα δε τηλεφώνια των αξιωματούχων της κυβέρνησης κτυπούν από ώρες σταματάκια. Κανένας όμως δεν απαντάει στις επίμονες κλήσεις που δέχεται – πρωτίστως αυτές που προέρχονται από δημοσιογράφους. Η ανάγκωση-αποτίμηση της κατάστασης, η αξιολόγηση των δεδομένων, οι διευκρινίσεις που αναζητούνται δεν αλλάζουν την ουσία της διαφοράς. Τούτέστιν, «Huston, we have a problem».

Μπορεί να μην επώθηκε ακριβώς έτσι, ωστόσο η διάσημη φράση –αν και όχι τόσο πιστή στην πραγματικότητα– που έγινε δημοφιλής από την ταινία «Apollo 13» του 1985 και αφορούσε στη διαστημική αποστολή «Apollo 13» το 1970, και η οποία έχει καθιερωθεί ως ο πιο εμβληματικός τρόπος για να ανακοινωθεί μια μεγάλη, σοβαρή κρίση ήταν η

μόνη που μπορεί να αποτυπώσει εύγλωττα τη στιγμή. Από τους δύο και συμπολιτευόμενων, δεν υποτιμά την κυκλοφορία του βίντεο, κανένας δεν υποβαθμίζει αυτό που βλέπει και κυρίως κανένας δεν έχει αμφιβολία για τον αρνητικό αντίκτυπο που θα έχει η δημοσιοποίηση του μονταρισμένου/ξεμονταρισμένου βίντεο.

Ο άξονας της επικοινωνιακής άμυνας και ο τρόπος διαχείρισης της κρίσης, αποφασίζεται προσωπικά από τον Νίκο Χριστοδουλίδη μαζί με τους τρεις –τέσσερις στενότερους του συνεργάτες. Κατευθυντήριες οδηγίες: Η χώρα δέχεται επίθεση, κατασκευασμένο και ψευδές περιεχόμενο, απόσταση από ιδιώτες και τα λεχθέντα τους.

Η ώρα της πρώτης αντίδρασης της κυβέρνησης –το ρόλιό έχει δείξει επτά το βράδυ όταν σημειώνεται, δηλαδή πέντε ώρες μετά τη δημοσιοποίηση του βίντεο και τρεις ώρες μετά που έλαβε γνώση της η Προεδρία– όπως

και το λιτό, τυπικό, αποφυγικό και ασαφές ως προς την ουσία περιεχόμενο της, μαρτυρούν την αμχανία αλλά και την άγνοια που επικρατεί στους διαδρόμους του προεδρικού μεγάρου. Η αποτελούμενη από 76 λέξεις ανακοίνωση του κυβερνητικού εκπροσώπου, αναφέρει:

«Τις τελευταίες ώρες κυκλοφορεί βίντεο, το οποίο στη βάση της πρώτης αξιολόγησης της αρμόδιας Υπηρεσίας του κράτους χαρακτηρίζεται ως κακόβουλο και αποτελεί προϊόν μοντάζ. Το εν λόγω βίντεο επιχειρεί να πλήσει μέσω ψευδών, παραπλανητικών ισχυρισμών και αυθαίρετων συμπερασμάτων, την εικόνα της κυβέρνησης και της χώρας. Βάσει περαιτέρω διερεύνησης και στοιχείων που έχουν ήδη συλλεγεί από την αρμόδια Υπηρεσία, εξετάζεται υπόθεση υβριδικής δραστηριότητας εναντίον της Κυπριακής Δημοκρατίας. Έχουν ενημερωθεί ο γενικός

εισαγγελέας και ο αρχηγός της Αστυνομίας».

Η Πέμπτη κλείνει χωρίς την προβολή του επίμαχου βίντεο στα δελτία ειδήσεων των τηλεοπτικών καναλιών, τα οποία υπέκυψαν στη βάση του προβληματισμού εάν είναι ορθή και νόμιμη η μετάδοση υλικού που αποτελεί προϊόν υποκλοπής και η αυθεντικότητα όσων παρουσιάζει, αμφισβητείται. Η μικρή αυτή «επιτυχία», επιτρέπει στους παροικούντες τον Λόφο να θεωρήσουν ότι η υπόθεση ελέγχεται.

Η επίθεση «υβριδική», ο επιτιθέμενος άγνωστος

Το προφανές, το βίντεο ως μέσο «υβριδικής επίθεσης», κυκλοφόρησε ευθές εξαρχής με τη δημοσιοποίησή του. Ένα αγνώστου δημιουργού υλικό, με σαφή στόχο να πλήσει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και κατ'επέκταση τη χώρα. Το Σάββατο,

Η έρευνα του ανεξάρτητου ποινικού ανακριτή, μπορεί να μην αποκαλύψει το πραγματικό πολιτικό πρόσωπο που ο επιχειρηματίας αισθάνεται «όπως τη φιλενάδα» του, θα φωτίσει ωστόσο τους πραγματικούς διαλόγους και θα αποκαλύψει τα σημεία αποκόλλησης και συρραφής λέξεων, δημιουργώντας προτάσεις που τάχα ο διευθυντής του προεδρικού γραφείου ήθελε να παραμείνουν «off the records».

Το χρονικό μιας (άτσαλης) διαχείρισης κρίσης

Το Προεδρικό δεν θα γνώριζε για τον περίφημο «Healey's First Law of Holes», γι' αυτό και επιδόθηκε με ζήλο επί τρία 24ωρα στο σκάψιμο, ευελπιστώντας να αναρριχηθεί από τον λάκκο που βρέθηκε

Η απορία σας για το περιεχόμενο... προωθείται

Το απόγευμα της Παρασκευής, 9 Ιανουαρίου, με δήλωση που παραπέμπει σε μια από τις γνωστές «δεν ανέχομαι μύγα στο σταθί μου» τοποθετήσεις του Νίκου Αναστασιάδη, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, Νίκος Χριστοδουλίδης, τοποθετείται για πρώτη φορά σχετικά με το επίμαχο βίντεο και το περιεχόμενό του: «Σε κανέναν, μα σε κανέναν δεν θα δώσω το δικαίωμα να κατηγορηθώ για θέματα διαφθοράς», ανέφερε και προέβη σε δημόσιο κάλεσμα προς οποιονδήποτε «διαθέτει στοιχεία για άμεσο ή έμμεσο χρηματισμό κατά την προεκλογική του εκστρατεία και στη διάρκεια της προεδρίας του, να τα καταθέσει αμέσως στις αρμόδιες αρχές».

Το πρωί εκείνης της ημέρας, ο κυβερνητικός εκπρόσωπος, ακολουθώντας το τρίπτυχο της επικοινωνιακής άμυνας της κυβέρνησης, επισημαίνει ότι στο βίντεο, «μπαίνουν τίτλο και ηχητικά αφηγήματα, για να οδηγήσουν σε ένα προειληψμένο συμπέρασμα, να πληγεί και η κυβέρνηση, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας και η χώρα». Φροντίζει να κρατήσει αποστάσεις από τους ιδιώτες που εμφανίζονται στο βίντεο, ξεκαθαρίζοντας ότι «δεν είμαστε υπόλογοι σε οτιδήποτε μπορεί να λέει κά-

ποιος ιδιώτης ή ελεύθερος επαγγελματίας», ενώ εστίασε για άλλη μια φορά στην ταυτότητα του δημιουργού και στις προθέσεις του: «Θα πρέπει να δούμε, ποιος είναι πίσω από αυτό το βίντεο; Γιατί έχει επιλέξει αυτό τον χρόνο; Με ποια ιδιότητα; Ποια είναι η ευθύνη του απέναντι στην όποια διάδοση ψευδούς ειδήσης ή παραποίησης ή συκοφαντίας».

Ο αναπληρωτής κυβερνητικός εκπρόσωπος, Γιάννης Αντωνίου, στις δηλώσεις του το Σάββατο, αφού ανέφερε ότι το βίντεο αποτελεί συνδυασμό πραγματικών πλάνων με επεξεργασμένο ήχο και εικόνα, αναφέρθηκε στους πρωταγωνιστές του, ξεκαθαρίζοντας ότι: «Εάν διαπισωθεί διάπραξη οποιασδήποτε επιλήψιμης ενέργειας από τον διευθυντή του Γραφείου του, ο Χαράλαμπος Χαράλαμπος θα πάψει να είναι διπλά στον Πρόεδρο».

Ο Χαράλαμπος Χαράλαμπος παρατήθηκε από τον Φορέα Κοινωνικής Στήριξης με μια ανακοίνωση στοχευμένη στην επίκληση του συναισθήματος, χρησιμοποιώντας αναφορά στα παιδιά της – χωρίς να έχει ενεργοποιηθεί η προϋπόθεση που σημεί-

ωσε με έκφραση το Σάββατο ο αναπληρωτής κυβερνητικός εκπρόσωπος, δηλαδή τη «διαπίστωση διάπραξης επιλήψιμης ενέργειας». Ο Πρόεδρος χαρακτήρισε την παραίτησή του «πράξη αυτοπεποίθησης και εμπιστοσύνης». Εάν ο κύριος Χαράλαμπος ρωτήθηκε, ανεπίσημα, σε συγγενικό επίπεδο έστω, από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας για τις αληθινές συζητήσεις και όχι τις μονταρισμένες, που είχε με τους υποτιθέμενους επενδυτές, εάν του ζήτησε από περιέργεια έστω να του εξηγήσει από ποιο ακριβώς σημείο πηγάζει η φράση που ο παρατηντής πια διευθυντής του Γραφείου του ακούγεται να λέει –αυτό (που λέω) είναι off the record– σε τι ακριβώς αναφερόταν, τι έπρεπε και για ποιο λόγο, να μείνει «off the record», δεν το έχουμε μάθει. Προφανώς, θα τα απαντήσει κι αυτά η έρευνα του ποινικού ανακριτή, παρουσιάζοντάς μας, ελπίζουμε, δευτερόλεπτο προς δευτερόλεπτο τα σημεία από τα οποία αποκολλήθηκαν λέξεις και τα σημεία που έγινε προσθήκη και συρραφή λέξεων, προκειμένου να παραχθεί το ανεδαφικό, προσβλητικό περιεχόμενο που μας διέσυρε, προς εξυπηρέτηση δόλιων και αλλότριων σκοπών.

δύο μέρες μετά την ανάρτηση του βίντεο στην πλατφόρμα «X», ο αναπληρωτής κυβερνητικός εκπρόσωπος, Γιάννης Αντωνίου, μοιράζεται την πληροφορία ότι η Λευκωσία έχει ενημερωθεί εδώ και τρεις με τέσσερις μήνες από τις Βρυξέλλες για το ενδεχόμενο υβριδικών απειλών, ενόψει της ανάληψης της Προεδρίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τελεία. Περί της ταμπάκρας, ουδέν. Δηλαδή για το ότι ο διευθυντής του Γραφείου του Προέδρου φέρεται να προβαίνει σε συνομιλίες μέσω Zoom, χωρίς δικλίδες ασφαλείας, ενέργεια ύψιστης ανευθυνότητας που γίνεται ακόμα μεγαλύτερη εάν, μάλιστα, η Λευκωσία είχε ενημερωθεί «εδώ και τρεις με τέσσερις μήνες από τις Βρυξέλλες για το ενδεχόμενο υβριδικών απειλών».

Οι υποψίες για τον ρόλο μυστικών υπηρεσιών ξένων χωρών, συγκεκριμένα της Ρωσίας και της Τουρκίας, είναι ένα σενάριο που επίσης αναπαράγεται από την πρώτη στιγμή που το βίντεο είδε το φως της δημοσιότητας. Αρχικά κάπως συγχυσμένα, καθώς αυτοί που έστησαν με μεθοδικότητα και έξοδα πολλά, επί μήνες, το βίντεο-παγίδα, έχασαν να αλλάξουν πλκτρολόγιο, αφήνοντας χαρακτήρες της τουρκικής να παρισφύρουν στα κείμενα που εμφανίζονται, προδίδοντας έτσι την ταυτότητά τους. Εντούτοις, παρά την πειστικότητα των τεκμηρίων ανάλογης του προερχόμενου από τα κατεχόμενα ασβέστη που πρόδωσε την εμπλοκή της τουρκικής ΜΠΤ στην κλοπή της σορού του Τάσσου Παπαδόπουλου, η θεωρία περί τουρκικού δακτύλου που υποδείχθηκε από πολίτες, δεν υιοθετείται.

Την Παρασκευή, μια μέρα προτού μοιραστεί ο Γιάννης Αντωνίου την πληροφορία της ενημέρωσης που τύχαμε από τις Βρυξέλλες, ο Κωνσταντίνος Λετυμπιώτης ρωτήθηκε εάν είναι το Προεδρικό που διέρρησε πληροφορία ότι ενδεχομένως να είναι ρωσικής προέλευσης το βίντεο για να απαντήσει ως εξής: «Δεν έγινε καμία διαρροή από το Προεδρικό, εντούτοις αποτελεί αντικείμενο διερεύνησης το ποιος δημιούργησε το βίντεο, για ποιο λόγο και γιατί επιλέγεται η δημοσίευσή του στην πλατφόρμα «X»», επεσήμανε.

Το βράδυ της Παρασκευής, στις επτά, το Προεδρικό, ανεπίσημα διοχετεύει προς τα ΜΜΕ την πληροφορία πως, «από τα μέχρι τώρα στοιχεία των Υπηρεσιών Ασφαλείας της Δημοκρατίας εκτιμάται πως το εν λόγω βίντεο περιλαμβάνει χαρακτηριστικά οργανωμένων υβριδικών επιχειρήσεων με στόχο να πλήσει, απευθείας, την Κυπριακή Δημοκρατία. Η εν λόγω υβριδική δραστηριότητα δείχνει να φέρει τη χαρακτηριστικά των οργανωμένων εκστρατειών ρωσικής παραπληροφόρησης (organized disinformation campaigns) που στο παρελθόν έχουν επανειλημμένα στοχεύσει κράτη-μέλη της Ε.Ε. Παρόλα αυτά δεν αποκλείεται στο παρόν στάδιο και άλλος δρων, που χρησιμοποιεί παρόμοια μεθοδολογία».

Παραδόξως, τις πληροφορίες που προέκυψαν «από τα μέχρι τώρα στοιχεία των Υπηρεσιών Ασφαλείας της Δημοκρατίας», οι οποίες διοχετεύθηκαν ανεπίσημα στις 7 το βράδυ της Παρασκευής από το Προεδρικό προς τα ΜΜΕ και μάλιστα με απαγορευτικό εμπάργκο μετάδοσης μέχρι τις 8 το βράδυ, τις είχαμε διαβάσει πολύ νωρίτερα σε μεγάλης έκτασης κείμενο, γραμμένο στη ρωσική γλώσσα, σε ρωσικά ισοσελίδα που φαίνεται να χειρίζονται αντικαθεστωτικό. Αυτό επιτρέπει τη διατήρηση επιφυλάξεων και προβληματίζει ως προς τη σκοπιμότητα της διοχέτευσης. Μαρτυρά δε αγωνία να επικρατήσει όπως όπωσ το σενάριο της «επίθεσης στη χώρα», προκειμένου οι πολίτες να συσπειρωθούν στο πλευρό της βαλλόμενης κυβέρνησης. Πριν καλά-καλά διορίσει ανεξάρτητο ποινικό ανακριτή (στις 13 Ιανουαρίου) ο γενικός εισαγγελέας. Του οποίου η έρευνα θα μας ενημερώσει για την «αυθεντικότητα» της προέλευσης, τις συνθήκες, τα κίνητρα παραγωγής και δημοσιοποίησης και οποιοδήποτε άλλο θέμα προκύψει από τη διερεύνηση, μαζί με το περιεχόμενο...».

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Ενώ οι έρευνες για να ριχθεί φως με το οπτικό υλικό, που προκάλεσε δύο παραπτώσεις στο Προεδρικό Μέγαρο, συνεχίζονται, ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η μεθοδικότητα όσων βρίσκονται πίσω από την απίστευτη ιστορία προκειμένου να έχουν το αποτέλεσμα που τελικά πέτυχαν. Δεν αποτελεί σχήμα λόγου, αλλά το σκηνικό που στήθηκε είναι βγαλμένο από κινηματογραφικά στούντιο και από γνωστές ταινίες, το σενάριο των οποίων βασίστηκε σε πραγματικά γεγονότα. Οι εμπνευστές της ιστορίας που έχει εκθέσει την Κυπριακή Δημοκρατία βασίστηκαν περισσότερο στο φαίνεσθαι και λιγότερο στο να είναι μια διαδικασία που απαιτεί υπομονή, επιμονή και το κυριότερο οικονομικούς πόρους. Αυτό, σύμφωνα με πηγές από τις κυπριακές αρχές ασφαλείας, εξασθενίζει σημαντικά το σενάριο επανάλιψης της περίπτωσης του βίντεο του Al Jazeera, δηλαδή να αποτελεί μια ευφάνταστη επινόηση κάποιου δημοσιογράφου προκειμένου να βγάλει λαβράκι. Οι εκτιμήσεις αυτές ήταν που οδήγησαν στα πρώτα συμπεράσματα ότι πρόκειται για υβριδική επίθεση ρωσικής προέλευσης. Ακόμα και αν επαληθευθούν οι εκτιμήσεις περί «επίθεσης» προκειμένου να πληγεί πολιτικά ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας και το κύρος της Κυπριακής Δημοκρατίας άμα τη αναλήψη της Προεδρίας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, η στάση ενός στενού συνεργάτη του Νίκου Χριστοδουλίδη, ενός πρώην υπουργού Ενέργειας και ενός επιχειρηματία είναι ανεπίτρεπτη και πέρα από κάθε θεσμικό και ηθικό πλαίσιο και κανόνα και δεν μπορεί να αποτελέσει άλλοθι για τις βαριές ευθύνες που φέρουν. Ειδικά αν ληφθεί υπόψη και το προηγούμενο με το βίντεο του Al Jazeera, τότε αποτελεί μια άκρως επικίνδυνη επαναλαμβανόμενη εξέλιξη.

Το γαϊτανάκι

Όπως προκύπτει από τα πρώτα λιγοστά στοιχεία των ερευνών που βλέπουν το φως της δημοσιότητας, το σκηνικό παγίδευσης και έκθεσης των πρωταγωνιστών πρέπει να στήθηκε σχεδόν ένα χρόνο πριν από τη δημοσίευση του τελικού προϊόντος. Η μεθοδικότητα των «επενδυτών», ακόμα και αν είχαν εκτελεστικό ρόλο, αποτελεί ισχυρό στοιχείο πως η ιστορία στήθηκε από μηχανισμό με χαρακτηριστικά των ορ-

Οι γκάφες και οι ερασιτεχνισμοί με τους δήθεν επενδυτές

Πώς στήθηκε το σκηνικό με το βίντεο-σκάνδαλο που παγίδεψε το Προεδρικό και εξέθεσε την Κ.Δ.

Πριν από περίπου δέκα μήνες φαίνεται να είχε ξεκινήσει το στήσιμο του σκηνικού με τους φερόμενους Ολλανδούς επενδυτές, οι οποίοι πέτυχαν να εκθέσουν την Κυπριακή Δημοκρατία και να προκαλέσουν τριγμούς στο Προεδρικό.

γανωμένων εκστρατειών, κάτι που στρέφει την προσοχή των αρχών ασφαλείας σε ρωσική παραπληροφόρηση (organized disinformation campaigns) που στο παρελθόν επανειλημμένα είχε στοχεύσει και άλλα κράτη, Γαλλία (προεδρικές εκλογές), ΗΠΑ, Γερμανία και Ισραήλ. Με βάση τα πρώτα στοιχεία που φαίνεται να έχει καταθέσει στις αρχές ασφαλείας ο Γιώργος Λακκοτρύπης, εκ των βασικών κρίκων

της αλυσίδας, ο ίδιος φέρεται να πραγματοποίησε περίπου τρεις συναντήσεις με τους λεγόμενους Ολλανδούς επενδυτές εκτός Κύπρου (Ολλανδία και Αγγλία). Η τελευταία φαίνεται να πραγματοποιήθηκε αρχές του περασμένου μήνα. Με βάση τις ίδιες πληροφορίες, ρόλο μεσάζοντα διαδραμάτισε αλλοδαπός δικηγόρος, ο οποίος ενεργούσε για λογαριασμό των «Ολλανδών επενδυτών». Όπως προκύπτει από διαρροές προσώ-

πων κοντά στον κ. Λακκοτρύπη, μετά τις πρώτες συναντήσεις και προτού οριστικοποιηθεί η συνεργασία του πρώην υπουργού για παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών, ο ίδιος είχε πραγματοποιήσει τον απαιτούμενο έλεγχο των «επενδυτών».

Η εταιρεία φάντασμα

Στο υποθετικό σενάριο πως οι τρεις συναντήσεις του πρώην υπουργού με τους «επενδυ-

τές» πραγματοποιήθηκαν από το καλοκαίρι και μετά, ο έλεγχος που λέγεται πως πραγματοποιήθηκε έδειξε την ύπαρξη εταιρείας η οποία φαινομενικά είχε δραστηριότητα. Πρόκειται για τη «Stratix Wealth», η οποία διατηρούσε ιστοσελίδα και με την οποία ο κ. Λακκοτρύπης υπέγραψε συμβόλαιο συνεργασίας παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών με αμοιβή €5.000 τον μήνα. Όπως προκύπτει εκ του αποτελέσματος, τόσο ο κ. Λακκοτρύπης όσο και ο αλλοδαπός δικηγόρος μεσάζων δεν φαίνεται να πραγματοποιήσαν προσεχτικό έλεγχο και περιορίστηκαν μόνο στο επιφανειακό φαίνεσθαι του διαδικτύου και έναν χώρο που παρουσιάστηκε ως γραφείο της εταιρείας. Η προεργασία προκειμένου οι «Ολλανδοί επενδυτές» να αποκτήσουν επαφή με τον πρώην υπουργό, ενδεχομένως να επιβεβαιώνει τις εκτιμήσεις εκείνες ότι το κόλπο ξεκίνησε να στήνεται περίπου δέκα μήνες πριν από την αποκάλυψή του. Μετά τη δημοσίευση του οπτικού υλικού τόσο η εταιρεία «Stratix Wealth» όσο και οι «Ολλανδοί επενδυτές», ένας εκ των οποίων με ρομαντικό όνομα, εξαφανίστηκαν από προσώπου γης. Όπως προκύπτει από πληροφορίες και αποδεικνύει μηχανισμό που έστρεψε το υπόβαθρο της απάτης, ακόμα και ο αλλοδαπός δικηγόρος που έφερε σε επαφή τον κ. Λακκοτρύπη με τους «επενδυτές» αδυνατούσε να τους εντοπίσει. Τουλάχιστον αυτό φαίνεται να ανέφερε στον κ. Λακκοτρύπη σε επικοινωνία που είχαν μετά τη δημοσίευση του οπτικού υλικού.

Ο αδύναμος κρίκος

Το αφήγημα των «επενδυτών» προκειμένου να πετύχουν τις επιδιώξεις τους είχε το επενδυτικό τους ενδιαφέρον ύψους €150 εκατ. στον τομέα της ενέργειας της Κύπρου. Ως Δούρειος Ίππος του επενδυτικού ενδιαφέροντος χρησιμοποιήθηκε ο ηλεκτροπαραγωγός σταθμός που έχει ανεγείρει στο Βασιλικό η εταιρεία Cyfield, ο οποίος δεν λειτουργεί και φαίνεται να αντιμετωπίζει προβλήματα αδειών και τον οποίο οι επενδυτές ήταν έτοιμοι να εξαγοράσουν.

Οι επαφές των «επενδυτών» με τον Γιώργο Χρυσόχο, καθώς και η υπογραφή συμφωνίας εμπιστευτικότητας ουσιαστικά άνοιξαν και την τελευταία πόρτα και έφεραν τους «επενδυτές» στο Προεδρικό, που όπως αποδείχθηκε ήταν και η επιδίωξη τους.

Αδύναμος κρίκος της ιστορίας με το οπτικό υλικό παρουσιάζεται ο πρώην υπουργός Ενέργειας Γιώργος Λακκοτρύπης, ο οποίος επικρίνεται για όσα ακούγεται να λέει στους επενδυτές για τις διαδικασίες επένδυσης στην Κύπρο.

Τα αποτήματα και οι θεσμικές ευθύνες

Με ανοιχτό το ενδεχόμενο οι τρεις πρωταγωνιστές του οπτικού υλικού να βρεθούν αντιμέτωποι και με ποινικές ευθύνες και άσχετα αν οι επιδιώξεις των «επενδυτών» ήταν να προκαλέσουν πολιτικούς τριγμούς εκθέτοντας την Κύπρο, αυτό το οποίο προσάπτεται σε Λακκοτρύπη και Χαράλαμπος είναι πως υπέπεσαν σε σοβαρά αποτήματα. Όσα ακούγεται να λέει ο πρώην υπουργός Ενέργειας έχουν προκαλέσει αλγινές εντυπώσεις, με άτομα ακόμα και στο κοντινό του περιβάλλον να υποστηρίζουν πως «ο Γιώργος την πάτησε και είπε κουβέντες που δεν έπρεπε να λεχθούν». Το άλλο το οποίο προσάπτεται στον κ. Λακκοτρύπη είναι πως κάποιες από τις αναφορές του για τις επενδυτικές διαδικασίες που έπρεπε να ακολουθηθούν από τους πελάτες του «επενδυτές», δεν ήταν δική του δουλειά αλλά του Invest Cyprus. Στην ίδια θέση και ενδεχομένως δυσμενέστερη ένεκα του θεσμικού ρόλου που είχε, βρίσκεται και ο παραιτηθείς διευθυντής του Γραφείου του Προέδρου της Δημοκρατίας, Χαράλαμπος Χαράλαμπος. Η «Κ» προσπάθησε να επικοινωνήσει τόσο με τον κ. Λακκοτρύπη όσο και τον κ. Χαράλαμπος, προσπάθεια η οποία δεν στέφθηκε με επιτυχία.

Ερωτηματικά για τα «χαρακτηριστικά» ρωσικού δακτύλου

Αθέατες οι υβριδικές επιθέσεις της Μόσχας σε κράτη-μέλη Ε.Ε. – Στην Κύπρο οι δράστες μάς συστήθηκαν

Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ

Η Λευκωσία ισχυρίστηκε ότι το επίμαχο βίντεο και η επίθεση εναντίον της κυβερνήσεως Χριστοδουλίδη και κατά συνέπεια κατά του κυπριακού κράτους, έχει τα χαρακτηριστικά των οργανωμένων εκστρατειών ρωσικής παραπληροφόρησης (organized disinformation campaigns) που στο παρελθόν έχουν επανειλημμένα στοχεύσει κράτη-μέλη της Ε.Ε., χωρίς όμως να αποκλείεται και άλλος δρών, που χρησιμοποιεί ανάλογη μεθοδολογία.

Πολλές ημέρες μετά την εν λόγω κρατική διαρροή και ενώ γράφονταν αυτές οι γραμμές, η Λευκωσία δεν ήταν ακόμη σε θέση να τεκμηριώσει τον ισχυρισμό περί ρωσικού δακτύλου. Αν και η εμπλοκή της Μόσχας στο επίμαχο βίντεο συγκεντρώνει αρκετές πιθανότητες και συνεπώς όχι μόνο δεν μπορεί να αποκλειστεί, αλλά θα πρέπει να τύχει ουσιαστικής διερεύνησης, ο ισχυρισμός της Λευκωσίας ότι το βίντεο διαθέτει «χαρακτηριστικά» ρωσικής υβριδικής επίθεσης, χωρίς να παρέχει κανένα ουσιαστικό στοιχείο που να τεκμηριώνει τον εν λόγω ισχυρισμό, είναι αδύναμος, για δύο επιπλέον λόγους:

• **Αφενός** γιατί οι ρωσικές υβριδικές επιθέσεις σε άλλα κράτη-μέλη, είχαν ως κοινό χαρακτηριστικό ότι ήταν αθέατες και

επιχειρούνταν με απόλυτη μυστικότητα, ενώ αντίθετα, στην περίπτωση της Κύπρου, οι δράστες επισκέφθηκαν επίσημα την κυβέρνηση Χριστοδουλίδη και της συστήθηκαν, μιλώντας απευθείας με τον παραιτηθέντα διευθυντή του Γραφείου του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Αν ανατρέξουμε σε άλλες περιπτώσεις υβριδικών επιθέσεων, ενδεικτικά αναφέρουμε ότι στη Γερμανία είχε καταγραφεί παραβίαση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου των Σοσιαλδημοκρατών, ενώ βρίσκονταν στην εξουσία, στην Τσεχία τέθηκε στο στόχαστρο ο κρατικός μηχανισμός μέσω μιας ευπάθειας στο Microsoft outlook, ενώ στις χώρες της Βαλτικής, Εσθονία, Λετονία και Λιθουανία, διαπιστώθηκε μπλοκάρισμα των σημάτων GPS. Κάτι που επεκτάθηκε στη Σουηδία και τη Φινλανδία, αναγκάζοντας τη Finnaair να αναστείλει τις πτήσεις της προς το Ταρτού της Εσθονίας. Ανάλογη πρακτική ακολουθήθηκε και στο αεροπλάνο που μετέφερε την Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν στη Βουλγαρία, στις 31 Αυγούστου 2025, καθώς το σύστημα πλοήγησης GPS «τυφλώθηκε» από εξωτερική παρέμβαση, με αποτέλεσμα οι πιλότοι να χρησιμοποιήσουν αναλογικά μέσα και χάρτες, καθώς και επίγεια βοηθήματα πλοήγησης, προσγειώνοντας το αεροσκάφος με ασφάλεια. Ρω-

Σε άλλες περιπτώσεις υβριδικών επιθέσεων της Ρωσίας, όπως για παράδειγμα στη Γερμανία, τη Γαλλία και την Τσεχία, η Ε.Ε. δεν δίστασε να τοποθετηθεί δημόσια, με κοινή θέση των «27».

Σημειώνεται ότι σε άλλες περιπτώσεις υβριδικών επιθέσεων της Ρωσίας, όπως για παράδειγμα στη Γερμανία, τη Γαλλία και την Τσεχία, η Ε.Ε. δεν δίστασε να τοποθετηθεί δημόσια, με κοινή θέση των «27».

σικές υβριδικές επιθέσεις καταγράφηκαν και στην Πολωνία, η οποία ανακοίνωσε τη σύλληψη 32 συνολικά προσώπων. Σε καμιά, ωστόσο, περίπτωση οι δράστες δεν επιχειρήσαν να συστηθούν επισήμως στις αρχές κράτους-μέλους της Ε.Ε.

• **Και αφετέρου**, γιατί το χρονικό σημείο που επιλέχθηκε για τη δημοσιοποίηση του επίμαχου βίντεο, μια μέρα μετά την επίσημη ανάληψη της Προεδρίας του Συμβουλίου από την Ε.Ε., δεν συνάδει με την πρακτική της Μόσχας. Ως γνωστόν, η Ρωσία επιδιώκει να

εξευτελίξει την Ε.Ε. και άρα είχε κάθε λόγο να εκδηλώσει τις ενέργειές της, ανήμερα της ανάληψης της Προεδρίας του Συμβουλίου της Ε.Ε. από την Κυπριακή Δημοκρατία, ενώ δηλαδή βρίσκονταν στην Κύπρο, η Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν και ο Αντόνιο Κόστα, καθώς και ο Βολοντιμίρ Ζελένσκι. Αυτήν ακριβώς την πρακτική είχε ακολουθήσει το καθεστώς Πούτιν και στην άτυπη Σύνοδο, στη Δανία, το διήμερο 1-2 Οκτωβρίου 2025, οπότε η Ρωσία φαίνεται να οργάνωσε και να εκτέλεσε τη σοβαρότερη, όπως χαρακτηρίστηκε,

επίθεση σε υποδομές της Δανίας, με μη επανδρωμένα αεροσκάφη που πραγματοποίησαν επανειλημμένες πτήσεις πάνω από το αεροδρόμιο της Κοπεγχάγης αλλά και πάνω από στρατιωτικές βάσεις, περιλαμβανομένης της βάσης Karup.

Όλα αυτά βεβαίως, δεν παρέχουν λευκό φύλλο πορείας στη Μόσχα, σε σχέση με το επίμαχο βίντεο. Επαναλαμβάνουμε ότι η Μόσχα ενδέχεται να ενέχεται στο επίμαχο βίντεο που δημοσιοποιήθηκε στις 8 Ιανουαρίου, κάτι ωστόσο το οποίο η Λευκωσία δεν είχε καταφέρει να τεκμηριώσει, όσο γράφονταν αυτές οι γραμμές προχθές Παρασκευή, ενώ έχει προσφύγει και στην «τεχνολογία» άλλων χωρών, περιλαμβανομένου και του Ισραήλ.

Σημειώνεται ότι σε άλλες περιπτώσεις υβριδικών επιθέσεων της Ρωσίας, όπως για παράδειγμα στη Γερμανία, τη Γαλλία και την Τσεχία, η Ε.Ε. δεν δίστασε να τοποθετηθεί δημόσια, με κοινή θέση των «27». Στην περίπτωση της Κυπριακής Δημοκρατίας και όσο γράφονταν αυτές οι γραμμές, δεν είχε γνωστοποιηθεί οποιαδήποτε τοποθέτηση από αξιωματούχους της Ε.Ε., σε οποιοδήποτε επίπεδο. Παρά το γεγονός ότι την Πέμπτη και την Παρασκευή βρισκόταν στην Κύπρο το Κολέγιο των Επιτρόπων της Κομισιόν, υπό την Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν.

«Μπάζουν» οι ισχυρισμοί Λακκοτρύπη για τις κυρώσεις Ε.Ε.

Αποκαλύπτουμε όλο το παρασκήνιο για τους τρεις Ρώσους που αναφέρονται στο επίμαχο βίντεο

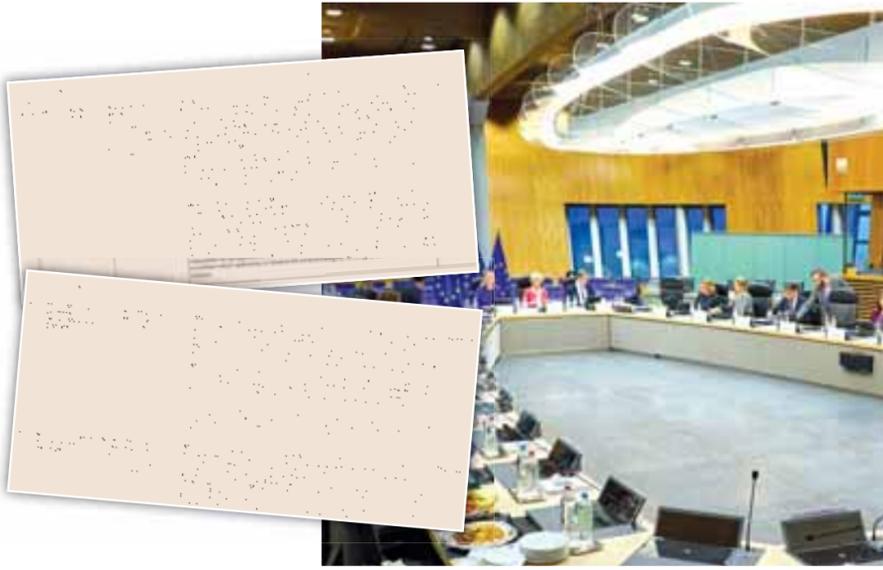
Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ

Ο Γιώργος Λακκοτρύπης διατύπωσε στο επίμαχο βίντεο έναν περίεργο ισχυρισμό, σύμφωνα με τον οποίο, ο ίδιος ήταν σε θέση να διασφαλίσει μέσω του προέδρου Χριστοδουλίδη ότι Ρώσος δισεκατομμυριούχος, ο Andrei Kosogov, θα διατηρηθεί εκτός του πλαισίου των ευρωπαϊκών κυρώσεων. Ανέφερε χαρακτηριστικά ότι πέραν των άλλων ζητημάτων για τα οποία εργάζεται με τη φαρμακευτική εταιρεία Remedica (σ.σ. θυγατρική της LetterOne), «διασφαλίζω επίσης ότι η Κύπρος τηρεί μια σταθερή θέση στην Ε.Ε.», σε σχέση με τον Andrei Kosogov, «ώστε να μην υποβληθεί σε κυρώσεις». Και σε ερώτηση πώς το διασφαλίζει αυτό, απάντησε: «Μιλώ με τον Πρόεδρο» (σ.σ. εννοώντας τον Νίκο Χριστοδουλίδη).

Σημειώνεται ότι ο κ. Andrei Kosogov είναι εκτός της λίστας ευρωπαϊκών κυρώσεων, ενώ δεν περιλαμβάνεται ούτε στην αμερικανική λίστα κυρώσεων, OFAC. Σύμφωνα μάλιστα με πληροφορίες της «Κ», έχει αξιολογηθεί από την Ε.Ε. και κρίθηκε ότι δεν στοιχειοθετείται λόγος για τοποθέτησή του σε λίστα κυρώσεων. Στο πλαίσιο αυτό, όπως αναφέρουν οι πληροφορίες της «Κ», το όνομα του κ. Kosogov αξιολογήθηκε και της Κύπρου, είχε κρίνει ότι δεν συνιστάται λόγος τοποθέτησής του σε καθεστώς κυρώσεων.

Συναφείς πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν επίσης ότι το 2025, ένα μεμονωμένο κράτος-μέλος, επεχείρησε να επαναφέρει το ζήτημα, κάτι ωστόσο που προσέκρουσε σε όλα σχεδόν τα υπόλοιπα κράτη-μέλη, περιλαμβανομένων και της Κύπρου, υπό το φως της αξιολόγησης του 2022 που είχε κρίνει ότι δεν στοιχειοθετείται λόγος για συμπερίληψή του κ. Kosogov σε λίστα κυρώσεων.

Με άλλα λόγια, οι ισχυρισμοί Λακκοτρύπη, που όπως είπε, «διασφαλίζω επίσης ότι η Κύπρος τηρεί μια σταθερή θέση στην Ε.Ε.», σε σχέση με τον Andrei Kosogov, «ώστε να μην υποβληθεί σε κυρώσεις», έγιναν προφανώς εκ του ασφαλούς. Υπό το φως της αξιολόγησης του εν λόγω προσώπου από τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. και της διαπίστωσης σε δύο περιπτώσεις, τόσο το 2022, όσο και το 2025, ότι δεν συνιστάται λόγος

τοποθέτησης του Andrei Kosogov στη λίστα ευρωπαϊκών κυρώσεων.

Οι Fridman και Aven

Στο βίντεο που προβλήθηκε στις 8 Ιανουαρίου, ο κ. Γιώργος Λακκοτρύπης αναφέρθηκε επίσης σε συγκεκριμένους μετόχους της εταιρείας LetterOne, τον Mikhail Maratovich Fridman και τον Petr Olegovich Aven, των οποίων οι μετοχές έχουν παγώσει, καθώς έχουν τεθεί στη λίστα κυρώσεων της Ε.Ε., από τις 28 Φεβρουαρίου 2022 (βλέπε φωτοτυπία της εν λόγω απόφασης του Συμβουλίου).

Ευρωπαϊκή πηγή, στην οποία απευθύνθηκε η «Κ», απέφυγε να σχολιάσει το επίμαχο βίντεο. Ωστόσο, αναφέρθηκε σε «κάποιες γενικές αρχές που ισχύουν σε σχέση με την εξέταση και την επιβολή κυρώσεων», ως επίσης και στην Ουγγαρία, η οποία επεδίωξε και επέβαλε τη διαγραφή ονομάτων από την ευρωπαϊκή λίστα κυρώσεων:

• **«Ως μια πρώτη γενική παρατήρηση»**, ανέφερε η ίδια πηγή, «θα πρέπει να επισημάνω ότι, με υπόγειες παρεμβάσεις, κανένα κράτος-μέλος δεν είναι σε θέση να επηρεάσει ενδεχόμενη πρόθεση επιβολής κυρώσεων κατά οποιουδήποτε, εάν διαπιστωθεί με αδιάσειστα στοιχεία ότι έχει συνδράμη με οποιονδήποτε τρόπο το καθεστώς Πούτιν, στον επιθετικό πόλεμο κατά της Ουκρανίας».

• **Πρόσθεσε δε**, ότι «μια ενδεχόμενη προσπάθεια διαγραφής/αφαίρεσης ονομάτων από προσχέδια κυρώσεων κατά οποιασδήποτε χώρας, περιλαμβανομένων και της

Ρωσίας, προϋποθέτει διατύπωση επίσημης θέσης από κράτος-μέλος, στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ε.Ε. και της άκρας εμπιστευτικής διαδικασίας που είθισται να ακολουθείται».

• **Η ίδια πηγή** ανέφερε ότι «εξ όσων γνωρίζω, η Ουγγαρία επέβαλε τη διαγραφή ονομάτων από λίστες κυρώσεων». Σημείωσε ότι η Βουδαπέστη προέταξε το δικαίωμα βέτο που διαθέτει και οδήγησε συνολικά στην αφαίρεση «3 ονομάτων», από μια πολύ γνωστή λίστα, 2.400 προσώπων, τον Μάρτιο 2025. Πρόκειται για τον Ρώσο δισεκατομμυριούχο Vyacheslav Moshе Kantor, τον υπουργό Αθλητισμού της Ρωσίας Mikhail Degtyarev, ως επίσης και την Gulbahar Ismailova, αδερφή του Ρώσου ολιγάρχου Alisher Usmanov. Πέραν όμως των ονομάτων των «3», η Ουγγαρία είχε επιδιώξει και απάλειψη από τη λίστα κυρώσεων τόσο του Mikhail Maratovich Fridman, όσο και του Petr Olegovich Aven, αίτημα πάντως που προσέκρουσε στα υπόλοιπα κράτη-μέλη, με αποτέλεσμα να διατηρηθούν στη λίστα κυρώσεων της Ε.Ε. Όπως επισημάνουμε πιο πάνω, στα ονόματα των Fridman και Aven, αναφέρθηκε ο κ. Γιώργος Λακκοτρύπης, στο επίμαχο βίντεο, ως δύο πρόσωπα της εταιρείας LetterOne που τελούν υπό καθεστώς κυρώσεων. Τα εν λόγω δύο πρόσωπα προσέφυγαν πάντως στο Δικαστήριο της Ε.Ε., το οποίο τον Απρίλιο 2024 έκρινε ότι το Συμβούλιο της Ε.Ε. δεν είχε παρουσιάσει επαρκή στοιχεία

για να τους τοποθετήσει στη λίστα κυρώσεων, κάτι όμως που δεν αντέτρεψε την απόφαση της Ε.Ε., η οποία εξακολουθεί να τους διατηρεί στην εν λόγω λίστα, με διαφορετική αιτιολογία. Σημειώνεται ότι τον Μάρτιο 2025 αφαιρέθηκε από τη λίστα κυρώσεων και ο επιχειρηματίας Vladimir Rashevsky, κάτι ωστόσο που φέρονται να ζήτησαν όλα τα κράτη-μέλη της Ε.Ε., για νομικούς λόγους.

• **Περιορισμός** της λίστας κυρώσεων κατά φυσικών προσώπων που φέρονται να στηρίζουν το καθεστώς Πούτιν, αποδίδεται και στη Σλοβακία, χωρίς ωστόσο να καταγράφονται απτά αποτελέσματα.

Μια παρέμβαση από Κύπρο

Αξίζει να επισημανθεί ότι η Κύπρος είχε επιχειρήσει μια φορά, το 2020, να φρενάρει προσωρινά κυρώσεις, κατά της Λευκορωσίας. Ωστόσο, βρέθηκε αμέσως στο στόχαστρο Ευρωπαίων επισήμων αλλά και της ευρωπαϊκής κοινής γνώμης, μέσω δημοσιευμάτων. Γεγονότα, τα οποία εξανάγκασαν τον σημερινό Πρόεδρο, ο οποίος τότε βρισκόταν στη θέση του ΥΠΕΞ της Κυπριακής Δημοκρατίας, να προχωρήσει άμεσα και με συνοπτικές διαδικασίες στην έγκριση των κυρώσεων κατά του καθεστώτος Λουκασένκο.

Και είναι αλήθεια ότι ο κ. Χριστοδουλίδης βρέθηκε τότε με την πλάτη στον τοίχο. Όπως είναι όμως επίσης αλήθεια, ότι το προσωρινό φρενάρισμα των κυρώσεων κατά της Λευκορωσίας

από τον τότε ΥΠΕΞ της Κύπρου, ελαύνετο από καθαρά πολιτικούς λόγους, καθώς ο κ. Χριστοδουλίδης προσέβλεπε να εξασφαλίσει ανάλογο καθεστώς κυρώσεων κατά της Τουρκίας. Άρα, η κίνηση Χριστοδουλίδη, αν και ήταν άγερμη, δεν είχε ως στόχο να εξυπηρετήσει το καθεστώς Λουκασένκο ή οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο, ολιγάρχη ή μη, αλλά επεδίωκε να εκμειύσει παράλληλα με τη Λευκορωσία και κυρώσεις κατά της Τουρκίας, για τις έντονες ενέργειες στην ΑΟΖ της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Οι δωρεές και η Remedica

Μεταξύ των αναφορών του στο επίμαχο βίντεο, ο κ. Λακκοτρύπης είχε ισχυριστεί χαρακτηριστικά ότι «η Remedica, φαρμακευτική εταιρεία (σ.σ. που ανήκει στον επενδυτικό βραχίονα υγείας της LetterOne)... δώρισε κατόπιν δικής μου συμβουλής, 75 χιλιάδες ευρώ στο Προεδρικό Μέγαρο». Σε άλλο, μάλιστα, σημείο ο κ. Λακκοτρύπης είχε υποστηρίξει ότι η Remedica «εξασφάλισε την προσοχή του Προέδρου, διότι διευθέτησα μια τηλεφωνική επικοινωνία μεταξύ του διευθυντή (σ.σ. της εταιρείας) και του Προέδρου». Σύμφωνα με τον κ. Λακκοτρύπη, «ο διευθυντής του είπε, κοιτάζτε κύριε Πρόεδρε θα δωρίσουμε 75 χιλιάδες ευρώ».

Υπενθυμίζεται ότι η Remedica, με ανακοίνωσή της, υπογράμμισε ότι η LetterOne δεν υπόκειται σε καθεστώς κυρώσεων και ότι είναι πλήρως διαχωρισμένη από πρώην μετόχους της που υπόκεινται σε κυρώσεις. Ανέφερε ότι οι συγκεκριμένοι μετοχοί (σ.σ. εννοώντας προφανώς τους Fridman-Aven) δεν ασκούν καμία επιρροή στη LetterOne, δεν αποκομίζουν οποιοδήποτε όφελος από αυτή και η LetterOne δεν εκφράζεται εκ μέρους τους. Παράλληλα, τόσο η Remedica, όσο και η LetterOne τόνισαν ότι δεν προέβλεψαν σε πολιτικές δωρεές προς όφελος του προέδρου Χριστοδουλίδη. Διευκρίνισαν ότι η LetterOne ανταποκρίθηκε σε δημόσια έκκληση της Κυπριακής Δημοκρατίας για στήριξη των πληγέντων από τις καταστροφικές πυρκαγιές στην ορεινή Λεμεσό και ότι προέβη τον Ιούλιο 2025 σε δωρεά 75.000 ευρώ στον επίσημο λογαριασμό στήριξης, η οποία είναι πλήρως τεκμηριωμένη και διαφανής. Στην εν λόγω δωρεά, επισημαίνεται ότι περιλάμβανε και στήριξη προς μέλη του προσωπικού της Remedica που επλήγησαν από τις πυρκαγιές.

Υπό το φως της αξιολόγησης του Andrei Kosogov από τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. και της διαπίστωσης σε δύο περιπτώσεις, τόσο το 2022, όσο και το 2025, ότι δεν συνιστάται λόγος τοποθέτησής του στη λίστα ευρωπαϊκών κυρώσεων.

ΑΡΘΡΟ

Γιατί μας αφορά η Βενεζουέλα

της ΑΝΝΑΣ ΚΟΥΚΚΙΔΗ-ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ*

Το να προσπαθήσεις να μείνεις αμέτοχος στο διεθνές σύστημα δεν σημαίνει ότι δεν θα καταστείς παράπλευρη απόβλητα. Το τι συμβαίνει στη Βενεζουέλα μας αφορά.

1) Η κατάρρευση της διεθνούς τάξης. Η συζήτηση για την κίνηση των Αμερικανών εναντίον του Μαδούρο δεν πρέπει να περιοριστεί στη νομιμότητα ή όχι της απαγωγής του. Ούτε στις δηλώσεις του προέδρου Τραμπ που ακολούθησαν, περί ελέγχου της χώρας και του πετρελαίου της. Το επιστέγασμα είναι η κατάρρευση της διεθνούς τάξης, όπως αυτή εδραιώθηκε μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, με πρωτεργάτες μάλιστα τους ίδιους τους Αμερικανούς. Μέχρι σήμερα, τα κράτη που απαιτούν το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ, συμπεριλαμβανομένων και των ΗΠΑ, προπαθούν να αναζητήσουν μια επίφαση διεθνούς νομιμότητας

για να αιτιολογήσουν τις κινήσεις τους, αντιλαμβανόμενα τη σημασία της ως κυρίαρχου αφηγήματος. Αυτή η εποχή έχει περάσει, αφού the tone from the top, δηλαδή το νέο αφήγημα σε παγκόσμιο επίπεδο που επηρεάζει όλους μας, καθορίζεται από τον τρόπο που αποφασίζει κι εκτελεί τις αποφάσεις του ο Αμερικανός πρόεδρος. Η περίπτωση της Βενεζουέλας αφαιρεί οποιοδήποτε ηθικό πλεονέκτημα μπορούσε να έχει μέχρι σήμερα η Ουάσινγκτον. Ταυτόχρονα, της αφαιρεί το δικαίωμα να απαιτεί συμμόρφωση προς το διεθνές αξιακό σύστημα από άλλους (κυρίως μη δημοκρατικούς) δρώντες, αφού τους ενθαρρύνει να πράττουν το ίδιο. Ανεξαρτήτως του ποιος ήταν ο Μαδούρο, two wrongs never make a right.

2) Ο Τραμπ δεν είναι μόνος. Η απόφαση του προέδρου Τραμπ για παρέμβαση στα εσωτερικά της Βενεζουέλας, δεν αποτελεί

παρορμητική απόφαση ενός μόνο ανθρώπου. Χαιρεί στήριξης πέρα από τον στενό κύκλο συγγενών, φίλων και συμβούλων που τον περιβάλλουν. Ο πρώην Αμερικανός ΥΠΕΞ και πρώην διοικητής της CIA, Μάικ Πόμπμο, ο οποίος βρισκόταν πρόσφατα στο νησί μας, ως ομιλητής στο συνέδριο του Economist, υπερθεμάτισε την (τότε ακόμη) ρητορική του Ντόναλντ Τραμπ στο θέμα του Μεξικού και της Βενεζουέλας, λέγοντας ότι οι ΗΠΑ έχουν κάποιο δικαίωμα να παρέμβουν όπου κρίνεται απαραίτητο από τα συμφέροντα ασφαλείας τους. Μια τέτοια άποψη στηρίζεται προφανώς στην αντίληψη της δημιουργίας ενός cordon sanitaire, μιας ζώνης ασφαλείας, μιας σφαίρας επιρροής, η οποία θα περιβάλλει την Αμερική και θα την καθιστά ισχυρότερη και πιο ανθεκτική στις εξωτερικές απειλές. Καθόλου τυχαία κι η αναφορά στην Κούβα, η οποία βρίσκεται στο μαλακό υπογάστριο των ΗΠΑ.

Παρόμοια προβάλλει ως επιχειρήματα κι ο Βλάντιμιρ Πούτιν για την Ουκρανία, την οποία αντιλαμβάνεται ως μέρος του Near Abroad, της πίσω αυλής της Ρωσίας. Αλλά κι η Τουρκία για την Κύπρο, την οποία τοποθετεί στη δική της σφαίρα επιρροής, ακόμα κι αν δεν υπήρχαν Τουρκοκύπριοι.

3) Η Ευρώπη είναι ανύπαρκτη ως δρώσα εξωτερικής πολιτικής, γιατί είναι ανύπαρκτη ως πάροχος ασφαλείας. Τι ακριβώς μπορούν πρακτικά να κάνουν οι Βρυξέλλες, εάν τη Βενεζουέλα όντως ακολουθήσει η Γροιλανδία; Πώς μπορεί να αντιδράσει η Δανία, στην οποία κυριαρχικά ανήκει το νησί της Γροιλανδίας, όταν ο δικός της πάροχος ασφαλείας τον τελευταίο μισό αιώνα ήταν το ΝΑΤΟ, του οποίου γνέφεται ο μεγαλύτερος και ισχυρότερος στρατός του πλανήτη μας κι ο οποίος σήμερα την απειλεί; Μιλάμε για ένα τραγικό και δισεπίλυτο δίλημμα ασφαλείας που έχει να αντιμετω-

πίσει η Ευρώπη, αφού ο προστάτης και σύμμαχος μετουσιώνεται σε σημαντικό αντίπαλο. Η ρητορική περί στρατηγικής αυτονομίας και το πρόγραμμα SAFE, δεν αλλάζουν, στο παρόν στάδιο, την ανυπαρξία της Ε.Ε. στο διεθνές πολιτικό και στρατιωτικό γίγνεσθαι. Κάτι που σε συνδυασμό με την αποποίηση του παραδοσιακού ρόλου του ΝΑΤΟ ως προς την αρχιτεκτονική ασφαλείας της Ευρωπαϊκής ηπείρου από τον ίδιο τον δημιουργό του, τους Αμερικανούς, δημιουργεί νέα, προβληματικά δεδομένα για τις Βρυξέλλες.

4) Κυπριακό – ένα παλαιό πρόβλημα σε ένα νέο κόσμο. Η προσπάθεια σε μια τροχιά λύσης του Κυπριακού, η οποία θα προκύπτει από διαπραγματεύσεις μέσω του μηχανισμού του ΟΗΕ (κάτι που δεν έχει συμβεί για οποιοδήποτε φλέγον ζήτημα του πλανήτη μας τις τελευταίες δεκαετίες), αποτελούσε λύση ανάγκης για ένα μικρό κράτος, όπως η χώρα μας.

Εάν όμως εμμένουμε σε αφηγήματα του παρελθόντος, χωρίς να προτάσουμε ταυτόχρονα επιχειρήματα που συνάδουν με τον νέο κόσμο του σήμερα και τα οποία να μας καταστούν ωφέλιμους και χρήσιμους δρώντες για τους μεγαλύτερους παίκτες στο γεωπολιτικό γίγνεσθαι της περιοχής μας, η επιβίωσή μας θα καταστεί δύσκολη. Το παιχνίδι για μια διευθέτηση του Κυπριακού δεν θα παιχτεί στο γήπεδο που ξέραμε μέχρι σήμερα, με διπλωματικούς κανόνες που κατανοούσαμε καλά.

Η Βενεζουέλα είναι μόνο η αρχή. Ας είμαστε, λοιπόν, προετοιμασμένοι για τη χιονοστιβάδα.

*Αννα Κουκκίδη-Προκοπίου, Fellow Πανεπιστημίου Γέιλ. Μέλος του EMI - Eastern Mediterranean Initiative, μιας πρωτοβουλίας του Geneva Centre for Security και της Swisspeace. Πρόεδρος του Κέντρου Κοινωνικο-Πολιτικής Σκέψης Πολιτεία. Διετέλεσε υπουργός Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Συνέντευξη στον **ΑΝΤΡΕΑ ΚΗΜΗΤΡΗ**

«**Το ΔΗΚΟ** δεν έχει λόγο να σκεφτεί να αποχωρήσει από την κυβέρνηση Χριστοδουλίδης», δηλώνει στην «Κ» ο υπουργός Ενέργειας και αντιπρόεδρος του Δημοκρατικού Κόμματος Μιχάλης Δαμιανός. Εξηγεί τη θέση του, λέγοντας ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είχε και έχει καθαρά χέρια και ότι το πρόγραμμα που συμφωνήθηκε με το ΔΗΚΟ υλοποιείται χωρίς ιδιαίτερες διαφωνίες. Σχετικά με το έργο GSI και τις πρόσφατες δηλώσεις Νικόλα Παπαδόπουλου που ζήτησε εξηγήσεις από την κυβέρνηση, ο κ. Δαμιανός επισημαίνει ότι ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης θέλει το έργο γιατί ο τόπος το έχει ανάγκη και αυτό είναι ξεκάθαρο από δημόσιες τοποθετήσεις του. Αναφορικά με το τερματικό και το πλοίο Προμηθέας, ο υπουργός Ενέργειας σημειώνει ότι η ΕΤΥΦΑ καλείται να δώσει τις εισηγήσεις της για το τι πρέπει να γίνει για να τελειώσει το έργο στο Βασιλικό και να αποφασίσει τι συμφέρει καλύτερα με το πλοίο.

—Ως αντιπρόεδρος του ΔΗΚΟ αλλά και υπουργός της κυβέρνησης Χριστοδουλίδης θεωρείτε ότι το ΔΗΚΟ πρέπει να εξετάσει το ενδεχόμενο να αποχωρήσει από την κυβέρνηση μετά από όσα είδαν το φως της δημοσιότητας μέσα από το επίμαχο βίντεο;

—Το ΔΗΚΟ δεν έχει λόγο να σκεφτεί να αποχωρήσει από την κυβέρνηση. Στηρίζαμε τον πρόεδρο Χριστοδουλίδη και συμφωνήσαμε σε ένα πρόγραμμα διακυβέρνησης, το οποίο υλοποιείται χωρίς ιδιαίτερες διαφωνίες. Άρα συνεχίζουμε την προσπάθεια.

—Τι θα μπορούσε να αποτελεί για εσάς λόγο αποχώρησης του ΔΗΚΟ από μια κυβέρνηση;

—Σημαντική διαφοροποίηση του συμφωνημένου προγράμματος διακυβέρνησης.

—Δεν θεωρείτε ότι προκύπτουν ζητήματα πολιτικής ηθικής σε βαθμό που το ΔΗΚΟ να πρέπει να προβληματιστεί;

—Είναι ένα βίντεο που προφανώς έχει προβληματίσει. Όπως έχει πει και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, είναι μια κρίση, για την οποία πραγματοποιήθηκε και μια συνάντηση μεταξύ του προέδρου Χριστοδουλίδη και του ΔΗΚΟ. Ο Πρόεδρος αποφάσισε να προχωρήσει με κάποιες ενέργειες που ήταν περίπου αυτά που ζήτησε και το ΔΗΚΟ, χωρίς να θεωρώ ότι το έχει πράξει υπό την όποια πίεση από τον οποιονδήποτε. Δηλαδή, η αποδοχή της παραίτησης του κ. Χαλαράμπους, η αλλαγή του τρόπου λειτουργίας του ανεξάρτητου φορέα κοινωνικής στήριξης και ο διορισμός

ανεξάρτητου ποινικού ανακριτή από τη Νομική Υπηρεσία. Σε κάθε περίπτωση, θεωρούμε ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είχε και έχει καθαρά χέρια.

—Εάν όμως τεθεί τέτοιο θέμα στο ΔΗΚΟ και υπάρξει απόφαση αποχώρησης από την κυβέρνηση, θα την σεβαστείτε και θα αφήσετε τη θέση υπουργού;

—Οι αποφάσεις λαμβάνονται στα συλλογικά όργανα και πρέπει να ακολουθούνται από όλους.

—Από τις πρώτες μέρες που βρεθήκατε στο υπουργείο Ενέργειας κληθήκατε να διαχειριστείτε την έντονη αντιπαράθεση μεταξύ ΔΗΚΟ και κυβέρνησης για το ζήτημα του GSI, με τον Νικόλα Παπαδόπουλο να ανεβάζει τους τόνους και να ζητεί ξεκάθαρη τοποθέτηση του προέδρου Χριστοδουλίδη. Υπάρχει μια φωνή στην κυβέρνηση; Ο κ. Κεραυνός πάντως επιμένει ότι το έργο δεν είναι βιώσιμο.

—Η κυβέρνηση το θέλει το έρ-

γο γιατί ο τόπος το έχει ανάγκη. Ο ίδιος ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας το θέλει το έργο και αυτό είναι ξεκάθαρο από δημόσιες τοποθετήσεις του. Όσον αφορά τη βιωσιμότητα του έργου στο μέλλον, ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης και ο πρωθυπουργός Μητσοτάκης συμφώνησαν, τον περασμένο Νοέμβριο, να γίνει μια νέα, επικαιροποιημένη οικονομοτεχνική μελέτη, ενημερώνοντας σχετικά και τον αρμόδιο Ευρωπαϊκό Επίτροπο. Το έργο είναι σημαντικό για την Κύπρο γιατί θα άρει, επιτέλους, την ενεργειακή απομόνωση της χώρας μας, διασφαλίζοντας την ενεργειακή ασφάλεια και την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας μας.

—Ο γενικός ελεγκτής εντοπίζει αντιπαραθέσεις. Από τη μία, η κυβέρνηση λέει ότι στηρίζει το έργο, από την άλλη λέει ότι θα γίνει νέα μελέτη. Δεν θα έπρεπε να γίνει πρώτα η μελέτη και μετά να ληφθεί η απόφαση για στήριξη του έργου;

—Πρέπει να ξέρουμε τι θα στοιχίσει στο τέλος για να υπάρξει ορθότερος προγραμματισμός, αφού τα οικονομικά δεδομένα ενδέχεται να έχουν αλλάξει.

—Αν η μελέτη δείξει ότι το κόστος του έργου εκτοξεύεται, θα συνεχίσετε να το στηρίζετε;

—Θα πρέπει να προχωρήσουμε με νέες πρωτοβουλίες για προσέλκυση επενδυτών.

—Έχουμε καταβάλει τα 25 εκατομμύρια στον ΑΔΜΗΕ για το έτος 2025;

—Όχι, δεν έχει καταβληθεί κάποιο ποσό.

—Η γαλλική εταιρεία Nexans που ανέλαβε την κατασκευή και πόνηση του καλωδίου ανακοίνωσε ότι ο νέος προγραμματισμός για το έργο θα επηρεάσει την ημερομηνία παράδοσής του.

—Μας προβληματίζει, αλλά η υλοποίηση του έργου είναι δουλειά του ΑΔΜΗΕ που είναι ο φορέας υλοποίησής.

Ούτε σκέψη για αποχώρηση ΔΗΚΟ από την κυβέρνηση

Ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης έχει καθαρά χέρια και το πρόγραμμα που συμφωνήσαμε υλοποιείται

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας προχώρησε σε κάποιες ενέργειες, μετά την κυκλοφορία του επίμαχου βίντεο, που ήταν περίπου αυτά που ζήτησε το ΔΗΚΟ, χωρίς να θεωρώ ότι το έχει πράξει υπό πίεση από τον οποιονδήποτε.

—Μπορεί λόγω καθυστέρησης να καθούν τα 657 εκατομμύρια που δίνει η Ε.Ε. για χρηματοδότηση του έργου;

—Δεν γνωρίζω να έγινε καμία τέτοια νύξη μέχρι τώρα από πλευράς Ε.Ε.

—Έχετε ενημέρωση για την έρευνα της ευρωπαϊκής εισαγγελίας;

—Όχι.

—Υπάρχουν ιδιωτικά συμφέροντα που πολεμούν την ηλεκτρική διασύνδεση;

—Στον τομέα της ενέργειας είναι μεγάλες οι επενδύσεις και υπάρχουν επιχειρηματικά συμφέροντα. Οι επιχειρηματίες θέλουν να διασφαλίσουν τα δικά τους συμφέροντα και η κυβέρνηση τα συμφέροντα των πολιτών.

—Αισθανθήκατε να βάζουν εμπόδια στην κυβέρνηση σε σχέση με αυτό το έργο;

—Προσωπικά, στον ένα μήνα που είμαι στο υπουργείο Ενέργειας, δεν ένιωσα να προσπαθούν να θέσουν εμπόδια.

—Μπορεί να γίνει μια πρώτη αποτίμηση για την ανταγωνιστική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας;

—Είναι νωρίς ακόμη για κάτι τέτοιο. Παρακολουθούμε την ανταγωνιστική αγορά και αυτό που αναμένουμε είναι ότι όσο ωριμάζει θα αυξάνεται η παροχή ανταγωνιστικών προσφορών από τους προμηθευτές προς τους τελικούς πελάτες.

—Η Ελεγκτική Υπηρεσία προβληματίζεται για φαινόμενα συνεννόησης μεταξύ ιδιωτών επιχειρηματιών που δραστηριοποιούνται στον τομέα της ενέργειας, ανσυχώντας ότι ίσως δημιουργείται ένα καρτέλ εις βάρος των καταναλωτών, λαμβάνοντας υπόψη τη σχέση παραγωγών-προμηθευτών και το μοντέλο λειτουργίας που υιοθετήθηκε για την ανταγωνιστική αγορά. Έχετε κι εσείς αυτή την ανησυχία;

—Δεν έχω τέτοια ενημέρωση, όμως εκεί που θα θεωρηθεί ότι υπάρχει κάτι τέτοιο, θα πρέπει οι αρμόδιες αρχές να επέμβουν.

—Θεωρείτε ότι έχει δημιουργηθεί ένα ισχυρό ολιγοπώλιο από ιδιώτες επιχειρηματίες στον χώρο των ΑΠΕ, με αποτέλεσμα οι καταναλωτές να μην επωφελούνται οικονομικά;

—Θεωρώ ότι σε ένα μικρό κράτος όπως είναι η Κύπρος, με περιορισμένο αριθμό παρόχων σε οποιονδήποτε τομέα, είναι εύκολο να δημιουργούνται ολιγοπώλια. Και εκεί που μπορεί η Επιτροπή Προστασίας Ανταγωνισμού να επέμβει, πρέπει να το κάνει. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, θα πρέπει να δούμε πώς εξελίσσεται η κατάσταση.

“
Η κυβέρνηση θέλει το έργο GSI, γιατί ο τόπος το έχει ανάγκη. Ο ίδιος ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας το θέλει το έργο και αυτό είναι ξεκάθαρο από δημόσιες τοποθετήσεις του.

“
Στον τομέα της ενέργειας είναι μεγάλες οι επενδύσεις και υπάρχουν επιχειρηματικά συμφέροντα. Στον ένα μήνα που είμαι στο Υπουργείο, δεν ένιωσα να προσπαθούν να θέσουν εμπόδια στην κυβέρνηση για το έργο GSI.

Προκύπτουν ζητήματα με το τερματικό, όχι όμως κάτι πολύ σοβαρό

—Τι ισχύει με το πλοίο «Προμηθέας»; Πού βρίσκεται; Έχουν ολοκληρωθεί όλες οι διαδικασίες;

—Το πλοίο είναι το μόνο περιουσιακό στοιχείο που ξέρουμε ότι πληρώσαμε και το έχουμε. Βρίσκεται στη Μαλαισία και γίνονται οι τελευταίες εργασίες, που αναμένεται να ολοκληρωθούν άμεσα. Όμως, από τη στιγμή που δεν είναι έτοιμο το τερματικό στο Βασιλικό για να φέρουμε το πλοίο στην Κύπρο, θεωρούμε ότι πρέπει η ΕΤΥΦΑ να αποφασίσει τι συμφέρει καλύτερα να κάνει με το πλοίο.

—Ποιες είναι οι επιλογές;

—Η ΕΤΥΦΑ πρέπει να αναθέσει σε κάποιον ειδικό να της πει τι συμφέρει να κάνει με το πλοίο. Συμφέρει να παραμείνει στη Μαλαισία; Να πάει σε κάποιο άλλο λιμάνι; Να έρθει στην Κύπρο; Ή να ενοικιαστεί; Αν ενοικιαστεί θα καθούν χρήματα από την ευρωπαϊκή επιδότηση; Αν ναι, συμφέρει η ενοικίαση για μικρό χρονικό διάστημα; Πρέπει να ληφθεί, επίσης, υπόψη ότι η Ε.Ε. επιδοτεί ένα έργο όχι για να επιφέρει έσοδα για τη χώρα, αλλά για να έχουμε οι Κύπριοι καταναλωτές φθηνότερο ρεύμα.

—Υπάρχει σχεδιασμός για ολοκλήρωση του τερματικού στο Βασιλικό;

Υπάρχει νέο χρονοδιάγραμμα για την τελική επενδυτική απόφαση για το κοίτασμα «Κρόνος», η οποία θα πρέπει να ληφθεί τις επόμενες λίγες εβδομάδες, μέχρι το τέλος του Μαρτίου.

—Η ΕΤΥΦΑ παρέλαβε τη μελέτη που πραγματοποιήθηκε από τους εμπειρογνώμονες της Technip για την κατάσταση του έργου στο Βασιλικό μέχρι το σημείο που έχει υλοποιηθεί. Περιμένουμε τώρα από την ΕΤΥΦΑ να μας πει τι προτείνει να γίνει για να τελειώσει το έργο. Από τη μελέτη, που είναι ιδιαίτερα τεχνική, προκύπτει ότι υπάρχουν κάποια ζητήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν, αλλά δεν φαίνεται να καταγράφεται κάποιο πολύ σοβαρό πρόβλημα. Να σημειωθεί ότι δεν γίνεται αναφορά σε ποσά, ούτε σε χρονοδιαγράμματα.

—Ο προκάτοχός σας επεξεργάστηκε σχέδιο β' για έλευση φυσικού αερίου στην Κύπρο με αξιοποίηση του «Προμηθέα» και τι

Επιστρέψαμε μέρος των 67 εκατ. που είχαμε λάβει ως κορηγία για το τερματικό, ενώ το υπόλοιπο ποσό παρακρατήθηκε από την Κομισιόν μέσω συμψηφισμού από κονδύλια που θα καταβάλλονταν στην ΚΔ.

δημιουργία κάποιων προσωρινών υποδομών. Παραμένει ως επιλογή η εγκαταλείφθηκε αυτή η προσπάθεια;

—Επεξεργαζόμαστε και κάποιες προσωρινές λύσεις, νοούμενου ότι τα χρονοδιαγράμματά τους είναι καλύτερα από τη στιγμή λύση. Διότι αν η προσωρινή λύση σημαίνει ότι θα χρειαστούν οι διαδικασίες—νομικές και τεχνικές—που απαιτούνται για ένα κανονικό έργο, τότε ενδεχομένως να μη συμφέρει.

—Έχετε ενημέρωση για την έρευνα της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας για το τερματικό;

—Καμία ενημέρωση.

—Η Ε.Ε. ζήτησε να επιστρέψουμε τα 67 εκατομμύρια που είχαμε λάβει ως κορηγία για το τερματικό. Τα επιστρέψαμε;

—Εξ όσων γνωρίζω, επιστρέψαμε μέρος του ποσού, ενώ το υπόλοιπο παρακρατήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, μέσω συμψηφισμού, από κονδύλια που θα καταβάλλονταν προς την Κυπριακή Δημοκρατία. Ως Κύπρος έχουμε ήδη προχωρήσει σε ένταση κατά της απόφασης.

—Ανακρίθηκε πρόσφατα από τον Πρόεδρο ότι το πρώτο κυπριακό φυσικό αέριο θα σταλεί από το κοίτασμα «Κρόνος» μέσω Αιγύπτου στην Ευρώπη τέλος 2027.

Υπάρχει κάτι νεότερο;

—Υπάρχει νέο χρονοδιάγραμμα για την τελική επενδυτική απόφαση, η οποία θα πρέπει να ληφθεί τις επόμενες λίγες εβδομάδες, μέχρι το τέλος του Μαρτίου. Αν όλα εξελιχθούν ομαλά, το πρώτο κυπριακό φυσικό αέριο θα πάει από το κοίτασμα «Κρόνος» στην Αίγυπτο και από εκεί στην Ευρώπη. Πρόκειται για ένα μικρό κοίτασμα και με τεχνικά χαρακτηριστικά που φαίνεται ότι το ποσοστό εξόρυξης του δεν θα είναι στον μέγιστο δυνατό βαθμό, επομένως οι ποσότητες στις οποίες αναφερόμαστε δεν είναι τόσο μεγάλες. Όμως είναι πολύ σημαντικό ότι θα πρόκειται για

το πρώτο κυπριακό φυσικό αέριο που τυγχάνει εμπορικής εκμετάλλευσης.

—Και το 2027 θα έχουμε και τα πρώτα έσοδα στα κρατικά ταμεία από το κοίτασμα «Κρόνος»;

—Θα πρέπει να περάσουν κάποια χρόνια μέχρι να λάβουμε τα πρώτα έσοδα, διότι έτσι λειτουργεί ο τομέας εξόρυξης υδρογονανθράκων. Δίνεται προτεραιότητα στην κάλυψη των εξόδων των εταιρειών, τα οποία έκαναν για να φθάσουμε στην εκμετάλλευση του κοιτασματος και, στη συνέχεια, γίνεται διαμοιρασμός στη βάση συμφωνίας μεταξύ του κράτους και των εταιρειών.

—Έρχεται νέο σχέδιο εγκατάστασης φωτοβολταϊκών για τους πολίτες;

—Το νέο σχέδιο για το 2026-27 θα είναι συνδεδεμένο με την αποθήκευση ενέργειας και θα έχει προϋπολογισμό που υπολογίζεται να φθάσει στα 19-23 εκατομμύρια ευρώ. Το εν λόγω ποσό μπορεί και να αυξηθεί. Το Σχέδιο προβλέπει επιδότηση για ένα ποσοστό της επένδυσης για εγκατάσταση φωτοβολταϊκών και μπαταρίας από οικιακούς χρήστες. Θα τεθεί προς διαβούλευση εντός του τρέχοντος μηνός.

Η σκανδάλη της κατπακωτής

Μια πτυχή της ιστορικής απόφασης για υποβολή της αίτησης στην ΕΟΚ, την οποία δεν πρέπει να προσπερνάμε

Του ΜΙΧΑΗΛ ΠΕΡΣΙΑΝΗ

Ο Γιώργος Βασιλείου υπέπεσε σε πολλά λάθη, κατά βάση πολιτικά και κατά κανόνα εστιαζόμενα στην προσωπική του πορεία μετά το τέλος της προεδρίας του. Δεν υπέπεσε, όμως, σε ηθικά ολισθήματα. Κι αυτό τον κατατάσσει σε μια σπάνια ομάδα πολιτικών. Η προεδρία του Βασιλείου αποτέλεσε την ουσιαστική μεταπολίτευση της Κύπρου. Με αυτήν μπήκε τέλος στην πρώτη μακαριακή και μεταμακαριακή φάση της κυπριακής ιστορίας. Ανέλαβε όταν η κατοχή είχε πλέον εδραιωθεί ως πραγματικό γεγονός, όχι μόνο στη συνείδηση των πολιτικών ηγετών και αναλυτών, αλλά και στη συνείδηση της κοινωνίας. Όταν ακόμα η σημερινή γενιά ηγετών ήταν μαθητές δημοτικού, ιδεολογικά πολωμένοι, έτρεχαν σε διαδηλώσεις και έπαιζαν πετροπόλεμο με τους ΟΗΕδες στον Άγιο Κασσιανό, επειδή έτσι θα απελευθερωθεί η πατρίδα.

Για την εσωτερική διακυβέρνηση θα ειπωθούν, αυτές τις ημέρες, πολλά: Για το περιβόητο διάβασμα εφημερίδας, για τις πολιτικές ταυτότητες, για τις ειδήσεις που δεν ξεκινούσαν πια με τον Πρόεδρο, ακόμα κι αν δεν υπήρχε η παραμικρή είδηση.

Θα ειπωθούν, ελπίζω, και για τους ημικρατικούς, την κρατική μηχανή και την ελευθεροφωνία. Και, ως μην ξεχνάμε τις αντιστάσεις για το Πανεπιστήμιο Κύπρου, το οποίο δεν ήθελεν πολλές πολιτικές δυνάμεις, με το επιχείρημα πως θα διαβρώσει τις σχέσεις με την Ελλάδα, αφού οι φοιτητές δεν θα πήγαιναν στη μητέρα πατρίδα για σπουδές.

Κορυφαία του όμως στιγμή ήταν προφανώς η αίτηση για ένταξη στην ΕΟΚ, δεκατέσσερα χρόνια πριν ολοκληρωθεί, πάλι ο ίδιος, την ένταξη μας στην Ε.Ε. Το πολιτικό ήθος μιας πιο πρωτόγονης εποχής, όπου ο Γλαύκος Κληρίδης αποτελούσε τις πιθανότητες πολιτικής επαναφοράς του Βασιλείου και στη συνέχεια του Ζήτση να αναλάβει το πιο σημαντικό πόστο της δεύτερης του πενταετίας και της ιστορικής μας πορείας, πέραν απαραίτητο. Αποτελεί, όμως, ίσως το απόγειο

Κορυφαία στιγμή του Γιώργου Βασιλείου ήταν προφανώς η αίτηση για ένταξη στην ΕΟΚ, δεκατέσσερα χρόνια πριν ολοκληρωθεί, πάλι ο ίδιος, την ένταξη μας στην Ε.Ε. Στη φωτογραφία μαζί με τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας Τάσο Παπαδόπουλο, τον ΥΠΕΞ Γιώργο Ιακώβου, τον τότε Πρόεδρο της Δημοκρατίας Γλαύκο Κληρίδη, τον Πρόεδρο της Βουλής Δημήτρη Χριστόφια, καθώς εισέρχονται στη Στοά Αττάλου στην Αρχαία Αγορά στην Αθήνα για την υπογραφή της Συνθήκης Προσχώρησης των 10 νέων κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

του πολιτικού ήθους, και για τους δύο, ιδίως αν αναλογιστεί κανείς τη δύσκολη μεταξύ τους σχέση, τις έντονες διαφωνίες –έως και κατηγορίες– οι οποίες όμως δεν αποτέλεσαν ποτέ μέρος της εξίσωσης στη λήψη αποφάσεων και στη συνεργασία για το καλό του τόπου.

Η αίτηση για ένταξη, όμως, ενώ καταγράφεται ως ιστορικό γεγονός, συχνά συζητείται εκτός του ευρύτερου πλαισίου. Απλώς ως υπενθύμιση, αξίζει, όμως, να έχουμε υπόψη κάποια στοιχεία της αίτησης. Πρώτο, ότι γενικότερα, η Κύπρος βίωσε το τέλος του Ψυχρού Πολέμου, χωρίς σχεδόν να το πάρουμε είδηση. Η πλοήγηση των περιεργων, ύπουλων και άκρας επικίνδυνων υδάτων

της περιόδου 1989-1992, ήταν τόσο ομαλή για την Κύπρο, που θα έπρεπε να διδάσκεται.

Δεύτερο, οι τουρκικές απειλές για την αίτηση ένταξης ήταν ακραίες και τρομακτικές. Ήταν πιο έντονες από εκείνες που ακούστηκαν αργότερα για τους S-300, αφορούσαν τη λογική της «έμμεσης Ένωσης» και έκαναν ρητή αναφορά στο γεγονός ότι «δεν θα υπάρξει όριο» σε μια τέτοια εξέλιξη. Μάλιστα, υπήρξαν κινήσεις στρατημάτων και διπλωματική «υπενθύμιση» πως το ευρύτερο γεωπολιτικό σκηνικό προέκρινε μηδενικές αντιδράσεις αν η Τουρκία «λάβει μέτρα» για να αποτρέψει μια Ένωση διά της πλαγίας. Τρίτο, τα πολιτικά δεδομένα

εντός Κύπρου δεν πρόκριναν αίτηση για ένταξη. Ακόμα και δυνάμεις που ήταν καταφανώς υπέρ της αίτησης, κατ'ιδίαν υποστήριζαν μια αίτηση «αλλά αργότερα».

Η αμχανία που επικρατούσε ήταν τέτοια, που κανένας δεν μπορούσε να προβλέψει το άμεσο μέλλον: Ακόμα και η Ουγγαρία, η οποία με τη δική της πολιτική έριξε το Τείχος του Βερολίνου, ακόμα και η Αυστρία, δεν ήταν σαφώς πως θα κινήθουν. Το κομμουνιστικό κόμμα της Ιταλίας λάμβανε συνεδριακή απόφαση για τη διάλυσή του, η Τσεχοσλοβακία χώριζε βελούδινα και ο Τσαουσέσκου κοιτάζε την κάρνη πολυβόλου, δίπλα στη σύζυγό του Ελένα, στη μέση στον τοίχο ενός δημοτικού. Η

Γουγκοσλαβία φαινόταν πως σύντομα θα αποτελέσει πρόβλημα, η Ρωσία έμπαινε σε αναταραχή και οι Γάλλοι πανικοβάλλονταν με την ιδέα της ενοποίησης των Γερμανών.

Ήταν ξεκάθαρο πως η Κύπρος δεν θα μπορούσε να προλάβει την τέταρτη Διεύρυνση, η οποία τελικά έγινε το 1995 και επομένως, να υποβάλουμε αίτηση, αλλά «πρώτα να κάσει η σκόνη», όπως λεγόταν κατ'ιδίαν. Ίσως ο μόνος ελκρινής θιασώτης της αίτησης «τόρα, αμέσως, σήμερα», ήταν ο Αλέξης Γαλανός. Ταυτόχρονα, το ΑΚΕΛ, με το οποίο κυβερνούσε ο Βασιλείου, είχε τις δικές του έντονες επιφυλάξεις, μερικές ιδεολογικές και μερικές γεωπολιτικές, για την αίτηση. Το γεγονός ότι η ένταση στις σχέσεις Βασιλείου-ΑΚΕΛ επήλθε μετά τις προεδρικές εκλογές του 1993 (όχι, δεν τον «πούλησαν» για να φύγει) και όχι με την αίτηση για ένταξη, λέει πολλά, τόσο για τον Βασιλείου, όσο και για το ΑΚΕΛ.

Ο Βασιλείου, όμως, τράβηξε τη σκανδάλη και υπέβαλε αίτηση μέσα σε ένα τέτοιο πλαίσιο. Με το ένα μάτι στο εσωτερικό, με το άλλο στην ταραγμένη Ευρώπη και τον Κόλο, και με την ψυχή στο στόμα απέναντι σε μια εκνευρισμένη και έτοιμη να αντιδράσει, Τουρκία. Η αίτηση για ένταξη δεν ήταν ούτε ασφαλής, ούτε «φυσιολογική» εξέλιξη στην ιστορική πορεία της Κύπρου. Ήταν μια πράξη ακραίας πολιτικής τόλμης και σπάνιας διορατικότητας.

Ο Γιώργος Βασιλείου αφήνει πίσω του πολλά, τα οποία αυτές τις ημέρες θα ειπωθούν από πολλούς. Η διάθεση –στα όρια του πόθου, για να λυθεί το Κυπριακό– θα μείνει επίσης έντονα. Αλλά το πολιτικό ήθος, η διορατικότητα, το μάτι στην ευρύτερη εικόνα, και η κατοπιν υπολογισμού διάθεση να πάρει ρίσκα, πρέπει να μας καθοδηγούν ως μέρος της σύγχρονης ιστορίας μας.

Υγ. Εδώ, δεν μιλάμε για τον άνθρωπο, για τον οποίο τα λόγια θα ήταν ακόμα πιο κολακευτικά, αλλά ανήκουν σε μια πιο ιδιωτική σφαίρα. Μιλάμε μόνο για τον Βασιλείου ως φρέα ιστορίας, στον οποίο οφείλουμε μεγάλο χρέος ως κοινωνία.

Γ. Βασιλείου – Ένας πρόεδρος με διεθνή ακτινοβολία

Του ΘΕΟΦΙΛΟΥ Β. ΘΕΟΦΙΛΟΥ*

Η πρώτη μου συνεργασία με τον πρόεδρο Βασιλείου αφορούσε την οργάνωση της Διάσκεψης των ΥΠΕΞ των χωρών μελών του Κινήματος των Αδεσμευτών, που έγινε στη Λευκωσία τον Σεπτέμβριο του 1988, έξη μόνο μήνες μετά την εκλογή του. Η διοργάνωση της μεγαλύτερης διεθνούς σύναξης αυτού του επιπέδου που έγινε ποτέ στην Κύπρο ήταν ένα μεγάλο και πολύπλευρο γχείρημα που «κληρονόμησε» από τον προκάτοχο του πρόεδρο Κυπριανού. Παρά την απειρία του σε αυτά τα θέματα και τις δυσκολίες του εγχειρήματος ο πρόεδρος και η νεοσύστατη κυβέρνηση που τα κατάφεραν και η Διάσκεψη στέφθηκε με απόλυτη επιτυχία.

Η επόμενη συνεργασία μας ήταν η διευθέτηση και συμμετοχή μου σε συνάντησή του το φθινόπωρο του 1989 με τον πρωθυπουργό της Σιγκαπούρης όπου ήμουν διαπιστευμένος με έδρα το Δελχί. Από τη συνάντηση εκείνη θυμούνται και συγκράτησα ότι ο Σιγκαπούριανός πρωθυπουργός εντυπωσιάστηκε τόσο πολύ από τις απόψεις που εξέφρασε ο πρόεδρος Βασιλείου, που του απάντησε πρόσκληση να επισκεφθεί ξανά τη Σιγκαπούρη για να δώσει διαλέξεις. Ο πρόεδρος της υπανάπτυκτης Κύπρου, που είχε ο ίδιος τόσο πολύ εντυπωσιαστεί από τα επιτεύγματα της Σιγκαπούρης, που όταν επέστρεψε δήλωσε ότι φιλοδοξούσε να καταστήσει την Κύπρο Σιγκαπούρη της Μεσογείου, προσκλήθηκε από τους αρχι-

τέκτονες του θαύματος της Σιγκαπούρης να τους δώσει διαλέξεις!

Ακόμη πιο κολακευτικά για τον πρόεδρο Βασιλείου ήταν τα σχόλια που έκανε ο πρόεδρος του Μπαγκλαντές στρατηγός Έρσαντ στη ιδιαίτερη συνομιλία που είχα μαζί του μετά την επίδοση των διαπιστευτηρίων μου. Ως ειθιστάι, διαβίβασα στον στρατηγό τους χαιρετισμούς του προέδρου Βασιλείου και την επιθυμία του για σύσφιξη των σχέσεων των δυο χωρών. Απαντώντας ο δικτάτορας της μουσουλμανικής αυτής χώρας μου ζήτησε να διαβίβασω πρόσκλησή του στον πρόεδρο Βασιλείου να επισκεφθεί επίσημα την Μπαγκλαντές. Θα το θεωρούσε πολύ τιμητικό για τη χώρα του, όπως είπε, επειδή ο υπουργός του των Οικονομικών που παρακολούθησε ομιλία του κ. Βασιλείου στο Νταβός εντυπωσιάστηκε πολύ και τον ενημέρωσε σχετικά με ενθουσιασμό. Δεν πίστευα στα αφτιά μου, αλλά νομίζω κατάφερα να μη δείξω την έκπληξή μου. Ο δικτάτορας του Μπαγκλαντές, μιας όχι φιλικής χώρας που ψήφισε μαζί με την Τουρκία εναντίον του Ψηφίσματος της Γ.Σ. των Η.Ε. για το Κυπριακό, της μόνης χώρας που είχε προσωρινά αναγνωρίσει για λίγες μέρες το ψευδοκράτος, προσκαλούσε τον πρόεδρο της Κύπρου να επισκεφθεί επίσημα τη χώρα του!

Αποκορύφωμα της συνεργασίας με τον πρόεδρο Βασιλείου ήταν η περίοδος των ενταξιακών διαπραγματεύσεων, όταν υπηρετούσα στις Βρυξέλλες ως μόνιμος

«Πήγαινε στα γραφεία όλων των λειτουργιών της Ομάδας για την Κύπρο, τους χαιρετούσε, τους έλεγε έναν καλό λόγο, πάντα χαμογελαστός και απλός, σαν ίσος προς ίσο με όλους».

αντιπρόσωπος και εκείνος ήταν ο επικεφαλής της Διαπραγματευτικής μας Ομάδας. Θεωρώ πως η επιλογή του από τον πρόεδρο Γλαύκο Κληρίδη γι' αυτή τη θέση ήταν η καλύτερη από κάθε άποψη. Ο πρόεδρος Βασιλείου ήταν ο καταλληλότερος να φέρει σε αίσιο πέρας αυτό το έργο, τόσο εσωτερικά για να καθοδηγεί και συντονίζει όλα τα υπουργεία όσο και εξωτερικά έναντι των αξιωματούχων της Ε.Ε. Λόγω του κύρους του ως πρώην πρόεδρου, των εμπειριών του και των γνώσεων του από την προεδρική του

θητεία, των γνώσεων και εμπειριών του ως οικονομολόγο και επιχειρηματία και της δυναμικής, ευχαρίστης και πολυτάλαντης προσωπικότητάς του. Με την επιλογή του ο πρόεδρος Κληρίδης έδειξε την ανωτερότητά του ως δημοσίου ανδρός που πολιτεύεται πάνω από μικρότητες και αντιπαραθέσεις και έδωσε δείγματα πολιτικής μεγαλοσύνης. Και ο πρόεδρος Βασιλείου τον δικαιώσε πλήρως ως διαπραγματευτής με την όλη δράση του, την οποία έζησα από κοντά και γνωρίζω όσο κανένας άλλος.

Από τις δέκα υποψήφιες χώρες που διαπραγματεύονταν την ένταξη τους ήμασταν η μικρότερη μετά τη Μάλτα. Οι άλλες οκτώ ήταν πολύ μεγαλύτερες με πιο μεγάλη την Πολωνία με πληθυσμό 38 εκατομμυρίων. Παρ'όλο τούτο οι διαπραγματευτές όλων των άλλων χωρών έτρεφαν εκτίμηση για τον Κύπριο διαπραγματευτή, του έδιναν προβάδισμα και τον αναγνώριζαν ως spokesman και των δέκα υποψηφίων χωρών έναντι της Ε.Ε. σε θέματα που αφορούσαν και ενδιέφεραν όλους. Όχι λόγω της ιδιότητάς του ως πρώην

προέδρου, αλλά λόγω της προσωπικότητάς του, των εμπειριών και των γνώσεών του. Κατά τις συχνές του επισκέψεις στις Βρυξέλλες συναντούσε όχι μόνο τον επίτροπο Φερχόιγκεν, άλλους επιτρόπους, τον Λ. Μάουερ και άλλους αξιωματούχους. Πήγαινε στα γραφεία όλων των λειτουργιών της Ομάδας για την Κύπρο, τους χαιρετούσε, τους έλεγε έναν καλό λόγο, πάντα χαμογελαστός και απλός, σαν ίσος προς ίσο με όλους.

Είχε το χάρισμα να κερδίζει τη συμπάθεια όλων και όπως ξέρουμε, γιατί είναι ανθρώπινο, η συμπάθεια συμβάλλει στην καλύτερη κατανόηση, αποδοχή επιχειρημάτων και υποστήριξη θέσεων. Πέραν και εκτός από την καλή προετοιμασία από τα αρμόδια υπουργεία των θέσεών μας που υποβάλλαμε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η συμπεριφορά, η προσωπικότητα και οι χειρισμοί του διαπραγματευτή μας συνέβαλαν στην επιτυχία των ενταξιακών διαπραγματεύσεων, στο κλείσιμο όλων των κεφαλαίων πριν από τις άλλες υποψήφιες χώρες και τον χαρακτηρισμό της Κύπρου από τον Λ. Μάουερ ως Σούμακερ της κούρας των ενταξιακών διαπραγματεύσεων. Η συμβολή του προέδρου Βασιλείου στην ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε. ήταν πολύτιμη και αποφασιστική. Του είμαστε ευγνώμονες γι' αυτό και τον μακαρίζουμε μετά θάνατον.

Αιώνια του η μνήμη.
*Ο Θεόφιλος Β. Θεοφίλου είναι πρόεδρος ε.ε. πρώην μόνιμος αντιπρόσωπος στην Ε.Ε.

WIZ GUIDE
50 BEST
RESTAURANTS

BY
Bank of Cyprus

WIZ GUIDE
— THE —
WINE
FAIR
2026

BY

///cablenet

27 Ιανουαρίου, 2026
Hilton Nicosia
21:00

Tickets available at [ticketmaster.cy](https://www.ticketmaster.cy)

ΟΙΝΟΠΟΙΕΙΑ

ΑΗΣ ΑΜΠΕΛΗΣ
AES AMPELES WINERY, GALLO CHAKIRO ORINIS, NICOSIA, CYPRUS

ΚΥΠΕΡΟΥΝΔΑ WINERY

ΟΙΝΟΠΟΙΕΙΟ ΜΑΛΛΙΑΣ
MALLIA WINERY
SINCE 1921

STORNA
EST. 1995 BOUTIQUE WINERY

ΤΣΙΑΚΚΑΣ
WINERY

vasilikon
WINERY 1993

V LASSIDES
WINERY

ZAMBARTAS
WINERY

Συνέντευξη στην
ΟΡΙΑΝΑ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

«Σύντομα, ανακοινώνουμε τη νέα Εθνική Στρατηγική για εφαρμογή της τεχνητής νοημοσύνης σε δημόσιο και ιδιωτικό τομέα», δηλώνει σε συνέντευξή του στην «Κ» ο υφυπουργός Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής, Νικόδημος Δαμιανού. Προσθέτει ότι «οι κυβερνοεπιθέσεις πλέον δεν αφορούν μόνο τα δεδομένα, αλλά συγκλίνουν με επιθέσεις σε φυσικές υποδομές όπως και σε πολιτικό ή κοινωνικό επίπεδο. Πρέπει να είμαστε έτοιμοι να αντιδράσουμε».

—Πέρυσι τέτοιο καιρό δηλώνατε ότι 18 μήνες μετά θα υπήρχε μία διαφοροποιημένη εικόνα σε σχέση με την αναβάθμιση της ψηφιακής ζωής. Ένα χρόνο μετά πού βρισκόμαστε;

—Η προσπάθεια σίγουρα δεν είναι εύκολη, εντούτοις είχα ευθύς εξαρχής τοποθετήσει το τέλος του 2026 ως το ορόσημο μιας διαφοροποιημένης εικόνας στην ψηφιακή υποδομή του κράτους. Έχουμε κάνει σημαντικά βήματα, με 75 νέες ψηφιακές υπηρεσίες να έχουν αναπτυχθεί το 2025, σχεδόν διπλάσιες από το 2024, νέα συστήματα, και νέα κανάλια για άμεση εξυπηρέτηση του πολίτη, όπως η εφαρμογή Ψηφιακός Πολίτης, ο Ψηφιακός Βοηθός και το Live Chat στο 1450. Χρειάζεται βεβαίως ακόμα περισσότερη προσπάθεια για να πετύχουμε τους στόχους μας, δηλαδή σημαντικά αναβαθμισμένο ψηφιακό περιβάλλον για το Δημόσιο.

—Ο ψηφιακός πολίτης ξεκίνησε θετικά, γιατί όμως τη δεδομένη στιγμή παρατηρείται στασιμότητα;

—Είναι αλήθεια ότι υπάρχει καθυστέρηση τους τελευταίους μήνες σε σχέση με την υλοποίηση για όσα δεσμευτήκαμε. Το έργο, όπως γνωρίζετε, γίνεται σε συνεργασία με την ελληνική κυβέρνηση στα πρότυπα του Gov.gr Wallet. Προέκυψαν κάποια τεχνικά ζητήματα, όπως η ενεργοποίηση συμβάσεων με τους αναδόχους που η ελληνική κυβέρνηση έχει επιλέξει για να υλοποιήσουν το έργο, τα οποία είχαν ως αποτέλεσμα κάποιες μικρές θεωρώ καθυστερήσεις.

—Εντός του 2026 θα δούμε να προσιθένται κάποια στοιχεία;

—Βεβαίως. Θα προστεθούν τα εισιτήρια για εισόδο σε αθλητικούς αγώνες, σε συνέχεια της κάρτας φιλάθλου. Προχωρούμε εντός της χρονιάς με την ενσωμάτωση μηχανισμού επιβεβαίωσης της ηλικίας, ως βασικού εργαλείου για εισόδο σε διαδικτυακές πλατφόρμες, και για την αποτελεσματικότερη προστασία των ανηλίκων στο διαδικτυο, κάτι που αποτελεί προτεραιότητα για την Κυπριακή Προεδρία του Συμβουλίου της Ε.Ε. Εντός Ιανουαρίου θα εντάξουμε την αγγλική γλώσσα στην εφαρμογή, ενώ ακολούθως θα προστεθεί η κάρτα του ανήλικου τέκνου στην εφαρμογή του γονέα και η κάρτα αλλοδαπού. Την ίδια ώρα, παράλληλα με τη συζήτηση σε ευρωπαϊκό επίπεδο, εξετάζουμε το διασυνοριακό κομμάτι, που θα διασφαλίζει την αναγνωρισιμότητα εντός Ευρώπης. Αυτό ενδέχεται να ενσωματωθεί στην εφαρμογή Ψηφιακός Πολίτης ή να αποτελέσει ξεχωριστή εφαρμογή, όπως επέλεξαν να κάνουν κάποια κράτη-μέλη.

—Πότε επιτέλους θα υπάρξει πλήρης ψηφιακή διασύνδεση των υπηρεσιών του Δημοσίου;

—Το θέμα είναι πολύπλοκο και

σύνθετο, και χρειάζεται χρόνο. Καταφέραμε στο διάστημα αυτό να διπλασιάσουμε τις ψηφιακές υπηρεσίες προς τους πολίτες, βάζοντας παράλληλα σε εφαρμογή μεγάλα συστήματα. Συνεχίζει να λείπει σε αρκετά συστήματα το στοιχείο της διαλειτουργικότητας. Ο κατακερματισμός της πληροφορίας αφορά την αρχιτεκτονική των συστημάτων όπως και την ανάγκη αξιοποίησης σύγχρονων τεχνολογιών. Στόχος είναι όπως κάθε νέο σύστημα αντλεί πληροφορίες για πολίτες ή και εταιρείες από ένα κεντρικό μπρώλο, το Αρχείο Πληθυσμού, που και αυτό όμως χρειάζεται αναβάθμιση. Αντιλαμβάνεστε, λοιπόν, πως δεν είναι ένα θέμα που μπορεί να επιλυθεί από τη μία μέρα στην άλλη, αλλά που βελτιώνεται σταδιακά μέχρι να φτάσουμε στην επιθυμητή κατάσταση.

—Υπάρχει χρονικό περιθώριο για ολοκλήρωση της προσπάθειας;

—Το έργο προχωρά παράλληλα με την υλοποίηση νέων συστημάτων και τη συνεχή αναβάθμιση υφιστάμενων, όπως ο Ιππόδαμος και οι Κοινωνικές Ασφαλίσεις. Για τον Ιππόδαμο συγκεκριμένα να πούμε ότι μετά και τις βελτιώσεις που έγιναν, ο μέσος όρος έκδοσης αδειών μέσω του συστήματος παρουσιάζει σημαντική αύξηση, +184% στις άδειες οικοδομής και +51% στις πολεοδομικές άδειες, σε σχέση με την προ ΕΟΑ περίοδο. Νέα συστήματα έχουν τεθεί σε εφαρμογή στα Ταχυδρομεία, στα Τελωνεία, όπου ήδη ένα εκατομμύριο αιτήσεις έχουν ληφθεί ηλεκτρονικά από τον Σεπτέμβριο, στην Εκπαίδευση, ένας τομέας όπου δεν υπήρχε τίποτα μέχρι σήμερα. Πρόκειται για ενέργειες με απτό και μετρήσιμο αντίκτυπο. Στις φοιτητικές χορηγίες, για παράδειγμα, μειώθηκε ο διοικητικός φόρτος του Δημοσίου κατά 44% με την εφαρμογή της ηλεκτρονικής αίτησης φέτος. Το 2026 αναμένεται να παραδοθούν δύο ακόμα τέτοια μεγάλα εγχειρήματα, τα συστήματα του Εφόρου Εταιρειών, και του Τμήματος Οδικών Μεταφορών, και πέραν των 100 νέων ψηφιακών υπηρεσιών. Σημαντικό ότι ακολουθούμε πλέον το μοντέλο σταδιακής παραγωγικής λειτουργίας όπως αφορά τα συστήματα, μειώνοντας τους κινδύνους που προκύπτουν από το μεγάλο χρονικό διάστημα που μεσολαβεί από τον σχεδιασμό μέχρι την ολοκληρωμένη παράδοση ενός έργου.

—Τα κέντρα δεδομένων και η ασφαλής μεταφορά τους έχουν ολοκληρωθεί;

—Οχι, καθώς πρόκειται για πολύπλοκη διαδικασία για κάθε σύστημα, αλλά το έργο βρίσκεται σε προχωρημένο στάδιο και αναμένω ότι θα ολοκληρωθεί φέτος. Επιλέγθηκε η CYTA, έχουν στηθεί τα κέντρα δεδομένων, ένα κυρίως

Νικόδημος Δαμιανού, υφυπουργός Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής

Ψηφιακή πολιτική χωρίς τεχνητή νοημοσύνη δεν έχει ουσία

Θέλω να αφήσω ως παρακαταθήκη μια πιο σύγχρονη κρατική μηχανή

Τα τελευταία δύο χρόνια, έχουμε για πρώτη φορά ξεχωριστό προϋπολογισμό για την κυβερνοασφάλεια, που ξεπερνά τα 8 εκατ. ευρώ ετησίως. Εμβαθύνουμε σε έναν τομέα που παραμελήθηκε για δεκαετίες.

“
Το σύστημα του ΓεΣΥ δεν καταρρέει, αλλά πρόκειται όντως για επανεμφάνιση τεχνικών δυσλειτουργιών που αφορούν την ανάδοχο εταιρεία. Αναμένουμε πλήρη εξομάλυνση μέχρι τις αρχές της επόμενης εβδομάδας.

και ένα εναλλακτικό, και προχωρά σταδιακά η μεταφορά. Πρόσφατα, αν και δύσκολο εγχείρημα, προχωρήσαμε στη μεταφορά του Αρχείου Πληθυσμού, ένα έργο πολύ μεγάλο σε έκταση.

—Τελικά θα έχει αναβαθμισμένο σύστημα για να εργάζεται η Δικαιοσύνη;

—Μέσα στη χρονιά θα τεθεί σε λειτουργία το αναβαθμισμένο σύστημα i-Justice, το οποίο αποφασίστηκε, σε συνεργασία με τον Παγκύπριο Δικηγορικό Σύλλογο και τη Δικαστική Υπηρεσία, ότι μπορεί να ανταποκριθεί στις ανάγκες του τομέα. Ξεκίνησε το έργο τον Σεπτέμβριο και αναμένω ότι μέχρι τα μέσα της χρονιάς θα δοθεί σε παραγωγή. Παράλληλα, εξετάζουμε σε συνεργασία με το CyLaw, τους οποίους και ευχαρι-

στού, το ενδεχόμενο ενσωμάτωσης εργαλείου ΑΙ στο σύστημα, ώστε να είναι ακόμη πιο χρήσιμο για τον δικηγορικό κόσμο που ανατρέχει σ' αυτό για δεδομένα όπως, νομοθεσίες, παλιές υποθέσεις, και αποφάσεις.

—Υπάρχουν πολλά παράπονα για το σύστημα του ΓεΣΥ με αναφορές για κατάρρευση του, τι ακριβώς συμβαίνει;

—Το σύστημα του ΓεΣΥ δεν καταρρέει, αλλά πρόκειται όντως για επανεμφάνιση τεχνικών δυσλειτουργιών που αφορούν την ανάδοχο εταιρεία, η οποία και έχει την απόλυτη ευθύνη για το τι συμβαίνει. Η εταιρεία έχει δρομολογήσει ήδη πλάνο αποκατάστασης και αναμένουμε πλήρη εξομάλυνση μέχρι τις αρχές της επόμενης εβδομάδας. Έχω ζητήσει κατ' ιδίαν συνάντηση με την εταιρεία για ενημέρωση. Παράλληλα, να πούμε ότι το σύστημα συμπλήρωσε πέραν των έξι ετών λειτουργίας, και αναμένουμε από τον ΟΑΥ πλάνο για την αναβάθμισή του.

—Υπάρχει το υπόβαθρο τόσο σε ανθρώπινο δυναμικό όσο και σε πόρους;

—Οι οικονομικοί πόροι δεν είναι το ουσιαστικό πρόβλημα στην περίπτωση του ψηφιακού μετασχηματισμού. Το να βρεις όμως στελέχη κατάλληλα εκπαιδευμένα και τεχνικά καταρτισμένα είναι εξαιρετικά δύσκολο. Εξίσου δύσκολο το να τους προσελκύσεις στο Δημόσιο. Ως Υφυπουργείο προχωρούμε με την αναδιοργάνωση του Τμήματος Υπηρεσιών Πληροφορικής και επενδύουμε στην κατάρτιση του κόσμου. Εντούτοις, για άμεσες ανάγκες,

χρειάζεται να λάβουμε υπηρεσίες από τον ιδιωτικό τομέα, μέσα από τα λεγόμενα Framework Agreements, που μας επιτρέπουν να αξιοποιούμε την τεχνογνωσία τάχιστα, κτιζοντας παράλληλα τεχνογνωσία εσωτερικά.

—Είναι υπολογίσιμη δύναμη η Κύπρος στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας σε περιφερειακό επίπεδο;

—Αυτή τη στιγμή είμαστε, περισσότερο από ποτέ, πιο καλά εφοδιασμένοι, πιο καλά τοποθετημένοι, και όσον αφορά την οικονομία, και όσον αφορά τον τομέα της τεχνολογίας, για να μπορούμε να μιλούμε ουσιαστικά για αυτό τον στόχο. Και έχουμε ήδη απτά αποτελέσματα. Κτιζουμε σε αυτά, αξιοποιώντας τον αναβαθμισμένο γεωπολιτικό ρόλο της χώρας μας, αλλά και τη δυναμική που δημιουργείται από την ανάληψη της Κυπριακής Προεδρίας.

—Αναμένεται λοιπόν μεγάλη δραστηριοποίηση τόσο αμερικανικών κολλοσσών όσο και από άλλες χώρες στον συγκεκριμένο τομέα;

—Έχουμε ήδη δει σημαντική δραστηριότητα από την Αμερική, σε συνέχεια των επαφών από την επίσκεψη του Προέδρου και των διμερών σχέσεων σε πολιτικό επίπεδο. Καταρχάς να ξεκαθαρίσουμε ότι το να επενδύσει μια εταιρεία δεν σημαίνει απαραίτητα να ανοίξει γραφείο στην Κύπρο. Αυτοί οι τεράστιοι κολλοσσοί, που ορίζουν το τι σημαίνει ψηφιακό περιβάλλον σήμερα, λειτουργούν διαφορετικά. Αυτό που επιδιώκουμε —και που έχουμε πετύχει σε μεγάλο βαθμό ως κυβέρνηση— είναι μέσω στρατηγικών συνεργασιών να κτίσουμε υποδομές, τεχνογνωσία και γενικότερα τις βάσεις για την ενίσχυση του κυπριακού οικοσυστήματος. Ενδεικτικά να αναφέρω τη συνεργασία με την NVIDIA για τη δημιουργία εθνικής υποδομής υπολογιστικής ισχύος για ΑΙ, την απόφαση για δημιουργία του Κέντρου Καινοτομίας Plug & Play Cyprus, τη δραστηριοποίηση της Tenstorrent στην Κύπρο, και συνεργασίες με Google και OpenAI στον τομέα της εκπαίδευσης. Πέραν από τις ΗΠΑ —πάντα σε συνάρτηση με το πολιτικό επίπεδο— έχουμε ανοίξει διαύλους συνεργασίας με την Ινδία, από όπου έχουμε επίσης δει σημαντικές επενδύσεις τον τελευταίο χρόνο, ειδικότερα στον τομέα της τεχνολογίας, τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα όπως και το Ισραήλ.

—As περάσουμε στο κρίσιμο κεφάλαιο της κυβερνοασφάλειας. Μετά τις επιθέσεις σε κυβερνητικές πύλες, αισθάνεστε ότι είμαστε πλέον θωρακισμένοι;

—Τα τελευταία δύο χρόνια, έχουμε για πρώτη φορά ξεχωριστό προϋπολογισμό για την κυβερνοασφάλεια, που ξεπερνά τα οκτώ εκατομμύρια ευρώ ετησίως.

Εμβαθύνουμε σε έναν τομέα που παραμελήθηκε για δεκαετίες. Οι κυβερνοεπιθέσεις πλέον δεν αφορούν μόνο τα δεδομένα, αλλά συγκλίνουν με επιθέσεις σε φυσικές υποδομές αλλά και σε πολιτικό ή κοινωνικό επίπεδο. Πρέπει να είμαστε έτοιμοι να αντιδράσουμε. —Η τεχνητή νοημοσύνη πώς εμπλέκεται σήμερα στα πολλά ανοικτά μέτωπα του Υφυπουργείου;

—Ψηφιακή πολιτική χωρίς τεχνητή νοημοσύνη (ΤΝ) δεν έχει ουσία. Το Υφυπουργείο είναι ο αρμόδιος φορέας για οτιδήποτε έχει να κάνει με ΤΝ. Είτε αυτό αφορά τη χρήση της στο Δημόσιο είτε την αξιοποίηση από τον ιδιωτικό τομέα. Έχουμε κάνει σημαντικά βήματα, αλλά έχουμε ακόμη πολύ δρόμο να διανύσουμε. Σύντομα, ανακοινώνουμε τη νέα Εθνική Στρατηγική για ΑΙ-blueprint για εφαρμογή της ΤΝ σε δημόσιο και ιδιωτικό τομέα. Ήδη, έχουμε ανακοινώσει τέσσερις προσκλήσεις για το πρόγραμμα ΑΙ in Government για την αντιμετώπιση προκλήσεων με ΑΙ στους τομείς των μεταφορών, της μετεωρολογίας και της εκπαίδευσης. Έχουν καταρτιστεί κατευθυντήριες γραμμές για την ορθή χρήση της ΤΝ στην εκπαίδευση από το υπουργείο Παιδείας, ενώ προχωρούμε με συνεργασία με την OpenAI για την εισαγωγή του ChatGPT Education στα σχολεία. Θα είμαστε η τρίτη χώρα στην Ευρώπη που το εισάγει.

—Ενόψει Ευρωπαϊκής Προεδρίας, ποιες είναι οι προτεραιότητες του Υφυπουργείου;

—Βασικός στόχος της Κυπριακής Προεδρίας είναι η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της ανθεκτικότητας της Ευρώπης. Επικεντρωνόμαστε μεταξύ άλλων στην απλοποίηση διαδικασιών και τη μείωση διοικητικών βαρών, καθώς και στην προώθηση του ηγετικού ρόλου και της ψηφιακής αυτονομίας της Ευρώπης, με ειδική αναφορά σε θέματα ΑΙ. Η τεχνητή νοημοσύνη συζητείται σε δύο επίπεδα: όσον αφορά την απλοποίηση του ΑΙ Act, και όσον αφορά τη δημιουργία υποδομών, του κατάλληλου πλαισίου και περιβάλλοντος ώστε καινοτόμες εταιρείες να μόνουν και να δραστηριοποιούνται στην Ευρώπη. Μέσω πρωτοβουλιών όπως τα AI Factories, και τώρα τα AI Gigafactories, η Ευρώπη θα κτίσει το δικό της οικοσύστημα και θα μειώσει την τεχνολογική εξάρτηση από Αμερική και Κίνα. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται επίσης στην προστασία των ανηλίκων στο διαδικτυο, και σε θέματα κυβερνοασφάλειας. Εξίσου σημαντική κρίνεται η ανάδειξη του γεωστρατηγικού ρόλου της Κύπρου ως γέφυρας συνεργασίας μεταξύ Ε.Ε. και Μέσης Ανατολής.

—Κλείνοντας ποια θεωρείτε τη μεγαλύτερη πρόκληση που έχετε να αντιμετωπίσετε;

—Το 2026 είναι μια ιδιαίτερα δύσκολη χρονιά. Είμαστε ένα υπουργείο που μόλις πρόσφατα έχει στελεχωθεί, και έχει να διαχειριστεί τεράστιο όγκο έργων, παράλληλα με την Κυπριακή Προεδρία. Όσον αφορά το τι θα ήθελα να αφήσω πίσω ως παρακαταθήκη ολοκληρώνοντας τη θητεία μου, είναι μια πιο σύγχρονη κρατική μηχανή από αυτήν που παραίτησα. Νέα συστήματα, νέες λύσεις, αλλά και σύγχρονη τεχνολογική υποδομή που θα επιτρέψει στο Δημόσιο να ενσωματώνει νέες τεχνολογίες και να ενισχύει συνεχώς την παραγωγικότητα και την αποδοτικότητά του.

algofen®

Γρήγορη ανακούφιση από τον πόνο

✓ πονοκέφαλο ✓ ημικρανία ✓ πονόδοντο ✓ πυρετό ✓ μυαλγίες ✓ αρθραλγίες ✓ πόνους περιόδου

MEDOCHEMIE

1-10 Κωνσταντινουπόλεως, 3011 Λεμεσός, Κύπρος, Τηλ.: +357 25 867600, e-mail: office@medochemie.com www.medochemie.com

Του ΘΑΝΑΣΗ ΤΣΟΚΟΥ*

Στις μέρες μας δεδομένα αμφισβητούνται και ανάγονται στη σφαίρα του αυθαίρετου, του υποκειμενικού ή του σχετικού από μερίδα της κοινωνίας, ως αποτέλεσμα αμάθειας, ημιμάθειας ή επί σκοπού. Υπάρχει όμως η θεμελιώδης αρχή, ότι για να υπάρχει επιστήμη, θα πρέπει να υπάρχουν ορισμοί. Με βάση αυτή τη προσέγγιση, στην επιστήμη της επικοινωνίας, ορίζουμε ως είδηση το γεγονός που ενδιαφέρει περισσότερο από έναν άνθρωπο σε δεδομένη στιγμή, δημόσιο, ό,τι επιβάλλεται να είναι προσβάσιμο και ελεύθερο προς χρήση από το σύνολο της κοινωνίας, πάντοτε προς όφελός της, ενημέρωση, οποιαδήποτε πληροφορία λαμβάνουμε και λειτουργεί προσθετικά/αθροιστικά στη γνώση μας ως άτομα, για τρέχοντα θέματα ως αποτέλεσμα ανάλυσης. Δημοσιογράφος ορίζεται ο λειτουργός του Τύπου και παραγωγός ειδησεογραφικού ή ενημερωτικού περιεχομένου που στη συνέχεια διοχετεύεται στην κοινωνία απρόσκοπτα μέσω των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης - ΜΜΕ.

Στην παραγωγή ειδησεογραφικού και ενημερωτικού προϊόντος/περιεχομένου υπάρχουν τρία στάδια. Το γεγονός που καλύψατε να καλύψουμε/επικοινωνήσουμε, η διαμεσολάβηση του δημοσιογράφου ως παραγωγού περιεχομένου και η προβολή του τελικού προϊόντος/αποτελέσματος από το μέσο. Διαδικασία, που στις μέρες μας ανατρέπεται σε μεγάλο βαθμό.

Πολλές είναι οι περιπτώσεις, που το γεγονός είναι ανύπαρκτο/κατασκευασμένο, πολλές φορές αποτέλεσμα τεχνητής νοημοσύνης - ΑΙ, όπως η «σύλληψη» του Ντόναλντ Τραμπ στις αρχές του 2023 από ομοσπονδιακούς αστυνομικούς, ο παραγωγός περιεχομένου είναι άγνωστος, πολύ πιθανό να μην είναι καν υπαρκτό πρόσωπο αλλά αλγόριθμος, δεν

είναι αποτέλεσμα δημοσιογραφικής έρευνας, τα κίνητρα ασαφή, η προπαγάνδα συστατικό κομμάτι της παραγωγής περιεχομένου και η διασπορά και διάδοση της «είδησης» να γίνεται μέσα από δαιδαλώδεις διαδικτυακές διαδρομές, ψεύτικα προφίλ και διαδικτυακούς λογαριασμούς προώθησης fake news και hoaxes. Σε περίοδο που το λειτουργήμα της δημοσιογραφίας και ιδιαίτερα της διερευνητικής δημοσιογραφίας, υφίσταται πιέσεις και εκεί όπου ασκείται, αυτό γίνεται με κίνδυνο και θυσιές.

Χαρακτηριστική η δολοφονία το 2018, του δημοσιογράφου της The Washington Post, Τζαμάλ Κασόγκι. Αρκεί να αναλογιστεί κανείς, τον αριθμό των θυμάτων δημοσιογράφων και τεχνικών των ΜΜΕ που δολοφονήθηκαν ή έχασαν τη ζωή τους σε ώρα καθήκοντος ή βρίσκονται στη φυλακή.

Η τεχνολογική εξέλιξη των τελευταίων χρόνων, η αλλαγή κοινωνικών στάσεων και αντιλήψεων, οι ανατρεπτικές τάσεις/προσεγγίσεις μερίδας της κοινωνίας, ο έλεγχος των λεωφόρων της επικοινωνίας από τις μεγάλες μονοπωλιακές πιατφόρμες και περιορισμένο αριθμό επιχειρηματιών και μετόχων τους με βάση τη Σίλικον Βάλει, με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, η προπαγάνδα που διοχετεύεται μέσα στα ΜΚΔ, ο χορός των δισεκατομμυρίων δολαρίων σε κέρδη, η λανθάνουσα χρήση της τεχνητής νοημοσύνης, η διαίρεση της δημόσιας μιντιακής σφαίρας σε αμερικανική και κινέζικη, η χρήση παραπλανητικών αλγόριθμων στο ίντερνετ, η

Οι πολίτες να αναπτύξουν σχετικές δεξιότητες που θα τους φέρνουν πιο κοντά στις αληθινές ειδήσεις, απομακρύνοντάς τους από τις ψευδείς, τα fake news, τα hoaxes, την γκρίζα και μαύρη προπαγάνδα.

παραπληροφόρηση μέσω ψευδών ειδήσεων και hoaxes, η παράνομη χρήση, πώληση και διαρροή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, συνθέτουν ένα νεφελώδες και ασαφές πεδίο ενημέρωσης, πληροφόρησης, αλλά και ενασχόλησης με τον τομέα της επικοινωνίας.

Αν θεωρήσουμε ως προαπαιτούμενο κάθε δημοκρατικού πολιτεύματος, κάθε εξελεγμένης πολιτείας τους ενημερωμένους, ενεργούς και συμμετοχικούς πολίτες, η είδηση θα πρέπει να αποτελεί δημόσιο αγαθό και η ολοκληρωμένη σφαιρική και πολύπλευρη πληροφόρηση, ζητού-

μενο των ευνομούμενων πολιτειών. Για να αποτελέσει η είδηση δημόσιο αγαθό, πρέπει τόσο οι πολίτες όσο και η πολιτεία να το αντιληφθούν. Με στόχο οι πολίτες να αναπτύξουν σχετικές δεξιότητες που θα τους φέρνουν πιο κοντά στις αληθινές ειδήσεις, απομακρύνοντάς τους από τις ψευδείς, τα fake news, τα hoaxes, την γκρίζα και μαύρη προπαγάνδα. Η πολιτεία δε, να αναπτύξει προγράμματα ψηφιακού γραμματισμού στα σχολεία και οι χρήστες να αποκτήσουν παιδεία των ΜΚΔ (Media Literacy). Το ΠΙΚ, πιστό στις αρχές που υπηρετεί, αναπτύσσει δυναμικές δράσεις που

ενισχύουν τον ψηφιακό γραμματισμό. Με εκπαιδευτικά προγράμματα, θεματικές εκπομπές, συζητήσεις στοργυλλής τραπέζης μέσα από τον νέο θεσμό RikTalks, που πρόσφατα εγκαινίασε ο οργανισμός, με πρώτη θεματική τον ψηφιακό γραμματισμό. Η κοινωνία έχει ανάγκη από «υποψιασμένους» πολίτες.

Στην ευρωπαϊκή δημόσια μιντιακή σφαίρα, σημαντικός αν όχι καθοριστικός είναι ο ρόλος των Δημόσιων Ραδιοτηλεοράσεων - ΔΡΤ, ως παραγωγών ραδιοφωνικού, τηλεοπτικού και διαδικτυακού περιεχομένου, ειδησεογραφικού, ενημερωτικού και εκπαιδευτικού, αλλά και της Ευρωπαϊκής Ένωσης Ραδιοτηλεοράσεων - ΕΒΥ. Θα πρέπει επίσης να υπάρξει πολιτειακή στήριξη και ενίσχυση όλων των δημοσιογράφων και φωτοειδησεογράφων ως διαμεσολαβητών της είδησης.

Εκπαίδευση, χρηματοδότηση αποστολών, χρηματοδότηση δημοσιογραφικών ερευνών, αγορά εξοπλισμού, προσβασιμότητα σε πηγές, ανάπτυξη δεξιοτήτων, είναι μόνο μερικοί τομείς στους οποίους θα μπορούσε να συμβάλει η πολιτεία. Στην προσπάθεια ενίσχυσης του ρόλου της ΔΡΤ αλλά και των ιδιωτικών ΜΜΕ, τα οποία θα πρέπει να διεκδικήσουν ενεργό ρόλο και παρουσία στο νέο, μεταβαλλόμενο περιβάλλον της ψηφιακής εποχής και των ΜΚΔ. Κάτι που μέχρι πρότινος δεν είχαν πράξει, προσεγγίζοντας το πεδίο φοβικά και όχι δυναμικά.

Σε παγκόσμια κλίμακα, θα πρέπει να μας απασχολήσει σοβαρά

το ιδιοκτησιακό καθεστώς των μεγάλων πλατφορμών ενημέρωσης, η διαδικασία αυτοέλεγχου των εταιρειών υψηλής τεχνολογίας, καθώς επίσης και οι μηχανισμοί ελέγχου τους από την πολιτεία στη νέα ψηφιακή εποχή.

Ο τρόπος αλλαγής ιδιοκτησιακού καθεστώτος της πλατφόρμας κοινωνικής δικτύωσης TikTok, η «αναγκαστική» πώλησή της από την κινεζική εταιρεία ByteDance σε Αμερικανούς τον Σεπτέμβριο του 2025, θα πρέπει να μας προβληματίσει σοβαρά, για τις ιμπεριαλιστικές τάσεις της Σίλικον Βάλει. Έλεγχος θα πρέπει να γίνεται και στις οργανωμένες μορφές κρατικής προπαγάνδας και παραπληροφόρησης από συγκεκριμένα κράτη ή κέντρα. Θα πρέπει επίσης να μας προβληματίσει το πόσο προσωπικά είναι τα «προσωπικά» μας δεδομένα και πώς γίνεται χρήση τους από κέντρα και μηχανισμούς για ίδιον όφελος, καθώς επίσης και η χαλιναγωγή του κοινού από διαφημιστικά μηνύματα, αλλά και οι σύγχρονες μορφές και τεχνικές διαδικτυακής λογοκρισίας με βάση αλγόριθμους αποκλεισμού, ανάλογα με το «προφίλ» του κάθε χρήστη.

Η πρόσβαση σε έγκυρη ενημέρωση αποτελεί θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα και συστατικό δημοκρατικών διεργασιών και εξέλιξης των κοινωνιών. Για τον λόγο αυτό, η έγκυρη ενημέρωση/πληροφόρηση θα πρέπει να θεωρείται δημόσιο αγαθό και οι δίαυλοι προώθησης και επικοινωνίας θα πρέπει να παραμένουν ανοικτοί και ελεύθεροι. Απαλλαγμένοι από προπαγανδιστικές λογικές και πρακτικές, λογοκρισία, κλοπή προσωπικών δεδομένων των χρηστών και αλγοριθμικούς αποκλεισμούς που συρρικνώνουν την προσβασιμότητα των χρηστών στην πληροφορία, αντί να τη διευρύνουν.

*Ο κ. Θανάσης Τσώκος είναι γενικός διευθυντής ΠΙΚ.

THE CONCEPT

D

Στέφανου Κουμανούδη 1Ε
Πάροδος Στασιακρατους)

Λευκωσία

+357 22483848

Και μετά τι;

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Και τι έγινε δηλαδή μετά το βίντεο; Πρώτα βγήκε ο Πρόεδρος να μας πει ότι όποιος έχει στοιχεία να τα προσκομίσει (ποιος να έχει και πού ακριβώς να τα προσκομίσει). Μετά βγήκε ο κυβερνητικός εκπρόσωπος και οι λοιποί του Προεδρικού να μας πουν για τον υβριδικό πόλεμο των ξένων κέντρων που δέχεται η χώρα μας (και ούτε λέξη για το περιεχόμενο του βίντεο που μας άφησε ξέφραγο αμπέλι στον κάθε ξένο «δάκτυλο»).

Μετά ο Πρόεδρος μας είπε ότι «να, οι εταιρείες που έρχονται πρέπει να προσφέρουν στο πλαίσιο της κοινωνικής εταιρικής ευθύνης για το κράτος» και το επανέλαβε ότι είναι για το κράτος, αλλά βάσει ποιου θεσμικού πλαισίου συνεισφέρουν δεν μας είπε και ούτε θα μας πει, αφού τέτοιο θεσμικό πλαίσιο δεν υπάρχει. Μετά περιφερόταν ο κ. Βικτωρας Παπαδόπου-

Αφού όλα τα κόμματα απαιτήσαν έρευνες και διάφορα άλλα «επαναστατικά», καμία ουσιαστική κίνηση δεν έγινε ώστε να προταχθεί πως το πρόβλημα είναι θεσμικό και πως όσο δεν λύνεται θεσμικά θα μας πιάνουν στον ύπνο και οι ξένοι δάκτυλοι, αλλά και οι φερόμενοι ως άμεμπτοι και άσπιλοι σωτήρες μας.

λος στα κανάλια και στα ραδιόφωνα λέγοντας πως θα έβαζε το χέρι του στη φωτιά ότι ο Πρόεδρος μας είναι καθαρός (και γιατί αποτελεί θεσμική εγγύηση το χέρι του κ. Παπαδόπουλου ώστε να εφισχάσει η σοκαρισμένη κοινή γνώμη).

Μετά παραιτήθηκε η Πρώτη Κυρία από τον επίμαχο Φορέα, με μια ανάρτηση στα σόσιαλ που άγγιζε τα όρια της αυτοθυματοποίησης και μετέφερε το θέμα από την ουσία στο συναίσθημα και την ακρείαστη ψυχολογία (τι σχέση έχουν τα παιδιά της και ο Θεός με το βίντεο); και εννοείται καμία αναφορά στα γεγονότα που προκάλεσαν τη δημόσια αγανάκτηση. Και μετά αφού ανέβηκε η συμπολίτευση τον Λόφο και προφανώς απαίτησε την παραίτηση του κ. Χαράλαμπους για να ξεφορτωθεί το κακό, επίπλεσε αυτή η παραίτηση, περιλουμένη ωστόσο από αισθήματα περ-

φάνιας και ηθικής ανωτερότητας για την πράξη του κ. Χαράλαμπους, αφού όπως είπε ο Πρόεδρος πρόκειται για πράξη αυτοπεποίθησης και εμπιστοσύνης (τι ακριβώς εννοεί). Μετά βγήκε και πάλι ο Πρόεδρος και ούτε λίγο ούτε πολύ άφησε να εννοηθεί ότι αν τα κόμματα συνεχίσουν τις έντονες αντιδράσεις και τις σφοδρές επικρίσεις, θα τα βρουν μπροστά τους στα αποτελέσματα των βουλευτικών εκλογών (δηλαδή; Κακώς τα κόμματα ζητούν εξηγήσεις).

Και μετά από όλα αυτά ορίστηκε ένας ανεξάρτητος ποινικός ανακριτής για να διερευνήσει το περιεχόμενο του βίντεο μέσα σε διάστημα τριών μηνών, με αποτέλεσμα –υποθέτω– μέχρι τότε καμία απάντηση ή εξήγηση ή αποσαφήνιση για ό,τι είδαν τα μάτια της κοινής γνώμης και άκουσαν τα έρμα τα αφτιά της να θεωρείται αναγκαία. Και πιο μετά ήρθε και ο επίμαχος Φορέας και αποφάσισε να εισπληθεί την άμεση εφαρμογή της ρύθμισης που είχε υποβληθεί τον Δεκέμβριο από την Ελεγκτική Υπηρεσία και η οποία έλεγε ότι θα δημοσιοποιούνται δωρεές άνω των 20.000 ευρώ και βέβαια ούτε λέξη για το ότι όταν το εισπληθήκε τότε ο γενικός ελεγκτής, ο Φορέας αντέδρασε έντονα λέγοντας πως παρεκτάπηκε των αρμοδιοτήτων του και πως γίνεται «προσπάθεια μετατροπής ενός τεχνοκρατικού ελέγχου συμμόρφωσης σε εργαλείο πολιτικής εκμετάλλευσης».

Τώρα πού πήγαν όλοι αυτοί οι ισχυρισμοί; Και για να έρθουν και στα κόμματα, αφού απαιτήσαν όλα έρευνες και διάφορα άλλα «επαναστατικά», καμία ουσιαστική κίνηση δεν έγινε ώστε να προταχθεί πως το πρόβλημα είναι θεσμικό και πως όσο δεν λύνεται θεσμικά θα μας πιάνουν στον ύπνο και οι ξένοι δάκτυλοι, αλλά και οι φερόμενοι ως άμεμπτοι και άσπιλοι σωτήρες μας.

Γιατί, λοιπόν, δεν θέτουν επιτακτικά το θέμα της θέσης μηχανισμών ελέγχου, ώστε να θωρακιστεί η λογοδοσία, αλλά μόνο προπαθούν να εκμεταλλευτούν μικροπολιτικά την οργή που προκαλεί το βίντεο; Γιατί δεν μας λένε ποιες προτάσεις σκοπεύουν να καταθέσουν για θεσμικές αλλαγές, ώστε να μη μένουμε κάθε φορά στα πρόσωπα; Με πιο απλά λόγια, γιατί δεν φτάνει το όλο θέμα εκεί όπου υφίσταται το πραγματικό πρόβλημα, δηλαδή στο θεσμικό κενό; Άρα; Από όλη αυτή την ιστορία τι ουσιαστικό έχει λεχθεί; Σε τι έγινε έστω και η ελάχιστη παραδοχή; Σε τίποτα. Αντιθέτως, λίγο έλειψε να φτάνει η κοινή γνώμη που... τους αδικεί.

elenixenou11@gmail.com

Λυπάμαι να πω ότι δυσκολεύομαι να δω τις ειλικρινείς και ανιδιοτελείς προθέσεις στις νομοθεσίες, τις συστάσεις, τις παροτρύνσεις, τους πολιτικούς εκβιαστικούς εκφοβισμούς, απ' όπου κι αν προέρχονται, είτε από άμεσα επηρεαζόμενους είτε από φίλιες δυνάμεις που σθεναρά τους υποστηρίζουν, και υπαγορεύουν ούτε λίγο ούτε πολύ όπως, αυτή τη φορά, τηρηθεί με ευλάβεια η αρετή της σιωπής.

Σοβαρότης Μηδέν

Του **ΘΑΝΑΣΗ ΦΩΤΙΟΥ**

Ο Ιταλός ιστορικός Carlo Ginzburg υποστήριζε εμφαντικά ότι «Πατριώτες είναι αυτοί που ντρέπεται,

όχι αυτός που είναι περήφανος για τη χώρα του». Για να αντιληφθεί κανείς τη σπουδαιότητα του νοήματος αυτών των, όλων κι όλων, δεκαετησάρων λέξεων, θα πρέπει, αν όχι να έχει απαλλαγεί, σίγουρα να μπορεί να αποστασιοποιηθεί από ιδεολογικές προτιμήσεις, πολιτικές καταβολές, κομματικά σύνδρομα, τοποθετήσεις και απόψεις διαμορφωμένες με βάση τις αντιτακτικά το θέμα της θέσης μηχανισμών ελέγχου, ώστε να θωρακιστεί η λογοδοσία, αλλά μόνο προπαθούν να εκμεταλλευτούν μικροπολιτικά την οργή που προκαλεί το βίντεο; Γιατί δεν μας λένε ποιες προτάσεις σκοπεύουν να καταθέσουν για θεσμικές αλλαγές, ώστε να μη μένουμε κάθε φορά στα πρόσωπα; Με πιο απλά λόγια, γιατί δεν φτάνει το όλο θέμα εκεί όπου υφίσταται το πραγματικό πρόβλημα, δηλαδή στο θεσμικό κενό; Άρα; Από όλη αυτή την ιστορία τι ουσιαστικό έχει λεχθεί; Σε τι έγινε έστω και η ελάχιστη παραδοχή; Σε τίποτα. Αντιθέτως, λίγο έλειψε να φτάνει η κοινή γνώμη που... τους αδικεί.

Να μπορεί να απεχθωθεί τούτων όλων και να απαλλάξει τον εαυτό του από τα βαρίδια του του όπως ο Διόνυσος, ο γιος της Σεμέλης και του Δία, απαλλάχθηκε από τα πλούσια μεταξωτά πέπλα, τα βραχιόλια και τις αλυσίδες, με τα οποία ήταν ντυμένος σαν πήρε τον δρόμο της επιστροφής από τη μυθώδη εκστρατεία στις μακρινές Ινδίες. Κι όσο ζύγωνε στην Ελλάδα, ντρεπόταν για τον περριτό φανταχτερό φόρτο και τον πετού-

σε. Ωστόσο, φτάνοντας πια στον κόλπο της Ελευσίνας, βγήκε κολυμπώντας στο ελληνικό ακρογιάλι γυμνός.

Τότε και μόνον τότε κανείς μπορεί να κατανοήσει, να νιώσει και να ενστερνιστεί το βαθύ νόημα αυτού που εμφαντικά υποστήριζε ο Ιταλός ιστορικός.

Ως εκ τούτου, λυπάμαι να πω ότι δυσκολεύομαι να δω τις ειλικρινείς και ανιδιοτελείς προθέσεις στις νομοθεσίες, τις συστάσεις, τις παροτρύνσεις, τους πολιτικούς εκβιαστικούς εκφοβισμούς, απ' όπου κι αν προέρχονται, είτε από άμεσα επηρεαζόμενους είτε από φίλιες δυνάμεις που σθεναρά τους υποστηρίζουν, και υπαγορεύουν ούτε λίγο ούτε πολύ όπως, αυτή τη φορά, τηρηθεί με ευλάβεια η αρετή της σιωπής και επιδειχθεί θρησκευτική καρτερικότητα, ωστόσο οι ανεξάρτητοι ποινικοί ανακριτές ξεδιαλύνουν τα αξεδιάλυτα και όμως ξεδιαλυμένα εν μέρει από τους πρωταγωνιστές, πριν καλά καλά διοριστούν οι ανεξάρτητοι. Καμία καλή υπηρεσία στον τόπο δεν προσφέρουν. Ακολουθούν βολικά την πεπατημένη, υιοθετώντας δικαιολογίες και εφευρίσκοντας προφάσεις τις οποίες υπό άλλες συνθήκες θα κάκιζαν, μόνο και μόνο διότι ο παθών είναι δικός τους, το αφήγημά τους εξυπηρετείται.

Η υπόθεση του βίντεο που διέρρησε τις τελευταίες ημέρες δεν είναι ένα ακόμη λάθος που

αναδύθηκε από ένα ακόμα επικοινωνιακό ατύχημα ή φώτισε ο φθόνος, ο πόλεμος, οι παγίδες που στήθηκαν από σκοτεινές δυνάμεις που μας επιβουλεύονται.

Είναι η ουσία αυτού που είχε ως αποτέλεσμα, η Πέμπτη, 8 Ιανουαρίου, ημέρα δημοσιοποίησης του βίντεο, να κλείσει με τη μη μετάδοση του επίμαχου βίντεο στα δελτία των οκτώ, οκτώ και είκοσι, οκτώ και τριάντα, καθώς τα κανάλια αμφέβαλλαν για τη νομιμότητα της προβολής ενός μη αυθεντικού, κακόβουλου και προϊόντος μοντάζ βίντεο. Και η Δευτέρα, 12 Ιανουαρίου, ύστερα από δύο παραπτώσεις και με προσγεωμενη στην πραγματικότητα την προεδρική αυτοπεποίθηση, να κλείσει με τον πολιτικό εκβιασμό του ανώτατου πολιτικού άρχοντα προς τα κόμματα, να κοπιάσουν οι αντιδράσεις, οι επίμονες ερωτήσεις, οι απαιτήσεις για εξηγήσεις. Διότι ο θόρυβος ενισχύει τον λαϊκισμό, στρέφει τους απολιτικ ψηφοφόρους και όχι μόνο, σε κατευθύνσεις άλλες, κόμματα νέα και κόμματα εδραιωμένα, ενώ τα ίδια, τα σοβαρά κόμματα, εκείνα στα οποία γαλουχήθηκαν οι πρωταγωνιστές του βίντεο, τους οποίους οι αόρατοι σκηνώδεις παρουσίασαν μετερχόμενοι μέσα ύπουλα και ανήθικες μεθόδους, με τέτοιο τρόπο που να μοιάζει ύποπτος, αποδυναμώνονται μπροστά στους λαϊκιστές.

Αν οι εχθροί χαίρονται με το

κατάντημά μας, δεν πάει να πει ότι χαίρονται και όσοι αντιδρούν στο κατάντημά μας. Απεναντίας, οργίζονται και εξοργίζονται με όσους έδωσαν λαβές στους όποιους εχθρούς για να χαίρονται.

Επειδή δε αυτός ο τόπος διήλθε από καταστάσεις που μπροστά τους τα σημερινά μοιάζουν πταισίματα, διήλθε μέσα από δολοφονίες, γιαουρτώματα επιτελείων, φιμώσεις, άνανδρες επιθέσεις, περιφρόνησεις ατιμόσφαιρες, από αισχρότητες και υπονοούμενα που αφορούσαν τη σεξουαλικότητα και την πατρότητα παιδιών, συνταγές με ψυχοφάρμακα, χαλκευμένα έγγραφα και δημοσιογράφους που απευθύνονταν σε υποψήφιο πρόεδρο λέγοντάς του: «Ένας μόνο δρόμος σάς μένει: η φυγή ή η αυτοκτονία»... Κάντε μας τη χάρη. Καταπιείτε όσο θέλετε την κάμπλο καθώς διυλιζέτε τον κώνωπα. Μέχρι την επόμενη φορά, που άλλος θα είναι ο κώνωπας και άλλη η κάμπλος και διαφορετικό το αίσθημα ευθύνης.

Και, στην τελική, τον τόπο αγαπούν όλοι, σε όποιο μετερίζι κι αν στέκονται. Ο κόσμος θα μονιάσει και πάλι την ώρα του πορίσματος, της αλήθειας που θα πηγάζει από την έρευνα που ανέθεσε ο γενικός εισαγγελέας, αυτής της αδιάφορης δημοκρατίας μας.

photiouth@kathimerini.com.cy

Δάκτυλος ήταν

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

«Τις τελευταίες ώρες κυκλοφορεί βίντεο, το οποίο στη βάση της πρώτης αξιολόγησής της αρμόδια Υπηρεσίας του κράτους χαρακτηρίζεται ως κακόβουλο και αποτελεί προϊόν μοντάζ», είπε ο κυβερνητικός εκπρόσωπος στην πρώτη αντίδραση της κυβέρνησης, προσθέτοντας ότι «το εν λόγω βίντεο επικυριεί να πηλξει μέσω ψευδών, παραπλανητικών ισχυρισμών και αυθαίρετων συμπερασμάτων, την εικόνα της κυβέρνησης και της χώρας». Και μερικά λεπτά πριν από τα βραδινά δελτία ειδήσεων, η κυβέρνηση μας, με νέα δήλωση, σπίνταρε ένα επιπλέον αφήγημα, υποστηρίζοντας ότι «βάσει περαιτέρω διερευνήσεων και στοιχείων που έχουν ήδη συλλεγεί από την αρμόδια Υπηρεσία, εξετάζεται υπόθεση υβριδικής δραστηριότητας εναντίον της Κυπριακής Δημοκρατίας».

Το κερασάκι στην τούρτα μπήκε κατόπιν εκτιμήσεων ειδικών για το πληροφοριολόγιο που χρησιμοποιήθηκε, με αποτέλεσμα να γίνεται λόγος για ενδεχόμενο «τουρκικό δάκτυλο», ενώ στη συνέχεια ο «τουρκικός δάκτυλος» έδω-

σε τη θέση του σε «ρωσικό δάκτυλο», κατόπιν εκτιμήσεων που η κυβέρνηση διαβίβασε, δείχνοντας πλέον προς την κατεύθυνση της Ρωσίας.

Επιδιώκοντας προφανώς να συγκαταλεχθεί στη λίστα των χωρών που έχουν πέσει θύματα υβριδικής επίθεσης από τη Μόσχα.

Εάν η Κυπριακή Δημοκρατία ή άλλες χώρες στις οποίες επενδύει ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης, έχουν αποχρώσει ενδείξεις ενοχής της Ρωσίας, θα πρέπει όλα αυτά να γνωστοποιηθούν από την κυπριακή κυβέρνηση, ώστε να τεκμηριώσει το αφήγημά της.

Να προβεί στις δέουσες ενέργειες και να ζητήσει άμεσα από την Ε.Ε. να καταδικάσει με ομόφωνη θέση των «27» την ενέργεια που αποδίδεται στη Ρωσία, όπως έπραξε σε άλλες περιπτώσεις, μεταξύ των οποίων, για κακόβουλες ενέργειες στη Γερμανία, την Τσεχία και τη Γαλλία.

Διότι, ο ισχυρισμός της Λευκωσίας, εν είδει διαρροής, ότι το κακόβουλο βίντεο έχει «χαρακτηριστικά» ρωσικής υβριδικής επίθεσης, είναι εκ φύσεως αδύναμος, όσο παραμένει χωρίς τεκ-

μηρίωση. Η Λευκωσία άλλωστε όφειλε να είχε εξηγήσει από την πρώτη στιγμή, ποια είναι τα «χαρακτηριστικά» που είδε στη σύλληψη και εκτέλεση της ιδέας για το επίμαχο βίντεο, τα οποία προσομοιάζουν με τις πολλές και γνωστές υβριδικές επιθέσεις της Ρωσίας σε άλλα κράτη-μέλη.

Εδώ έχουμε κάτι πρωτοφανές, το οποίο δεν καταγράφκε σε καμιά άλλη ρωσική υβριδική επίθεση, σε ευρωπαϊκή χώρα.

Διότι εδώ έχουμε κάτι πρωτοφανές, το οποίο δεν καταγράφκε σε καμιά άλλη ρωσική υβριδική επίθεση, σε ευρωπαϊκή χώρα. Έχουμε τους πρωταγωνιστές, να εμφανίζονται, να συστήνονται και να συνομιλούν με τον διευθυντή του Γραφείου του Προέδρου της Δημοκρατίας. Αντίθετα, σε άλλα κράτη-μέλη, οι δράστες των ρωσικών υβριδικών επι-

θέσεων δεν γνωστοποίησαν τη φυσική τους παρουσία. Δηλαδή, αυτοί που ενεργούσαν για λογαριασμό της Ρωσίας, δεν πήγαν να συναντήσουν τα θύματά τους και να τους συστηθούν. Αυτό έγινε μόνο στην Κύπρο, όπου οι δράστες που εκτέλεσαν το σχέδιο με το επίμαχο βίντεο, μπήκαν στο Προεδρικό Μέγαρο, έστω μέσω κάμερας, και συστήθηκαν στον διευθυντή του Γραφείου του Προέδρου της Δημοκρατίας, Νίκου Χριστοδουλίδη. Επισήμως!

Άρα, τα περί «χαρακτηριστικών» ρωσικής υβριδικής επίθεσης στην Κύπρο, δεν συνάδουν με αυτά που καταγράφηκαν στη Γερμανία, στη Δανία, στην Τσεχία ή στην Πολωνία, όπου είχαμε και 32 συλλήψεις!

Προς αποφυγή παρεξηγήσεων, δεν λέω ότι πίσω από την επίθεση δεν βρίσκεται Ρωσία, η οποία είναι όντως ύποπτη. Αυτό που λέω, είναι ότι η υπόδειξη, έστω και μέσω διαρροών για τον οργανωτή και εκτελεστή του σχεδιασμού με το επίμαχο βίντεο, είτε είναι η Τουρκία, είτε η Ρωσία, είτε οποιοσδήποτε άλλος, θα πρέπει να διακατέχεται από σοβαρότητα, η οποία δυστυχώς δεν χαρακτη-

ρίζει το κυπριακό κράτος, που όφειλε να τεκμηριώσει τους ισχυρισμούς του. Κάτι που δυστυχώς δεν είχε πράξει, όσο γράφονταν αυτές οι γραμμές, προχθές Παρασκευή, ένα σχεδόν δεκαήμερο μετά την προβολή του βίντεο, με αποτέλεσμα όσα ακούμε, να διακατέχονται από τον νόμο των πιθανοτήτων

Ίσως λοιπόν να ήταν τουρκικός δάκτυλος, ίσως να ήταν ρωσικός δάκτυλος. Σε κάθε περίπτωση περίπτωση, δάκτυλος ήταν, και ο εγκέφαλος του θα πρέπει να εντοπιστεί, όπως θα πρέπει να αναληφθούν και οι πολιτικές ευθύνες και να αποδοθούν με αυτά που καταγράφηκαν στην Γερμανία, στην Δανία, στην Τσεχία ή στην Πολωνία, όπου είχαμε και 32 συλλήψεις!

Και επειδή οι συνειρμοί όχι απλά επιτρέπονται, αλλά και επιβάλλονται εν προκειμένω, θα ήταν ορθό να λεχθεί ότι ανεξαρτήτως της προέλευσης του δάκτυλου, η κυπριακή κυβέρνηση τον υποδέχθηκε με μεγάλη θερμότητα, παρέχοντας στον δάκτυλο όλα τα εφόδια για να εισχωρήσει όπου ήθελε, μέχρι και το Προεδρικό. Με τις ευλογίες της και με τις υγείες μας!

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Λαϊκιστές και ακραίοι αλώνουν την πολιτική

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Ρώπια έναν άνθρωπο που παρακολουθεί στενά την αμερικανική πολιτική σκηνή κατά πόσον οι Δημοκρατικοί έχουν ελπίδα να ανακάμψουν. Ήταν πολύ επιφυλακτικός. Το πρώτο μεγάλο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν είναι η άρνηση σοβαρών ανθρώπων να ασχοληθούν με την πολιτική. Μέχρι πριν από μερικά χρόνια, επιτυχημένοι επιχειρηματίες, δικηγόροι, στελέχη της τοπικής αυτοδιοίκησης, βετεράνοι των ενόπλων

ασκοπέ, ενώ η αρμόδια υπηρεσία ασφαλείας του Κογκρέσου δεν προλαβαίνει να προσλαμβάνει άτομα για τη φύλαξη των μελών του. Όλα αυτά λειτουργούν αρνητικά για όσους σκέπτονται την πολιτική. Προτιμούν συνήθως τον ιδιωτικό τομέα, μιας και οι οικογένειές τους τους αποτρέπουν από την ανάμειξη με τα κοινά.

Το δεύτερο πρόβλημα, όμως, είναι, σύμφωνα με τον συνομιλητή μου, το γεγονός ότι η συντριπτική πλειονότητα των ανθρώπων που τολμούν να μπουν στην αρένα έχουν ακραίες ή οριακά ακραίες απόψεις, τύπου Αλ. Οκασίο-Κορτέζ, της βουλευτού των Δημοκρατικών από τη Νέα Υόρκη. «Και αυτό δεν είναι πρόβλημα μόνο των Δημοκρατικών», προσέθεσε, «αλλά και των Ρεπουμπλικανών. Έχουν εξαφανιστεί οι κεντρώοι υποψήφιοι και στα δύο κόμματα: στους Ρεπουμπλικανούς γιατί τους λιώνουν ο Τραμπ και οι οπαδοί του στις προκριματικές εκλογές και στους Δημοκρατικούς, γιατί το ρεύμα έχει πάει προς τα αριστερά υπό την πίεση και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης». Χωρίς σοβαρούς υποψηφίους, που έχουν πετύχει στην κανονική ζωή πριν από την πολιτική, και χωρίς μετριοπαθείς υποψηφίους, είναι σαφές ότι το «απόθεμα ταλέντων» δεν είναι πολύ μεγάλο. Αυτό φάνηκε εξάλλου πολύ καθαρά ακόμη και στο πώς οι Δημοκρατικοί αναγκάστηκαν να προσφύγουν σε έναν ηλικιωμένο υποψήφιο για να αντιμετωπίσουν τον Τραμπ.

Το πρόβλημα υπάρχει παντού βέβαια, και στην Ελλάδα. Θαυμάζει κανείς πραγματικά ανθρώπους με ικανότητες – που έχουν κολλήσει και δυο ένσημα – οι οποίοι αποφασίζουν να μπλέξουν με την πολιτική. Χωρίς αυτούς θα καταλίγαμε να μας εκπροσωπούν είτε μαϊντανόι είτε όσοι είχαν το πλεονέκτημα να αντιμετωπίζουν την πολιτική σαν οικογενειακό επάγγελμα.

Στις ΗΠΑ οι κεντρώοι και στα δύο κόμματα έχουν εξαφανιστεί, καθώς οι σοβαροί μετριοπαθείς υποψήφιοι αποφεύγουν να ασχοληθούν με τα κοινά, που έχουν μετατραπεί σε τοξική αρένα.

δυνάμει ενδιαφέρονταν για τα κοινά και έβαζαν υποψηφιότητα για διάφορα αξιώματα, στην αρχή σε πολιτειακό επίπεδο και στη συνέχεια για το ομοσπονδιακό Κογκρέσο. Η ασύλληπτη τοξικότητα, που έχει κατακλύσει τον δημόσιο διάλογο, και η πόλωση που επικρατεί κάνουν πολλούς από αυτούς να διστάζουν ή να απομακρύνονται από την πολιτική. Το επάγγελμα άλλωστε έχει γίνει βαρύ και ανθυγιεινό, αν όχι απολύτως επικίνδυνο. Διαβάζουμε συχνά για επιθέσεις σε πολιτικούς κάθε βαθμίδας, ακόμη και δολοφονίες. Πριν από λίγα χρόνια ακόμη, ήταν αδιανόητο ένας γεροισιαστής ή βουλευτής να έχει συστήματα ασφαλείας για την προστασία της κατοικίας του ή σωματοφύλακα. Τώρα τους παρέχονται τα κονδύλια για αυτόν τον

Μια μικρή ιδέα για την Ελλάδα

Του **ΤΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Το 1949, τον εμφύλιο πόλεμο δεν τον κέρδισε η Δεξιά, όπως υποστηρίζει το αριστερό αφήγημα. Για τον απλούστατο λόγο ότι ο εμφύλιος δεν ήταν μια σύγκρουση ανάμεσα στη Δεξιά και την Αριστερά. Ήταν μια σύγκρουση ανάμεσα στο Κομμουνιστικό Κόμμα, που εκπροσωπούσε στη χώρα μας τον σοβιετικό ολοκληρωτισμό, και στις πολιτικές δυνάμεις που αντιμετώπιζαν την Ελλάδα ως κοινοβουλευτική δημοκρατία. Και είχαν συνταχθεί με τις δυτικοευρωπαϊκές δημοκρατίες και τις ΗΠΑ. Δεν χρειάζεται να είσαι ιστορικός για να ξέρεις ότι στην αρχή του εμφύλιου κράτους ήταν τύποι και ονόματα κοινοβουλευτικής δημοκρατίας, όμως στην πραγματικότητα, με τον αυταρχισμό του έδινε παράταση στο πνεύμα του εμφύλιου, που παρέμενε ζωντανό στο έδαφος της ελληνικής κοινωνίας.

Παρ' όλα αυτά, από τη δεκαετία του '50 ήδη είχαν εμφανιστεί οι πολιτικές δυνάμεις που επεδίωκαν τη μετάλλαξη του μετεμφυλιακού κράτους σε μια δημοκρατία δυτικοευρωπαϊκού τύπου. Ο εξευρωπαϊσμός της ελληνικής δημοκρατίας ήταν η νέα Μεγάλη Ιδέα, αυτή που οργάνωσε την πολιτική και κοινωνική δυναμική στη δεκαετία του '60. Η άνησση της καλλιτεχνικής δημιουργίας, από τον κινηματογράφο, το θέατρο και πάνω απ' όλα το τραγούδι, ήταν μερικά από τα συμπτώ-

ματα μιας κοινωνίας που ήθελε να εξευρωπαϊσθεί. Το όραμά μας ήταν να γίνουμε σαν την Ευρώπη, να γίνουμε Ευρωπαίοι. Ακόμη και στην καθημερινή ομιλία η αδύναμη και χωρίς ιδιαίτερο κοινωνικό βάθος αστική Ελλάδα ζούσε με το βλέμμα στραμμένο στο Παρίσι και το Λονδίνο. Οι πολιτικές συγκρούσεις που οδήγησαν στο πραξικόπημα του 1967 στρέφονταν γύρω από τον εξευρωπαϊσμό της χώρας. Οι συνταγματάρχες καταλάβαιναν ότι «εξευρωπαϊσμός» σήμαινε άμεση αποχώρηση από τον αλτρωτισμό της πρώτης επιρροής που κατείχαν στο στρατοκρατούμενο μετεμφυλιακό κράτος. Το πραξικόπημα δεν στράφηκε εναντίον της Αριστεράς ούτε του λαού, ο οποίος το αποδέχθηκε χωρίς να αντιδράσει. Στράφηκε κυρίως εναντίον των αστών πολιτικών που επεξεργάζονταν τη μεταμόρφωση της Ελλάδας σε γνήσια κοινοβουλευτική δημοκρατία. Δεν είναι τυχαίο ότι το καθεστώς τους κατέρρευσε επτά χρόνια αργότερα επειδή, εκτός των άλλων, βρέθηκε ένας αστός πολιτικός ο οποίος έπεισε τους Έλληνες ότι μπορούμε να γίνουμε Ευρωπαίοι. Ήταν ο Κωνσταντίνος Καραμανλής, που επέστρεψε από τις μεταπτυχιακές σπουδές του στο Παρίσι.

Μέσα στην ατυχία μας, τη δικτατορία, την απώλεια ενός σημαντικού μέρους της Κύπρου, υπήρχαμε τυχεροί. Ως κοινωνία είχαμε σε κάτι να ελπίζουμε, κάτι

να επιδιώκουμε. Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν υπήρχαν διχογνωμίες και αντιδράσεις, όμως η δυναμική ήταν προδιαγεγραμμένη. Ο Καραμανλής μάς είχε ρίξει στη θάλασσα και έπρεπε να μάθουμε να κολυμπάμε. Ακόμη κι όταν πρωθυπουργός έγινε ο «αντιευρωπαϊστής» Ανδρέας Παπανδρέου, όχι μόνον αποδέχθηκε την ευρωπαϊκή μας ένταξη αλλά την εκμεταλλεύθηκε δεόντως. Η Ευρώπη ήταν η καινούργια Μεγάλη Ιδέα της Ελλάδας, αυτή που αντικατέστησε τον αλτρωτισμό της πρώτης μας ιστορίας. Ούτε η Εκκλησία, που τότε ακόμη δεν είχε ανοίξει διάλογο με τους καθολικούς, αντέδρασε στον εξευρωπαϊσμό μας. Αντιδρούσε μόνον το ΚΚΕ και η ακροδεξιά, μνησικακοί αφού η «ευρωπαϊκή» δημοκρατία μας τους είχε ρίξει στο περιθώριο. Ήταν και κάτι ιδιότροποι διανοούμενοι, οι λεγόμενοι νεοορθόδοξοι, οι οποίοι ήθελαν να υπερασπιστούν την ιδιοπροσωπεία του ελληνισμού. Το γράφω με -ει γιατί θεωρώ ότι παράγεται από το προσώπιο και όχι από το πρόσωπο.

Ήμασταν τυχεροί διότι η δική μας Μεγάλη Ιδέα είχε εναρμονισθεί με τη Μεγάλη Ιδέα της Ευρώπης, η οποία στα τέλη του περασμένου αιώνα αποκτούσε όλο και περισσότερη δύναμη και αυτοπεποίθηση. Με πολιτικούς ηγέτες που είχαν ζήσει τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, άρα ήξεραν πολύ καλά την αξία της Ένωσης,

και με ένα διεθνές περιβάλλον που ευνοούσε τη δημοκρατία. Αποκορύφωμα η πτώση του τείχους του Βερολίνου και η ένταξη στην Ένωση των χωρών που είχαν απελευθερωθεί από το Σιδηρούν Παραπέτασμα. Πτωχή, πλην όμως τιμία ακόμη, με τον Παρθενώνα για φόντο, η ψυροκόστα μεταμορφωνόταν σε πλουτοκόστα και αποκτούσε την αυτοπεποίθηση ότι συμμετείχε σ' έναν μεγάλο διεθνή οργανισμό.

Δεν θα ασχοληθώ με όσα ακολούθησαν. Είναι πολύ πρόσφατα και όλοι τα θυμόμαστε. Η Ευρώπη, στο όνομα της πολυπολιτισμικότητας άρχισε να εγκαταλείπει την ταυτότητά της, η Ελλάδα πτώχευσε και οι γεωπολιτικές ισορροπίες ανετράπησαν. Η Ευρώπη είχε χάσει την ανάσα της και έμοιαζε να μην καταλαβαίνει πώς είναι ο καινούργιος κόσμος που διαμορφώνεται. Δύσκολα τα πράγματα για τα μεγάλα ευρωπαϊκά κράτη, δυσκολότερα ακόμη για τη μικρή Ελλάδα η οποία έλασε το αζιμούθιο της. Προς το παρόν μένει προσκολλημένη στην ευρωπαϊκή νομιμότητα. Και καλά κάνει. Όμως, τι θα κάνει αν, ο μν γένοιτο, η Ενωμένη Ευρώπη διαλυθεί εκ των έσω, αν στις μεγάλες χώρες την εξουσία αναλάβουν οι αντιευρωπαϊστές; Τότε θα χρειαστεί να βρούμε μια δική μας ιδέα. Ας είναι και μικρή. Αρκεί να είναι ιδέα.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΠΕΤΡΟΥΛΑΚΗ, apetroulakis@kathimerini.gr

Νεότης και γήρας

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΟΥΡΑΝΙΔΗ**

Δεν είναι ο πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ μια τερατογένεση του αμερικανικού πολιτικού συστήματος, όπως συχνά πιστεύουν όσοι εξιδανικεύσαν τις Ηνωμένες Πολιτείες μετά τους δύο ολέθριους πολέμους του 20ού αιώνα. Απλώς ενσωματώνει τα γονίδια δύο παλαιότερων προέδρων αυτής της μεγάλης χώρας, με τους οποίους δεν είναι τόσο εξοικειωμένη η Ευρώπη, διότι απλούστατα δεν είχαν άμεσα εμπλακεί στις υποθέσεις της Γηραιάς Ηπείρου μας.

Ο κ. Τραμπ βεβαίως δεν έκρυψε ποτέ τις προτιμήσεις του. Και όταν στις 20 Ιανουαρίου 2017 ανάρτησε στο Οβάλ Γραφείο την προσωπογραφία του 7ου προέδρου των ΗΠΑ Αντριου Τζάκσον (1829-1837), πολλοί απόρρησαν και κάποιοι σκανδαλίστηκαν. Δεν είναι λίγα τα σημεία όπου οι δύο πρόεδροι ταυτίζονται, έγγραφε πρόσφατα ο καθηγητής της Αμερικανικής Ιστορίας το Πανεπιστήμιο του Τορίνο, Μορίσιο Βελσάνια: «Ως άτομο και ως ηγέτης ο πρόεδρος Τραμπ συμπεριφέρεται με θρασύτητα, είναι συγκρουσιακός, υπερανδροπρεπής, βρυχώμενος ενίοτε ως λέων, κάτι που χαρακτηρίζει και τον έβδομο πρόεδρο των ΗΠΑ. Πέραν τούτου, ο Τζάκσον ώθησε την εκτελεστική εξουσία στα άκρα, όπως επιχειρεί στις μέρες μας ο Τραμπ».

Ισως να έχει κάποιο δικαίωμα ο Ιταλός καθηγητής. Το βέβαιο είναι ότι και οι δύο πρόεδροι έχουν απόλυτη συναίσθηση πως «δεν ανήκουν στην ελίτ της Ουάσινγκτον και αντιμετωπίζονται από το αμερικανικό κατεστημένο ως παρείσακτοι εισβολείς».

Ο 25ος πρόεδρος των ΗΠΑ Ου-

ίλιαμ ΜακΚίνλεϊ (1897-1901) είναι το δεύτερο πρότυπο που τον εμπνέει κατά τις εκτιμήσεις κάποιων νεότερων αναλυτών, όπως ο Γκόρντον Σάντερς, ο οποίος εδικεύεται σε θέματα των σκανδιναβικών χωρών. Ο ΜακΚίνλεϊ, που ηγήθηκε του Ισπανοαμερικανικού Πολέμου στα τέλη του 19ου αι., επέτυχε να επεκτείνει το γεωγραφικά όρια των ΗΠΑ με την ενσωμάτωση της Χαβάης, του Πουέρτο Ρίκο, της νήσου Γκουάμ των Φιλιππίνων Νήσων και της Αμερικανικής Σαμόα. Στις μέρες μας ο κ. Τραμπ ζητεί να αποσπάσει με εξαγορά ή στρατιωτική επέμβαση τη Γροιλανδία από τη Δανία και την Ευρώπη.

Ενδιαφέρον είναι ότι όταν οι μουσουλμάνοι των Φιλιππίνων Νήσων αντέδρασαν στην παρουσία των Αμερικανών στις νήσους τους, ο υπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ Τζον Χέι έδωσε εντολή στον πρέσβη της Ουάσινγκτον στην Κωνσταντινούπολη να ζητήσει την παρέμβαση του σουλτάνου Αμπντούλ Χαμίτ με την ιδιότητά του ως καλίφ, για να αποτραπούν συγκρούσεις.

Ο Αμπντούλ Χαμίτ ανταποκρίθηκε στο αίτημα της Ουάσινγκτον και η έκκλησή του έγινε δεκτή από τους μουσουλμάνους των Φιλιππίνων. Ο πρόεδρος ΜακΚίνλεϊ με ευχαριστήρια επιστολή του χαρακτήριζε «σωτήρια» την παρέμβαση του καλίφ σουλτάνου. Δεν κάνει τίποτε ασυνήθες ο κ. Τραμπ από τους προαναφερθέντες δύο προκατόχους του. Στα 250 χρόνια της ιστορίας τους, οι Ηνωμένες Πολιτείες εξακολουθούν να είναι χώρα διεδικαστική – ενίοτε ακραία όπως σήμερα. Είναι ένδειξη νεότητας αυτό, δυσάρεστη ασφαλώς για τη γηράσκουσα Ευρώπη.

Η «πονεμένη» κι η ξιπασμένη Ρωμοσύνη

Του **ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΠΑΝΤΟΥΛΑ**

Ο όρος Ρωμοσύνη είναι δημοτικός, δηλαδή παρακατιανός – ταυτίζεται με το ελληνόφωνο ορθόδοξο τμήμα της πάλαι ποτέ Ρωμανίας. Είναι ενδώνυμο εθνωγύμιο που αναφέρεται σε μια κληρονομία την οποία αποστρέφεται το ελλαδικό κράτος και αδυνατεί εισέτι να την εντάξει στη γενεαλογία του.

Ο Φώτης Κόντογλου τύπωσε τη δική του «Ρωμοσύνη» το 1963 προσθέτοντάς της τον προσδιορισμό «πονεμένη». Και γιατί «πονεμένη»; Γιατί έχει περάσει διά πυρός και σιδήρου κι έχει καθαρωθεί «όπως καθαρίζεται το χρυσάφι με φρωτιά μέσα στο κωνευτήρι». Υπομνηματίζω: η δεκαετία του '60 είναι η περίοδος που η χώρα εξαγεί φτωχούς και εισάγει γεωτεριμούς. Που φτύνει το γάλα της μάνας της και μπουκλώνει εβαπορέα. Μάντης κακών ο Κόντογλος σ' αυτή τη συντυχία, θυμίζει πως δέντρο χωρίς ρίζες το παίρνει ο άνεμος. Δεν είναι μόνο ότι «η μνήμη όπου και να την αγγίζεις πονεί», είναι που καταπλάκωνεται από τα μπλαστρώματα των κλινέξ, στρωματέξ, καρπέξ, αφρολέξ, πλυντηρέξ, συρτέξ κ.λπ. για να καταντήσει στο τέλος Ελλαδέξ.

Ο Κόντογλος σ' αυτό το αλμπάνικο γιατροπόρεμα ήταν βραχνός

προφήτης. Σήμερα τον γνωρίζουμε κυρίως σαν τον ζωγράφο που επατένεφε τη λεγόμενη «βυζαντινή» τεχντορροπία εντός κι εκτός των εκκλησιών. Κοντά στο εικονογραφικό έργο του ωστόσο υπάρχει και το συγγραφικό που, εν πολλοίς, μένει αθσαυριστό. Το δεύτερο δεν λειτουργεί επικουρικά αλλά παραπληρωματικά.

Η ελληνομάθειά του δεν καταδέχεται τις ελληνικούρες. Η λαγάρη γλώσσα του ακουμπάει σε βάθος αιώνων έχοντας μια αμφιστομη προφορικότητα που δεν ξεπέφτει σε μανιέρα. Οι δηθενιές είναι για άλλους και αλλού. Εδώ τα σύκα είναι σύκα και η σκάφη, σκάφη. Και το ότι δεν πόνταρε όλα του τα καρτιά στη συγγραφή τον απελευθέρωσε, τρόπον τινά, από ματαιοπινίες και συρμούς. Γι' αυτό μόνο χλιαρός δεν υπήρξε. Συνεργάστηκε με διάφορα έντυπα και από το 1948 ως τον θάνατό του έγραφε επιφυλλίδα στην «Ελευθερία» – η ΕΣΗΕΑ παρά ταύτα του απέρριψε την αίτησή μελούς! Η δημοσιογραφία του όσο πάθος κι αν είχε, μέτραγε τις κουβέντες της. Ο πληθωρικός Κόντογλου έγραφε ακολουθώντας μια πνευματική αποστολή κι όχι μια επαγγελματική υποχρέωση. Και έγραφε χωρίς

εκπτώσεις σοδιάζοντας το περισσότερο εχθρούς παρά φίλους. Η αναμέτρηση με την επικαιρότητα θέλει τσαγανό. Κι αυτός το είχε σε περίσσειμα. Αλλωστε δεν λογοδοτούσε στο δύστροπο σνάφι των συγγραφέων – δεν απευθυνόταν καν σε αυτό. Απευθυνόταν σε κανονικούς ανθρώπους – απευθυνόταν, δηλαδή, στον Διόμο και όχι στους σοφιστές. Οι «σοφιστές» είναι σιγχοινηνδες και δεν κρωστούν καλή κουβέντα. Ασε που έχουν και δυσανεξία στο λιβάνι. Ποιος να συγκινηθεί από τα «κονισαλέα συναξάρια» του;

Η δυσκολία κατάταξης του Κόντογλου δεν είναι σημερινή. Και οι συγκαίρινοί του δεν ήξεραν τι να τον κάνουν. Στη σπουδαία γενιά του '30 δεν χωράει. Αυτή μας έβαζε μουσαφίριοι στην Ευρώπη κι ο μαστρο-Φώτης μας ήθελε νοικοκυραίους στη μονιά μας. Αν έμενε στα «εξωτικά» και στα «κουλέρ-λοκάλ», μάλιστα, άλλη θα ήταν η τύχη του. Αλλά ήταν στενοκέφαλος κι εργαζόταν όχι προς δόξα του εαυτού του αλλά Αλλου. Να το πούμε με λόγια δικά του: «καπνός είναι η κοσμική δόξα και σκορπά, ενώ της ευσέβειας τα νοήματα θέρουνε με θροφή καθαρή, όχι μονάχα εκείνους που τ' ακούνε, αλλά και κείνους που τα γράφει, μη έχοντας

ανάγκη από τα παινήματα τα μάταια των ανθρώπων». Ψωμί δεν είχε να λημερίσει ο ξενοστικωμένος, ήθελε κι ελεμμοσύνης! Κάρφος στους οφθαλμούς μας οι αλάδωτες ημέρες του. Αυτές όμως του υπέβαλαν η τέχνη του να μην καταλήξει καπρίτσιο ή άνοστες γλυκεράδες, αλλά στάση ζωής που γίνεται προσωπική. Τι είναι ετούτη, θα με ρωτήσετε; Έχετε δικαίωμα! Ας μείνουμε στις επιφάνειες. Ένας που σπιατάλησε το ταλέντο του ήταν, αντί να αγοράζει οικοσκευές με δόσεις όπως οι υπόλοιποι.

Και τα βιβλία του, όσες καλές κουβέντες κι αν πούμε (εκ των υστέρων), δισευρέτα μένουν στην αγορά, παρά τη σταθερή εμπορική τους ζήτηση. Καλύτερα λοιπόν που μέινει στην μπάντα. Γλιτώσε τις απρέπιες και τις αγνωμοσύνης μας. Αλλωστε τι να πούμε εμείς οι ευρωεπαρχιώτες για τον Φώτη Κόντογλου; Το ανόστημά του υπερβαίνει κατά πολύ το δικό μας μπόι. Είναι ένας από τους τελευταίους Ρωμοίους, δηλαδή ένας από τους τελευταίους οικουμενικούς Έλληνες. Αλλά, τι να τους κάνεις τους μάστορες όταν σου περισσεύουν οι εργολάβοι;

Ο κ. Θεόδωρος Παντούλας είναι συγγραφέας.

Ένας παλιάτσος βασιλιάς

Του ΠΑΡΗ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ

Σύμφωνα με μια λαϊκή παροιμία που φαίνεται να έλκει τις ρίζες της από την περιοχή του Καυκάσου και μέχρι τις μέρες μας χρησιμοποιείται και στη γειτονική μας Τουρκία, «όταν ένας παλιάτσος μπαίνει σε ένα παλάτι δεν γίνεται βασιλιάς, αλλά το παλάτι γίνεται τσίρκο». Ο συνειρμός για τον 79χρονο Ντόναλντ Τραμπ, προφανής. Δεν είναι πως όλα ήταν αφηγεία με τους προηγούμενους Αμερικανούς προέδρους ή ότι δεν υπάρχουν διαχρονικά θεσμικά καρκινώματα, εντός και εκτός των ΗΠΑ, ανεξαρτήτως του προέδρου τους. Ειδικά όμως με όλα όσα λαμβάνουν χώρα με πρωτοβουλίες του ίδιου του Τραμπ, από πέρσι που επανεκλέγηκε και ακόμη περισσότερο με βάση τα όσα συμβαίνουν τους τελευταίους λίγους μήνες, με αποκορύφωμα τις τελευταίες μέρες, φανερώνεται δυστυχώς πέραν πάσης αμφιβολίας πως τα τελευταία ψήγματα λογικής έχουν εξαφανιστεί εντελώς από τον τρόπο που ασκείται η εκτελεστική εξουσία στην άλλοτε πανίσχυρη δημοκρατία, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για το παγκόσμιο πολιτικό γίγνεσθαι.

Είναι μάλιστα αυταπόδεικτο πως η τρικυμιάδης συμπεριφορά του εκκεντρικού βαθύπλουτου επιχειρηματία, ο οποίος κάθε μέρα εμφανίζεται όλο και πιο παράλογος και όλο και πιο παρανοϊκός, δεν πρόκειται να ζημιώσει μόνο την παγκόσμια ειρήνη και σταθερότητα, αλλά και την ίδια του τη χώρα και πρωτίστως την εργατική τάξη που για κακή της τύχη παρασύρθηκε και τον εξέλεξε.

Δίχως να τηρεί στο ελάχιστο τα προσήματα, ο Τραμπ 2.0 ξεστομίζει με απύθευμο θράσος και προστυχιά τι έχει στο μυαλό του χωρίς να υπολογίζει τίποτα και κανέναν. Προτεραιότητά του στη Βενεζουέλα, για παράδειγμα, διεμήνυσε μέσω της εκπροσώπου του στον Λευκό Οίκο προχθές, μετά τη συνάντησή του με τη Μαρία Ματσοάδο, δεν είναι η αποκατάσταση της δημοκρατίας στη λατινοαμερικανική χώρα – από όπου υπενθυμίζεται ότι απήγαγε τον ηγέτη της – αλλά η εξασφάλιση της πρόσβασης των ΗΠΑ στα τεράστια αποθέματα του πετρελαίου της. Αυτά δηλαδή που προηγούμενοι Αμερικανοί ηγέτες, έστω τυπικά, απέφευγαν να ομολογήσουν δημόσια, ο Τραμπ τα κάνει και μάλιστα με τρομακτική αυτοπεποίθηση

και περηφάνια. Πόσο δυσάρεστο και άβολο ήταν αλήθεια το στιγμιότυπο με τη Ματσοάδο να του παραδίδει εξευτελισμένη το Νόμπελ Ειρήνης.

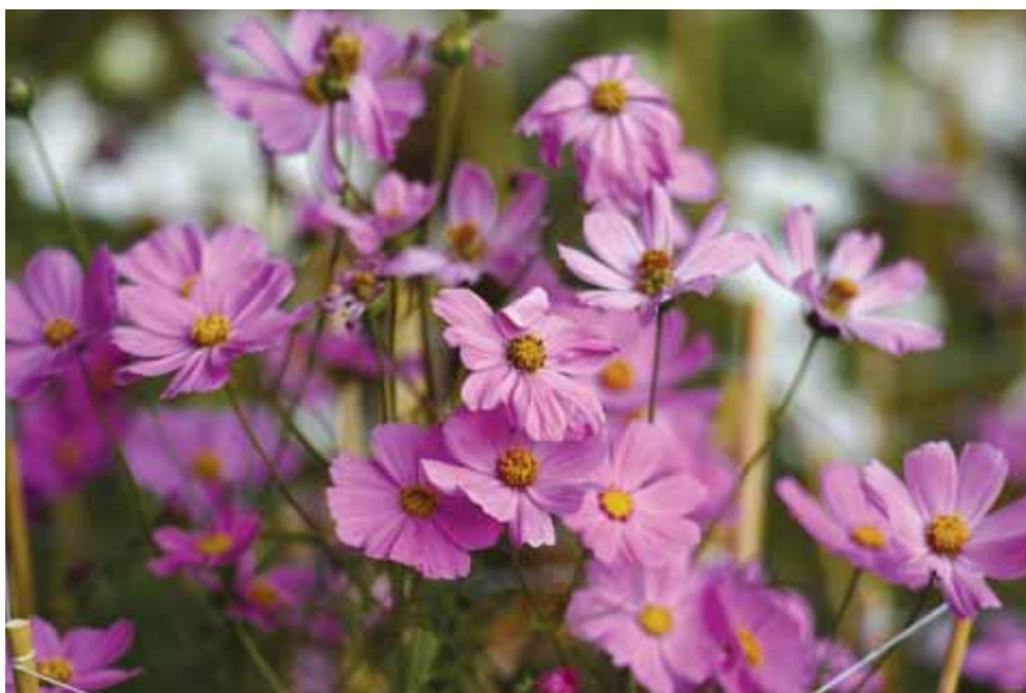
Όπως συμβαίνει συχνά κατά την εποχή Τραμπ, ανέφερε το ίδιο το CNN την εβδομάδα που πέρασε, η Τετάρτη ήταν ένεκα Γροιλανδίας ακόμη μια σουρεαλιστική ημέρα στην Ουάσιγκτον. Κι αυτό αφού ήταν η μέρα όπου –αν είναι δυνατόν– αξιωματούχοι και επίσημοι από τη Γροιλανδία και τη Δανία βρέθηκαν στον Λευκό Οίκο για να επαναλάβουν ότι η ημιαυτόνομη δανική περιοχή δεν είναι προς πώληση και πως ο Τραμπ δεν πρέπει να προσπαθήσει να την αγοράσει ή να εισβάλει σε αυτήν.

Νομίζω πως για την ώρα, τουλάχιστον μέχρι τη στιγμή που γράφονται αυτές οι γραμμές, δεν μπορούμε καν να διανοηθούμε τις προεκτάσεις και τις άνευ προηγουμένου επιπτώσεις που δύνανται να έχει η υπόθεση της Γροιλανδίας στις σχέσεις μεταξύ ΗΠΑ και Ευρώπης. Όλα τα αδιανόητα σενάρια βρίσκονται πλέον στο τραπέζι. Ο μεγάλος κίνδυνος με αφορμή τη Γροιλανδία, σύμφωνα με πηγές του Politico που είδαν το φως της δημοσιότητας αυτή την εβδομάδα, είναι μια ωμή αντιπαράθεση μεταξύ των δύο συμμάχων να οδηγήσει σε πλήρη ρήξη στη διατλαντική σχέση.

Από τα μεγάλα πολεμικά μέτωπα που ο παλιάτσος αυτός βασιλιάς –που κατά τα άλλα ήταν εναντίον των πολέμων– ανοίγει στην παγκόσμια σκακιέρα, μέχρι τις μικρές καθημερινές χειρωνακτικές στις οποίες προβαίνει, όπως για παράδειγμα την ασχρότητα που επέδειξε τις προάλλες υψώνοντας το μεσαίο του δάχτυλο σε εργαζόμενο εργοστάσιο, αλλά και τις καθημερινές του αθυροστομίες, εκείνο που ίσως καθίσταται σταδιακά σίγουρο είναι ότι ο ασυγκράτητος και μεγαλομανής, νάρκισσος αυτός άνθρωπος δείχνει να οδηγεί με μαθηματική ακρίβεια και με τον παλάτι σε καταστροφή. Αρκεί μόνο να αναλογιστούμε πόσο πιο σοβαρή περίπτωση πόσο φαντάζει πλέον η ιδιάζουσα Κίνα του Σι Τζινπίνγκ συγκριτικά με τις ΗΠΑ!

Σε αυτή τη βάρβαρη πολιτική ζούγκλα που σαν ωστικό κύμα έχει μεταδοθεί παντού και στην Ευρώπη, είναι αιτιολογημένο οι απλοί καθημερινοί άνθρωποι επίσης να χάνουν τα λογικά τους και να αποθρασύνονται.

demetriadesp@sppmedia.com

Ανθισμένα λουλουδιών σε κήπο, στο Καραϊ του Πακιστάν.

Γ. Βασιλείου: με «καππακωτή» στην ιστορία!

Του ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ

Κύπριος, ευρωπαϊκός, κοσμοπολίτης! Εργατικός, άνθρωπος του συσχετισμένου, σπινθήρα αποφασιστικά στην υλοποίηση του ευρωπαϊκού σχεδίου της Κύπρου – αίτηση ένταξης, στη συνέχεια επικεφαλής διαπραγματευτής. Στην πολιτική ιστορία της Κύπρου ήταν ο «επιχειρηματίας που ασχολήθηκε με την πολιτική», εισάγοντας στον δημόσιο βίο στοιχεία από το μαρκετινγκ και από τον δικό του δημιουργικό κοσμοπολιτισμό. Υπήρξε αυτοδημιούργητος, ένας επιτυχημένος επιχειρηματίας, αυτό το στοιχείο του έδωσε το διαβατήριο για την προεδρία (1988). Γνώριζε μεγάλο αριθμό ξένων γλωσσών, πολιτικός της θερμής χειραφίας – η «καππακωτή» του, έγραψε ιστορία. Μπορούσε εύκολα να δημιουργήσει φιλικές σχέσεις στον διεθνή χώρο και έτσι να ακουστεί η άποψη της νήσου.

Στην πενταετία Βασιλείου βελτιώθηκε η κατάσταση στον τομέα της αξιοκρατίας και μάλιστα ένα τέλος στις πρακτικές του μονοκομματισμού που επέβαλε ο προκάτοχός του Σ. Κυπριανού. Η εισήγηση που υποθέτησε ο Γ. Βασιλείου για διορισμούς στα Δ.Σ. των Ημικρατικών Οργανισμών μέσα από λίστες που του έδιναν τα κόμματα, βελτίωσε την κατάσταση, αλλά δεν έλυσε το πρόβλημα. Πίστευε στο πολιτικό του άστρο – και το έδειχνε. Δεν εκτι-

μούσε τους παλαιούς πολιτικούς και αυτοί με τη σειρά τους συνασπίστηκαν για να τον οδηγήσουν στην ήττα στον 2ο γύρο των προεδρικών του 1993. Κάθε φορά που ο Γ. Βασιλείου υποστήριζε ότι, αυτό ή εκείνο, γινόταν «για πρώτη φορά», δημιουργούσε και τις προϋποθέσεις για να στραφούν εναντίον του.

Οι κορυφαίες στιγμές του. Κυπριακό: εργάστηκε με ειλικρίνεια με τον γ.γ. των ΗΕ Μ.Μ. Γκάλι. Καρπός αυτής της συνεργασίας

Τον συνάντησα τυχαία στην είσοδο του ΚΕΜΑ, με βαλίτσα στο χέρι. Ερωτώ: «Για πού Πρόεδρε;» Η απάντησή: «Ισραήλ, με κάλεσε στα γενέθλιά του ο Σιμόν Πέρεζ»

το μακράν καλύτερο σχέδιο λύσης του Κυπριακού – Χάρτης/Ιδέες Γκάλι, 1992. Σχέδιο, όμως, που έπεσε θύμα της συγκυρίας. Ο κλασικός Ντενκτάς και ύστερα τα τρικ (βάση λύσης/βάση διαπραγματεύσεων) από την καιροσκοπική συμμαχία Κληρίδη-Κυπριανού, 1993.

Από τους ελάχιστους Ε/κ πολιτικούς που εκτιμούσαν πολλοί Τ/κ. Πώς θα είσαι ειλικρινής ότι επιδιώκεις λύση, αν δεν κτίζεις γέφυρες μαζί τους; Ο Μ. Ακιντζι έγραψε πως «ο Γ. Βασιλείου υπήρ-

ξε μία από τις λίγες πολιτικές προσωπικότητες που ήταν αφοσιωμένες σε μια λογική λύση στην Κύπρο». Ο Μ.Α. Ταλάτ σημείωσε πως «ο Γ. Βασιλείου θα μνημονεύεται ως μια προσωπικότητα που, με τη διαφορετική του στάση σε σχέση με άλλους ηγέτες, ανέδειξε κατά τη διάρκεια της θητείας του την αναζήτηση επαφής και διάλογου με την τ/κ πλευρά». Ο τέως διαπραγματευτής Οζντλ Ναμί, έγραψε πως «η Κύπρος έχασε σήμερα έναν σημαντικό πολιτικό ο βρισκόταν στη θέση του συνομιλητή κατά τη Διάσκεψη του Κραν Μοντανά, το αποτέλεσμα θα ήταν σίγουρα πολύ διαφορετικό» (Πηγή: ΚΥΠΕ, 15/1/26).

Βαθύς γνώστης του διεθνούς περιβάλλοντος, πίστεψε στο ευρωπαϊκό εγχείρημα (αίτηση ένταξης 1990) και στη συνέχεια ως επικεφαλής της Διαπραγματευτικής Ομάδας. Γνώριζε τόσο από τα κεφάλαια της διαδικασίας όσο και από διαπραγματεύσεις. Κρίσιμο: ο νικητής (Γ. Κληρίδης) διόρισε τον πτυπμένο (Γ. Βασιλείου) στη θέση του διαπραγματευτή. Κέρδισαν και οι δύο, πρώτα όμως η Κύπρος. Έκτοτε, ποτέ ξανά κάτι ανάλογο.

Πανεπιστήμιο Κύπρου: Πίστευε στην αναγκαιότητα δημιουργίας του, και γι' αυτό δεν υπέκυψε στους φανατικούς και στις δοξασίες τους. Έδωσε πολιτική στήριξη στη Διοικούσα Επιτροπή, διόρισε κατάλληλα πρόσωπα, άνοιξε τον δρόμο για να ακολουθούν οι ειδικοί – αυτό που πρέπει να κάνει ένας επιτυχημένος ηγέτης!

Τι δεν πέτυχε; 1. Μην έχοντας εμπειρία από κομματικά μαγειρεία, δεν πέτυχε την επανεκλογή του. Ο κύριος λόγος αφορούσε την «αβαθή» διαχείριση του ΣΚ ΕΔΕΚ, διαβουλεύσεις κορυφής, αντί μιας δημόσια διατυπωμένης συνεκτικής πρότασης συνεργασίας στον κόσμο της/ στον δεύτερο γύρο και στη συνέχεια. 2. Στενός πυρήνας από τους παλαιούς συνεργάτες του, τον εγκατέλειψε – μάλλον επιδεικτικά – μόλις έγινε τέως. 3. Διέπραξε το σφάλμα να δημιουργήσει δικό του κόμμα – «Ελευθεροί Δημοκράτες» – το οποίο, ελλείψει ζωτικού χώρου, περιορίστηκε σε πολύ μικρά ποσοστά.

Συνολικά: Ο Γ. Βασιλείου, με μεγάλα έργα, αφήνει ένα ισχυρό αποτύπωμα στη σύγχρονη ιστορία της Κύπρου. Και ένα παράδειγμα ηγετικότητας για όσους ενδιαφέρονται πραγματικά για το μέλλον της νήσου: να θέτεις στόχους, να τους υπηρετείς αταλάντευτα, να αλλάζεις τους συσχετισμούς και να δίνεις στη χώρα σου μέλλον με μνήμη.

Υ.γ.: Πήγαμε τέσσερα άτομα να τον δούμε στο γηροκομείο, πριν από το καλοκαίρι του 2025. Η (υπό τις συνθήκες), αδόκιμη ερώτηση: «τι βλέπεις στο Κυπριακό, Πρόεδρε;». Με λέξεις οσαομένες, συγκινητικές, μπόρεσε και μας είπε μόνο αυτό: «στην Ευρώπη, δεν έσθιει... δύο κράτη!». Συμφωνήσαμε οι τέσσερις: «Αυτό πράγματι μας είπε, γιατί αυτό ήταν η ψυχή του Γ. Βασιλείου!»

www.larkoslarkou.org.cy

Το φράγμα του φόβου ξανακτιάζεται

Του ΜΙΧΑΗΛ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ

Στις 26 Νοεμβρίου 2025, ο Νικόλα Σαρκοζι καταδικάστηκε τελεσίδικα σε ένα χρόνο φυλάκιση (έξι μήνες αναστολή και έξι με περιορισμούς), για την υπόθεση «Πυγμαλίων», που αφορούσε την υπέρβαση, πέραν του διπλάσιου, του ορίου προεκλογικών δαπανών, διπλά βιβλία και μαύρα χρήματα (μετρητά). Αντιμετωπίζει ακόμη ποινή πέντε ετών φυλάκισης για παράνομη χρηματοδότηση από τον Καντόνι, υπόθεση που βρίσκεται στο εφετείο. Τον Οκτώβριο του 2021, ο Αυστριακός καγκελάριος Ζεμπάσιαν Κουρτς, ανερχόμενο τότε αστέρι της ευρωπαϊκής πολιτικής, παραιτήθηκε, εν μέσω κατηγοριών για δωροδοκία και κατάχρηση δημοσίων χρημάτων με τρόπο που έμμεσα προωθούσαν την προεκλογική του εκστρατεία.

Τα παραδείγματα σκανδάλων παράνομης χρηματοδότησης και κατάχρησης χρημάτων του δημοσίου για προεκλογικούς σκοπούς στην Ευρώπη είναι πολλά. Από αυτά δεν έχουν «γλιτώσει» ο πρώην καγκελάριος της Γερμανίας Χέλμουτ Κολ και ο Βόλφγκανγκ Σόμπελ, ο Γάλλος πρόεδρος Ζακ Σιράκ και ο πρωθυπουργός Φρανσουά Φιγιόν, το Λαϊκό Κόμμα της

Ισπανίας και ο πρωθυπουργός Μαρίνο Ραχόι, ο πρώην καγκελάριος της Αυστρίας Χάιντς-Κρίστιαν Στράχε, ο Ιταλός πρωθυπουργός Σίλβιο Μπερλουσκόνι, ο Κροάτης Ίβο Σάναντερ, ο Τσέχος Άντρεϊ Μπάμπις και ένα σωρό άλλοι.

Τα παραθέτω για να αντιληφθούμε καλύτερα το πόσο σοβαρά είναι τα ζητήματα για τα οποία αφέθηκαν υπόνοιες εναντίον του Προέδρου στο περιβάλλοντ βίντεο. Ότι, δηλαδή, από το 2025, τρία χρόνια πριν από το 2028, μαζεύει πακτωλούς μαύρων χρημάτων για την προεκλογική εκστρατεία του, μέσα από μηχανισμό που ξεκινά από το Προεδρικό. Και ότι, μέσω του Ανεξάρτητου Φορέα Κοινωνικής Στήριξης της πρώτης Κυρίας, αξιοποιείται δημόσιο χρήμα που αποκτάται με τη μορφή δωρεών και Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, για να προωθηθούν έμμεσα προεκλογικές επιδιώξεις του. Αλλά και θεσμικά, ότι η παρότρυνση –όπως παρουσιάζεται– προς ξένους επενδυτές να συνεισφέρουν στην εκστρατεία Χριστοδουλίδη, με τον άμεσο (μετρητά) ή έμμεσο (φορέας) τρόπο, για να αποκτήσουν πρόσβαση στον ίδιο και ευμενή μεταχείριση στα επιχειρηματικά τους εγχειρήματα, στα αφτιά του οποιουδήποτε επιχειρηματία, σημαίνει ότι «για

να κάνεις δουλειά στην Κύπρο, θα πρέπει πρώτα να τα «δώσεις» στον Πρόεδρο».

Υπάρχουν ασφαλώς και τα ερωτήματα που ποιοι και γιατί παγίδεψαν τον Πρόεδρο και το περιβάλλοντ του και εάν αυτοί «κρατούν στο χέρι» τον Πρόεδρο, με τρέ-

Η κατρακύλα της ποιότητας της δημοκρατίας μας φαίνεται και από το γεγονός ότι κανείς δημοσιογράφος δεν έθεσε στον Πρόεδρο έστω ένα από τα τέσσερα κορυφαία ερωτήματα.

πο που να είναι εκτεθειμένος σε εκβίαση, κάτι τρομερά επικίνδυνο για την εθνική ασφάλεια της χώρας, τη στιγμή που προεδρεύει του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και εν όψει μιας πολύ κρίσιμης διαδικασίας για το Κυπριακό. Αλλά και σωρεία ποινικών ερωτημάτων που ελπίζουμε ότι θα διερευνηθούν στην ποινική

ανάκριση που έχει ξεκινήσει. Θα ανέμενε κάποιος ότι, σε αυτή την τόσο σοβαρή υπόθεση, η απαίτηση για πειστικές εξηγήσεις και η πολιτική πίεση στον ίδιο τον Πρόεδρο για απαντήσεις, θα ήταν αφορητή, όπως επιβάλλεται σε μια δημοκρατία. Και όμως, με κάποιο μαγικό τρόπο, το θέμα, λιγότερο από μια εβδομάδα αφ' ότου ανέκυψε, δείχνει να σβήνει από τη δημόσια συζήτηση, με την επίφαση του ορισμού ποινικού ανακριτή, της παραίτησης του κ. Χαράλαμπος και της «παραίτησης» της κας Καρσερά από τον Φορέα.

Στη Βουλή δεν έχει εγγραφεί κανένα σχετικό θέμα. Το ΑΚΕΛ, μετά το στρατηγικό λάθος να υποβαθμίσει την υπόθεση στο επίπεδο του κ. Χαράλαμπος, παραμένει ενοχικό στις παλινωδίες της εποχής Χριστόφια και προτιμά τη σιγή. Ο ΔΗΣΥ, πέραν μιας εύστοχης δήλωσης της προέδρου τη Δευτέρα, προσπερνά την υπόθεση, με τον κοινοβουλευτικό του εκπρόσωπο να εκθειάζει την κ. Καρσερά και τον κ. Χαράλαμπος. Το ΔΗΚΟ, το μόνο κόμμα που πήρε πρωτοβουλίες, βγαίνει ενδυναμωμένο, με ΔΗΠΑ και ΕΔΕΚ να συμπεριφέρονται ως ουρά του. Το ΕΛΑΜ εξελίσσεται στο επίσημο δεκανίκι του Προέδρου. Ο κ. Οδυσσεάς Μιχαηλίδης επιμένει στην

αυτοδικαίωση και τις εκθέσεις του, όταν ήταν ελεγκτής, κάτι που σήμερα δεν αφορά κανέναν, ενώ ο Φειδίας συνεχίζει να προσφέρει άρθρο και θεάματα, χωρίς καν να έχει ασχοληθεί με το ζήτημα του βίντεο.

Η κατρακύλα της ποιότητας της δημοκρατίας μας φαίνεται και από το γεγονός ότι κανείς δημοσιογράφος δεν έθεσε στον Πρόεδρο έστω ένα από τα τέσσερα κορυφαία ερωτήματα. Και το κερασάκι, οι νομικές απειλές της κας Καρσερά προς την κ. Τσικίνη, επτά ολόκληρους μήνες μετά το τελευταίο περιστατικό για το οποίο τον εγκλείει, σε μια προφανή περίπτωση SLAPP (στρατηγικής αγωγής για περιορισμό της δημόσιας παρέμβασης).

Φαίνεται, δυστυχώς, ότι οι «μαφιόζικοι τύποι» απειλές του κ. Χριστοδουλίδη προς τα κόμματα να σιωπήσουν έπασσαν τόπο, όπως έπασσαν και οι συντονισμένες προσωπικές επιθέσεις του μηχανισμού του στα κοινωνικά δίκτυα. Έτσι, το φράγμα του φόβου που πήγε να σπάσει και πάλι ξανακτιάζεται, για να θυμνωθώ μια παλαιότερή μου εμπνευση, όπως θερμίζει και η αγανάκτηση του κάθε αληθινού δημοκράτη πολίτη.

michalis@michalis.com

Στο όνομα του Χριστοδουλίδη

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ

«Παρά να σου βγει το όνομα, καλύτερα να σου βγει το μάτι» έλεγαν οι πρόγονοί μας και οι παππούδες μας στα χωριά και υποδεικνυαν: «όταν πας στον καφενέ και ένας σκώσει υποτιμητικά το φρύδι του, πιάσε τα ρούχα σου και φύγε από το χωριό». Το «καθαρό κούτελο» είναι μεγάλη υπόθεση και ο Νίκος Χριστοδουλίδης το ξέρι πολύ καλά, αφού ανήλθε στον προεδρικό θώκο, με την εικόνα του «καθαρού» και του «πθικά άμπεμπου». Δυνατό του όπλο, η σχέση του με την Εκκλησία, η πολύτεκνη οικογένειά του και η ηθική του καθαρότητα. Κάθισε στον «θρόνο», κλείστηκε στο Προεδρικό Μέγαρο, «τέθηκαν αόρατα τείχη γύρω του» και δεν μπόρεσε να ξεφύγει από την «κατάρρα» των προκατόχων του. Στην πρώτη του δήλωση, μετά τον σάλο από τη δημοσιοποίηση κρυφού βίντεο με στενούς του συνεργάτες, ο Νίκος Χριστοδουλίδης διακήρυξε ότι δεν θα δώσει σε κανέναν το δικαίωμα να τον κατηγορήσει για θέματα διαφθοράς, αλλά όλα δείχνουν ότι «προδόθηκε» εκ των έσω. Στο όνομα του προέδρου Χριστοδουλίδη, του «νέου Μακαρίου», του αναντικατάστατου, οι πολύ δικοί του άνθρωποι, διεκδικούσαν επενδύσεις δεκάδων ή και εκατοντάδων εκατομμυρίων ευρώ και εισφορές στο «ταλαιπωρημένο» ταμείο της Πρώτης Κυρίας, χωρίς κανείς ποτέ να μάθει ποιο θα ήταν το δικό τους «μερίδιο» σε αυτές τις επενδύσεις. Μετά την απόρριψη του σεναρίου βίντεο τεχνητής νοημοσύνης, οι πρωταγωνιστές παραδέχθηκαν για όσα μεταδόθηκαν, ενεπλάκη η Αστυνομία, οι μυστικές υπηρεσίες και τελικά φαίνεται ότι όλα έγιναν για τον Νίκο Χριστοδουλίδη, «γι' αυτόν αλλά χωρίς αυτόν».

Ο σάλος από τη δημοσίευση του βίντεο ήταν πανελλήνιος και πήρε και παγκόσμιες διαστάσεις. Η κυβέρνηση πέρασε στην αντεπίθεση, καταγγέλλοντας υβριδικό πόλεμο, στοχοποιώντας τις ρωσικές μυστικές υπηρεσίες και αποκαλύπτοντας ότι δέχθηκε εδώ και μήνες προειδοποιήσεις από τις Βρυξέλλες. Στον «τρελαμένο» κόσμο τον οποίο ζούμε, με την τεχνητή νοημοσύνη και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης να κυριαρχούν, είναι πιθανά όλα τα σενάρια. Αλλά το βασικό ζήτημα είναι ποιος ήταν ο στόχος του βίντεο. Άραγε η Μόσχα έστειλε μήνυμα στη Λευκωσία, για την πρωταγωνιστική στάση την οποία τήρηε στο Ουκρανικό και τις επισκέψεις του Νίκου Χριστοδουλίδη στο Κίεβο και του Βολοντιμίρ Ζελένσκι στη Λευκωσία; Ή μήπως το βίντεο αποτελεί μέρος επιχειρηματικού πολέμου, ανάμεσα

σε εκατομμυριούχους, οι οποίοι ψάχνουν καλές επενδύσεις ή καλύτερα «αρπακτές»; Το μόνο σίγουρο είναι ότι καμία συνάντηση σε επίπεδο πολιτικών ή μεγάλων επενδυτών δεν γίνεται χωρίς καταγραφή των συνομιλιών, είτε με ήχο είτε με εικόνα. Από το τραγικό Γιορσογκρουπ με το κούρεμα των καταθετών στην Κύπρο, μέχρι και το περίφημο Κραν Μοντανά, όπου όλοι λένε ότι δεν υπάρχουν πρακτικά και όλοι ξέρουν επακριβώς τι λέχθηκε και τι έγινε. Από εκεί και πέρα ό,τι ανεβαίνει στο διαδίκτυο είναι εύκολα προσβάσιμο και στους χάκερ και στις μυστικές υπηρεσίες.

Πέραν από όλα αυτά, καλό είναι να ανοίξει επιτέλους το κεφάλαιο για τις ξένες επενδύσεις στην Κύπρο, για να μην την πάθουμε όπως τους Παλαιστίνιους. Εμείς, ούτε επί ρεϊπίων δεν θα μπορούμε να κλάψουμε. Άραγε οι επενδυτικοί οίκοι –αμαρτωλά Funds– όπως θα λέγαμε πριν από μερικά χρόνια, κάνουν παραγωγικές επενδύσεις για το καλό των Κυπρίων, ή απλώς κάνουν «αρπακτές» εκατομμυρίων. Σήμερα οι τράπεζές μας ανήκουν σε ξένους. Η ιδιωτική ιατρική ανήκει σε ξένους. Τα πανεπιστήμιά μας ανήκουν σε ξένους.

Μεγάλο μέρος της γης και των ακινήτων μας ανήκει σε ξένους. Οι εκποιήσεις ακινήτων, ακόμη και πρώτων κατοικιών γίνονται από ξένους. Ακόμη και η άμυνα και η ασφάλειά μας ελέγχονται ή καθορίζονται από ξένους.

Μπορεί προς το παρόν να γεμίζουν τα ταμεία του κράτους, από τον ΦΠΑ και άλλες φορολογίες, αλλά αν ξαφνικά σταματήσει να γεννά η κότα «χρυσά αυγά», αν οι Κύπριοι φτωχοποιηθούν και δεν μπορούν να πληρώσουν φόρους, αν κάνει τον φυσικό της κύκλο η οικονομία, τι θα γίνει άραγε η περιλάλητη Κυπριακή Δημοκρατία; Απλώς θα χρεοκοπήσει και πάλι το κράτος, θα έλθουν οι ξένοι να αγοράσουν «τα χρυσαφικά», θα επιστρέψουμε πλέον σε εποχές αρχών του περασμένου αιώνα, θα πεινάσουμε και θα αρχίσουμε άλλοι τις προσευχές και άλλοι τις κατάρτες.

Και τότε θα θυμηθούν οι κυβερνήτες και όχι μόνο, ότι έχουμε σπουδαίους και τίμιους επιστήμονες, ότι μπορούμε καλύτερα από τους ξένους και ότι οι ταπεινοί Κύπριοι είναι από «καλή πάστα». Υπάρχουν και τα ρεμάλια, τα οποία ξεδιάντροπα «έρπουν και λείκουν», κατασπαράσσοντας ψυχές και σώματα αθώων ανθρώπων, ξεχνώντας ότι και αυτοί δύο μέτρα θα πάρουν γη. Κατά τα άλλα «όταν οι άνθρωποι σχεδιάζουν, ο Θεός γελά...».

kaparispan@yahoo.gr

Αντί να υπερασπιστούν τη χώρα, την κτυπούν ανελέητα

Του ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΙΑΚΩΒΙΔΗ*

Με το καλημέρα της ανάληψης της Προεδρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης η χώρα μας δέχθηκε μια αισχρή υβριδική επίθεση, με το βίντεο που ανήρτησε στην πλατφόρμα X κάποιος/α χρήστης χρησιμοποιώντας το όνομα Emily Thomson. Με την πρώτη ματιά ήταν φανερό ότι το βίντεο ήταν κακόβουλο και είχε ως στόχο να διαβάσει την Κυπριακή Δημοκρατία. Κατέστρωσαν το σχέδιό τους εδώ και μήνες και έκαναν την πρώτη τους κίνηση στο τέλος Ιουνίου. Αυτό από μόνο του αποδεικνύει τις προθέσεις τους: να βρουν τρόπο να δυσφημίσουν τη χώρα μας. Ποιοι και για ποιο λόγο δεν έχει τώρα σημασία, αλλά αυτό ίσως αποκαλυφθεί στην πορεία.

Επαγγελματίες στη δυσφήμιση και διασπορά ψευδών ειδήσεων διευθέτησαν συναντήσεις με τον πρώην υπουργό Ενέργειας, Γιώργο Λακκοτρύπη, προσποιούμενοι τους επενδυτές, για μια δήθεν επένδυση στον τομέα της ενέργειας ύψους 150 εκατ. ευρώ. Μάλιστα, τον προσέλαβαν ως σύμβουλό τους επί πληρωμή, 5.000 ευρώ τον μήνα, για να φαινόταν σοβαρές οι προθέσεις τους. Και αμέσως μπήκε σε εφαρμογή το σχέδιό τους. Σε συναντήσεις στο Άμστερνταμ και το Λονδίνο υπέβαλαν σωρεία ερωτήσεων, αποσκοπώντας στο να βρουν φράσεις που θα τους βοηθούσαν στην ετοιμασία δικού τους αφηγήματος. Και αφού δεν βρήκαν κάποιο ενοχοποιητικό στοιχείο, που θα στηρίζει το αφηγημά τους για διαφθορά, κατέφυγαν στο μοντάζ διαφόρων αποσπασμάτων από τις δηλώσεις. Επειδή εργάστηκαν στην τηλεόραση και γνωρίζω από μοντάζ, επισημαίνω κάποια σημεία που αποδεικνύουν ότι οι πράκτορες αυτοί, γιατί περί πρακτόρων ξένες δυνάμεις πρόκειται, ένωσαν φράσεις από διαφορετικά αποσπάσματα για να δημιουργήσουν νέο αφηγημα.

Φαίνεται και ακούγεται στο βίντεο ο

κ. Λακκοτρύπης να λέει: «He has a cap of 1 million for his campaign». Κόβεται η πρόταση στο σημείο αυτό, υπάρχει jump cut, δηλαδή η εικόνα «πηδά» όπως λέμε στη γλώσσα του μοντάζ και ενώνεται με απόσπασμα από άλλο σημείο της συζήτησης: «You know it has to be cash...».

Το «it has to be cash» που πάρθηκε από άλλο σημείο της συζήτησης, μπορεί να αναφέρεται σε σιδηπότε. Κάτι ανάλογο γίνεται όταν ο κ. Λακκοτρύπης λέει ότι ο Πρόεδρος εμποστεύεται τον «Chief of Staff για τα οικονομικά του που είναι ένα ευαίσθητο θέμα. Κόβεται εδώ η πρόταση και γίνεται μοντάζ με άλλο σημείο, όπου οι «επενδυτές» ρωτούν «cash to who?» και απαντά ο Λακκοτρύπης: «...to his campaign manager...». Εσκεμμένη παραπληροφόρηση.

Σε άλλο σημείο ο «επενδυτής» επανέρχεται: «The donation for the campaign, the previous campaign... This is how it works?» για να απαντήσει ο κ. Λακκοτρύπης: «This is exactly how it works». Η ερώτηση και η απάντηση μπορεί να αναφέρονται σε σιδηπότε. Οι δημοσιογράφοι του βίντεο παραπλανούν και αφήνουν να εννοηθεί κάτι που δεν λέχθηκε.

Γίνονται αυτά τα πράγματα; Αν γίνονται λέει; Εδώ το BBC, που το έχουμε πολύ ψηλά όσον αφορά την αντικειμενική ενημέρωση, πήρε τη φράση του προέδρου Τραμπ «θα καταβούμε στο Καπιτώλιο και θα επευφημήσουμε τους γενναίους γεροισιαστές και βουλευτές μας» και την ένωσε με τη φράση (που ειπώθηκε 50 λεπτά αργότερα) «και θα πολεμήσουμε. Θα πολεμήσουμε με όλες μας τις δυνάμεις», για να δείξει ότι τάχα καλούσε τους υποστηρικτές του σε εξέγερση, όταν έχασε τις εκλογές το 2020. Τώρα βεβαίως έχει να αντιμετωπίσει μια αγωγή ύψους 5 δισεκατομμυρίων δολαρίων.

Και ενώ όλα συνηγορούν ότι η Κύπρος ήταν θύμα μιας βρώμικης επίθεσης που ενορχηστρώθηκε και εκτελέστηκε από τις μυστικές υπηρεσίες ξένων δυνάμεων, αντί οι πολιτικοί μας να ενωθούν και να υπερασπιστούν τη χώρα μας, τοίμπησαν το δόλωμα, και κατηγορούν ανελέητα τον Πρόεδρο και την κυβέρνηση, με βάση όσα τεχνικώς σέρβηραν οι ξένοι πράκτορες. Πρωτοστάτες στην εκστρατεία αυτή, που φτάνει στα όρια της ανθρωποφαγίας είναι το ΑΚΕΛ, το ΑΛΜΑ, το Volt και μερίδα του ΔΗΣΥ.

Έδρασαν ως γύπες, νομιζοντας ότι θα έχουν κομματικά οφέλη ενόψει των βουλευτικών εκλογών του Μάη. Αυτό, όμως, θα τους γυρίσει μπούμερανγκ, γιατί έχουν κάνει πολύ μεγαλύτερη ζημιά στη χώρα μας, και στο εσωτερικό και στο εξωτερικό, παρά οι ξένοι πράκτορες.

Αλλά, τι περιμένουμε από το ΑΚΕΛ, ο ηγέτης του οποίου είχε εκείνο το αξέχαστο «εγώ να βγάλω πρόεδρο τον Γιώργο (Ιακώβου) και για το Κυπριακό εν φακκό πενιά»; Ή το άλλο «το κόμμα τζα τα μμάθκια σας», και όχι την πατρίδα τζα τα μμάθκια σας. Όσον αφορά τη μερίδα του ΔΗΣΥ που ακολούθησε το ΑΚΕΛ, είναι αυτοί που ακόμα δεν κόνεψαν την εκλογή του Νίκου Χριστοδουλίδη, ενώ οι άλλοι δύο, ΑΛΜΑ και Volt, κάνουν θόρυβο για να δικαιολογήσουν την ύπαρξή τους, προσδοκώντας εισόδο στη Βουλή.

Δυστυχώς, αρκετοί πολιτικοί μας φάνηκαν πολύ κατώτεροι των περιστάσεων. Για να εξασφαλισουν πολιτικά οφέλη (έτσι νομίζουν) ενισχύουν τις άδικες κατηγορίες εναντίον της χώρας μας. Ο λαός, όμως, δεν τρώει κουτόχορτο και τον Μάη θα διερωτώνται τι πήγε λάθος.

*Ο κ. Κυριάκος Ιακωβίδης είναι πολιτικός επιστήμονας, δημοσιογράφος.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

Οι «πρώτοι» νεκροί στο Ιράν

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΗΣΤΙΑ*

Μία από τις πιο γνωστές έννοιες της πολιτικής φιλοσοφίας του Μακιαβέλλι είναι ο «οπλισμένος προφήτης». Με την εισαγωγή αυτής της έννοιας, ο Φλωρεντίνος στοχαστής ανέλυσε την αποτυχία της ηθικής επανάστασης του Τζιρόλαμο Σαβοναρόλα και τον θάνατό του στην αγχώνη, στις 23 Μαΐου 1498, ενώ το σώμα του παραδιδόταν στην πυρά ενόσω λάμβανε χώρα ο απαγχονισμός: «Αν ο Μωυσής, ο Κύρος, ο Θηοέας και ο Ρωμύλος ήταν άοπλοι, δεν θα μπορούσαν να επιβάλουν τα μεταρρυθμιστικά τους σχέδια για πολύ καιρό. Κάτι τέτοιο συνέβη στην εποχή μας με τον Φρα Τζιρόλαμο Σαβοναρόλα, ο οποίος καταστράφηκε με τη νέα τάξη πραγμάτων που επέβαλε, αμέσως μόλις το πλήθος έπαψε να τον πιστεύει και δεν είχε τα μέσα να κρατήσει σταθερούς όσους πίστευαν ή να κάνει τους άπιστους να πιστέψουν» («Ο Πρίγκιπας», IV). Το μάθημα αυτό του Μακιαβέλλι φαίνεται να έχουν εμπεδώσει απόλυτα οι Ιρανοί Μουλάδες.

Από την εγκαθίδρυση του θεοκρατικού καθεστώτος τους, με την ανατροπή του Σάχη το 1979, οι Μουλάδες δημιούργησαν δικό τους στρατό, τους «Φρουρούς της Επανάστασης», ένα σώμα το οποίο αριθμεί σήμερα περίπου διακόσιες χιλιάδες άνδρες. Έως τότε,

το μόνο γνωστό καθεστώς με δικό του στρατό, τα SS, ήταν οι ναζί. Όλες οι σύγχρονες φιλελεύθερες δημοκρατίες καθώς και οι πρώην και νυν σοσιαλιστικές δημοκρατίες, ακόμη και η φασιστική Ιταλία, διέθεταν και διαθέτουν μόνο εθνικό στρατό. Οι «Φρουροί της Επανάστασης», οι pasdaran, όπως αυτοαποκαλούνται στα φαρσί, δεν είναι ένα επιλεκτό σώμα του ιρανικού στρατού. Οι Μουλάδες, επειδή δεν εμπιστεύονταν ούτε τον στρατό που είχε υπηρετήσει επί Σάχη, αλλά ούτε και τον λαό, που είχε διαφθαρεί από τον Δυτικό τρόπο ζωής των απίστων, δημιούργησαν έναν δεύτερο στρατό, υπεράν του εθνικού. Ο δεύτερος αυτός στρατός λειτουργήσε κατασταλτικά πρώτα πάνω στα σώματα ασφαλείας και τον εθνικό στρατό και κατόπιν πάνω στον ίδιο τον λαό. Παρόλες τις περγαμνές τους σε εμπόλεμες ζώνες, οι Φρουροί της Επανάστασης παραμένουν ένας «εσωτερικός» στρατός, ένας στρατός ο οποίος στρέφεται σχεδόν αποκλειστικά κατά των «εσωτερικών» εχθρών. Όπως ακριβώς είχε πει ο Machiavelli, σκοπός του δεύτερου αυτού στρατού είναι «να κρατήσει σταθερούς όσους πίστευαν ή να κάνει τους άπιστους να πιστέψουν» και αυτό χρησιμοποιώντας οποιοδήποτε μέσο, κυρίως δε ομαδικές σφαγές και βασανιστήρια.

Για να κατανοήσει κανείς την ψυχολογία του ιδιωτικού αυτού στρατού των Μουλάδων, πρέπει να έχει στον νου του μορφές ιερού πολέμου, όπου ο εχθρός απο-ανθρωποποιείται, δαιμονοποιείται, παίρνει τη μορφή του διαβόλου. Σήμερα, στους κύκλους των Μουλάδων και των Φρουράν τους, οι αξιωματικοί αναφέρονται, σύμφωνα με έγκυρες πληροφορίες, στην εξέγερση των Ιρανών γυναικών και του ιρανικού

Είναι άρα φανερό σε όλους ότι οι θυσίες του ιρανικού λαού θα αποβούν μάταιες αν δεν υπάρξει κάποια ουσιαστική εξωτερική επέμβαση.

λαού ως το «δεύτερο ημίχρονο» του πολέμου με το Ισραήλ (βλ. Le Figaro, 15 Ιαν 2026). Από τις 8 Ιανουαρίου, οπότε και σκλήρυνε η στάση του καθεστώτος και οι δυνάμεις ασφαλείας άρχισαν να σφαγάζουν κατά χιλιάδες τους διαδλωτές και τις διαδλωτρίες, ο ίδιος ο ιρανικός λαός θεωρείται πλέον εχθρός του Ιράν. Πάντα σύμφωνα με πληροφορίες (idem), οι ίδιοι οι Φρουροί δεν είναι μαζικά παρόντες στις σφαγές, με εξαίρεση τις περιοχές των Κούρδων,

αλλά βρίσκονται, ως σκιώδης στρατός, πίσω από τις δυνάμεις ασφαλείας και διεξάγουν οι ίδιοι τις ανακρίσεις των χιλιάδων συλληφθέντων με σκοπό να εξαναγκάσουν τους διαδλωτές να ομολογήσουν τη σύμπραξή τους με το Ισραήλ και τη Δύση.

Οι Φρουροί της Επανάστασης, όμως, δεν είναι απλώς και μόνο «στρατός» με τη συνηθισμένη έννοια του όρου. Είναι μια κοινωνική τάξη ιερών πολεμιστών με άμεση συμμετοχή στα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτικά δρώμενα του Ιράν. Είναι η τάξη που απομιμνά το εθνικό εισόδημα από το λαθρεμπόριο πετρελαίου και έχει πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες απρόσιτες για τον απλό λαό. Είναι άρα τόσο υλικά ικανοποιημένοι όσο και ιδεολογικά φανατισμένοι. Ο φανατισμός τους ενισχύθηκε περισσότερο μετά τις εκκαθαρίσεις στις τάξεις τους το 2019, που ακολούθησαν καταρχάς τις πρώτες μεγάλες αντικαθεστωτικές διαδηλώσεις και, ύστερα, την εκτέλεση από την τότε κυβέρνηση Τραμπ του στρατηγού Qassem Soleimani, ζωντανού θύλου των pasdaran. Είναι άρα φανερό σε όλους ότι οι θυσίες του ιρανικού λαού θα αποβούν μάταιες αν δεν υπάρξει κάποια ουσιαστική εξωτερική επέμβαση. Οι Φρουροί είναι ένα σώμα που δεν διατάζει μπροστά σε τίποτε προκειμένου να παραμείνει στην οι-

νομική, κοινωνική, στρατιωτική και πολιτική εξουσία. Είναι ένα ξένο σώμα που καταδυναστεύει το σώμα του ιρανικού έθνους, ακριβώς όπως περιέγραφε ο Ερμμανυέλ Ζοζέφ Σιεγές τους Γάλλους ευγενείς στο επαναστατικό του μανιφέστο «Γι είναι η Τρίτη τάξη;», τον Ιανουάριο του 1789. Είναι μια τάξη κατακτητών, όπως οι Νορμανδοί ευγενείς στη Γαλλία κατά των οποίων εξεγέρθηκε ο γαλλικός λαός κατά τη Γαλλική Επανάσταση. Για κακή τους τύχη, όμως, οι Γάλλοι ευγενείς δεν είχαν ιδιωτικό στρατό, ήταν και αυτοί «άοπλοι προφήτες», κάτι που καθόρισε την έκβαση της Γαλλικής Επανάστασης.

Η ιδανική, αν και όχι πιθανή, λύση θα ήταν η μεταστροφή του εθνικού στρατού κατά των Φρουρών, κάτι που θα οδηγούσε σε εμφύλιο πόλεμο και χάος, όπως έδειξε η πρότερη εμπειρία της κατάρρευσης του ιρανικού κράτους. Η λύση αυτή θα συνοδευτεί από αεροπορικούς βομβαρδισμούς κατά των Φρουράν, όπως έχει άλλωστε απειληθεί ο Τραμπ. Η χειρίστη λύση θα ήταν απευθείας μυστικές διαπραγματεύσεις μαζί τους με σκοπό την απομάκρυνση του Χαμενέι χωρίς αλλαγή καθεστώτος.

*Ο Παναγιώτης Χρηστάς είναι αν. καθηγητής πολιτικής και κοινωνικής φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Το Ιράν μετά τον 12ήμερο πόλεμο με το Ισραήλ τον περασμένο χρόνο, βρίσκεται στην πλέον αποδυναμωμένη φάση του, έχοντας δεχτεί σοβαρά πλήγματα τόσο στο πυρηνικό του πρόγραμμα όσο και στον λεγόμενο «Άξονα της Αντίστασης» που διατηρεί στη Μέση Ανατολή.

Η Τεχεράνη σε βαθύ σκοτάδι

Μία αμερικανική ή ισραηλινή επέμβαση στο Ιράν δεν εγγυάται την αλλαγή καθεστώτος στη χώρα

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Από τις 28 Δεκεμβρίου το Ιράν συγκλονίζεται από τις μεγαλύτερες ταραχές στη σύγχρονη ιστορία του. Ταραχές που οδήγησαν σε ένα κλίμα πολιτικής βίας με συγκρούσεις μεταξύ διαδηλωτών και δυνάμεων ασφαλείας που μπορεί να συγκριθούν, σε μέγεθος, μόνο με τη σειρά γεγονότων που οδήγησε στην Ιρανική Επανάσταση του 1979 και την πτώση του καθεστώτος του Σάχη. Το κύμα βίαιων συγκρούσεων στην Ισλαμική Δημοκρατία γεννά αναπόφευκτα το ερώτημα για το αν το 2026 ξεκινά με την αλλαγή παραδείγματος στη χώρα. Πρόκειται για ένα ερώτημα που εντάσσεται και στο πλαίσιο της ρητορικής του Αμερικανού προέδρου Τραμπ, που από τη Βενεζουέλα μέχρι τη Γροιλανδία αλλάζει άρδην τη ρητορική (αλλά και την πρακτική) της διεθνούς έννομης τάξης, με μια επεμβατική προσέγγιση που παραπέμπει σε ανορθολογισμό. Έτσι και με το Ιράν, όπου ο Ντόναλντ Τραμπ προανήγγειλε χτυπήματα, κάλεσε τους διαδηλωτές «να αντέξουν γιατί έρχεται βοήθεια» και ακολούθως δείχνει να έκανε πίσω. Το τι θα συμβεί στο Ιράν επηρεάζει αναπόφευκτα το περιφερειακό και

διεθνές σύστημα. Και καταλήγει μέχρι τη Λευκωσία που θα κληθεί, αν η κατάσταση κλιμακωθεί, να διαχειριστεί και αυτό το θέμα ως προς τις ευρωπαϊκές του προεκτάσεις στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Προεδρίας, μαζί με τον τεράστιο φάκελο του Ουκρανικού.

Πού βρισκόμαστε

Οι βίαιες διαδηλώσεις στο Ιράν έχουν από τις 28 Δεκεμβρίου επεκταθεί και στις 31 επαρχίες της χώρας, σε τουλάχιστον 187 πόλεις με επίκεντρο την Τεχεράνη. Θρυαλλίδα της έκρηξης ήταν η ομάδα των «εμπόρων των παζαριών» μια κοινωνικοοικονομική τάξη της Ισλαμικής Δημοκρατίας, η οποία παραδοσιακά δεν έχει αντικαθεστωτική κατεύθυνση και, διαχρονικά, στήριζε το καθεστώς. Φυσικά το βαθύτερο αίτιο παραμένει η οικονομική κατάσταση της χώρας (όπως και το 2019 και το 2022) με τον πληθωρισμό να παραμένει σε υψηλά επίπεδα και το ιρανικό ριάλ να σημειώνει ρεκόρ καθόδου δεκαετιών έναντι του δολαρίου (ισοτιμία ενός δολαρίου έναντι 1,5 εκατ. ριάλ) με αποτέλεσμα σοβαρές ελλείψεις σε καύσιμα, είδη πρώτης ανάγκης αλλά και οικονομική ρευστότητα. Παρά το μιντιακό blackout καθίσταται σα-

φές πως δεκάδες χιλιάδες άτομα έχουν χάσει τη ζωή τους από τις συγκρούσεις με τις εκτιμήσεις να κάνουν λόγο για 8.000 με 12.000 ανθρώπους (και πάνω από 20.000 συλλήψεις). Η προσπάθεια του Ελον Μασκ να παρέχει στο Ιράν τις υπηρεσίες του Starlink για σκοπούς επικοινωνίας του κόσμου... σκόνηταν στις επαυξημένες δυ-

Η προσπάθεια του Ελον Μασκ να παρέχει στο Ιράν τις υπηρεσίες του Starlink για σκοπούς επικοινωνίας του κόσμου... σκόνηταν στις επαυξημένες δυνατότητες του καθεστώτος στον ηλεκτρονικό πόλεμο.

νατότητες του καθεστώτος στον ηλεκτρονικό πόλεμο.

Τι θα συμβεί

Το ερώτημα του ενός εκατομμυρίου παραμένει αν το καθεστώς της Ιρανικής Επανάστασης θα επιβιώσει. Το ερώτημα είναι προφανές διότι το Ιράν, ιδίως μετά τον

12ήμερο πόλεμο με το Ισραήλ τον περασμένο χρόνο, βρίσκεται στην πλέον αποδυναμωμένη φάση του, έχοντας δεχτεί σοβαρά πλήγματα τόσο στο πυρηνικό του πρόγραμμα όσο και στον λεγόμενο «Άξονα της Αντίστασης» που διατηρεί στη Μέση Ανατολή από τη Συρία (πρώση Άσαντ) μέχρι τον Λίβανο («αποκεφαλισμός» της ηγεσίας της Χεζμπολάχ). Το ερώτημα, ωστόσο, έχει και δύσκολη απάντηση δεδομένου ότι:

• **Η χώρα** παραμένει, πρακτικά, στην εξουσία των Ιρανών Φρουρών της Επανάστασης (IRGC) και όχι τόσο στο ανώτατο θρησκευτικό συμβούλιο υπό τον υπερήλικα και άρροστο Αγιατόλαχ, Αλί Χαμενέι. Συνεπώς, σοβαρά πλήγματα στο καθεστώς περνάνε διαμέσου του συμπλέγματος ασφαλείας σε ένα καθεστώς που είναι περισσότερο «κουντικό» παρά «θεοκρατικό».

• **Παρά** την παρουσία του διαδόχου του Σάχη, Ρέζα Παχλαβί, στο εξωτερικό, στο εσωτερικό της χώρας δεν διαγράφεται, προς το παρόν, σαφές πολιτικό διακύβευμα για την πολιτική μετάβαση της χώρας.

• **Μία αμερικανική** ή ισραηλινή επέμβαση μπορεί μεν να αποδομηθεί και αποδυναμώσει περαιτέρω το καθεστώς, ωστόσο, δεν εγγυά-

ται την ίδια την αλλαγή καθεστώτος, πτυχική που περνάει από την εμπλοκή του συμπλέγματος ασφαλείας, που παραμένει ανθεκτικό, στο πλευρό των διαδηλωτών.

Πώς επηρεάζεται η Κύπρος

Η Κύπρος θα κληθεί ως προεδρεύουσα χώρα να διαχειριστεί πιθανή εκκένωση ευρωπαϊκών διπλωματικών αποστολών αν η κατάσταση στο κέντρο της Τεχεράνης φτάσει σε επίπεδο που να απαιτεί διαχείριση κρίσης, σε αυτό το επίπεδο. Το ζήτημα θα εγγραφεί, ασφαλώς, αναλόγως εξελίξεων και στην ατζέντα της Προεδρίας δεδομένου του ρόλου της Λευκωσίας στο τρέχον εξάμηνο. Από εκεί και πέρα, οι διαδηλώσεις Ιρανών αντικαθεστωτικών κέντρου με την προεβία της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Τεχεράνη παραμένει συνεχής, παρά το μιντιακό blackout στη χώρα, ενώ η κατάσταση παρακολουθείται από την αρμόδια διεύθυνση του Υπουργείου.

ΑΡΘΡΟ

Όταν καταρρέει ο πύργος των προσδοκιών

Της **ΡΑΦΑΕΛΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ**

Ένα από τα πολλά δυσάρεστα συναισθήματα που μας δημιουργεί το επίμαχο βίντεο είναι το γεγονός πως όσα αρνητικά ζούμε στην καθημερινότητα της κυπριακής κοινωνίας τα βλέπουμε σε εκείνα τα πλάνα. Χαρακτηριστικά και νοοτροπίες, που παρόλο που μας εκνευρίζουν, μας ντροπιάζουν και μας απογοητεύουν παρατηρώντας πως είναι δύσκολο να τα ξεφορτωθούμε. Και εκεί που νομίζουμε πως όσο περνούν τα χρόνια πάμε μπροστά και εξελισσόμαστε, κάτι συμβαίνει και χάνεται κάθε ίχνος ελπίδας. Το εξαιρετικά δυσάρεστο είναι να βλέπεις πως αυτή τη νοοτροπία την κουβαλούν μαζί τους και πρόσωπα, τα οποία βρίσκονται στο τιμόνι αυτής της χώρας. Μια κουλτούρα, αντιπαγγελματισμού, μετριότητας, χαμηλών απαιτήσεων, υποτίμησής της νοημοσύνης των πολιτών.

Και η απογοήτευση όταν βλέπουμε όλα αυτά να εκτυλίσσονται μπροστά στα μάτια μας, όταν αναμένουμε την αλλαγή, όταν μας υπόσχονται το διαφορετικό, όταν δημιουργούνται προσδοκίες πως δεν θα επαναληφθούν αμαρτίες, λάθη και κακοί χειρισμοί του παρελθόντος, είναι ακόμα μεγαλύτερη. Πιο μεγάλη επίσης

είναι η απογοήτευση απέναντι στο πρόσωπο κάποιου ανθρώπου που έρχεται ως σωτήρας για να μας απαλλάξει από τα κακώς έχοντα από τις «τάτσες» του παρελθόντος, θέτοντας τον πήχη των προσδοκιών ψηλά και τελικά οι προσδοκίες αυτές δεν αντανάκλονται στην πράξη.

Και τι γίνεται όταν αυτός ο πύργος προσδοκιών καταρρέει; Τι γίνεται όταν υπάρχει έστω και ένα ψήγμα υπόνοιας πως κάτι δεν πάει καλά, όταν η εμπιστοσύνη αρχίζει σιγά-σιγά να κλονίζεται; Όταν ο λαός νιώθει πως είναι αντιμετώπιση με «μια από τα ίδια». Ποια πρέπει κατά τη γνώμη αυτών που ηγούνται της χώρας να είναι η αντίδραση της κοινωνίας, της αντιπολίτευσης; Να μην υπάρχει; Δεν θα ήταν επικίνδυνη η αδράνεια ή η αδιαφορία;

Τα ερωτήματα αυτά γεννιούνται –για άλλη μια φορά– μέσα από τις δηλώσεις που ακούσαμε από τον πρόεδρο Χριστοδουλίδη, αναφορικά με το βίντεο που έχει δει το φως της δημοσιότητας και έχει δημιουργήσει τριγμούς στην πολιτική ζωή της χώρας.

Στη δεύτερη τοποθέτησή του λοιπόν για το βίντεο ο Πρόεδρος, απευθυνόμενος στα κόμματα εξέφρασε τους φόβους του, όπως ο ίδιος είπε, πως η αντίδραση για

Αυτούς που ο λαός τους ενέκρινε, μέσω της ψήφου του, ως ικανούς να ηγηθούν μιας χώρας και δυστυχώς τα κάνουν τόσο μαντάρα που σκέφτεσαι, είναι όντως ικανοί ή κρύβονται πίσω από ένα κοστούμι, μια γραβάτα και μερικά πτυχία;

το εν λόγω βίντεο θα φανεί στα αποτελέσματα των βουλευτικών εκλογών. Δεν ήταν ακριβώς μήνυμα, κ. Πρόεδρε, σαν απειλή ακούστηκε. Και ευλόγως ο βουλευτής του ΔΗΚΟ, Χρυσός Παντελίδης, αναρωτήθηκε, «Τι εισηγείται ο Πρόεδρος; Επειδή έχουμε βουλευ-

τικές εκλογές, να μη λείει κανείς τίποτα, γιατί μπορεί να υπάρξει κόστος στις εκλογές;». Δηλαδή, κ. Πρόεδρε, τα αποτελέσματα των βουλευτικών θα επηρεαστούν περισσότερο από την αντίδραση και όχι από τα όσα είδαμε στο βίντεο; Ακόμα και αν η αντίδραση

έχει πολιτικές συνέπειες, αυτό που πρέπει να απασχολεί και να προβληματίζει είναι γιατί φτάσαμε σε αυτό το σημείο, ποιος μας οδήγησε σε αυτό το σημείο.

Δημιουργείται η αίσθηση πως η αντίδραση του κόσμου υποτιμάται, αντιμετωπίζεται ως γραφική, αντιμετωπίζεται λες και αυτή θα κάνει το κακό και όχι ο λόγος που προκάλεσε αυτή την αντίδραση.

Είναι γεγονός, το οποίο φυσικά δεν πρέπει να αγνοούμε, πως μετά την εκλογή του Φειδία, το μήνυμα που στάλθηκε είναι ότι υπάρχει ο κίνδυνος στην πολιτική ζωή του τόπου να αρχίσουν να διεισδύουν σιγά-σιγά απολιθωμένα άτομα. Άτομα, για τα οποία πριν από μερικά χρόνια φάνταζε απομακρυσμένο, να μην πω ουτοπικό, το σενάριο να κατέχουν μια θέση στις πολιτικές θέσεις αυτής της χώρας.

Αυτό που πρέπει να θυμόμαστε όμως είναι πως, γι' αυτή την τροπή το μεγαλύτερο μερίδιο ευθύνης το έχουν αυτοί, οι οποίοι πολιτεύονται. Αυτούς που ο λαός τους ενέκρινε, μέσω της ψήφου του, ως ικανούς να ηγηθούν μιας χώρας και δυστυχώς τα κάνουν τόσο μαντάρα που σκέφτεσαι, είναι όντως ικανοί ή κρύβονται πίσω από ένα κοστούμι, μια γραβάτα και μερικά πτυχία; Είναι κάπου

εκεί που ο κόσμος δεν ξέρει τι να πράξει, ψάχνει να βρει ποιο είναι το σωστό. Σκέφτεται, να δώσει μία ευκαιρία σε νεοεισερχόμενα κόμματα ή ακόμα και σε κάποιον που δεν «σκαμπάζει» και πολύ από πολιτικά ή να δώσει ακόμα μία ευκαιρία στα παραδοσιακά κόμματα; Ακριβώς εκεί έρχεται και η εκμετάλλευση του πολιτικού συστήματος από μερικούς να εισχωρήσουν στην πολιτική, χωρίς καμία προσπάθεια, χωρίς κανένα πτυχίο, χωρίς καμία επιστημοσύνη.

Να αλλάξουμε το σύστημα, να το συνθησίσουμε ή να έχουμε πίστη για αλλαγή; Το τραγικό είναι πως όταν επαναλαμβάνεται κάτι το συνθησίζουμε, δεν είναι κάτι πρωτόγνωρο, δεν αποτελεί ένα γεγονός που προκαλεί ιδιαίτερη έκπληξη και αυτό εκτός από τραγικό είναι και επικίνδυνο.

Τελικά, το λάθος σε αυτό τον τόπο κρύβεται στο γεγονός πως δεν κάνουμε φιλενάδες μας την επιστημοσύνη, την ενσυναίσθηση, την εντιμότητα, την υπευθυνότητα και να τσακωθούμε επιτέλους με τους εσφαλμένους και κακούς χειρισμούς, τις μετριότητες, τους βαυκαλισμούς και τις βαρύνουσες δηλώσεις.

VOGUE

GREECE

25/1

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

KEEP
THE
LIGHT

CAMILLE CHIFFLOT BY P.A. HÛE DE FONTENAY

Μεταξύ Μπίμπι και Τραμπ

Η διαφορετική στάση ΗΠΑ - Ισραήλ έναντι του Ερντογάν και τα εξοπλιστικά πιέζουν την Αθήνα

Του ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΑΟΥ

Ο ρόλος που μπορεί να διαδραματίσει η Ελλάδα ως σύμμαχος των ΗΠΑ στη νοτιοανατολική Μεσόγειο, στο πλαίσιο των ευρύτερων γεωπολιτικών σχεδίων της Ουάσιγκτον στην περιοχή Μέσης Ανατολής - Βόρειας Αφρικής, περιλαμβανομένων και των ενεργειακών, και η προθυμία να επενδύσει περισσότερο χρήματα για αγορά αμερικανικών εξοπλισμών το επόμενο χρονικό διάστημα φαίνεται ότι βρίσκονται στο επίκεντρο μιας ατζέντας που θα μπορούσε να βρεθεί στο τραπέζι μιας μελλοντικής συνάντησης του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη με τον πρόεδρο των ΗΠΑ Ντόναλντ Τραμπ. Στην παρούσα φάση, βέβαια, δεδομένων των προτεραιοτήτων της προεδρίας Τραμπ, μια συνάντηση εξαρτάται από παράγοντες που βρίσκονται εντελώς εκτός του ελέγχου της Αθήνας. Πάντως, είναι απολύτως σαφές στην αμερικανική διπλωματία ότι η ελληνική κυβέρνηση έχει διακριτή στάση σε σειρά από διεθνή ζητήματα, με χρωματισμό ελαφρώς διαφορετικό από τον σκληρό πυρήνα της Ε.Ε. Βέβαια, εάν τα πράγματα στη Γροιλανδία, που αποτελεί την κόκκινη γραμμή των Ευρωπαίων, εκτραχυνθούν, τότε εκ των πραγμάτων η Ελλάδα θα σταθεί ανοικτά κατά της Ουάσιγκτον.

Όπως είναι γνωστό, στις 28 Ιανουαρίου ο υπουργός Εξωτερικών Γιώργος Γεραπετριτής μεταβαίνει στη Νέα Υόρκη, ωστόσο δεν θα υπάρξει ραντεβού με τον επικεφαλής της αμερικανικής διπλωματίας Μάρκο Ρούμπιο. Αντιθέτως, διερευνάται η δυνατότητα ο κ. Ρούμπιο να έλθει στην Αθήνα για τον επόμενο γύρο Στρατηγικού Διαλόγου Ελλάδας - ΗΠΑ, που εκκρεμεί εδώ και αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα. Η πιθανότητα επίσκεψης του κ. Μητσοτάκη στον Λευκό Οίκο διερευνάται από το Μέγαρο Μαξίμου με τρόπους που δεν περιορίζονται στους επίσημους διαύλους, άλλωστε μέχρι στιγμής έχει φανερό ότι αυτοί δεν λειτουργούν. Γι' αυτό, εξάλλου, εξετάζεται και το ενδεχόμενο να διακοπεί η συνεργασία με την εταιρεία lobbying που προσέλαβε η κυβέρνηση στην Ουάσιγκτον.

Κύριο στοιχείο προβληματισμού στην Αθήνα αποτελεί αυτή τη στιγμή η έντονη προσπάθεια της Ουάσιγκτον, με κύριο εργαλείο τον πρόεδρο των ΗΠΑ στην Αγκυρα και ειδικό απεσταλμένο για τη Συρία Τομ Μπάρακ, να μεσολαβήσει ανάμεσα στην Τουρκία και στην κυβέρνηση του Μπέντζαμιν Νετανιάου. Στην Αγκυρα δεν φαίνεται να βιάζονται, καθώς γνωρίζουν ότι το αργότερο έως τις 27 Οκτωβρίου θα πρέπει να έχουν πραγματοποιη-

θεί εκλογές στο Ισραήλ, κάτι που σημαίνει ότι ο κ. Νετανιάου αισθάνεται την ασφυκτική αμερικανική πίεση ώστε να συναινέσει σε κάποιου είδους εξομάλυνση των σχέσεων με την Τουρκία, ειδικά στο πεδίο της Συρίας, όπου τα συμφέροντα των δύο χωρών συγκρούονται. Είναι ενδιαφέρον ότι στις πρόσφατες επαφές του κ. Μπάρακ στην Τουρκία είναι παρούσα πλέον και η Μαρία Ολσον, η οποία έχει ενταχθεί στην ομάδα αυτή και το προηγούμενο πόστο της ήταν εκείνο της επιτετραμμένης των ΗΠΑ στην Αθήνα. Σύμφωνα με καλά πληροφορημένες πηγές, η τριμερής Ελλάδας - Κυπριακής Δημοκρατίας - Ισραήλ στα Ιεροσόλυμα δεν έγινε δεκτή με ιδιαίτερο ενθουσιασμό στην Ουάσιγκτον, καθώς οι δηλώσεις του κ. Νετανιάου κατά του κ. Ερντογάν «χάλασαν» την ατμόσφαιρα που επικριούσε να φτιάξει η αμερικανική αποστολή στις τουρκοϊσραηλινές σχέσεις.

Αμυντικά συστήματα

Η αμερικανική δυστοκία για τα υπερβολικά ανοίγματα προς το Ισραήλ αποδίδεται και στο ότι η Ελλάδα φαίνεται να ξεδεύει πολλά χρήματα για ισραηλινά αμυντικά συστήματα, εις βάρος, βεβαίως, των αμερικανικών. Στον τομέα των εξοπλισμών η Αθήνα πριν από τις γιορτές δέχθηκε έντο-

νες διαμαρτυρίες από την αμερικανική πλευρά για τα τελευταία εξοπλιστικά προγράμματα των Ενόπλων Δυνάμεων. Με εξαίρεση τα 20 F-35, που η Ελλάδα έχει ήδη παραγγείλει, τα τελευταία έξι χρόνια τα μεγάλα εξοπλιστικά προγράμματα των Ενόπλων Δυνάμεων έγιναν αρχικά από τη Γαλλία και πλέον συνεχίζονται από το Ισραήλ. Δεδομένου μάλιστα ότι πολλά ισραηλινά συστήματα βασίζονται σε αμερικανική τεχνολογία, στην Ουάσιγκτον υπάρχει έντονη ενόχληση για το γεγονός ότι με συνοπτικές διαδικασίες επιλέγονται όλες οι λύσεις που προτείνονται από τις ισραηλινές εταιρείες. Είναι χαρακτηριστικό ότι με βάση τον σχεδιασμό, το πρώτο εξάμηνο του 2026 θα προχωρήσουν ταχύ οι διαδικασίες για την «Ασπίδα του Αχιλλέα», που θα είναι σχεδόν εξ ολοκλήρου ισραηλινής τεχνολογίας. Η επικείμενη επίσκεψη του υπουργού Αμυνας του Ισραήλ, Ισραήλ Κατζ, και στελεχών της SIBAT στην Αθήνα (στις 20 Ιανουαρίου) συνδέεται με όλους αυτούς τους σχεδιασμούς.

Δεδομένης της κατάστασης, ήδη από το περασμένο καλοκαίρι στην Αθήνα αναζητούν πώς μπορεί να προχωρήσουν προγράμματα και με αμερικανικές εταιρείες. Όπως αποκάλυψε η «Κ» στις 16 Δεκεμβρίου, η Πολεμική Αεροπορία (Π.Α.) ήδη ζήτησε τιμή και δι-

αθεσιμότητα για την προμήθεια τριών νέων C-130, ενώ εδώ και μήνες η Αθήνα εξετάζει πολύ σοβαρά να προσθέσει κάποια ακόμη (8-12) μαχητικά πέμπτης γενιάς F-35 στην ήδη υφιστάμενη παραγγελία των 20 που προετοιμάζονται στις ΗΠΑ, με το πρώτο να είναι έτοιμο περί το 2028 (άφιξη στην Ελλάδα το 2029-30). Τέλος, σύμφωνα με καλά πληροφορημένες πηγές της «Κ», η αμερικανική πλευρά εννοκλήθηκε, επίσης, για το γεγονός ότι η Ελλάδα αποφάσισε να προμηθευτεί εκτοξευτήρες ρουκετών PULS (Ισραήλ), και έπειτα από πιέσεις η Αθήνα είναι έτοιμη να αυξήσει τον προϋπολογισμό από 700 εκατ. σε 1,2 δισ. ευρώ για το πυραυλικό πυροβολικό. Σκοπός είναι να καλυφθεί η αναβάθμιση μέρους των υφιστάμενων πυροβολαρχιών MLRS που διαθέτει ο Ελληνικός Στρατός (15 από τις 30), ενώ τμήμα αυτών θα αγοραστεί από τους Αμερικανούς προκειμένου εν συνεχεία να αντικατασταθεί από HIMARS, συστήματα γνωστά από το πεδίο μαχών της Ουκρανίας. Η Αθήνα ζητεί να ενημερωθεί εγγράφως αν για τα συγκεκριμένα συστήματα αποδεσμεύεται ο πυραυλος τύπου PrSM με επίσημο βελνεκές τα 500 χιλιόμετρα, κάτι που εξαρχώς είχε οδηγήσει και στην απόφαση αγοράς των ισραηλινών συστημάτων που δίνουν τη δυνατότητα μακρού πλήγματος.

Αεροσκάφη από τις ΗΠΑ

Η Αθήνα εξετάζει σοβαρά το ενδεχόμενο να προσθέσει ακόμη 8 έως 12 μαχητικά F-35 στην παραγγελία των 20 που κατασκευάζονται ήδη στις ΗΠΑ, ενώ ήδη έκανε κρούση για τρία νέα C-130.

Γεφυροποιός ο Μπάρακ

Η προσπάθεια του Λευκού Οίκου, με εκφραστή τον Τομ Μπάρακ, να μεσολαβήσει ανάμεσα στην Τουρκία και στην κυβέρνηση Νετανιάου, προβληματίζει την Αθήνα.

Επαρση σημαίας την Πέμπτη στην πρώτη, γαλλική κατασκευής, Belharra που παρέλαβε το Πολεμικό Ναυτικό. Σύμφωνα με πληροφορίες, οι Αμερικανοί έχουν εκφράσει τη δυσαρέσκειά τους για το γεγονός ότι η Ελλάδα δείχνει προτίμηση στα γαλλικά και στα ισραηλινά όπλα, βάζοντας σε δεύτερη μοίρα τα αμερικανικά.

ΑΠΟΨΗ

Ποιο Ιράν θέλουμε

Του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΦΙΛΗ

Σχεδόν 20 ημέρες μετά το ξέσπασμα των πρώτων διαδηλώσεων εις βάρος του ιρανικού καθεστώτος, η κατάσταση παραμένει συγκεχυμένη, με χαρακτηριστικά δυναμικής αποσταθεροποίησης. Για πρώτη φορά μετά το 1979, τουλάχιστον τέσσερις κοινωνικές δυνάμεις, των οποίων η σύμπλευση θα μπορούσε πράγματι να επιφέρει περαιτέρω τριγμούς σε ένα ήδη κλονισμένο καθεστώς, ξεσπκώθηκαν. Οι παζαρίτες έμποροι, οι οποίοι αποτελούν τη ρακοκοκαλία της ιρανικής οικονομίας, καθώς και πολίτες που συντηρούνται από το καθεστώς αλλά επιλήγησαν από τις πληθωριστικές πιέσεις, όπως και ένα μικρό μέρος του κλήρου, μαζί με σημαντικό μέρος της νεολαίας αναζητούν την αλλαγή.

Δύο είναι τα μεγάλα προβλήματα της αντίστασης: οι αντικρουόμενες απόψεις ως προς την κατεύθυνση των αλλαγών, με τους φοιτητές να επιζητούν μια ριζική ανατροπή της υφιστάμενης κατάστασης και τους υπόλοιπους, σαφώς πιο συντηρητικούς, να

επιδιώκουν από την αποχώρηση του θρησκευτικού ηγέτη μέχρι και συνταγματικές μεταρρυθμίσεις, αλλά μέσα από μια ομαλή μετάβαση. Το δεύτερο πρόβλημα είναι ότι δεν υπάρχει μια προσωπική αυτή τη στιγμή που να μπορεί να ενοποιήσει τα δισπασμένα συμφέροντα αυτών που διαδηλώνουν, αλλά και να λειτουργήσει ως πηγή έμπνευσης. Δεν έχει βρεθεί το πρόσωπο, το οποίο μάλιστα χρειάζεται να έχει την εσωτερική και όχι την εξωτερική νομιμοποίηση, όπως ο γιος του σάχη, ο οποίος ονειρεύεται την επιστροφή του, χωρίς οι ελπίδες του να έχουν προσώρας βάση. Δύο επιπρόσθετες επισημάνσεις, που επιβεβαιώνουν τη δυσκολία του εγχειρήματος.

Η Τεχεράνη αυτή τη στιγμή είναι ξεδοντιασμένη, έχοντας απολέσει τις περιφερειακές εστίες επιρροής της και τελώντας υπό ασφυκτική πίεση εξαιτίας των αμερικανικών κυρώσεων, αλλά και του υποχρεωτικού αναπροσανατολισμού των εξαγωγών του ρωσικού πετρελαίου και φυσικού αερίου προς τις αγορές της Κίνας και της Ινδίας, εξέλιξη που περιορίσε τις αντι-

στοιχειών ιρανικών υδρογονανθράκων. Εντούτοις, στο εσωτερικό δεν έχει ακόμη προκύψει το απαραίτητο ρήγμα που θα μπορούσε να οδηγήσει σε μερική ή ολική ανατροπή της θεοκρατικής τάξης πραγμάτων και παρότι ο Χαμενέϊ φαίνεται να πνέει τα λοίσθια, ενδεχομένως να έχουμε μόνο αλλαγή στο πρόσωπο του

Δεν έχει ακόμη προκύψει το απαραίτητο ρήγμα που θα μπορούσε να οδηγήσει σε μερική ή ολική ανατροπή της θεοκρατικής τάξης πραγμάτων.

θρησκευτικού ηγέτη, αν και αυτή δεν φαίνεται ικανή να κατευνάσει το πλήθος. Χωρίς πάντως αλλαγή στρατοπέδου από μεριάς δυνάμεων ασφαλείας και Φρουρών της Επανάστασης, που αυτή τη στιγμή φαίνεται να δίνουν μάχη επιβίωσης, και χωρίς κάποια έξωθεν επέμβαση, η οποία

θα μπορούσε κάλλιστα να χρησιμοποιηθεί ως άλλοθι περαιτέρω καταστολής, δύσκολα θα δούμε δραστηριότητες. Ακριβώς όμως επειδή το ιρανικό καθεστώς είναι εξαιρετικά αποδυναμωμένο, μέρος της τύχης του βρίσκεται στα χέρια Αμερικανών και Ισραηλινών. Και δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι συμφωνούν ως προς την τελική έκβαση. Ο Τραμπ περισσότερο επιθυμεί μια συμφωνία για το πυρηνικό πρόγραμμα του Ιράν, που θα εξουδετερώσει κάθε πιθανότητα μετεξέλιξης του σε πυρηνικό δυνάμη, ικανοποιώντας τους Αραβες συμμάχους του αλλά και αναζητώντας πρόσβαση στον πετρελαϊκό κλάδο του. Από την άλλη το Ισραήλ, αντιλαμβανόμενο τον τεράστιο βαθμό δυσκολίας επιστροφής του Ιράν στην κοσμικότητα, προτιμά την πρόκληση και συντήρηση μιας εσωτερικής αστάθειας, στα όρια του κατακεραματισμού, ώστε η Τεχεράνη να μην είναι σε θέση για πολλά χρόνια να υποστηρίξει τους δορυφόρους της, παραμένοντας η ίδια ευάλωτη.

Μια παρατεταμένη κρίση εύλογα θα προκαλούσε τεράστια προ-

σφυγικά ρεύματα από μια χώρα που απαρτίζεται 90 εκατομμύρια κατοίκους, προξενώντας τεράστια πίεση τόσο στις γειτονικές χώρες, κυρίως στην Τουρκία, όσο και στην Ελλάδα. Η Αγκυρα έχει σταθεί υποστηρικτικά απέναντι στην Τεχεράνη, αντιλαμβανόμενη ότι η χρησιμότητά της έγκειται και σε ένα διαμεσολαβητικό ρόλο μεταξύ Ιράν και Δύσης, αν και ο πρόεδρος Τραμπ προτιμά να συνομιλούν απευθείας οι ΗΠΑ, χωρίς ενδιάμεσους. Με μια πιο συννενοήσιμη ηγεσία στο Ιράν, ο ρόλος της Τουρκίας θα απομειωνόταν, όπως την περίοδο του σάχη, ενώ θα προέκυπταν επενδυτικές ευκαιρίες που θα καθιστούσαν το Ιράν ανταγωνιστική δύναμη, ενώ παράλληλα θα είχε στραμμένο το ενδιαφέρον της στον ρόλο των Κούρδων.

Τυχόν βίαιη μεταβολή θα είχε αρνητικές συνέπειες για την περιφερειακή σταθερότητα και θα επηρέαζε την αγορά ενέργειας, αυξάνοντας τις τιμές. Αν αυτές ωστόσο διατηρούνταν σε υψηλά επίπεδα για αρκετό καιρό και το Ιράν βρισκόταν εκτός εξισο-

σης, πιθανόν να ενδυναμώνονταν το ενδιαφέρον και για τους ελληνικούς υδρογονάνθρακες, το κόστος εξόρυξης των οποίων μπορεί να αποδειχθεί υψηλό, άρα λιγότερο ελκυστικό για τις εταιρείες υπό τις παρούσες συνθήκες. Στο σενάριο κλιμάκωσης μεταξύ Ιράν και Δύσης, θα τεθούν ακόμη και επιτακτικά θέματα ασφαλείας αμερικανικών και ισραηλινών στόχων, όπως και υποδομών εντός της επικράτειάς μας, γιατί προφανώς η Τεχεράνη θα ενεργοποιούσε ασύμμετρους τρόπους ανταπάντησης. Στο παρόν πλαίσιο, η Ελλάδα μπορεί να προσκαλέσει νέους και γυναίκες από τη Μέση Ανατολή, συμπεριλαμβανομένου του Ιράν, για να συνομιλήσουν για την ειρήνη και την ανάπτυξη στην περιοχή. Και σε ανάλογη κατεύθυνση, μπορούμε να κινηθούμε και στο Σ.Α. του ΟΗΕ, διαμορφώνοντας ένα πλαίσιο συμμετοχής μας στις διεργασίες ενόψει της όποιας επόμενης ημέρας.

Ο κ. Κωνσταντίνος Φίλης είναι διευθυντής του Ινστιτούτου Διεθνών Υποθέσεων (IGA), καθηγητής του Αμερικανικού Κολλεγίου Ελλάδος.

«Θα πάρουμε πίσω τον Ιράν», αναφέρει στα φαρσί το μήνυμα στην μπλούζα του διαδηλωτή από την πλατεία Ταξίμ της Κωνσταντινούπολης. Η Τουρκία προσπαθεί με κάθε τρόπο, ακόμη και στηρίζοντας τζιχαντιστικές οργανώσεις, να εκμεταλλευθεί τον χώρο που αφήνει η Τχεράνη στη σκακιέρα της Μέσης Ανατολής, σύμφωνα με τον Αμικάλ Τσικλι.

Συνέντευξη στον ΑΘΑΝΑΣΙΟ ΚΑΤΣΙΚΙΑΔΗ

«Πρέπει να συνεργαστούμε για να αντιμετωπίσουμε μια πιθανή μελλοντική επιθετικότητα από τον «Χίτλερ» της Αγκυρας», τονίζει στην «Κ» ο Ισραηλινός υπουργός Διασποράς και Καταπολέμησης του Αντισημιτισμού, Αμικάλ Τσικλι.

Την περασμένη εβδομάδα, δηλώσεις του Ισραηλινού υπουργού σχετικά με την απειλή που συνιστά η Τουρκία για το Ισραήλ, καθώς και την ανάγκη λήψης μέτρων απέναντι στον Ερντογάν, προκάλεσαν νέα κρίση στις σχέσεις Ιερουσαλήμ - Αγκυρας. Μιλώντας στην «Κ», ο Ισραηλινός υπουργός υποστηρίζει ότι οι «νεοοθωμανικές» βλέψεις του Ερντογάν μετουσιώνονται σε στρατιωτικές ενέργειες εις βάρος των λαών της Συρίας, ενώ ζητεί την περαιτέρω συσπείρωση Ελλάδας - Κύπρου - Ισραήλ.

– Προς το παρόν, η παγκόσμια προσοχή είναι στραμμένη στο Ιράν. Είναι το Ισραήλ προετοιμασμένο για την πιθανότητα μιας άμεσης στρατιωτικής σύγκρουσης;

– Η σύντομη απάντηση είναι ναι. Όλοι θυμόμαστε τον 12ήμερο πόλεμο που είχαμε με το Ιράν πριν από λιγότερο από ένα χρόνο. Είμαστε προετοιμασμένοι και θα σταματήσω εδώ.

– Πολλοί προωθούν τον γιο του σάχη, Ρεζά Πακλαβί, ως τον κατάλληλο υποψήφιο για να διαδεχθεί το θεοκρατικό καθεστώς. Θεωρείτε ότι ο Πακλαβί είναι ο κατάλληλος ηγέτης για το Ιράν;

– Πρέπει να δούμε αν η επανάσταση θα είναι επιτυχής. Είναι πολύ νωρίς για να βάλουμε στέμματα στα κεφάλια των ανθρώπων. Δεύτερον, φαίνεται ότι ο Πακλαβί είναι μια κυρίαρχη προσωπικότητα στην ιρανή αντιπολίτευση, αλλά, κατά τη γνώμη μου, αυτό εξαρτάται από τον ιρανή λαό. Είμαστε ουδέτεροι σε αυτό το θέμα και δεν αποφασίζουμε για τους Ιρανοί. Ελπίζουμε να πραγματοποιηθούν δημοκρατικές εκλογές και να επιλέξουν έναν νέο ηγέτη.

– Σε πρόσφατη συνέντευξή σας, δηλώσατε ότι η Τουρκία αποτελεί τη «μεγαλύτερη απειλή» για το Ισραήλ και καλέσατε τον πρόεδρο Ερντογάν να αποσυρθεί από τη Συρία. Έχει η Τουρκία ξεπεράσει τα «όρια» σας στη Συρία;

– Ο Ερντογάν είναι η μεγαλύτερη απειλή αυτή τη στιγμή για το κράτος του Ισραήλ. Το όραμά του είναι μια «νεοοθωμανική» αυτοκρατορία προσανατολισμένη προς τη Χαμάς και τη Μουσουλμανική Αδελφότητα, και αυτό είναι πολύ σαφές με βάση τις δηλώσεις του και την επιθετικότητα του στη Μεσόγειο, στη Συρία και σε άλλα μέρη στη Μέση Ανατολή.

Ο συνδυασμός της αυτοκρατορικής φιλοδοξίας του και της ριζοσπαστικής ιδεολογίας της «Μουσουλμανικής Αδελφότητας» είναι ένα πολύ επικίνδυνο μείγμα για την περιοχή και όλοι βλέπουμε τι

συμβαίνει στη Συρία. Είδαμε την απόπειρα εθνοκάθαρσης των Αλαουιτών, με εκατοντάδες χιλιάδες Αλαουίτες, Δρούζους και Κούρδους να εκτοπίζονται και είδαμε τη συνέχεια στο Χαλέπι και τη συμβαίνει τώρα στη Ροζάβα.

Ο λεγόμενος «Συριακός Στρατός» είναι ένα συνονθύλευμα τζιχαντιστικών ομάδων, της Αλ Κάιντα, του ISIS και τζιχαντιστών που προέρχονται από όλο τον κόσμο που λειτουργεί με τουρκικές χερσαίες, αεροπορικές και πληροφοριακές μονάδες. Και ο Ερντογάν χρησιμοποιεί τον «τζιχαντιστικό στρατό» ως εκπρόσωπό του στην περιοχή.

Η φιλοδοξία του είναι να εξαλείψει την παρουσία των Κούρδων στη βορειοανατολική Συρία, να εξαλείψει τους Αλαουίτες από τις ακτές στη Δύση και να εξαλείψει τους Δρούζους στον Νότο και, δυστυχώς, δεν βλέπουμε να παραμβάλει ο ΟΗΕ ή η Ε.Ε. σε ό, τι συμβαίνει στη Συρία.

– Πιστεύετε, λοιπόν, ότι η Τουρκία αντικαθιστά το Ιράν στην περιοχή;

– Ναι. Υπάρχει άμεση σχέση μεταξύ της αδυναμίας του Ιράν και της κυριαρχίας του Ερντογάν. Έχουμε την αποδυνάμωση του Ιράν λόγω της ήττας του στον πόλεμο των 12 ημερών, σε συνδυασμό με την οικονομική κρίση, την κρίση νερού και την πολιτική κρίση. Όλα αυτά μαζί κάνουν το Ιράν πολύ ευάλωτο, πολύ αδύναμο, λιγότερο σημαντικό. Σήμερα, οι δυνάμεις που εργάζονται για τη σταθεροποίηση του Ιράν είναι κυρίως το Κατάρ. Είναι αλήθεια ότι το Κατάρ είναι συνιτικό κράτος και το Ιράν σιτικό κράτος, αλλά και τα δύο είναι τζιχαντιστικά κράτη και συνεργάζονται. Δυστυχώς, φαίνεται ότι το Κατάρ σώζει τους αγιατολάχ από την ολοκληρωτική ήττα.

– Δηλώσατε ότι το αρχηγείο της Χαμάς βρίσκεται πλέον στην Αγκυρα και ότι το Ισραήλ θα πρέπει να εξετάσει το ενδεχόμενο να κλείσει την πρεσβεία

Αμικάλ Τσικλι, υπουργός Διασποράς του Ισραήλ

Ο Ερντογάν είναι ISIS στην ψυχή του

Ο τουρκικός νεοοθωμανισμός, η υποστήριξη της Χαμάς και των τζιχαντιστών και η στρατηγική σημασία συμμαχία του Ισραήλ με την Ελλάδα και την Κύπρο

Ο Αμικάλ Τσικλι δηλώνει χωρίς περιστροφές πως, στην παρούσα φάση, μεγαλύτερη απειλή για το κράτος του Ισραήλ δεν είναι ούτε το Ιράν και οι δορυφόροι του ούτε οι παλαιστινιακές οργανώσεις, αλλά ο πρόεδρος της Τουρκίας.

του εκεί. Ποια είναι η απάντηση του πρωθυπουργού Νετανιάχου σε αυτές τις προτάσεις;

– Δεν μπορώ να αναφέρω την απάντηση του Νετανιάχου, αλλά μπορώ να σας πω ότι έχουμε πολύ λεπτομερείς πληροφορίες για όλους τους ανώτερους διοικητές της Χαμάς που ζουν και διευθύνουν την οργάνωση από την Αγκυρα. Πρόκειται για ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένων τρομοκρατικών δραστηριοτήτων, και είδαμε πρόσφατα τη συνέβη στην Αυστρία και σε άλλα μέρη, όπου βρέθηκαν όπλα της Χαμάς. Αυτές οι δραστηριότητες καθοδηγούνται από την Τουρκία, ενώ η Χαμάς διευθύνει τεράστιες επιχειρήσεις στην Τουρκία, στον τομέα των ακινήτων, εμπορικών κέντρων, κτιρίων, καθώς και πολλές εκπαιδευτικές δραστηριότητες.

Επίσης, η Χαμάς έχει επενδύσει σημαντικά στη Συρία. Υπήρχαν εκπαιδευτικές δραστηριότητες, καλοκαιρινές κατασκηνώσεις, σχολεία, που η Χαμάς διοργάνωνε για τους Σύρους πρόσφυγες στην Τουρκία. Και αυτοί οι πρόσφυγες έχουν τώρα επιστρέψει στη Συρία. Ετσι, έχουμε οικονομικές, εκπαιδευτικές και τρομοκρατικές δρα-

στηριότητες που οργανώνονται από την Τουρκία.

– Θα χαρακτηρίζατε επίσημα την Τουρκία άμεση απειλή για το Ισραήλ;

– Με βάση τις δηλώσεις του Ερντογάν, ο οποίος θεωρεί την Ιερουσαλήμ μέρος του μελλοντικού του αυτοκρατορικού κράτους και με βάση τις δηλώσεις του ότι το Ισραήλ δεν πρέπει να υπάρχει, ναι, νομίζω ότι υπάρχει άμεση απειλή και θα ήταν ανεύθυνο να μη δίνουμε προσοχή.

– Από την άλλη, ο πρόεδρος Τραμπ έχει περιγράψει επανειλημμένως τον Ερντογάν ως προσωπικό φίλο του, ενώ πολλοί στο Ισραήλ υποστηρίζουν ότι ο Ερντογάν ακολουθεί το μοντέλο του Χαμενέϊ. Πώς εξηγείτε τη διάσταση μεταξύ της εκτίμησής σας και της προσέγγισης της Ουάσιγκτον;

– Στην Ουάσιγκτον, υπάρχουν διάφορες φωνές στο Ρεπουμπλικανικό Κόμμα. Ναι, έχω ακούσει τις δηλώσεις του Τραμπ σχετικά με τον Ερντογάν και νομίζω ότι ο Τραμπ εστιάζει περισσότερο στην οικονομική διάσταση, στη διάσταση των επιχειρήσεων και λιγότερο στην ιδεολογική διάσταση. Δεν είμαι σίγουρος ότι υπάρχει κατανόηση της φύσης της «Μουσουλμανικής Αδελφότητας» στην Τουρκία και πόσο ριζοσπαστικός είναι ο ίδιος ο Ερντογάν. Ο Τούρκος πρόεδρος παίζει ένα παιχνίδι, προβάλλοντας την εικόνα ενός σύγχρονου κράτους και ενός ηγέτη προσαρμοσμένου στη διεθνή νομιμότητα, αλλά ο Ερντογάν είναι ISIS και τζιχαντιστής στην ψυχή του.

– Το Ισραήλ φαίνεται να ορθώνει εμπόδια για τα «τουρκικά» F-35. Θα επιδιώξετε να εμποδίσετε και άλλα αμερικανικά όπλα με ισραηλινή τεχνολογία που πρόκειται να παραδοθούν στην Τουρκία;

– Προς το παρόν, δεν υπάρχει καμία συνεργασία με την Τουρκία σε θέματα ασφαλείας. Το Ισραήλ παρείχε μεγάλη βοήθεια στην

Τουρκία όταν αντιμετώπιζε σεισμούς και στέλναμε μεγάλες αποστολές ομάδων διάσωσης με τον πιο προηγμένο εξοπλισμό για να διασώσουν ανθρώπους από τις περιοχές της καταστροφής. Αλλά, δυστυχώς, αντί για ευγνωμοσύνη, είδαμε από τον Ερντογάν μια «μαχαίρι» στην πλάτη. Αυτή είναι η απάντησή μου.

– Ο διαπραγματευτής Στιβ Γουίτκοφ ανακοίνωσε την έναρξη της δεύτερης φάσης του σχεδίου για τη Γάζα. Τι σημαίνει αυτό για το μέλλον της Γάζας;

– Πρέπει να περιμένουμε και να δούμε. Προσωπικά, είμαι επιφυλακτικός για την προθυμία της Χαμάς να αφοπλιστεί εθελοντικά. Νομίζω ότι είναι ευσεβής δύναμη και δεν θα συμβεί. Προφανώς, αν συμβεί, κάτι που θεωρώ πολύ απίθανο, θα είναι κάτι θετικό και θα μπορούμε να προχωρήσουμε. Αλλά η υπόθεση ή εικασία μου είναι ότι η Χαμάς δεν θα αφοπλιστεί και τελικά θα χρειαστεί να ολοκληρώσουμε εμείς το έργο...

– Ολοκληρώνοντας, σε πρόσφατη συνέντευξή της στην «Καθημερινή», η Ισραηλινή υφυπουργός Εξωτερικών Σαρέν Χασκελ δήλωσε ότι οι ελληνικές δυνάμεις θα μπορούσαν να συμβάλουν στην ειρήνη και στη σταθερότητα στην περιοχή. Εξετάζεται η αποστολή ελληνικών δυνάμεων ως μέρος μιας διεθνούς ειρνευτικής δύναμης;

– Η συμμαχία μεταξύ Ισραήλ, Κύπρου και Ελλάδας είναι εξαιρετικά σημαντική. Πρόκειται για μια στρατηγική συμμαχία και πρέπει να κάνουμε ό,τι μπορούμε για να προχωρήσουμε μαζί και να αντιμετωπίσουμε τις απειλές που προέρχονται από τους τζιχαντιστές στην Αγκυρα και στη Συρία. Στο Ισραήλ είμαστε έμπειροι και εκπαιδευμένοι και αυτό είναι σημαντικό και για τον λαό της Ελλάδας. Επομένως, νομίζω ότι μπορούμε να συνεργαστούμε σε διάφορα επίπεδα και πρώτα απ' όλα σε θέματα πυρκαγιών, για να δημιουργήσουμε μια κοινή μοίρα για την καταπολέμησης τους. Αυτή η μοίρα μπορεί να χρηματοδοτηθεί και από τα τρία κράτη, Ισραήλ, Κύπρο και Ελλάδα, και να πηγαίνει όπου χρειάζεται.

– Θα εγκρίνατε, λοιπόν, τη συμμετοχή Ελλήνων στρατιωτών στην ειρνευτική δύναμη στη Γάζα;

– Αυτό είναι κάτι που πρέπει τελικά να αποφασίσει η ελληνική κυβέρνηση. Προφανώς, θεωρούμε τους Έλληνες στρατιώτες φίλους και κάτι περισσότερο από φίλους, συμμάχους μας, και αυτό είναι κάτι θετικό από τη δική μας πλευρά. Αλλά νομίζω ότι πολύ πιο σημαντικό από τις δυνάμεις στη Γάζα είναι να συνεργαστούμε για να αντιμετωπίσουμε μια πιθανή μελλοντική επιθετικότητα από τον «Χίτλερ» στην Αγκυρα, ο οποίος έχει φιλοδοξίες να πάρει τη γη μας και αυτό δεν είναι παιχνίδι.

“

Το κρυφό όραμα

Το όραμα του προέδρου της Τουρκίας είναι μια αυτοκρατορία προσανατολισμένη προς τη Χαμάς και τη Μουσουλμανική Αδελφότητα, και αυτό είναι σαφές με βάση τις δηλώσεις του και την επιθετικότητά του στη Μεσόγειο και στη Μέση Ανατολή.

“

Υπόθαλψη στην Αγκυρα

Έχουμε πληροφορίες για όλους τους ανώτερους διοικητές της Χαμάς που ζουν και διευθύνουν την οργάνωση από την Αγκυρα. Πρόκειται για ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένων τρομοκρατικών δραστηριοτήτων.

1. Πρώτη φορά κρεμάει σημαία της Γροιλανδίας στο μαγαζί του στο κέντρο του Νουούκ ο 55χρονος Πίτερ Τζένσεν. Αλλά και πρώτη φορά ανησυχεί τόσο για τη χώρα του. **2.** Η Ρία Χόρνουμ δεν έβαλε μόνο σημαίες στη βιτρίνα του καταστήματός της, αλλά και ένα καπέλο που γράφει Make America Go Away - η γροιλανδική εκδοχή του MAGA. **3.** «Σαφνικά βλέπουμε στρατεύματα από διάφορες χώρες να μαζεύονται στη Γροιλανδία, δεν ξέρω πώς θα αντιδράσει σε αυτό ο Τραμπ», λέει ο 46χρονος Πάτρικ Αμπρακάμσεν, ο οποίος εργάζεται ως διασώστης.

ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΗΣ «Κ» ΣΤΟ ΝΟΥΟΥΚ

Δεν είμαστε κονσέρβες, για να μας αγοράσει ο Τραμπ

Στη μικρή πρωτεύουσα της Γροιλανδίας δεν υπάρχουν δρόμοι, ούτε πεζοδρόμια – μόνο χιόνι. Τις τελευταίες ημέρες, οι βιτρίνες έχουν γεμίσει σημαίες. Η ανησυχία για τις αρπακτικές προθέσεις του Τραμπ επικρατεί. Αλλά το ψάρεμα και η άγρια θάλασσα έχουν διδάξει στους Γροιλανδούς την αντοχή και την υπομονή

ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΩΝΤΑΣ ΤΟ ΧΑΟΣ

Της **ΗΛΙΑΝΑΣ ΜΑΓΡΑ**

Η Ρία Χόρνουμ είναι απασχολημένη. Σήμερα δεν τη νοιάζουν οι πελάτες του μαγαζιού της, franchise του δανικού Matas, το οποίο διατηρεί στο Nuuk Center, το πρώτο πολυκατάστημα στην πρωτεύουσα της Γροιλανδίας. Την ενδιαφέρει μόνο η βιτρίνα. Μπαίνει μπροστά από τις κρέμες και τα λοιπά καλλυντικά και στερεώνει δύο ερυθρόλευκες σημαίες – τη μία κάθετα, την άλλη οριζόντια. Επιστρέφει ξανά στο εσωτερικό μέρος της βιτρίνας, αυτή τη φορά κουβαλώντας ένα γκρι γούνινο σκαμπί πάνω στο οποίο τοποθετεί, σαν να 'ναι στέμμα, ένα κόκκινο καπέλο. Τα αρχικά των, ραμμένων με λευκά γράμματα, λέξεων στο τζόκει σηματοποιούν ένα ακρωνύμιο: MAGA.

Αλλά εδώ, στο μεγαλύτερο νησί του κόσμου, στην παγωμένη Γροιλανδία, MAGA δεν σημαίνει Make America Great Again – το σλόγκαν του Αμερικανού προέδρου Ντόναλντ Τραμπ. Στο Νουούκ, MAGA θα πει Make America Go Away. Εφερε 100 πανομοιότυπα καπέλα, λέει η κ. Χόρνουμ – ξεπούλησαν μέσα σε μια μέρα. «Δεν είμαστε προς πώληση», δηλώνει στην «Κ», «δεν μας ενδιαφέρει να γίνουμε Αμερικανοί».

Αυτήν την εβδομάδα, η «Κ» ταξίδεψε στο Νουούκ, μία από τις μικρότερες πρωτεύουσες του κόσμου, για να καταγράψει τη σκέφτονται οι κάτοικοι της χώρας τον Βορρά την οποία διεκδικεί ο Αμερικανός πρόεδρος. Όλοι στέλλουν το ίδιο μήνυμα: Η Γροιλανδία ανήκει στους ίδιους, βαριά-βαριά και στους Δανούς, καθώς αποτελεί αυτόνομο τμήμα της Δανίας. Πάντως, σίγουρα δεν ανήκει –ούτε τώρα ούτε ποτέ, καθ' όσον περνάει από το χέρι τους– στις ΗΠΑ.

Ροκ και πολιτική

Οι τελευταίες μέρες, τονίζουν, είναι πρωτόγνωρες. «Το μεγα-

λύτερο, ίσως πιο ισχυρό κράτος στον κόσμο απειλεί 56.000 ανθρώπους», λέει στην «Κ» ο 75χρονος Περ Μπέρθελσεν, αναφερόμενος στον πληθυσμό της χώρας του. Ο ίδιος αποτελεί προσωπικότητα που έχει σημαδέψει την πρόσφατη ιστορία της Γροιλανδίας. Οχι μόνον επειδή τη δεκαετία του '70, όταν συνίδρυσε την μπάντα Sumé, έφερε στη χώρα τη ροκ μουσική. Κυρίως επειδή στις αρχές του 2000, και αφού είχε ήδη θητεύσει ως βουλευτής, ίδρυσε το κόμμα των Δημοκρατικών, το κόμμα που κυβερνά τώρα τη Γροιλανδία.

Περιγράφει ως «πνευματική τρομοκρατία» τις πράξεις και τη

«Είναι σκληρό για εμάς να απειλούμαστε από ένα σύμμαχο που εμπιστευόμαστε πάντα», τονίζει ο βουλευτής και πρώην ΥΠΕΕ Περ Μπέρθελσεν, που κάνει λόγο για «πνευματική τρομοκρατία».

ρηγορική του προέδρου Τραμπ. «Μας συμπεριφέρονται σαν να είμαστε κονσέρβες που αγοράζεις στο σουπερ μάρκετ». Οι Γροιλανδοί, τονίζει, και είναι κάτι που επαναλαμβάνουν πολλοί συμπατριώτες του, είναι ένας φιλήσυχος και φιλειρηνικός λαός. «Είμαστε λαός με ενσυναίσθηση, ένας λαός που αγαπάει τη φύση, δεν είμαστε κυνικοί», σημειώνει, «και είναι σκληρό για εμάς να απειλούμαστε από έναν σύμμαχο που εμπιστευόμαστε πάντα».

«Οι σχέσεις μας με τις ΗΠΑ ήταν πάντα καλές, μόνο με τον Τραμπ έχουν χαλάσει», δηλώνει στην «Κ» ο πρώην πρωθυπουργός της Γροιλανδίας Κούπικ Κλάιστ, σημειώνοντας πως ανησυχεί ότι οι ΗΠΑ μπορεί να εισβάλουν στη χώρα του. «Λέει ότι αν δεν σου ανήκει κάτι, δεν μπορείς να το

«Ζω ειρηνικά τη ζωή μου, δεν παρακολουθώ τι συμβαίνει», λέει η κυνής και ψαράς Κίμερνακ Μαμαθουέσεν. Το πρόβλημά της δεν είναι ο Τραμπ, αλλά ότι ο γιος της είναι άρρωστος από τα Χριστούγεννα.

φροντίσεις, αλλά αυτό δεν ισχύει. Δεν μπορείς απλώς να αγοράσεις έναν λαό», τονίζει, «είναι τρελό».

Δεν υπάρχουν δρόμοι στη Γροιλανδία, η οποία κατά περίπου 80% σκεπάζεται από πάγο. Μπορεί κανείς να περιηγηθεί στο νησί μόνο με αεροπλάνο ή πλοίο. «Δεν έχουμε πουθενά αλλού να πάμε», εξηγεί ο κ. Μπέρθελσεν, πρώην υπουργός Εξωτερικών της χώρας, ο οποίος τώρα υπηρετεί ως βουλευτής. Όλη του τη ζωή πίστευε ότι, αν χρειαζόταν, η Αμερική θα τους προστάτευε. «Και τώρα λένε ότι θα μας καταλάβουν, με τον καλό ή τον κακό τρόπο».

Τα κίνητρα

Κανείς τους δεν είναι σίγουρος για το τι ζητάει τελικά ο Τραμπ. Αλλά όλοι έχουν υποψίες. «Γιατί θέλει τη Γροιλανδία; Δεν μπορεί να

χτίσει τίποτα εδώ. Ίσως θέλει να φτιάξει στρατιωτική βάση», αναφέρει ο 28χρονος Πιερ Ισακσεν, ρεσεψιονίστ στο Πολιτιστικό Κέντρο της Γροιλανδίας, Κατούακ. «Θέλει τον ορυκτό πλούτο μας», λέει καθώς σέρνει στο χιόνι το καρότσι στο οποίο κοιμάται η εγγονή της η 69χρονη Γλιβίνα Ρόσινγκ. Είναι περίπου 10.30 το πρωί, στο Νουούκ ακόμη δεν έχει ξημερώσει.

Θα νυχτώσει λίγο πριν τις 5 το απόγευμα. Αλλά οι Γροιλανδοί είναι συνηθισμένοι στον πάγο, στο κρύο, στο σκοτάδι. Στον φόβο δεν είναι συνηθισμένοι, και η κ. Ρόσινγκ φοβάται. «Φοβάμαι πολύ – θέλω να μείνουν μακριά, πολύ μακριά από εμάς».

Δεν είναι η μόνη. «Φοβάμαι τον Τραμπ και τις ΗΠΑ, θέλουν να έρθουν εδώ για τα ορυκτά μας, παρότι είναι ενάντια στους κανόνες

του ΝΑΤΟ», δηλώνει στην «Κ» ο ψαράς Θέρκιν Λίνγκε Ολσεν όσο καθαρίζει το λίπος από το μπουτί της φώκιας που έπιασε χτες. Κάθε μέρα βγαίνει για ψάρεμα, κάποιες φορές φτάνει κοντά στον Βόρειο Πόλο – δεν είναι, άλλωστε, και τόσο μακριά από εδώ. Συζητούμε για την κλιματική αλλαγή, πώς επηρεάζει τον τόπο τους. «Ο Τραμπ, όμως, είναι ακόμη μεγαλύτερο πρόβλημα για την επιβίωσή μας», λέει.

«Δεν θέλουμε πόλεμο». «Θέλει τα ορυκτά, τίποτε άλλο δεν βγάζει νόημα», αναφέρει ο 46χρονος Πάτρικ Αμπρακάμσεν. Ο ίδιος αρχικά εργαζόταν στον τουρισμό, ύστερα

στρατεύματα από διάφορες χώρες να μαζεύονται στη Γροιλανδία, δεν ξέρω πώς θα αντιδράσει σε αυτό ο Τραμπ», συμπληρώνει.

Στρατιωτικές αποστολές

Πράγματι, η Δανία ανακοίνωσε ότι ενισχύει τη στρατιωτική της παρουσία στη Γροιλανδία, ενώ στρατιωτικό προσωπικό από χώρες όπως η Γαλλία και η Γερμανία κατευθύνθηκε προς τα εδώ. Η συνάντηση των υπουργών Εξωτερικών της Γροιλανδίας και της Δανίας με τον Αμερικανό αντιπρόεδρο Τζέι Ντι Βανς και τον υπουργό Εξωτερικών Μάρκο Ρούμπιο στον Λευκό Οίκο –πριν από την οποία όλο το Νουούκ γέμισε με γροιλανδικές σημαίες– κατά τη καθυσχάσε τον κ. Αμπρακάμσεν. Αν και σημειώνει ότι ακόμη δεν αποκλείει το ενδεχόμενο της εισβολής. Όπως και να 'χει, δεν τη θέλουν την Αμερική. «Θα προτιμήσω τον διάβολο που ξέρω κι αυτός αυτή τη στιγμή», δηλώνει, «είναι η Δανία».

Αλλά όμως δεν θέλουν κανένα «διάβολο». Η ανεξαρτησία της Γροιλανδίας αποτελεί πάγιο αίτημα πολλών πολιτών της χώρας και τα τεκταινόμενα των τελευταίων ημερών έχουν ενισχύσει την επιθυμία για αυτοδιάθεση σε αρκετούς εξ αυτών.

Στο λιμάνι του Νουούκ, ο γκριζομάλλης Μικισόκ Κρόετσμαν σηματοποιεί τρεις μπάλες στο χιόνι. «Αυτή είναι η Αμερική, αυτή η Δανία, στην μέση η Γροιλανδία», εξηγεί στην «Κ». «Η Δανία μιλάει στις ΗΠΑ για τη χώρα μας – δεν θέλουμε να μιλούν άλλοι για τη χώρα μας. Θέλουμε να είμαστε ανεξάρτητοι», τονίζει. Θα προστατεύσουν τη Γροιλανδία, λέει, με κάθε κόστος. Τον Τραμπ τον φοβάται γιατί τον θεωρεί απρόβλεπτο. «Αλλά εμείς δεν θα γίνουμε κομμάτι της Αμερικής», υπογραμμίζει.

Οχι τώρα ανεξαρτησία

Ξανά και ξανά πολίτες που μιλούσαν στην «Κ» επαναλαμβάνουν πως ίσως έχει έρθει η ώρα να ανεξαρτητοποιηθούν. Ο βουλευτής Περ Μπέρθελσεν διαφωνεί. «Είμαι περήφανος Γροιλανδός και θα

«Ο Τραμπ λέει ότι αν δεν σου ανήκει κάτι δεν μπορείς να το φροντίσεις, αλλά αυτό δεν ισχύει. Δεν μπορείς απλά να αγοράσεις ένα λαό, Είναι τρελό», λέει ο πρώην πρωθυπουργός Κούπικ Κλάιστ.

4

5

ΑΠΟΨΗ

Μια ανταπόκριση από το μέλλον

Τι θα συμβεί αν ο Τραμπ εισβάλει; Ένα σενάριο (όχι μεγάλης) πολιτικής φαντασίας

Του ΣΑΪΜΟΝ ΝΙΣΟΝ

Η **σπαγή** που η Βιβιαν Μότσεφελντ κατάλαβε πραγματικά τι τους περίμενε ήρθε σε μια συνάντηση με τον αντιπρόεδρο Τζέι Ντι Βανς και τον Μάρκο Ρούμπιο, τον υπουργό Εξωτερικών των ΗΠΑ, στην Ουάσιγκτον στις 14 Ιανουαρίου 2026. Σε μεταγενέστερη συνέντευξη, η υπουργός Εξωτερικών της Γροιλανδίας δυσκολεύτηκε να συγκρατήσει την ψυχραιμία της καθώς μιλούσε για το άγχος των τελευταίων ημερών.

Για σχεδόν ένα χρόνο η Δανία και η Γροιλανδία προσπάθησαν να απαντήσουν στη διαρκή συζήτηση του Τραμπ περί προσάρτησης μέσω διπλωματικών καναλιών, επιδιώκοντας να αποφύγουν την κλιμάκωση. Τον Ιανουάριο του 2025, η Κοπεγχάγη είχε αρνηθεί μια προσφορά της Γαλλίας να στείλει στρατεύματα στο νησί ως ένδειξη αλληλεγγύης. Η Δανία δεν είχε καμία αμφιβολία ότι ο Τραμπ εννοούσε στα σοβαρά τις προθέσεις του, αλλά ήλπιζε ότι θα μπορούσε να τον αποτρέψει με προσφορές για την εγκατάσταση όσων στρατευμάτων επιθυμούσε στη Γροιλανδία και με δικαιώματα στα ορυκτά του νησιού. Ομως αντί να δελεαστεί από αυτές τις προσφορές, η κυβέρνηση Τραμπ αρνήθηκε ακόμη και να συναντηθεί με τους Δανούς.

Μέχρι τη συνάντηση της Ουάσιγκτον, ήταν σαφές ότι αυτή η προσέγγιση είχε αποτύχει. Τα πρώτα σημάδια ήρθαν με τη Στρατηγική Εθνικής Ασφαλείας των ΗΠΑ στο τέλος του 2025, η οποία δεν ανέφερε ονομαστικά τη Γροιλανδία, αλλά παρουσίαζε αυτό που αποκλήθηκε «Δόγμα Ντοννέρ». Αυτό διεκδικούσε ολόκληρο το δυτικό ημισφαίριο ως σφαίρα επιρροής των ΗΠΑ και διεκρίρυσσε δικαίωμα περιορισμού της πρόσβασης των αντιπάλων της Αμερικής.

Και όμως, λίγοι πίστευαν ότι ο Τραμπ θα τολμούσε να καταλάβει στρατιωτικά έδαφος ενός πρυστού συμμάχου του ΝΑΤΟ. Καθώς ο Τραμπ και άλλα στελέχη της κυβέρνησης ανέβριζαν την επιθετική ρητορική μετά την επιχείρηση στη Βενεζουέλα, οι Ευρωπαίοι σύμμαχοι της Δανίας έστειλαν συμβολικές δυνάμεις στη Γροιλανδία. Ταυτόχρονα, η Δανία και η Γροιλανδία ήλπιζαν ότι οι Ρεπουμπλικάνοι στο Κογκρέσο, με παραδοσιακά ατλαντικά αντανάκλαστικά, θα συγκρατούσαν τον Τραμπ, ακόμη και με απειλές παραπομπής. Ως ύστατο μέσο, ήλπιζαν ότι ο αμερικανικός στρατός θα αρνιόταν να υπακούσει σε αυτό που πολλοί θεωρούσαν παράνομη διαταγή.

Τελικά, ήταν ο Βλαντιμίρ Πούτιν που παρείχε το πρόσχημα. Η απόφαση του Ρώσου ηγέτη να αναδυθεί με ένα υποβρύχιο στα ανοικτά της Γροιλανδίας, δικαίωτο, όμως, ότι η ενίσχυση του ΝΑΤΟ αποσταθεροποιούσε την αρκτική περιοχή, έδωσε στον Τραμπ δικαιολογία για να στείλει τον αμερικανικό στρατό για να «ασφαλίσει» το Νουούκ και άλλους οικισμούς του νησιού. Οπως υπολόγισε σωστά, όταν βρέθηκαν αντιμέτωποι με συντριπτική αμερικανική δύναμη, οι Ευρωπαίοι επέλεξαν να μην αντισταθούν.

Κάποιοι εικάζουν ότι το σχέδιο μπορεί να είχε καταστρωθεί στο Κρεμλίνο και να είχε πουληθεί στον Τραμπ ως μέρος των προσπαθειών να διαλυθεί το ΝΑΤΟ και να νομιμοποιηθούν οι δικές του εδαφικές φιλοδοξίες. Άλλοι υποψιάζονται ότι ο Τραμπ ενεργούσε προς το συμφέρον μιας σκοτεινής ομάδας συγγενών και χορηγών του με βλέψεις σε εμπορικές ευκαιρίες στη Γροιλανδία.

Δεδομένων των δεσμών πολλών από τον κύκλο του Τραμπ με τη Ρωσία, ίσως αμφότερα να είναι το ίδιο πράγμα. Οπως και να 'χει, το αποτέλεσμα ήταν η καταστροφή της Δυτικής Συμμαχίας, καθώς απέμεινε κενό γράμμα η ρήτρα αμοιβαίας άμυνας του άρθρου 5.

Παρ' όλα αυτά, η έκπληξη ήταν το πόσο λιγά άλλαξαν – τουλάχιστον αρχικά. Παρά τις ευρωπαϊκές εκκλήσεις για κλείσιμο των αμερικανικών βάσεων, υπήρξε ελάχιστη διάθεση εκ μέρους των κυβερνήσεων να προχωρήσουν, ιδίως ενώ ο πόλεμος στην Ουκρανία συνεχιζόταν και η κυβέρνηση Τραμπ υποστήριζε ότι η επέμβαση της στόχευε στην ενίσχυση του ΝΑΤΟ. Η πρώτη που διαφοροποιήθηκε ήταν η Βρετανία, της οποίας η πυρηνική αποτρεπτική δύναμη εξαρτάται πλήρως από αμερικανικό λογισμικό και συντήρηση και τις οποίες η αμυντική βιομηχανία – συμπεριλαμβανομένου ενός νέου προγράμματος πυρηνικών υποβρυχίων – είναι στενά συνδεδεμένη με την Αμερική.

Ομοίως, οι συζητήσεις για οικονομικά αντίποινα δεν οδήγησαν πουθενά, καθώς τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. δεν κατάφεραν να συμφωνήσουν σε κυρώσεις. Οι κυβερνήσεις ήταν απρόθυμες να εισέλθουν σε έναν εμπορικό πόλεμο που φοβούνταν ότι θα έκαναν. Υστερα από λίγες ημέρες αναταραχής, οι αγορές σταθεροποιήθηκαν, καθώς έγινε σαφές ότι η κρίση ήταν απίθανο να επηρεάσει τις ροές εμπορίου και επενδύσεων. Οι απειλές παραπομπής στις ΗΠΑ εξαφανίστηκαν γρήγορα, ιδίως αφότου η Δανία, αντιμέτωπη με τετελεσμένο, κα-

Κάποιοι εικάζουν ότι το σχέδιο μπορεί να είχε καταστρωθεί στο Κρεμλίνο και να είχε πουληθεί στον Αμερικανό πρόεδρο ως μέρος των προσπαθειών να διαλυθεί το ΝΑΤΟ.

τέληξε ότι ήταν προς το συμφέρον της να συμφωνηθεί μια λύση, δεδομένης της νομικής και οικονομικής πολυπλοκότητας.

Η μακροπρόθεσμη ζημιά ήταν για την ίδια την Ευρώπη. Ο εξευτελισμός τροφοδότησε την οργή των ψηφοφόρων προς τις κυβερνήσεις και τα συστημικά κόμματα, τα οποία κατηγορούσαν ότι επέτρεψαν στην ήπειρο να γίνει τόσο αδύναμη. Ταυτόχρονα, οι προσπάθειες αντιμετώπισης αυτής της αδυναμίας με αύξηση των αμυντικών δαπανών – που αναποφύκτα χρηματοδοτήθηκαν με περικοπές πρόνοιας – ενίσχυσαν τη στήριξη προς δεξιά λαϊκιστικά κόμματα ευθυγραμμισμένα με τον Πούτιν και τον Τραμπ, βαθιά νοώντας τον κατακερματισμό και την ευαλωτότητα της ηπείρου.

Αργότερα, πολλοί αναρωτήθηκαν πώς η Ευρώπη επέτρεψε να συντριβεί η ασφάλεια της λόγω της τύχης ενός απομακρυσμένου νησιού χωρίς στρατηγική ή εμπορική σημασία για την ήπειρο, στο οποίο ζουν 56.000 άνθρωποι που ούτε καν ήθελαν να είναι Ευρωπαίοι. Η απάντηση είναι ότι πίστεψαν πως η διεθνής τάξη, βασισμένη σε κανόνες, στην οποία οι Ευρωπαίοι είχαν επενδύσει τόσο, άξιζε υπερασπίσθαι. Και πράγματι άξιζε. Δυστυχώς, δεν μπόρεσαν να την υπερασπιστούν.

Ο κ. Σάιμον Νίσον είναι ανεξάρτητος σχολιαστής και εκδότης του ενημερωτικού δελτίου Wealth of Nations στο Substack.

είμαι περήφανος την ημέρα που θα μπορούμε να αποκαλύψουμε τους εαυτούς μας αφεντικά της ίδιας μας της χώρας», αναφέρει στην «Κ», «αλλά δεν είναι ρεαλιστικό αυτή τη στιγμή». Στη χώρα, συμπληρώνει, ζουν κυρίως κυνηγοί και ψαράδες. Ο,τι χρειάζονται για να καλύπτουν τις ανάγκες τους το εισάγουν. Η Δανία χρηματοδοτεί τις περισσότερες υπηρεσίες. «Δεν διαθέτουμε ακόμη τα μέσα για να αναλάβουμε τη Γροιλανδία», λέει.

Ο κ. Κλάιστ, ο οποίος ήταν πρωθυπουργός της χώρας από το 2009 μέχρι το 2013, θεωρεί ότι τη δεδομένη στιγμή απαιτείται ενότητα. «Η χώρα μας απειλείται – δεν είναι η ώρα να συζητήσουμε για την ανεξαρτησία».

Οπως και αν έχει, η συζήτηση στο Νουούκ γυρνάει επανειλημμένως και δικαίως, στον Αμερικανό πρόεδρο. Ορισμένοι, όπως ο Ξυλουργός Μίκι Γκότφρεντσεν, με τα ροζιασμένα από το κρύο χέρια, τον θεωρούν «τρελό». «Θα προτιμούσα να είμαι Βορειοκορεάτης, από το να γίνω Αμερικανός», τονίζει ο 23χρονος ταξιδιτής Λούις, αλλά παρά την ηχηρή δήλωσή του ανησυχεί και λίγο για τις επιπτώσεις που θα μπορούσε μελλοντικά να έχει – ζητάει να μη υπερληφθεί στο παρόν ρεπορτάζ το επίθετό του.

«Αν εισβάλει στη Γροιλανδία, θα είναι, λόγω ΝΑΤΟ, σαν να εισβάλλει στον εαυτό του – θα ήταν χαζό», αναφέρει ο Πίτερ Τζένσεν, ιδιοκτήτης μαγαζιού με χαρτικά. Στη βιτρίνα αυτήν την εβδομάδα έβαλε μια γιρλάντα από σημαϊάκια της Γροιλανδίας. Πρώτη φορά κάνει κάτι τέτοιο – πρώτη φορά ανησυχεί τόσο για το μέλλον της χώρας του. «Αν επιτεθεί στη Γροιλανδία, θα τελειώσουν όλα, για όλο τον κόσμο», λέει, τονίζοντας πως το ζήτημα δεν αφορά μόνο το νησί τους. «Ελπίζω το Κογκρέσο να τον σταματήσει», αναφέρει και βαριανασαίνει, λες και το μέλλον όλου του κόσμου βρίσκεται στους ώμους του.

Αλλά δεν παίρνουν όλοι τον Τραμπ στα σοβαρά. Μέχρι πριν από λίγες ημέρες, η 49χρονη Παρούνα Πούλσεν και η 53χρονη

Αγκνέθε Αντρεσεν φοβούνταν. Υστερα αποφάσισαν ότι μπορεί να είναι ο πρόεδρος των ΗΠΑ, όμως τα λεγόμενά του, κατά τις ίδιες, δεν έχουν τη βαρύτητα που θα είχαν αν ήταν κάποιος άλλος στη θέση του. Λιώνουν, σαν το χιόνι. «Ο Τραμπ δεν είναι πολιτικός», αναφέρει η πρώτη, «είναι ένας μπιζνεσμαν που παίζει Monopoly με τον κόσμο. Δεν τη θέλει για εθνική ασφάλεια τη Γροιλανδία – τα ορυκτά μας θέλει». «Κι άλλωστε», συμπληρώνει η κ. Αντρεσεν, «δεν είμαστε μόνοι. Εχουμε τη Δανία και την Ευρώπη να μας προστατεύουν».

Τα εμπόδια

Σύμφωνα με τη Γροιλανδή περιβαλλοντολόγο με εξειδίκευση στην Αρκτική, Αν Μέριλντ Χάνσεν, επικεφαλής του Τμήματος Βιωσιμότητας και Προγραμματισμού στο Πανεπιστήμιο Ααλμποργκ, είναι πολύ δύσκολο να καταλάβει κανείς τι θέλει στα αλήθεια ο Ντόναλντ Τραμπ. «Σίγουρα οι πρώτες ύλες, και το πώς συνδέονται με την ασφάλεια, σχετίζονται με την επιθυμία του να πάρει τη χώρα», αναφέρει στην «Κ». Τονίζει όμως ότι υπάρχουν κάποιες υποσημειώσεις.

Πρώτον, και οι ΗΠΑ διαθέτουν σπάνιες γαίες, λέει. «Αν και βασίζονται πολύ στην Κίνα για την παραγωγή και την επεξεργασία τους». Δεύτερον, υπάρχουν πράγματι πολλά ορυκτά στη Γροιλανδία – γραφίτης, τιτάνιο, νικέλιο, ανορθίτης – που θα μπορούσαν να ενδιαφέρουν τις ΗΠΑ, σημειώνει, όμως η εξερεύνηση και η εξόρυξή τους θα διαρκέσουν χρόνια. «Είναι πολύ δαπανηρές οι εξορυκτικές δραστηριότητες στη Γροιλανδία, λόγω των δυσκολών συνθηκών και της έλλειψης προσωπικού», εξηγεί. Τρίτον, δηλώνει ότι ο κανόνας μπορεί να κάνει αίτηση για άδεια εξερεύνησης ορυκτών στη Γροιλανδία. «Είναι ήδη εταιρείες από πολλές χώρες εδώ – ειδικά από την Κίνα, αλλά και από την Αυστραλία, τον Καναδά, νομίζω από τις ΗΠΑ είναι μόνο μία», συμπληρώνει.

Επομένως, η ίδια θεωρεί ότι δεν είναι τα ορυκτά το μόνο κίνητρο του προέδρου. «Ίσως», αναφέρει, «θέλει να έχει τον έλεγχο τους, ακόμη και να μην τα εξορύξει, για να μην έχουν άλλες χώρες την ίδια ευκαιρία, καθώς οι σπάνιες γαίες είναι απαραίτητες για τις τεχνολογίες άμυνας. Αλλά νομίζω πως έχει να κάνει και με την εξάπλωση των ΗΠΑ, την απόκτηση άλλων εδαφών».

Τουλάχιστον, συμπληρώνει γελώντας, ο κόσμος τώρα ξέρεי πού βρίσκεται η Γροιλανδία! Υστερα σοβαρεύει πάλι. «Δεν είμαστε ένα άδειο κράτος που περιμένουμε να καταληφθούμε. Υπάρχουν άνθρω-

«Είναι πολύ δαπανηρές οι εξορυκτικές δραστηριότητες εδώ», εξηγεί η περιβαλλοντολόγος Αν Μέριλντ Χάνσεν, η οποία θεωρεί ότι τα ορυκτά δεν είναι το μόνο κίνητρο του Αμερικανού προέδρου.

ποι εδώ, υπάρχει έθνος», λέει στην «Κ», «οι Γροιλανδοί δεν καλωσορίζουμε τη γεωπολιτική κατάσταση που έχει δημιουργηθεί».

Η ζωή συνεχίζεται

Ενώ πολλοί συμπολίτες της αισθάνονται ότι η κρίση που βιώνουν είναι υπαρξιακής σημασίας, για άλλους η καθημερινότητα συνεχίζεται κανονικά. «Ζω ειρηνικά τη ζωή μου, δεν παρακολουθώ τι συμβαίνει», αναφέρει η 35χρονη Κίμερνικ Μαμαθαουέσεν. Δεν είναι το πρόβλημά της ο Τραμπ, αλλά το ότι ο 2χρονος γιος της είναι άρρωστος από τα Χριστούγεννα.

Στην κατάμεστη λουθηρανική εκκλησία Χανς Εγκεντε, στο κέντρο του Νουούκ, τρεμπούζουν ψεύτικα κεριά. Οι γυναίκες ιερείς μιλούν για την αξία της προσευχής κι ύστερα καλούν

μόνο τους έφηβους πιστούς να ανάψουν τα αληθινά. Στο Πολιτιστικό Κέντρο, στις 19.00 παίζει το «Αβαταρ 3». Στο Daddy's, το μπαρ όπου συχνάζουν οι ντόπιοι, την Τετάρτη έπαιζαν μιλιάρδο κι έβλεπαν τον αγώνα της Τσέλι με την Αρσενάλ. Την Πέμπτη έκαναν караόκε, την Παρασκευή και το Σάββατο άκουγαν παραδοσιακή μουσική. Μόνο εκεί ακούγεται, άλλωστε. Στα καφέ της πόλης παίζει από Ελα Φιτζέραλντ μέχρι Τέιλορ Σουίφτ. Κάθε μέρα στις 15.30 πκούν οι καμπάνες της εκκλησίας, αλλά κανείς από τους περαστικούς που περπατούν στο χιόνι – η πόλη δεν διαθέτει πεζοδρόμια – δεν μοιάζει να το προσέχει. Η 32χρονη Ούλα Αντρεάσεν, πωλήτρια στο παιχνιδάδικο του Nuuk Center, φοβάται αλλά επιλέγει να μη σκέφτεται τι μπορεί να συμβεί. «Το βλέπω στον κόσμο ότι ανησυχούν», σημειώνει, «αλλά κανείς δεν προετοιμάζεται για πόλεμο».

Σε έναν πεζόδρομο στο κέντρο, δύο μικρά παιδιά έχουν ανέβει στην κορυφή ενός αυτοσχέδιου βουνού, άτακτα φτιαγμένου από χιόνι. Οβίδες τους είναι οι κιονόμαπες που ρίχνουν εναλλάξ. Μια κυριαρχεί ο ένας στον λοβό λόφου, μια ο άλλος. Ο μόνος πόλεμος που ξέρουν είναι από χιόνι.

Μπορεί και οι υπόλοιποι Γροιλανδοί να μη γνωρίζουν από πόλεμο, δπλώνει ο Περ Μπέρθελσεν – τα όπλα τους είναι η αγάπη και η κατανόηση, συμπληρώνει ο κ. Κλάιστ –, αλλά ξέρουν από υπομονή. «Την έχουμε μάθει στο ψάρεμα – θέλει υπομονή για να πάσεις το ψάρι σου. Εχουμε μάθει κι από ψυχραιμία». Τους έχει εκπαιδεύσει ο σκληροτράχηλος τόπος τους, η εμπειρία τους σε δύσκολες θάλασσες. Δεν πανικοβάλλονται. Αυτές οι αρετές θα τους βοηθήσουν και τώρα. «Πρέπει να είμαστε ήρεμοι για να μη θυσιαστούμε τους εαυτούς μας. Ετσι», λέει στην «Κ», «επιβιώνουμε».

• Διαβάστε ακόμη: «Τα τύμνα της Γροιλανδίας» Τέχνες & Γράμματα σελ. 1

6

7

Εύκολα ανατρέπεις, δύσκολα χτίζεις

ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΩΝΤΑΣ ΤΟ ΧΑΟΣ

Του ΑΝΤΩΝΗ ΚΛΑΨΗ

Η επόμενη ημέρα

Η ιστορική εμπειρία καταδεικνύει ότι η ανατροπή ενός καθεστώτος δεν οδηγεί κατ' ανάγκην στη δημιουργία δημοκρατικών πολιτικών δομών.

Η συζήτηση περι «αλλαγής καθεστώτων» επιστρέφει στη διεθνή πολιτική συνήθεια κάθε φορά που ένα αυταρχικό ή αποσταθεροποιημένο κράτος μετατρέπεται σε πρόβλημα για το διεθνές σύστημα. Από τη Βενεζουέλα έως το Ιράν, η ιδέα ότι η εξωτερική πίεση μπορεί – ή ακόμη και οφείλει – να οδηγήσει σε πολιτική αλλαγή παρουσιάζεται συχνά ως ηθικά αναγκαία και στρατηγικά ωφέλιμη. Ωστόσο, η ιστορική εμπειρία των τελευταίων δεκαετιών καταδεικνύει ότι η ανατροπή ενός καθεστώτος δεν οδηγεί κατ' ανάγκην στη δημιουργία σταθερότερων, νομιμοποιημένων ή δημοκρατικότερων πολιτικών δομών. Το ερώτημα, επομένως, δεν είναι μόνο αν η αλλαγή καθεστώτων είναι επιθυμητή, αλλά αν υπάρχει πράγματι ένας «αποτελεσματικός» τρόπος να επιδιωχθεί – και τι ακριβώς σημαίνει «αποτελεσματικός» στη διεθνή πολιτική.

Στη Λατινική Αμερική του Ψυχρού Πολέμου, η αλλαγή καθεστώτων ως αποτέλεσμα άμεσων ή έμμεσων εξωτερικών παρέμβασων αντιμετώπιστηκε από τις ΗΠΑ ως εργα-

λείο ανάσχεσης της σοβιετικής επιρροής. Ωστόσο, στην πράξη πολλές από αυτές τις παρεμβάσεις οδήγησαν σε μακροχρόνιες δικτατορίες, πολιτική βία και συστηματική αποσταθεροποίηση των κρατών που τις υπέστησαν. Η αποτυχημένη αμερικανική επεξέλιξη στον Κόλπο των Χοίρων το 1961 κατέδειξε ότι ακόμη και μια υπερδύναμη μπορεί να βρεθεί προ δυσάρεστης έκπληξης όταν αναλαμβάνει ένοπλη δράση για την απομάκρυνση από την εξουσία ενός καθεστώτος που δεν της είναι αρεστό. Το αποτέλεσμα ήταν ακριβώς το αντίθετο από εκείνο που είχαν επιδιώξει οι Αμερικανοί: ο Φιντέλ Κάστρο εμπόδισε περαιτέρω την εξουσία του στην Κούβα, ενίσχυσε τα ερείσματά του στο εσωτερικό και επιδίωξε ακόμη πιο επιτακτικά τη σοβιετική υποστήριξη για την αντιμετώπιση της αμερικανικής απειλής (τον αμέσως επόμενο χρόνο η ανθρωπότητα βρέθηκε στο χείλος του πυρηνικού ολοκαυτώματος εξαιτίας της επαπειλούμενης εγκατάστασης σοβιετικών πυραύλων στο кубανικό έδαφος).

Στη Μέση Ανατολή, μετά το 2001, η λογική της «εξαγωγής της δημοκρατίας» μέσω στρατιωτικής ισχύος έφθασε στο αποκορύφωμά της. Η ανατροπή του καθεστώτος στο Ιράκ το 2003 υπήρξε στρατιωτικά

ταχεία, πολιτικά όμως καταστροφική: οι κρατικές δομές διαλύθηκαν, η χώρα βρέθηκε παγιδευμένη σε αιματηρές εμφύλιες συγκρούσεις, η αστάθεια κατέστη ενδημική. Αντιστοίχως στη Λιβύη η επέμβαση του 2011, αν και ξεκίνησε με στόχο την προστασία αμάχων, εξελίχθηκε σε de facto αλλαγή καθεστώτος, χωρίς σχέδιο για την επόμενη ημέρα, αφήνοντας πίσω ένα αποτυχημένο κράτος. Δεκαπέντε χρόνια αργότερα η Λιβύη παραμένει επί της ουσίας εσωτερικά διαιρεμένη και πεδίο ανταγωνισμού μεταξύ τρίτων κρατών, χωρίς μια κυβέρνηση που να ασκεί αποτελεσματικό έλεγχο σε ολόκληρη τη λιβυκή επικράτεια, ενώ αντιμαχόμενες ένοπλες φατρίες συγκρούονται από καιρού εις καιρόν για τη νομιμία της εξουσίας.

Εξίσου αποκαρδιωτική είναι η εμπειρία του Αφγανιστάν. Μετά τις τρομοκρατικές επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου 2001, οι ΗΠΑ ανέλαβαν τη στρατιωτική πρωτοβουλία για την ανατροπή του καθεστώτος των Ταλιμπάν. Φαινομενικά το κατάφεραν, όμως η αποτυχία παραμόνευε στη γωνία. Παρά τις προσπάθειες δύο δεκαετιών, οι Ταλιμπάν παρέμειναν ισχυροί σε δυσπρόσιτες περιοχές του Αφγανιστάν, έκαναν πόλεμο φθοράς εναντίον των Αμερικανών και των συμμάχων τους (συμπεριλαμβανο-

μένων της φιλοδυτικής αφγανικής κυβέρνησης) και περίμεναν την ευκαιρία για να αντεπιτεθούν. Το οικονομικό, πολιτικό και ανθρωπινό κόστος μεγάλωνε ημέρα με την ημέρα για τις ΗΠΑ. Η αποχώρηση των αμερικανικών δυνάμεων από το Αφγανιστάν τον Αύγουστο του 2021 οδήγησε στην επιστροφή των Ταλιμπάν στην εξουσία, αποδεικνύοντας ότι η ανατροπή ενός αντιπάλου είναι πιο εύκολη υπόθεση από τη μακροχρόνια διατήρηση μιας φιλικής εξουσίας.

Υπάρχουν, βέβαια, και αντίθετα παραδείγματα. Στη (Δυτική) Γερμανία και στην Ιαπωνία μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο εγκαθιδρύθηκαν δημοκρατικά καθεστώτα, τα οποία λειτουργούν αποτελεσματικά οκτώ δεκαετίες αργότερα. Όμως, υπάρχει ένα κρίσιμο στοιχείο το οποίο φωτίζει τους λόγους της επιτυχίας αυτών των προσπαθειών, σε αντίθεση με την αποτυχία άλλων: η εξασφάλιση της υποστήριξης, όχι μόνο ενός τμήματος των τοπικών ελίτ, αλλά της συντριπτικής πλειονότητας της εθνικής κοινής γνώμης για την ανάγκη μετασχηματισμού των κρατικών και των κοινωνικών δομών. Επρόκειτο, επίσης, για δύο χώρες με μεγάλη εθνική ομοιογένεια, οι οποίες είχαν υποστεί ολοκληρωτική στρατιωτική συντριβή και βρισκόταν στο έλεος των νικητών.

Νομικά, το διεθνές σύστημα εξακολουθεί να στηρίζεται στην αρχή της εθνικής κυριαρχίας – με ελάχιστες εξαιρέσεις που προβλέπονται ρητά από το διεθνές δίκαιο. Ηθικά, η επίκληση της δημοκρατίας ή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων χάνει την πειστικότητά της όταν τα αποτελέσματά είναι χάος, βία και αποδιοργάνωση. Πρακτικά, η ιστορική εμπειρία δείχνει ότι οι βιώσιμες πολιτικές μεταβάσεις σπανίως επιβάλλονται από μονομερείς εξωτερικές πιέσεις, αλλά προκύπτουν πιο αποτελεσματικά όταν συνδυάζονται με εσωτερικές διεργασίες, αναδιάταξη των κοινωνικών ισορροπιών και θεσμική ωρίμανση – μόνο που όλα αυτά απαιτούν χρόνο και επένδυση κεφαλαίου (χρηματικού και πολιτικού). Τέλος, στο επίπεδο των διεθνών ισορροπιών, η ανατροπή ενός αυταρχικού καθεστώτος μπορεί να οδηγήσει σε αλυσιδωτές αντιδράσεις με αρνητικές (όσο και απρόβλεπτες) συνέπειες για την περιφερειακή σταθερότητα. Εύκολα μπαίνεις σε έναν λαβύρινθο, αλλά πολύ πιο δύσκολα βρίσκεις την έξοδο από αυτόν.

Ο κ. Αντώνης Κλάψης είναι αναπληρωτής καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου. Το βιβλίο του «Ένας κόσμος χωρίς κανόνες; Το διεθνές σύστημα στη συγκυρία της απορρύθμισης» θα κυκλοφορήσει την άνοιξη.

Δημοκρατία με χάος;

Η επίκληση της δημοκρατίας ή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων χάνει την πειστικότητά της όταν τα αποτελέσματά είναι χάος, βία και αποδιοργάνωση.

Η αποκαθήλωση του Σαντάμ Χουσεΐν, στη Βαγδάτη, τον Απρίλιο του 2003. Οι ΗΠΑ ανέτρεψαν τον Ιρακινό δικτάτορα, ωστόσο η δημοκρατία και η ασφάλεια ουδέποτε παγιώθηκαν στη χώρα.

Γίνεται ελευθερία με ξένα όπλα;

Του ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΒΑΡΟΥΞΑΚΗ

Πολλά λέγονται περί εξωτερικών επεμβάσεων και περί αλλαγής καθεστώτων ως αποτέλεσμα τέτοιων επεμβάσεων. Αξίζει να δοούμε τι απαντήσεις σε τέτοια ερωτήματα έχουν προτείνει στοχοχαστές στο παρελθόν. Από τους πιο ενδιαφέροντες ήταν ο Βρετανός φιλόσοφος και πολιτικός Τζον Στιούαρτ Μίλλ (1806-1873). Η κυριότερη συμβολή του ήταν η θεωρία της αντι-επέμβασης (counter-intervention) ή της ενδογενούς ελευθερίας (non-intervention). Ο Μίλλ τόνισε ότι όταν ρωτάμε αν μια χώρα δικαιολογείται να «βοηθήσει τον λαό μιας άλλης χώρας σε κάποιον αγώνα τους ενάντια στην κυβέρνηση τους για την απόκτηση [ή διατήρηση] ελευθερών θεσμών», η απάντησή μας οφείλει να διαφέρει, «ανάλογα με το αν ο ζυγός... είναι επιβεβλημένος από μια αμιγώς ενδογενή κυβέρνηση ή από ξένους». Ξεκαθάρισε ότι θεωρούσε «ξένους» «κάθε κυβέρνηση που διατηρείται στην εξουσία με ξένη βοήθεια». Έτσι, όταν η διαμάχη ήταν με αντιπάλους μόνο εντόπι-

ους κρατούντες, «και με την εντόπια ισχύ που αυτοί οι κρατούντες μπορούν να στρατολογήσουν για να αμυνθούν», μια επέμβαση από το εξωτερικό δεν ήταν δικαιολογημένη. Ο λόγος; Οτι ήταν σχεδόν σίγουρο ότι η επέμβαση, ακόμη κι αν ήταν επιτυχής, δεν θα απέβαινε «για το καλό του εν λόγω λαού του ίδιου». Όπως εξήγησε: «Το μόνο πραγματικά έγκυρο κριτήριο του αν ένας λαός έχει καταστεί κατάλληλος για να αποκτήσει ελεύθερους θεσμούς, είναι ότι οι ίδιοι, ή ένας αριθμός απ' αυτούς ικανός ώστε να υπερισχύσουν στον αγώνα, είναι διατεθειμένοι να αγωνιστούν και να διακινδυνεύσουν για την απελευθέρωσή τους». Γιατί «[κ]ανένας λαός ποτέ δεν ήταν και παρέμεινε ελεύθερος, παρά επειδή ήταν αποφασισμένος να είναι και να παραμείνει ελεύθερος».

Τα πράγματα, όμως, ήταν εντελώς διαφορετικά όταν ο περί ου ο λόγος αγώνας ήταν ενάντια σε ξένο ζυγό ή ενάντια σε μια εγχώρια τυραννία που διατηρείται στην εξουσία χάρη σε ξένα όπλα. Ασχέτα με το πόσο προσκολλημένος στην

ελευθερία ήταν ένας λαός, ίσως να του ήταν αδύνατο να αγωνιστεί με επιτυχία για ελεύθερους θεσμούς εναντίον της στρατιωτικής ισχύος ενός άλλου έθνους πολύ πιο ισχυρού. Έτσι, «το να βοηθήσει κανείς ένα λαό που τον κρατούν σε υποδούλωση μ' αυτό τον τρόπο, δεν αποτελεί διατάραξη της ισο-

Στην περίπτωση του Ιράν υπάρχουν σοβαροί λόγοι υπέρ επέμβασης για να προληφθεί εκτεταμένη αιματοχυσία αμάχων.

ροπίας δυνάμεων από την οποία εξαρτάται η μόνιμη διατήρηση της ελευθερίας σε μια χώρα, αλλά αντίθετα [αποτελεί] αποκατάσταση αυτής της ισορροπίας όταν αυτή έχει ήδη διαταραχθεί άδικα και βίαια». Συνεπώς, προκειμένου το δόγμα της μη επέμβασης στο εσωτερικό ξένων χωρών να είναι μια θεμιτή και νόμιμη αρχή θη-

κής, όλες οι κυβερνήσεις πρέπει να δεχτούν αυτή την αρχή, και πρέπει να δεσμεύει τους «δεσπότες» τόσο όσο και τα ελεύθερα κράτη. Αν οι δεσπότες δεν συναινούν σε δεσμεύονται εξίσου απ' αυτή την αρχή, το μόνο αποτέλεσμα που θα είχε ο σεβασμός της εκ μέρους των ελευθέρων κρατών θα ήταν «ότι η κακή πλευρά μπορεί να βοηθή την κακή πλευρά, αλλά η καλή πλευρά δεν πρέπει να βοηθή την καλή πλευρά».

Στην πρόσφατη περίπτωση της Βενεζουέλας, θα είχε νόημα να εξετάσουμε κατά πόσον τα κριτήρια πληρούνται, εάν η επέμβαση είχε συνοδευθεί από αλλαγή καθεστώτος με την αντιπολίτευση, που κέρδισε τις τελευταίες εκλογές, να αναλαμβάνει ως προσωρινή κυβέρνηση. Εως τώρα όμως δεν έχει γίνει τίποτα σε αυτή την κατεύθυνση. Αν η επέμβαση είχε δικαιολογηθεί ως προσπάθεια να αποκατασταθεί η εσωτερική ισορροπία που προέκυψε από τις εκλογές που ο Μαδούρο νόθευσε και αγνόησε, με τη βοήθεια ξένων κυβερνήσεων όπως αυτές της

Ρωσίας, της Κίνας του Ιράν ή της Κούβας, τότε η επέμβαση θα ήταν δικαιολογημένη.

Η περίπτωση που αυτές τις μέρες έχει μάλλον μεγαλύτερο ενδιαφέρον είναι το Ιράν. Εκεί υπάρχει άλλος λόγος, που συνηγορεί με όσους θα συνιστούσαν εξωτερική επέμβαση υπέρ των ξεσηκωμένων διαδηλωτών: Υπάρχουν σοβαροί λόγοι υπέρ επέμβασης για ανθρωπιστικούς λόγους, για να προληφθεί εκτεταμένη αιματοχυσία αμάχων (κάτι που ο Μίλλ επίσης ενέκρινε, χρησιμοποιώντας μάλιστα την επέμβαση των δυνάμεων κατά την Ελληνική Επανάσταση στο Ναυαρίνο σαν παράδειγμα). Αν ο Τραμπ είχε έστω και στοιχειώδη νομιμοποίηση και αξιοπιστία στο δικαστήριο της διεθνούς κοινής γνώμης, οι προειδοποιήσεις του προς την κυβέρνηση του Ιράν θα μπορούσαν να εκληφθούν ως προειδοποιήσεις ανθρωπιστική επέμβασης.

Τα πράγματα είναι, πάντως, καθαρότερα σχετικά με πρόσφατες περιπτώσεις όπως το Αφγανιστάν ή το Ιράκ. Τα κίνητρα ήταν μάλλον συν-

θετα και όχι απαραίτητα αυτά που δηλώθηκαν επισήμως, αλλά, στον βαθμό που η αλλαγή καθεστώτος και το χτίσιμο νέου δημοκρατικού κράτους (nation-building) χρησιμοποιήθηκαν ως λόγοι, και στις δύο περιπτώσεις οι επεμβάσεις δεν δικαιολογούνται. Τεράστιες απώλειες ζωής και χρημάτων στο Αφγανιστάν για πάνω από δύο δεκαετίες κατέληξαν χειρότερα από μια τρύπα στο νερό. Και μόλις έγινε σαφές ότι οι Αμερικανοί δεν ήταν διατεθειμένοι να έχουν μόνιμη ισχυρή στρατιωτική παρουσία, το δάθεν κράτος κατέρρευσε σαν χάρτινος πύργος. Παρόμοια πράγματα έγιναν και στο Ιράκ, εξ ου και η επιτυχία του Ισλαμικού Κράτους στο χάος που δημιούργησε η αμερικανική επέμβαση. Τα πράγματα δεν είναι ποτέ απλά, αλλά το κριτήριο του Μίλλ προσφέρει τον καλύτερο οδηγό που διαθέτουμε.

Ο κ. Γεώργιος Βαρουζάκης είναι καθηγητής Ιστορίας της Πολιτικής Σκέψης στο Queen Mary University of London. Το πιο πρόσφατο βιβλίο του είναι το «The West: The History of an Idea» (Princeton University Press).

Ωρα Ευρώπης για τρεις

ΤΕΛΙΚΟΣ 30 ΜΑΪΟΥ 2026 (Puskas Arena, Βουδαπέστη)
CHAMPIONS LEAGUE
7η αγωνιστική 20/1/26, 22.00
ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ - Μπάγερ Λεβερκούζεν
8η αγωνιστική 28/1, 22.00
Αγιαξ - ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ
ΠΛΕΪ ΟΦ 17-18/2 και 24-25/2
«ΦΑΣΗ 16» 10-11/3 και 17-18/3
ΠΡΟΗΜΕΛΙΚΟΙ 7-8/4 και 14-15/4
ΗΜΕΛΙΚΟΙ 28-29/4 και 5-6/5

ΤΕΛΙΚΟΣ 20 ΜΑΪΟΥ 2026 (Besiktas Park, Κωνσταντινούπολη)
ΕΥΡΩΠΑ ΛΙΓ
7η αγωνιστική 22/1/26, 19.45
ΠΑΟΚ - Μπέιτις 22.00
Φερεντσβάρος - ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΣ
8η αγωνιστική 29/1, 22.00
Λυών - ΠΑΟΚ 22.00
ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΣ - Ρόμα
ΠΛΕΪ ΟΦ 19/2 και 26/2
ΠΡΟΗΜΕΛΙΚΟΙ 9/4 και 16/4
ΗΜΕΛΙΚΟΙ 30/4 και 7/5

ΤΕΛΙΚΟΣ 27 ΜΑΪΟΥ 2026 (Red Bull Arena, Λειψία)
CONFERENCE LEAGUE
ΠΛΕΪ ΟΦ 12/3 και 19/3
ΠΡΟΗΜΕΛΙΚΟΙ 9/4 και 16/4
ΗΜΕΛΙΚΟΙ 30/4 και 7/5

Του ΧΡΗΣΤΟΥ ΚΟΝΤΟΥ

Μία στροφή πριν από την τελική ευθεία για την ολοκλήρωση της League Phase των δύο ευρωπαϊκών διοργανώσεων που παραμένουν σε εξέλιξη, οι τρεις ελληνικές ομάδες (Ολυμπιακός στο Champions League, Παναθηναϊκός και ΠΑΟΚ στο Europa League) μετρούν τις δυνάμεις τους και ετοιμάζονται για τα δύο τελευταία καθοριστικά παιχνίδια που θα κρίνουν το ευρωπαϊκό τους μέλλον.

Η ΑΕΚ έχει κλείσει το δικό της πρόγραμμα με απόλυτη επιτυχία. Με την 3η θέση που κατέλαβε έχει αποφύγει την περιπέτεια των πλέι οφ και περιμένει στη φάση των «16» του Conference League μια εκ των Νόα, Τσέλιε, Αλκμααρ και Ντρίτα (μία από τις δύο νικήτριες των δύο ζευγαριών που θα προκύψουν από κλήρωση στις 27 Φεβρουαρίου), έχοντας καλές πιθανότητες να προχωρήσει πιο βαθιά στη διοργάνωση.

Χωρίς περιθώριο λάθους

Αναμφίβολα, την πιο δύσκολη αποστολή έχει ο Ολυμπιακός, όχι μόνο επειδή μετέχει στην πιο απαιτητική διοργάνωση, αλλά και επειδή έχει μείνει πίσω βαθμολογικά και χρειάζεται το απόλυτο 2/2 για να προκριθεί στα πλέι οφ του Champions League. Με μόλις 5 βαθμούς «προϊκα»,

βρίσκεται στην 29η θέση και μόνο αν πάσει με δύο νίκες τους 11 βαθμούς θα έχει καλές πιθανότητες να παραμείνει στη διοργάνωση. Με μία νίκη και μία ισοπαλία το «ταβάνι» του θα είναι οι 9 βαθμοί, επίδοση που δύσκολα θα τον περάσει από τη χαράμπα στην επόμενη φάση, εάν αναλογιστούμε ότι στην περυσινή διοργάνωση το όριο της πρόκρισης στα πλέι οφ ήταν οι 11 βαθμοί. Υπήρξε, μάλιστα, μια ομάδα (Ντιναμό Ζάγκρεμπ) που τους έπιασε και δεν πέρασε λόγω χειρότερης διαφοράς τερμάτων με τις άλλες τρεις (Μάντσεστερ Σίτι, Σπόρτινγκ Λισαβώνας, Μπριζ) που ισοβάθμησε. Οι «ερυθρόλευκοί» υποδέχονται την Τρίτη στο «Γ. Καραϊσκάκης» την Μπάγερ Λεβερκούζεν (20η με 9 βαθμούς) και στην τελευταία αγωνιστική αντιμετωπίζουν τον Αγιάξ στο Αμστερνταμ, ο οποίος είναι 34ος με 3 βαθμούς και χρειάζεται ένα «θαύμα» για να συνεχίσει.

Σε τροχιά πρόκρισης

Στο Europa League, ο Παναθηναϊκός και ο ΠΑΟΚ είναι σε τροχιά πρόκρισης στα πλέι οφ, αλλά έχουν περιορισμένες ελπίδες να διεκδικήσουν μια θέση στην πρώτη οκτάδα που εξασφαλίζει απευθείας πρόκριση στους «16». Για να το επιτύχουν, χρειάζονται το 2/2. Με μία νίκη και μία ισοπαλία, πολύ δύσκολα

Με ταχύτητα στην τελευταία στροφή

Ολυμπιακός, Παναθηναϊκός και ΠΑΟΚ θέλουν να κρατήσουν ζωντανές τις ελπίδες τους για την υπέρβαση, μπαίνοντας στην τελική ευθεία της league phase

θα αποφύγουν την περιπέτεια των πλέι οφ. Το όριο της οκτάδας ήταν περίπου ουσιαστικά οι 15 βαθμοί. Υπήρξαν 4 ομάδες που έφτασαν στους 14, αλλά μόνο η Ρέντζερς πέρασε οριακά ως 8η. Οι άλλες τρεις (Μπόρντο Γκλιμτ, Αντερλεχτ και Αρτζες Πιτέτσι) ξέμειναν με τους ίδιους βαθμούς στα πλέι οφ, λόγω διαφοράς τερμάτων. Το όριο πρόκρισης στην 24άδα για τα πλέι οφ ήταν οι 10 βαθμοί, που έφτασαν για ΠΑΟΚ, Τρέντε και Φενέρμπαχτσε, όχι όμως για τις Μπράγκα και Ελφσμποργκ.

Ο Παναθηναϊκός είναι σε καλύτερη θέση από τον ΠΑΟΚ, όντας 15ος με 10 βαθμούς στις πρώτες έξι αγωνιστικές. Το «ταβάνι» του είναι με δύο νίκες οι 16 βαθμοί, που λογικά θα του φτάσουν για την οκτάδα, παρότι το όριο πρόκρισης αναμένεται να ανέβει λίγο φέτος εξαιτίας των λιγοστών ισοπαλιών που έχουν προκύψει έως τώρα στα ματς των ομάδων που είναι ψηλά βαθμολογικά.

Με μία νίκη και μία ισοπαλία, οι «πράσινοι» φτάνουν στους 14 βαθμούς και δύσκολα θα είναι

στην πρώτη οκτάδα. Το θετικό γι' αυτούς είναι ότι μάλλον έχουν εξασφαλίσει μαξιλαράκι ασφαλείας. Εάν επαληθευτεί ένας αλγόριθμος που προκύπτει από τις βαθμολογικές επιδόσεις και τις διασταυρώσεις των δύο τελευταίων αγωνιστικών, ακόμα κι αν δεν πάρουν ούτε ένα βαθμό στη συνέχεια, κατά 99% θα συνεχίσουν στα πλέι οφ. Όσο πιο ψηλά τερματίσουν, όμως, τόσο καλύτερες πιθανότητες έχουν για πιο στρωτή διαδρομή στη συνέχεια, γι' αυτό και ζητούν ό,τι καλύτερο την Πέμπτη στη Βουδαπέστη με τη Φερεντσβάρος και μία εβδομάδα αργότερα στο ΟΑΚΑ με τη Ρόμα.

Ανηφορικός τερματισμός

Ο ΠΑΟΚ έχει ένα βαθμό λιγότερο (9) από τον Παναθηναϊκό, είναι 18ος και ο πιο ρεαλιστικός στόχος του είναι να εξασφαλίσει μια θέση στα πλέι οφ και όχι να διεκδικήσει την απευθείας πρόκριση. Ακόμα κι αν κάνει δύο νίκες και φτάσει τους 15 βαθμούς, μάλλον θα χρειαστεί και μια καλή διαφορά τερμάτων για να υπερισχύσει στις πιθανές ισοβαθμίες.

Ο πήχυς της δυσκολίας είναι ούτως ή άλλως πολύ ψηλός, καθώς την Πέμπτη υποδέχεται στην Τουμπια την ισπανική Μπέιτις και στην τελευταία αγωνιστική αντιμετωπίζει στη Γαλλία

τη Λυών. Σίγουρα όχι εύκολη αποστολή! Το θετικό είναι ότι έχοντας τώρα +3 στη διαφορά τερμάτων, ακόμα και με μία ισοπαλία θα έχει καλές πιθανότητες να συνεχίσει με 10 βαθμούς στα πλέι οφ, αρκεί η (όποια) ήττα του να είναι με μικρή διαφορά στα γκολ.

Η εθνική βαθμολογία

Αυτά τα έξι παιχνίδια είναι κρίσιμα και για την προσπάθεια της Ελλάδας να προσπεράσει την Τσεχία και την Πολωνία στο κυνήγι της 10ης θέσης στο ranking της UEFA, ώστε να κερδίσει μεγαλύτερα προνόμια για τις ομάδες μας.

Η διαφορά παραμένει μεγάλη με τους Τσέχους (2.363 β.) και πολύ μικρότερη με τους Πολωνούς (913 β.), αλλά εάν ακολουθήσουν και οι άλλες τρεις ομάδες μας τα χνάρια της ΑΕΚ και φτάσουν τουλάχιστον μέχρι τη φάση των «16», θα καλύψουν λογικά κάποιο από το χαμένο έδαφος. Για να καλυφθεί από φέτος η διαφορά, θα χρειαστεί φυσικά να πάνε πολύ μακρύτερα, τουλάχιστον οι δύο από αυτές, χωρίς να πάνε καλά Τσέχοι και Πολωνοί.

Η βαθμολογία: 10η Τσεχία 46.075 (4/5 ομάδες), 11η Πολωνία 44.625 (3/4), 12η Ελλάδα 43.712 (4/5), 13η Δανία 39.356 (2/4), 14η Νορβηγία 38.587 (2/5).

ΑΠΟΨΕΙΣ

Αμφισβητώντας το οριακό...

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΔΗ

Ανέκαθεν, στο κυπριακό ποδόσφαιρο, η διαιτησία αποτελούσε σε πολλές περιπτώσεις το... τέλειο άλλοθι για την αποτυχία. Ακόμη και σε περιπτώσεις αγώνων χωρίς μια φάση πέναλτι ή ένα γκολ αμφισβητούμενο... Στην εποχή του VAR, αποδεικνύεται τα σοβαρά λάθη μειώθηκαν, όλα τέλεια, ωστόσο, ποτέ δεν θα είναι, όσο η κρίση ενός διαιτητή παραμένει καθοριστικός παράγοντας, για την όποια τελική απόφαση. Κατ' επέκταση, ποτέ δεν θα εκλείψει η αμφισβήτηση και το αίσθημα του αδικημένου.

Πολύς λόγος, ωστόσο, τελευταίως και για τις φάσεις που δεν έχουν να κάνουν με την κρίση ενός διαιτητή, αλλά με την... ετυμολογία της τεχνολογίας. Οριακές περιπτώσεις οφθαλμίας και κατ' επέκταση γκολ που είτε μετρούν είτε ακυρώνονται. Εννοείται βέβαια πως οι αντιδράσεις ποικίλουν και δεν βρίσκουν πάντα τις ίδιες ομάδες στη θέση του αδικημένου. Όταν τα εκατοστά ή χιλιοστά διαφορές, στις τοποθετήσεις αμυντικού και επιθετικού ποδοσφαιριστή, επικυρώνουν ένα γκολ υπέρ της ομάδας μας ή ακυρώνουν ένα άλλο το οποίο δέχθηκε η ομάδα μας, αυτά έχει η τεχνολογία ή έστω ουδέν σκό-

Θα πρέπει να αποδεχθούμε πως το σύστημα και ο τρόπος που λειτουργεί δεν μπορεί να διαφοροποιείται είτε για τον ώμο ενός ποδοσφαιριστή, είτε για τη... μύτη του παπουτσιού του.

λιον. Όταν ανάλογα η επικύρωση ή ακύρωση ενός γκολ ευνοήσει τον αντίπαλο, τότε τα πράγματα αλλάζουν. Φταίνε οι γραμμές, ο βαρίστας, ο βοηθός του, ο χειριστής, οι τηλεοπτικές κάμερες, ο σκηνοθέτης, η πλατφόρμα η οποία μεταδίδει τον αγώνα, γιατί όχι και ο δημοσιογράφος που περιγράφει.

Πολλή συζήτηση τον τελευταίο καιρό για το ενδεχόμενο αλλαγής του κανονισμού για το οφθαλμικό. Σχετική και η πρόταση του Άρσεν Βενγκέρ. Όλο το σώμα ενός ποδοσφαιριστή να είναι μπροστά από τον αμυντικό για να θεωρείται αντικανονική η θέση του επιθετικού. Και όταν για εκατοστά ή χιλιοστά θα προκύπτει διαφορά στις τοποθετήσεις στα σώματα επιθετικού και αμυντικού τι θα έχουμε; Μία οριακή φάση στην οποία και πάλι το VAR, για εκατοστά ή χιλιοστά, θα

ακυρώσει ένα γκολ ή αντίθετα θα μετρήσει ένα άλλο...

Πιο απλά, με τον υφιστάμενο κανονισμό του οφθαλμικού ή σε οποιοδήποτε βαθμό διαφοροποιημένο, οριακές φάσεις πάντα θα υπάρχουν. Από τη στιγμή που αποφασίστηκε η χρήση της τεχνολογίας (VAR), θα πρέπει να αποδεχθούμε πως το σύστημα και ο τρόπος που λειτουργεί δεν μπορεί να διαφοροποιείται είτε για τον ώμο ενός ποδοσφαιριστή, είτε για τη... μύτη του παπουτσιού του. Αμφισβητώντας το οριακό ή την τεχνολογία, απλώς και μόνο γιατί μια φάση είναι οριακή, εντυπώσεις μόνο δημιουργούν κάποιοι και τον κόσμο αποπροσανατολίζουν, ποντάροντας στη διαχρονική αμφισβήτηση ή και προκατάληψη που... ευδοκίμει στο κυπριακό ποδόσφαιρο.

Σε επίπεδο φιλάθλων, ως θυμηθούν όσοι εξελίσσονται σε διαιτητές της κερκίδας ή του καναπέ, την κατάσταση πριν το VAR και τον σημαντικό ρόλο που πολλές φορές διαδραμάτισαν στην τελική έκβαση ενός αγώνα, οι βοηθοί διαιτητές, σηκώνοντας ή όχι το σημαλάκι τους, σε εποχές που η μόνη... δικαίωση ήταν μια επαναληπτική προβολή από την τηλεοπτική μετάδοση, όταν όμως πλέον ήταν αργά και η όποια απόφαση των διαιτητών δεν άλλαζε...

Του ΧΡΗΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ

που προκάλεσαν αναταραχή και καθυστέρηση έναρξης του β' ημιχρόνου του αγώνα κατά 2 λεπτά (οπαδοί της ομάδας οδηγήθηκαν στο δεξί άκρο της βόρειας κερκίδας και έβριζαν φρουροί ασφαλείας του γηπέδου και ακολούθως έριχναν αντικείμενα, μπουκάλια και χάρτινα ποτήρια με καφέ, τα οποία έπεφταν τόσο εντός του αγωνιστικού χώρου όσο και στο δεξιό μέρος της κερκίδας μεταξύ βόρειας και Ανατολικής κερκίδας σε ανοικτό χώρο, στον οποίο ρίχθηκε και πλαστική καρέκλα. Τα πιο πάνω προκάλεσαν την επέμβαση της Αστυνομίας, η οποία δέχθηκε από τους οπαδούς μεγάλο αριθμό καρεκλών τις οποίες αφαιρούσαν από την κερκίδα προκαλώντας ζημιές, πλαστικές σωλήνες, πλαστικά ποτήρια με καφέ και μπουκάλια με νερό τα οποία αντικείμενα σε ορισμένες περιπτώσεις χτυπούσαν τους αστυνομικούς, ενώ τα πολλά έπεφταν εντός του αγωνιστικού χώρου). Η παρέμβαση της αστυνομίας ήταν καθοριστική για εξομάλυνση της κατάστασης

Δικαστής

στην κερκίδα, προβαίνοντας σε χρήση της ατομικής εξάρτυσής τους και χρήση σπρέι. Η πιο πάνω συμπεριφορά των φιλάθλων είχε ως απόρροια και την καθυστέρηση έναρξης του β' ημιχρόνου κατά 2 λεπτά, κατά παράβαση των άρθρων 4(κβ), 10.2(ια), 10.3(γ) και (η) των Πειθαρχικών Κανονισμών της ΚΟΠ.

Απόφαση: Πρόστιμο.

Καταγγελία κατά της ομάδας %\$#^: (β) Για πυροδότηση επικίνδυνων αντικειμένων στην κερκίδα και ρίψη στον αγωνιστικό χώρο (κροτίδες) κατά τη διάρκεια του αγώνα, κατά παράβαση του άρθρου 10.3 (δ1β) και (δ2) των Πειθαρχικών Κανονισμών της ΚΟΠ.

Απόφαση: Πoinή διεξαγωγής ενός αγώνα κεκλεισμένων των θυρών, απαγόρευση μετακίνησης φιλάθλων για έναν αγώνα και πρόστιμο.

Καταγγελία κατά της ομάδας ^%\$#^: (β) Για πυροδότηση στην κερκίδα και ρίψη στον αγωνιστικό χώρο επικίνδυνων αντικειμένων (πυροσφαιρίων) πριν την έναρξη του αγώνα και κατά τη διάρκεια του αγώνα, πυροδότηση στην κερκίδα (πυροσφαιρίων) κατά παράβαση των άρθρων 10.3(δ1β) και 10.3(δ2) των Πειθαρχικών Κανονισμών της ΚΟΠ.

Απόφαση: Πρόστιμο

Καταγγελία κατά της ομάδας ^%\$#^: (δ) Για πυροδότηση στην κερκίδα επικίνδυνων αντικειμένων (φωτο-

βολίδες) και ρίψη στο αγωνιστικό χώρο επικίνδυνων αντικειμένων (κροτίδες) κατά την διάρκεια του αγώνα, κατά παράβαση των άρθρων 10.3(δ1β) και 10.3(δ2) των Πειθαρχικών Κανονισμών της ΚΟΠ.

Απόφαση: Πoinή διεξαγωγής ενός αγώνα κεκλεισμένων των θυρών, απαγόρευση μετακίνησης φιλάθλων για έναν αγώνα και πρόστιμο.

Αρ. Έφεσης 03/2025 κατά της απόφασης της δικαστικής επιτροπής Κυπριακής Ομοσπονδίας Ποδοσφαίρου και/ή του Αθλητικού Δικαστή ημερομηνίας 10 Δεκεμβρίου 2025 κατά της ομάδας *\$%#^ & \$&\$.

Απόσπασμα από την απόφαση του Εφετείου:

«Φαίνεται πράγματι μια ανομοιομορφία στις ποινές που επιβλήθηκαν στην εφεοεισούσα με την απόφαση ημερομηνίας 19/11/2025 για τα ίδια γεγονότα, για τα οποία κατηγορήθηκαν τα σωματεία κάτω από τα ίδια άρθρα... αυτή η ανομοιομορφία δημιουργεί δικαιολογημένα παράπονα, αίσθημα αδικίας, και διαφορετικές αντιμετώπισης των σωματείων. Η διασφάλιση της διεξαγωγής του Πρωταθλήματος, επί ίσους όρους, είναι καθήκον όλων των θεσμικών οργάνων της ΚΟΠ, Πειθαρχικού Εισαγγελέα, Αθλητικού Δικαστή και Εφετείου της ΚΟΠ».

Μεταβολές εβδομάδας

	Χ.Α.Κ.		Χ.Α.		Dow Jones		Nasdaq		Nikkei		Dax		FTSE 100		Πετρέλαιο		€/€
	2,38%		1,7%		-0,20%		-0,63%		5,51%		0,90%		1,93%		-0,22%		-0,28%

AIRBNB
Αυξάνονται
τα νόμιμα, αγκάθι
τα παράνομα

Χαίος φαίνεται να επικρατεί στην αγορά των βραχυχρόνιων μισθώσεων, καθώς τα στοιχεία του υπουργείου Τουρισμού δείχνουν ένα ραγδαία διογκούμενο τοπίο, στο οποίο η νόμιμη δραστηριότητα αυξάνεται, αλλά η παρανομία εξακολουθεί να αποτελεί σοβαρό αγκάθι. Στα 9.153 ανέρχονται τα εγγεγραμμένα καταλύματα, ενώ ο συνολικός αριθμός τους ξεπερνά τις 12.000 παγκύπρια. **Σελ. 4**

Από τα ΜΕΔ στα θεραπευμένα δάνεια

Η επαναφορά τους στα χαρτοφυλάκια των τραπεζών μπορεί να ενισχύσει την κερδοφορία τους

Η **κυπριακή** αγορά εισέρχεται σε μια νέα φάση μετά τη δραστική μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, με το ενδιαφέρον να στρέφεται πλέον στα εκ νέου ρυθμιζόμενα και εξυπηρετούμενα δάνεια (RPLs).

Σύμφωνα με τον οίκο αξιολόγησης Morningstar DBRS, η Κύπρος συγκαταλέγεται στις ανερχόμενες αγορές για τιτλοποιήσεις RPL το 2026, ακολουθώντας χώρες όπως η Ισπανία και η Ιταλία. Η μείωση των

NPLs στο 5,5% κατά τον Οίκο, οι επιτυχείς τιτλοποιήσεις του παρελθόντος και οι θετικές μακροοικονομικές προοπτικές δημιουργούν ευνοϊκό περιβάλλον για το επόμενο βήμα. Η επαναφορά «θεραπευμένων»

δανείων στα χαρτοφυλάκια των τραπεζών μπορεί να ενισχύσει την κερδοφορία τους, σε μια περίοδο ομαλοποίησης των επιτοκίων. Ωστόσο, η επιτυχία των συναλλαγών RPL προϋποθέτει θεσμική σταθε-

ρότητα, αποτελεσματικό δικαστικό σύστημα και σύγχρονα εργαλεία παρακολούθησης. Η Κύπρος έχει την ευκαιρία να μετατρέψει ένα χρόνιο πρόβλημα σε αναπτυξιακό πλεονέκτημα. **Σελ. 4**

Η Netflix προσφέρει \$83 δισ. για τη Warner Bros

Η **Netflix** σχεδιάζει να κάνει προσφορά, αποκλειστικά με μετρητά, για να κλείσει τη συμφωνία ύψους 83 δισ. δολαρίων με τη Warner Bros. Στόχος της εταιρείας είναι να επιταχυνθεί η εξαγορά του στούντιο WBD και των επιχειρήσεων streaming και να αποκλειστεί η προσφορά της ανταγωνιστικής Paramount. Η συνεργασία μεταξύ της Netflix και της WBD έχει αντιμετωπίσει αντιδράσεις από πολιτικούς των ΗΠΑ και προσωπικές της βιομηχανίας του θεάματος, με ορισμένους να εκφράζουν ανησυχίες ότι ο γίγαντας των μέσων ενημέρωσης που θα προκύψει θα ελέγχει σχεδόν το ήμισυ της αγοράς streaming. **Σελ. 10**

ΚΕΕ

Επιταχύνει το επιχειρείν

Μηχανισμό στήριξης του επιχειρείν αποτελεί το Κέντρο Εξυπηρέτησης Επιχειρήσεων που συστάθηκε τον Μάιο του 2025. Μέσα σε περίπου 8 μήνες λειτουργίας έτυχαν καθοδήγησης πέραν των 70 εταιρειών. Το Κέντρο τέθηκε σε εφαρμογή με στόχο να επιλύσει τα διαχρονικά προβλήματα στο επιχειρηματικό περιβάλλον, τα οποία σχετίζονταν με τις χρονοβόρες και γραφειοκρατικές διαδικασίες σε ό,τι αφορά την αδειοδότηση έργων. **Σελ. 5**

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΦΟΡΟΥΜ

Στο επίκεντρο του Νταβός οι πόλεμοι

Οι **ολοένα** αυξανόμενες απειλές εμπορικών διενέξεων και διακρατικών συγκρούσεων συνθέτουν το παγκόσμιο σκηνικό το 2026, όπως το αντιλαμβάνονται οι 1.300 συμμετέχοντες στην ετήσια έρευνα του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ. **Σελ. 11**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των **ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ** και **ΟΜΗΡΟΥ ΠΙΣΣΑΡΙΔΗ**

Δημόσιοι θεσμοί και οικονομική ανάπτυξη

Η **έλλειψη** εμπιστοσύνης των πολιτών προς τους δημόσιους θεσμούς εντείνεται, ιδιαίτερα στις ανεπτυγμένες οικονομίες, περιλαμβανομένης της Κύπρου.

Η ποιότητα των θεσμών συνιστά κείριας σημασίας θέμα για την οικονομική ευημερία, όπως, μεταξύ άλλων, ανέδειξαν οι νικητές του βραβείου Νόμπελ στα Οικονομικά το 2024, Ατζέμογλου, Τζόνσον και Ρόμπινσον. Η σχετική βιβλιογραφία, με χαρακτηριστικό το «Why Nations Fail», υπογραμμίζει πως οι θεσμοί αποτελούν καθοριστικό παράγοντα για τη μακροχρόνια ανθεκτικότητα των οικονομιών.

Ως βασικοί παράγοντες που βελτιώνουν την ποιότητα των θεσμών θεωρούνται: (α) οι απλοποιημένες διαδικασίες, συνοδευόμενες από εκτενή διαβούλευση με ιδιωτικούς οργανισμούς, (β) η καταπολέμηση της διαφθοράς,

και (γ) η σταθερότητα και προβλεψιμότητα του νομικού και κανονιστικού πλαισίου που διέπει τη λειτουργία τους. Επίσης, ο σαφής διαχωρισμός αρμοδιοτήτων μεταξύ εκτελεστικής, νομοθετικής και δικαστικής εξουσίας αποτελεί αναγκαίο συντελεστή για την αποτελεσματικότητα των θεσμών.

Επιστημονικές μελέτες επιβεβαιώνουν ότι υπάρχει στενή σύνδεση μεταξύ ποιότητας των θεσμών και μακροπρόθεσμων οικονομικών ανάπτυξης. Επίσης, επιβεβαιώνουν ότι η εμπιστοσύνη των πολιτών προς τους θεσμούς είναι υποβοηθητική για την αποδεκτικότητα και προώθηση μεταρρυθμίσεων, ιδιαίτερα όταν συνοδεύονται από κόστος προσαρμογής για ορισμένες κοινωνικές ομάδες, ενώ τα οφέλη είναι μακροχρόνια.

Η διασφάλιση υψηλού επιπέ-

δου απασχόλησης και χαμηλής ανεργίας φαίνεται να αποτελεί τον κύριο παράγοντα που ενισχύει την εμπιστοσύνη στους θεσμούς. Περαιτέρω, ιδιαίτερα σε ανεπτυγμένες οικονομίες, σημαντικό ρόλο διαδραματίζει η διατήρηση πληθωρισμού σε χαμηλά επίπεδα. Σημειώνεται ότι, η ανεξαρτησία των Κεντρικών Τραπεζών υπήρξε καθοριστική για τη σταθερότητα των τιμών, ενώ οι σημερινές προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Κεντρική Τράπεζα των ΗΠΑ αναδεικνύουν τους κινδύνους όταν η ανεξαρτησία αυτή αμφισβητείται.

Γενικά, και παρόλο που δεν υπάρχει απόλυτη ταύτιση μεταξύ εμπιστοσύνης των θεσμών και ανάπτυξης, η βελτίωση της ποιότητας των δημοσίων θεσμών αδιαμφισβήτητα βοηθά, τόσο στην εμπιστοσύνη, την οποία απολαμβάνουν οι θεσμοί από τους πολι-

τες, όσο και στην ανάπτυξη και την κοινωνική ευημερία. Γι' αυτό, ο θεσμικός εκσυγχρονισμός επιβάλλεται να αποτελέσει προτεραιότητα των κυβερνήσεων.

Σε αυτό το πλαίσιο, βασικά μέτρα πολιτικής περιλαμβάνουν: (α) τη συστηματική παρακολούθηση και αξιολόγηση των αντιλήψεων των οικονομικών παραγόντων και του ευρύτερου κοινού για την κοινωνικο-οικονομική κατάσταση, αξιοποιώντας ποιοτικούς και ποσοτικούς δείκτες διεθνών οργανισμών και ανεξάρτητων φορέων (δεξαμενές σκέψης, Δημοσιονομικό Συμβούλιο, Συμβούλιο για την Οικονομία και Ανταγωνιστικότητα), (β) την αντικειμενική και τεκμηριωμένη επεξήγηση των επιπτώσεων των πολιτικών στις διάφορες κοινωνικές ομάδες, συνοδευόμενη από στοχευμένα μέτρα προσαρμογής, (γ) την καλύτερη διαφάνεια διαφάνειας,

ανοικτών δεδομένων και απρόσκοπτης πρόσβασης στα δημόσια αρχεία, και (δ) τη διαμόρφωση στρατηγικής συνεχούς αναβάθμισης των κρατικών υπηρεσιών μέσω ψηφιακού μετασχηματισμού, διαλειτουργικότητας και σαφών διαδικασιών, με έμφαση στη λογοδοσία και την ανεξαρτησία των θεσμών. Χώρες, όπως η Φινλανδία, η Σουηδία, η Νέα Ζηλανδία και η Εσθονία, αποτελούν χαρακτηριστικά παραδείγματα επιτυχίας, όπου ισχυροί ανεξάρτητοι θεσμοί, υψηλή διαφάνεια και αποτελεσματικοί μηχανισμοί ελέγχου έχουν συμβάλει καθοριστικά στη διατήρηση ανάπτυξη και την κοινωνική εμπιστοσύνη – γιατί όχι και η Κύπρος;

Ο Ανδρέας Χαράλαμπος και ο Ομήρος Πισσαρίδης είναι οικονομολόγοι και οι απόψεις που εκφράζουν είναι προσωπικές.

ΕΛΛΑΔΑ
Επιβράδυνση
στην αγορά
ενοικίασης

Τα **πρώτα** σημάδια επιβράδυνσης αρχίζουν να εντοπίζονται στην αγορά ενοικίασης κατοικιών, μετά από αρκετά χρόνια συνεχών και έντονων αυξήσεων. Ειδικότερα, σύμφωνα με τα στοιχεία του δικτύου ηλεκτρονικών αγγελιών Spitzogatos.gr, στην Αττική κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2025 η μέση ζητούμενη τιμή αυξήθηκε κατά 4,8% σε ετήσια βάση. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών
ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	3,47%	-0,06%
Γερμανία	2,82%	-0,04%
Γαλλία	3,51%	-0,02%
Ιταλία	3,44%	-0,07%
Ισπανία	3,21%	-0,04%
Ιρλανδία	2,94%	-0,04%
Ελλάδα	3,32%	-0,05%
Ην. Βασίλειο	4,54%	0,01%

Βαθμολογία από
Οίκους Αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακρο-πρόθεσμο χρέος	Προοπτικές (outlook)
DBRS	A	Σταθερή
Fitch	A-	Θετική
Moody's	A3	Σταθερή
S&P	A-	Θετική
Scope Ratings	A-	Σταθερή

We accelerate what's possible
so you can
turn vision into value

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Τι μας επιφυλάσσει το 2026;

Η περίοδος που ακολούθησε το τέλος του ψυχρού πολέμου χαρακτηρίστηκε από συγκρούσεις, οικονομικές κρίσεις και φυσικές καταστροφές. Σήμερα μπαίνουμε σε μια νέα φάση που δίνει τη θέση σε κάτι εντελώς καινούργιο, ανεξέλεγκτο και απρόβλεπτο. Σύμφωνα με το foreign policy το 2026 εμπειρικλείει δέκα κινδύνους ως εξής: η πολιτική Τραμπ, η διάλυση της παγκόσμιας τάξης, η επικέντρωση των ΗΠΑ στο δυτικό ημισφαίριο, η νέα πυρηνική κούρσα, η ενδεχόμενη εξέγερση της GenZ, η πιθανότητα ο Πούτιν να βγει ενισχυμένος από τον πόλεμο, η αδιαφορία για το κλίμα, η Μέση Ανατολή, η τεχνητή νοημοσύνη και η αστάθεια στον Ειρηνικό.

Στη σωστή του διάσταση

Αφού λοιπόν κατάλαβαν ότι το στεγαστικό δεν προσφέρεται για επικοινωνία και εγκαινία, ο αρμόδιος υπουργός που για μήνες έκανε λόγο για πολιτικές που φέρνουν αποτελέσματα, ενώπιον δημοσιογράφων έθεσε το ζήτημα στη σωστή του διάσταση. Σύμφωνα με τις τοποθετήσεις του κ. Ιωάννου, το στεγαστικό πρόβλημα είναι ευρύ και έχει βαθύ αντίκτυπο στην κοινωνική συνοχή, στην οικονομική ανθεκτικότητα, στη δημογραφική εξέλιξη, στην κινητικότητα των εργαζομένων και, τελικά, στην εμπιστοσύνη των πολιτών προς τους θεσμούς. Στη συνέχεια, αφού αναφέρθηκε στους τέσσερις πυλώνες του ευρωπαϊκού σχεδίου προσιτής στέγασης, κατέληξε λέγοντας πως είναι πλέον σαφές ότι απαιτείται συντονισμένη ευρωπαϊκή απάντηση.

Άκρως διαφορετική και ιδιαίτερως ανησυχητική

Η έκθεση της Ελεγκτικής Υπηρεσίας κατέδειξε πως το ένα τρίτο των πωλήσε-

Με αφορμή το βίντεο της 8ης του Γενάρη, ο υπουργός Οικονομικών δήλωσε πως δεν υπάρχουν «γκρίζες επενδύσεις».

ων γης και ακινήτων του 2024 εμπλέκει πολίτες τρίτων χωρών. Με στόχο την ενίσχυση των ελέγχων, η Βουλή έχει ενώπιόν της τέσσερις προτάσεις νόμου για επίλυση του προβλήματος που προκύπτει από την ακίνητη ιδιοκτησία που αποκτούν πολίτες τρίτων χωρών. Μια από τις νομοθεσίες φιλοδοξεί να ρυθμίσει τη σύσταση κυπριακών εταιρειών που δρουν ως διαμεσολαβητές για την αγορά ακίνητης ιδιοκτησίας. Η πρόταση αυτή αναδεικνύει το πραγματικό πρόβλημα που καταλήγει και σε παραπλάνηση των στατιστικών. Γιατί αν συνηθιστούν τα ακίνητα που απέκτησαν πολίτες τρίτων χωρών εγγράφοντας κυπριακές εταιρείες, τότε θα αντιληφθούμε ότι η

πραγματικότητα είναι εντελώς διαφορετική και ιδιαίτερως ανησυχητική.

Προσιτή στέγη

Ως προορισμούς για προσιτή στέγη χαρακτηρίζει τη Λευκωσία και τη Λάρνακα έκθεση ιδιωτικής εταιρείας, προσθέτοντας ότι τα μεγάλα βαλάντια βρίσκονται στον δήμο Γερμασόγειας και τις περιοχές γύρω από τον Ακάμα. Το πρώτο το ξέραμε, το δεύτερο όμως αποτελεί έκπληξη αν αναλογιστούμε ότι η μέση τιμή πώλησης είναι οι €646 χιλιάδες. Άρα με βάση αυτά τα στοιχεία η περιοχή γύρω από τον Ακάμα έχει μετατραπεί σε πόλο έλξης για λόγους που θα πρέπει να αναζητηθούν.

Στους πιθανούς λόγους θα εντάσσαμε τη δυναμική που προκάλεσε η συνένωση των δημοτικών διαμερισμάτων, συνοδευόμενη από μια ενδεχόμενη καλύτερη προσαρμοστικότητα και ανάπτυξη εντός του εθνικού πάρκου. Πάντως, το Σχέδιο Αειφόρου Ανάπτυξης του Εθνικού Δασικού Πάρκου Ακάμα, που τερματίστηκε κακώς τον Δεκέμβριο του 2023, αναμένεται πως θα επανέλθει στο προσκήνιο σύντομα με νέο χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης το 2027.

Ψηφιακό ευρώ χονδρικής

Η ΕΚΤ στο πλαίσιο του ψηφιακού ευρώ εξετάζει τη δημιουργία δυο επιλογών. Μια

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Αποθεματικό Υπέρ το Άρτιο και Αποθεματικό Προσόδου

ΜΕ τον όρο «Αποθεματικό Υπέρ το Άρτιο» εννοούμε το αποθεματικό, το οποίο προκύπτει από την έκδοση μετοχών «Υπέρ το Άρτιο», δηλ. μετοχών που εκδίδονται με αξία η οποία υπερβαίνει την ονομαστική τους αξία. Το «Αποθεματικό Προσόδου» αποτελείται από τα κέρδη της εταιρίας που παρακρατούνται και τα οποία μοιράζονται στους μετόχους. Μάριος Χαραλαμπίδης Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών

που θα αφορά στο ψηφιακό ευρώ λιανικής και μια δεύτερη που αποκαλείται το ψηφιακό ευρώ χονδρικής. Το πρώτο θα χρησιμοποιείται για καθημερινές συναλλαγές, ενώ το δεύτερο για διαπραγματευτικές συναλλαγές και διευθετήσεις πληρωμών (settlements). Όπως εκτιμούν οι αναλυτές, η επανάσταση θα αφορά στο δεύτερο αφού η συγκεκριμένη έκδοχή του ευρώ έχει την ευκαιρία να απειλήσει την παντοκρατορία των σταθερονομισμάτων, τα οποία σήμερα αποτελούν τη μόνη σχετικά ασφαλή επιλογή διακανονισμού συναλλαγών σε ψηφιακά περιουσιακά στοιχεία. Σύμφωνα με τους σχεδιασμούς, το τρίτο τρίμηνο του 2026 η ΕΚΤ θα εισαγάγει το ψηφιακό ευρώ χονδρικής, με στόχο να προσφέρει τη χρησιμοποίηση χρήματος της κεντρικής τράπεζας για τον διακανονισμό συναλλαγών σε τεχνολογία ψηφιακού ledger.

Πώς να φροντίσετε την ψυχική σας υγεία

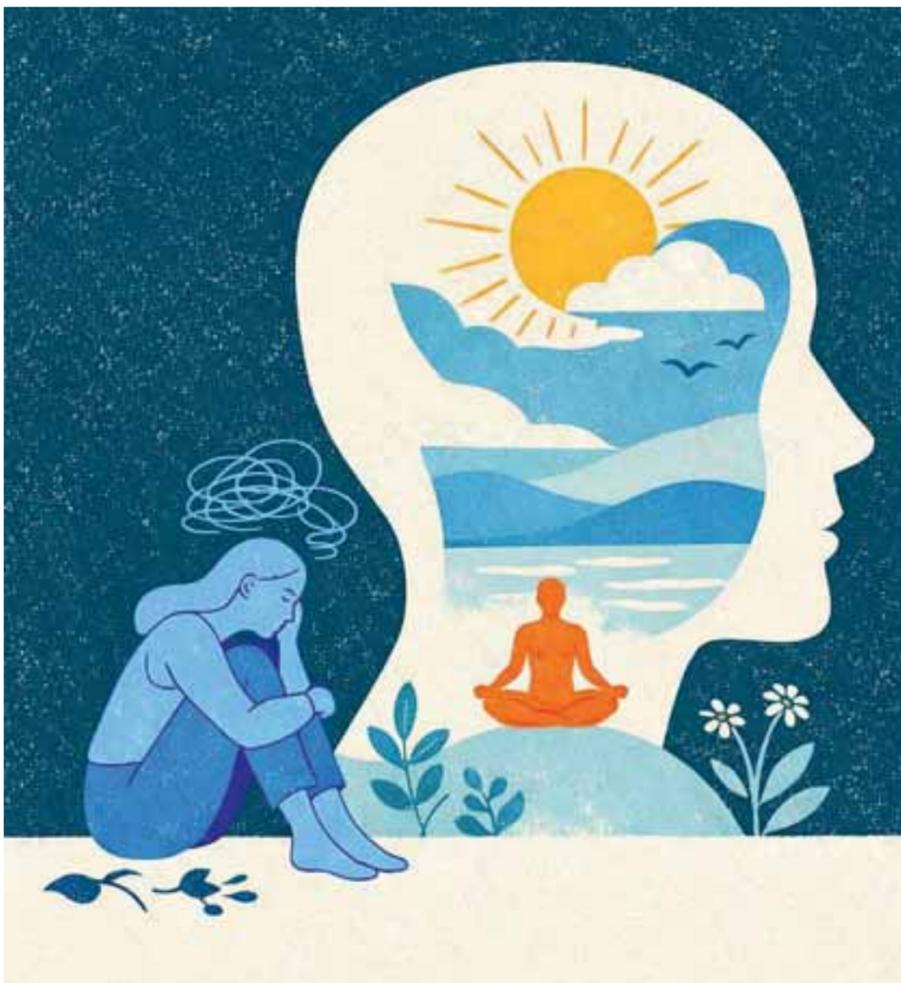
Των **ΚΡΙΣΤΙΝΑ ΚΑΡΟΝ** και **ΝΤΑΝΑ ΣΜΙΘ**

Χρήσιμες συμβουλές που μοιράστηκαν οι ειδικοί για το πώς να είμαστε πιο επιεικείς με τον εαυτό μας, να διατηρούμε το μυαλό μας σε εγρήγορση, να κοιμόμαστε καλύτερα και να αποδεσμευόμαστε από το κινητό μας τπλέφωνο μπορούν να σας βοηθήσουν να φροντίσετε και να βελτιώσετε την ψυχική και γνωστική σας υγεία καθ' όλη τη διάρκεια του 2026.

• **Κάντε μια βόλτα.** Η σωματική δραστηριότητα αποτελεί ένα από τα πιο ωφέλιμα πράγματα που μπορείτε να κάνετε για την ψυχική και τη γνωστική σας υγεία. Οι έρευνες δείχνουν συστηματικά ότι όσο μεγαλώνουμε η διατήρηση ενός δραστήριου τρόπου ζωής μπορεί να συμβάλει στη μείωση του κινδύνου εμφάνισης άνοιας. Πρόσφατη μελέτη έδειξε ότι, μεταξύ ενηλίκων με αυξημένο κίνδυνο εμφάνισης της νόσου Άλτσχάιμερ, όσοι έκαναν περισσότερα βήματα καθημερινά παρουσίασαν μικρότερη γνωστική έκπτωση εις βάθος εννέα ετών. Τα καλύτερα αποτελέσματα καταγράφηκαν σε όσους έκαναν κατά μέσον όρο 5.001 έως 7.500 βήματα την ημέρα, ωστόσο ακόμη και εκείνοι που περπατούσαν 3.001 έως 5.000 βήματα εμφάνισαν μικρότερη έκπτωση σε σύγκριση με όσους έκαναν πιο καθιστική ζωή.

• **Τακτοποιήστε το συρτάρι με τα άχρηστα αντικείμενα.** Αν το σπίτι σας μοιάζει λίγο ακατάστατο, δοκιμάστε ένα «ήπιο ξεσκαρτάρισμα». Μην επιχειρήσετε να κάνετε γενική καθαριότητα. Απλώς επιλέξτε ένα σημείο που σας δυσκολεύει και αφιερώστε χρόνο για να οργανώσετε αυτόν τον μικρό χώρο. Αυτή η μίνι τακτοποίηση μπορεί να προσφέρει μια ελάφρυνση του ψυχικού φορτίου και μια ικανοποιητική αλλαγή σε σχέση με την προηγούμενη κατάσταση. «Μερικές φορές χρειάζεται ένα μικρό αίσθημα ελέγχου μέσα σε έναν κόσμο που μοιάζει χαστικός», λέει η Τάρα Μπρένερ, επαγγελματίας οργανώτρια σπιτιών στο Μπέρμιγχαμ της Αλαμπάμα. «Αν πρόκειται για ένα συρτάρι με άχρηστα αντικείμενα, τότε γίνετε εσείς ο κυρίαρχος αυτού του συρταριού».

• **Να είστε πιο επιεικείς με τον εαυ-**

τό σας. Σας είναι εύκολο να δείχνετε συμπόνια στους άλλους, αλλά είστε υπερβολικά αυστηροί με τον εαυτό σας; Ίσως αυτό που χρειάζεστε είναι λίγη περισσότερη αυτοσυμπόνια. Αρχικά, αναγνωρίστε τα συναισθήματά σας. Τι έχετε περισσότερο ανάγκη αυτή τη στιγμή; Κατανόηση; Συγχώρεση; Ένα παρηγορητικό μήνυμα; Πείτε στον εαυτό σας κάτι ενθαρρυντικό, όπως: «Είμαι εντάξει να νιώθεις έτσι» ή «Κάνεις ό,τι καλύτερο μπορείς».

• **Μιλήστε με έναν φίλο.** Οι «super agers» – άτομα 80 ετών και άνω που έχουν νοητικές ικανότητες αντίστοιχες ατόμων 20 και 30 χρόνια νεότερων – δεν ακολουθούν κάποια μαγική διατροφή, κάποιο ειδικό πρόγραμμα άσκησης ή συ-

Οργάνωση, εξωστρέφεια, επαφή με τη φύση και λιγότερη τεχνολογία βοηθούν στην ανασυγκρότηση και αυξάνουν τις γνωστικές επιδόσεις.

γκεκριμένη φαρμακευτική αγωγή. Εκείνο που φαίνεται να τους συνδέει είναι «ο τρόπος με τον οποίο αντιλαμβάνονται τη σημασία των κοινωνικών σχέσεων και είναι εξωστρεφείς», λέει η Σάντρα Γουάιντραουμπ, καθηγήτρια ψυχιατρικής και συμπεριφορικών επιστημών στην Ιατρική Σχολή

Φάινμπεργκ του Πανεπιστημίου Νορθγουέστερν. «Οι άνθρωποι που κοινωνικοποιούνται περισσότερο εμφανίζουν μεγαλύτερη ανθεκτικότητα στη γνωστική έκπτωση όσο μεγαλώνουν», λέει ο Μπεν Ρέιν, νευροεπιστήμονας και συγγραφέας του βιβλίου «Why Brains Need Friends».

• **Πηγαίνετε στο δάσος.** Νιώθετε ότι η συγκέντρωσή σας εξασθενεί; Κάντε ένα διάλειμμα στη φύση. Έρευνες έχουν δείξει ότι η παρουσία σε εξωτερικούς χώρους ενισχύει την προσοχή, τη δημιουργικότητα και τη διάθεση. Οι επιστήμονες θεωρούν ότι αυτό συμβαίνει επειδή η επαφή με δέντρα, νερό, βράχους και άλλα φυσικά στοιχεία είναι «συναρπαστική», αφού επιτρέπει στον

εγκέφαλο να ξεκουραστεί και να επαναφορτιστεί χωρίς να πληττεί. Σε μια μελέτη, τα άτομα που περπάτησαν σε ένα δενδροκομείο είχαν καλύτερες επιδόσεις σε γνωστικές δοκιμασίες σε σύγκριση με εκείνα που περπάτησαν σε ένα αστικό ιατρικό συγκρότημα. Αυτό υποδηλώνει ότι ο εγκέφαλος ξεκουράστηκε «και στη συνέχεια επανήλθε πιο αποδοτικός και ισχυρός μετά την έκθεση στη φύση», εξηγεί η Εϊμί ΜακΝτόνελ, μεταδιδακτορική ερευνήτρια στο Πανεπιστήμιο της Γιούτα, η οποία διεξήγαγε τη μελέτη.

• **Αφήστε το τπλέφωνό σας στην άκρη.** Η Κλερ Μορέλ, συγγραφέας του βιβλίου «The Tech Exit», προτείνει να αφιερώσετε μια ημέρα την εβδομάδα μακριά από το τπλέφωνό σας. Αν δεχτείτε κλήση, μπορείτε να ελέγξετε ποιος καλεί για περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης. Ο δρ Τζέισον Ναγκάτα, παιδίατρος και αναπληρωτής καθηγητής στο Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνιας στο Σαν Φρανσίσκο, συνιστά να δημιουργείτε περισσότερα φυσικά εμπόδια ανάμεσα σε εσάς και την τεχνολογία. Για παράδειγμα, δίνει προτεραιότητα στην κολύμβηση για τις καλοκαιρινές του προπονήσεις, αφού η πισίνα αποτελεί χώρο χωρίς τπλέφωνα.

• **Φορέστε υτοασπίδες.** Η απώλεια ακοής σε μεγαλύτερη ηλικία συνδέεται με αυξημένο κίνδυνο εμφάνισης άνοιας. Οι επιστήμονες εκτιμούν ότι αυτό μπορεί να σχετίζεται με το γεγονός ότι η περιοχή του εγκεφάλου που επεξεργάζεται την ακοή βρίσκεται κοντά σε εκείνη που είναι υπεύθυνη για τη μνήμη και όταν τα ακουστικά ερεθίσματα μειώνονται, η περιοχή αυτή ενδέχεται να ατροφήσει. Επίσης, τα άτομα με προβλήματα ακοής συχνά αποσύρονται από κοινωνικές δραστηριότητες οι οποίες θα μπορούσαν να διατηρούν το μυαλό τους ενεργό. Για να προστατεύσετε την ικανότητα του εγκεφάλου σας να επεξεργάζεται αισθητηριακά ερεθίσματα, φορέστε υτοασπίδες ή προστατευτικά ακουστικά όταν βρίσκεστε σε περιβάλλον με δυνατούς θορύβους, συμβουλευτείτε τον δρ Ελίζαμπεθ Μπέβινς, νευρολόγος στο Κέντρο Υγείας του Πανεπιστημίου της Καλιφόρνιας στο Σαν Ντιέγκο.

Ο καλός ύπνος, βασικό στοιχείο πρεμίας

Σημαντικό κομμάτι για την ψυχική υγεία είναι τόσο η διαδικασία ύπνου όσο και το πόσο ξεκουράζεται ο εγκέφαλος κατά τη διάρκειά του.

• **Κοιμηθείτε** καλά. Θεωρητικά, κάθε ύπνος ωφελεί τον εγκέφαλο, όμως οι επιστήμονες θεωρούν ότι δύο στάδια –ο βαθύς ύπνος και το στάδιο REM– είναι πολύ σημαντικά για τη γνωστική λειτουργία και την αποκατάσταση. Κατά τον βαθύ ύπνο ενεργοποιείται το «σύστημα αυτοκαθαρισμού» του εγκεφάλου, το οποίο απομακρύνει τα μοριακά απόβλητα. Στο στάδιο REM ο εγκέφαλος επεξεργάζεται τα συναισθήματα και τις νέες πληροφορίες που συλλέξαμε όσο ήμασταν ξύπνιοι, ενοποιώντας τα σε μακροπρόθεσμα μνήμη. Η προτεραιότητα στην υγιεινή του ύπνου μπορεί να βοηθήσει στη βελτίωση του ύπνου συνολικά. Οι ειδικοί συνιστούν να αφιερώνετε επαρκή χρόνο στον νυχτερινό ύπνο και να διατηρείτε όσο γίνεται σταθερό ωράριο, πηγαίνοντας για ύπνο και ξυπνώντας περίπου την ίδια ώρα κάθε ημέρα.

• **Δοκιμάστε τη γνωστική αναδιάταξη.** Αν δυσκολεύεστε να αποκοιμηθείτε, μπορείτε αντί να μετράτε πρόβατα να δοκιμάσετε μια απλή δραστηριότητα που ονομάζεται «γνωστική αναδιάταξη». Ξεκινήστε επιλέγοντας μια τυχαία λέξη – για παράδειγμα, «Πλούτωνας». Επειτα, σκεφτείτε όσες περισσότερες λέξεις ξεκινούν με το ίδιο γράμμα, όπως «ποδήλατο, περιστέρι, παιχνίδι, πεπόνι». Αφιερώστε περίπου ένα δευτερόλεπτο για να οπτικοποιήσετε κάθε λέξη. Μόλις εξαντλήσετε τις λέξεις που αρχίζουν από «π», προχωρήστε σε ένα άλλο αρχικό γράμμα και επαναλάβετε. Η διαδικασία αυτή πρέπει να σας αποσπά από σκέψεις που εμποδίζουν τον ύπνο, αλλά όχι τόσο ώστε να κρατάει τον εγκέφαλο σε εγρήγορση.

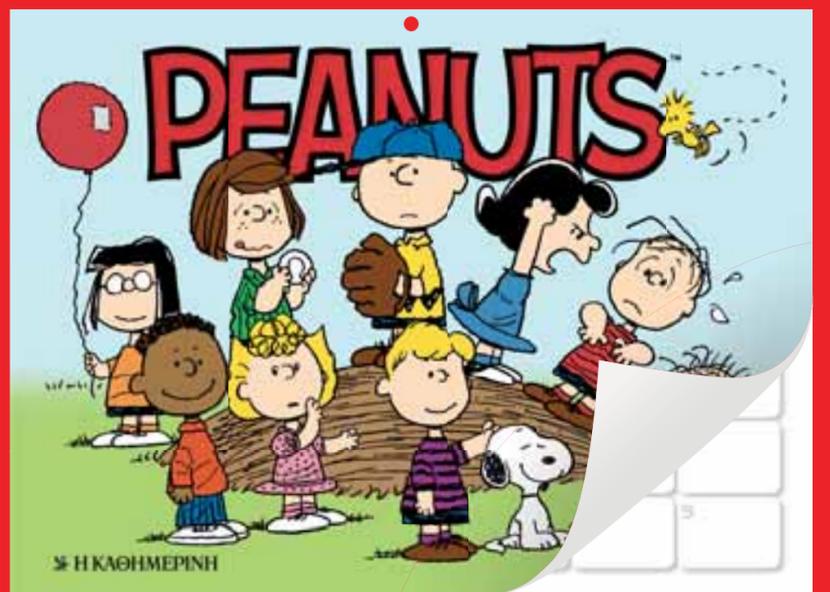
ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ 2026

© 2025 Peanuts Worldwide LLC

ΔΩΡΟ ΜΕ ΤΗΝ
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΚΥΡΙΑΚΗ
25/1

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Μετά από μια δεκαετία δύσκολων αποπενδύσεων, θεσμικών καθυστερήσεων και παρεμβάσεων για την απομείωση των Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων (ΜΕΔ), η κυπριακή αγορά φαίνεται να εισέρχεται σε μια νέα φάση. Η στροφή προς τα ρυθμισμένα εκ νέου εξυπηρετούμενα δάνεια (Reperforming Loans - RPLs) καταγράφεται πλέον και επίσημα ως το επόμενο «στάδιο» για το χρηματοοικονομικό οικοσύστημα της χώρας.

Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση του οίκου αξιολόγησης Morningstar DBRS για τις προοπτικές του 2026, η Κύπρος αναδεικνύεται ως μία από τις ανερχόμενες αγορές για εκδόσεις τιτλοποιήσεων RPL, ακολουθώντας τις κινήσεις χωρών όπως η Ισπανία, η Ιρλανδία και η Ιταλία. Το ενδιαφέρον μετατοπίζεται πλέον από την απλή αποκατάσταση ισολογισμών σε μια πιο στρατηγική και δυναμική προσέγγιση, δηλαδή την αξιοποίηση των επανεργαστημένων χαρτοφυλακίων ως επενδυτικών assets.

Όπως σημειώνει ο οίκος, η προετοιμασία γι' αυτή τη μετάβαση είναι ήδη εμφανής. Η Κύπρος κατάφερε να μειώσει δραστικά τον δείκτη NPLs

Η αγορά στην Ευρώπη, πάντως, δείχνει πρόθυμη να εξερευνηθεί νέες κατηγορίες ρυθμισμένων δανείων, πέρα από τα παραδοσιακά στεγαστικά.

των τραπεζών στο 5,5% τον Αύγουστο 2025 - από 43,7% το 2017 - καταγράφοντας μείωση άνω των 19 δισ. ευρώ σε απόλυτους αριθμούς. Ταυτόχρονα, οι τρεις βασικές τιτλοποιήσεις NPLs που βαθμολογήθηκαν δημόσια (Capella, Hestia και Titan), είτε αποπληρώθηκαν ή αναβαθμίστηκαν το 2025, επιβεβαιώνοντας την ωριμότητα της αγοράς και ενισχύοντας την αξιοπιστία των εγκάρσιων συναλλαγών.

Οι προϋποθέσεις για το επόμενο βήμα είναι ενθαρρυντικές. Σταθερή μεγέθυνση της οικονομίας (εκτίμηση για ΑΕΠ +2,8% το 2026), αναβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας της Κυ-

πριακής Δημοκρατίας στην κατηγορία «Α» από τον DBRS Morningstar, και συνεχιζόμενη ροή ευρωπαϊκών πόρων από το NextGenerationEU και το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο.

Η αγορά «θεραπευμένων» δανείων από τις εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων (servicers) θα ενισχύσει το χαρτοφυλάκιο των κυπριακών τραπεζών και θα παράγουν κέρδη τα οποία μετά την ολοκλήρωση των επιτοκίων της EKT τα έχουν -τρόπον τινά- ανάγκη.

Συστήματα παρακολούθησης

Ωστόσο, η μετάβαση στα RPLs και κατ' επέκταση στη σταδιακή ανάκτηση

της υγείας της κυπριακής οικονομίας, δεν είναι μόνο οικονομικό ζήτημα ή απλώς τεχνικό, καθώς απαιτεί πολιτική και θεσμική σταθερότητα. Η διεθνής πρακτική υπογραμμίζει ότι οι RPL συναλλαγές, αν και ελκυστικές, προϋποθέτουν διαφορετικά συστήματα παρακολούθησης ταμειακών ροών, ευέλικτες συνεργασίες μεταξύ τραπεζών και servicers, και κυρίως, ένα σταθερό νομικό και ρυθμιστικό πλαίσιο. Τα υφιστάμενα εμπόδια, όπως οι δομικές καθυστερήσεις στο δικαστικό σύστημα και οι μη τυποποιημένες νομικές δομές, μπορεί να περιορίσουν την ταχύτητα μετάβασης.

Θα επαναπατριστούν θεραπευμένα δάνεια στις τράπεζες

DBRS: Πολύ πιθανόν να δούμε τιτλοποιήσεις και πράξεις πώλησης εξυπηρετούμενων δανείων το 2026

Η μετάβαση στα RPLs και κατ' επέκταση στη σταδιακή ανάκτηση της υγείας της κυπριακής οικονομίας, δεν είναι μόνο οικονομικό ζήτημα ή απλώς τεχνικό, καθώς απαιτεί πολιτική και θεσμική σταθερότητα.

Η αγορά στην Ευρώπη, πάντως, δείχνει πρόθυμη να εξερευνηθεί νέες κατηγορίες RPLs, πέρα από τα παραδοσιακά στεγαστικά. Επιχειρηματικά δάνεια, εξασφαλισμένα σε εμπορικά ακίνητα (CRE), ακόμα και μη τραπεζικά χρηματοοικονομικά προϊόντα περιλαμβάνονται πλέον στις ευρωπαϊκές τιτλοποιήσεις.

Η Κύπρος έστω και μετ' εμποδίων, έχει μπροστά της τη σπάνια ευκαιρία να μετατρέψει ένα χρόνιο πρόβλημα, το ιδιόκτητο χρέος και τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια, σε πλατφόρμα καινοτομίας, επενδυτικής αξιοποίησης και κοινωνικής εξισορρόπησης. Με συνε-

χή προσπάθεια και χωρίς εκπτώσεις εκεί που δεν χωρούν, το 2026 μπορεί να ξεκινήσει αντιστροφή του μηχανισμού των ΜΕΔ στην Κύπρο.

Έδειξε τον δρόμο

Η ΚΕΔΙΠΕΣ είχε ανακοινώσει ότι εξέταζε το ενδεχόμενο να πωλήσει εξυπηρετούμενα δάνεια στο πλαίσιο της προσπάθειας να αποπληρώσει τα 3,5 δισ. ευρώ που είχε δανειστεί ο Συνεργατισμός από το κράτος. Το «πρότζεκτ Λήδρα» ήταν αυτό ακριβώς και προχώρησε στην υπογραφή συμφωνίας με την Τράπεζα Κύπρου για την πώληση χαρτοφυλακίου εξυπηρετούμενων και ενήμερων αναδιαρθρωμένων χορηγήσεων με συνολική μεκτική λογιστική αξία κατά τα τέλη του 2022 ύψους 58,4 εκατ. ευρώ. Η συναλλαγή εντασσόταν στο πλαίσιο υλοποίησης της στρατηγικής της ΚΕΔΙΠΕΣ, η οποία περιλαμβάνει πωλήσεις χαρτοφυλακίων χορηγήσεων ως σημαντικό εργαλείο για την απομείωση του χαρτοφυλακίου που διαχειρίζεται και τη μεριστοποίηση της αποπληρωμής της κρατικής ενίσχυσης που κατέβαλε η Κυπριακή Δημοκρατία στη Συνεργατική Κυπριακή Τράπεζα το 2018.

Ένα ακόμα «Λήδρα 2» από την ΚΕΔΙΠΕΣ δεν θα ήταν απίθανο, καθώς υποψήφιος και για πώληση πακέτων θα πρέπει να θεωρούνται και άλλες μεγάλες εταιρείες που δραστηριοποιούνται στο νησί και έχουν εξαγοράσει στο παρελθόν όλα τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια των τραπεζών.

Υπάρχει «ψωμί»

Φτάνουν τα 19,7 δισ. ευρώ τα δάνεια που έχουν οι εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων στα τέλη Ιουνίου 2025, ενώ τα μη εξυπηρετούμενα εξ αυτών φτάνουν τα 18,5 δισ. ευρώ. Ποσοστιαία αντιστοιχούν στο υψηλό 94% του συνόλου. Στην παρούσα φάση δεν υπάρχει σαφής εικόνα, ωστόσο, 1 δισ. ευρώ εξυπηρετούμενων δανείων δυνητικά θα μπορούσαν να επιστρέψουν στις κυπριακές τράπεζες. Την ίδια ώρα, τα κέρδη των τραπεζών των τελευταίων 3 χρόνων τους έχουν δώσει δύναμη για να μπορούν να προχωρήσουν όχι μόνο σε αγορά δανείων, αλλά και σε εξαγορές άλλων τραπεζών, και ασφαλιστικών εταιρειών. Τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια, εξάλλου, που βαρύνουν τον ισολογισμό τους είναι στο χαμηλό του 2,3%.

Χaos επικρατεί με τα παράνομα Airbnb

9.153 εγγεγραμμένα καταλύματα που αντιστοιχούν σε 39.218 κλίνες σε όλες τις επαρχίες

Της ΔΩΡΙΤΑΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ

Χaos φαινόταν να επικρατεί στην αγορά των βραχυχρόνιων μισθώσεων, καθώς τα στοιχεία του υφυπουργείου Τουρισμού δείχνουν ένα ραγδαία διογκούμενο τοπίο, στο οποίο η νόμιμη δραστηριότητα αυξάνεται, αλλά η παρανομία εξακολουθεί να αποτελεί σοβαρό αγκάθι.

Σύμφωνα με προκαταρκτικά στοιχεία που συνέλεξε ιδιωτική εταιρεία μετρήσεων για λογαριασμό του Υφυπουργείου, ο συνολικός αριθμός των καταλυμάτων βραχυχρόνια μίσθωσης στην Κύπρο αγγίζει σήμερα τις 12 χιλιάδες, χωρίς μάλιστα να συμπεριλαμβάνονται τα καταλύματα σε αγροτουριστικές περιοχές. Η πραγματική έκταση της αγοράς αναμένεται λοιπόν να είναι ακόμη μεγαλύτερη.

Η εικόνα του Μητρώου Αυτο-

εξυπηρετούμενων Καταλυμάτων είναι αποκαλυπτική. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», τον Απρίλιο του 2023 ήταν εγγεγραμμένα 4.765 καταλύματα, αντιστοιχώντας σε 21.636 κλίνες. Σήμερα ο αριθμός αυτός εκτοξεύτηκε στα 9.153 καταλύματα και 39.218 κλίνες, καταγράφοντας εντυπωσιακή αύξηση 92% σε δύο χρόνια. Η κατανομή ανά επαρχία δείχνει ότι η Πάφος κυριαρχεί με 4.231 εγγραφές, ακολουθούμενη από Αμμόχωστο (1.791) και Λάρνακα (1.407). Λεμεσός (1.267) και Λευκωσία (457) συμπληρώνουν τη λίστα.

Η τάση αυτή αντανάκλα τόσο τη ζήτηση όσο και την προσπάθεια συμμόρφωσης των ιδιοκτητών μετά την αυστηροποίηση των ελέγχων.

81 καταγγελίες

Το Υφυπουργείο ως αρμόδιος

φορέας πραγματοποιεί εντατικούς ελέγχους προκειμένου να συμμορφώσει τους παράνομους ιδιοκτήτες Airbnb. Ειδικότερα, όπως πληροφορούμαστε, το 2025 έχουν γίνει 81 καταγγελίες για παράνομα αυτοεξυπηρετούμενα καταλύματα σε όλες τις επαρχίες. Το υφυπουργείο Τουρισμού επιδιώκει την άμεση εγγραφή τους στο μητρώο που διατηρεί και ως εκ τούτου, πραγματοποιεί συνεχείς εκστρατείες για τον εντοπισμό καταλυμάτων που λειτουργούν χωρίς εγγραφή στο μητρώο. Οι εκστρατείες αυτές περιλαμβάνουν τόσο επιτόπιους ελέγχους όσο και ψηφιακή επιτήρηση, με στόχο την καταγραφή και τη συμμόρφωση όλων με το θεσμικό πλαίσιο. Σύμφωνα με τη διαδικασία, οι φάκελοι θα παραπεμφθούν στη Νομική Υπηρεσία και, εφόσον υπάρχουν επαρκή στοιχεία, θα ασκηθούν δίωξεις. Μετά

την έναρξη των πρώτων διώξεων κατά ιδιοκτητών που λειτουργούν καταλύματα βραχυχρόνια μίσθωσης χωρίς την απαραίτητη άδεια, το υφυπουργείο Τουρισμού φαίνεται αποφασισμένο να προχωρήσει σε πιο αυστηρή εφαρμογή του νόμου, με στόχο την αποκατάσταση της διαφάνειας και τη διασφάλιση των δημόσιων εσόδων.

Οι αρνητικές επιπτώσεις της ραγδαίας αύξησης του αριθμού των παράνομων καταλυμάτων βραχυχρόνια μίσθωσης δεν αφορούν μόνο τη στέρηση εσόδων από το κράτος, αλλά και την όξυνση του προβλήματος της παραξενοδοχίας ασκώντας παράλληλα πίεση στο προβληματικό στεγαστικό ζήτημα της χώρας.

Νέα εποχή

Η Βουλή άναψε πρόσφατα το πράσινο φως στον Τροποποιητι-

κό Νόμο του 2025, που προσαρμόζει την κυπριακή νομοθεσία στον νέο Ευρωπαϊκό Κανονισμό (ΕΕ) 2024/1028, ο οποίος επιδιώκει να φέρει διαφάνεια και τάξη στη βραχυχρόνια μίσθωση σε επίπεδο Ε.Ε. Η εφαρμογή του νέου ευρωπαϊκού πλαισίου, το οποίο τίθεται σε ισχύ στις 20 Μαΐου σε συνδυασμό με την ενίσχυση των ελέγχων, αναμένεται να δημιουργήσει μια πιο διαφανή και υγιή αγορά. Ο κανονισμός αποσκοπεί, μεταξύ άλλων, στην εναρμόνιση των απαιτήσεων καταχώρισης για τους εκμισθωτές και τα ακίνητα, που προσφέρονται για βραχυχρόνια μίσθωση, στην αποσαφήνιση των κανόνων για τη διασφάλιση της προβολής και του ελέγχου των αριθμών καταχώρισης και στον εξορθολογισμό της κοινοχρησίας στατιστικών στοιχείων και δεδομένων, μεταξύ επιγραμμικών

πλατφορμών και των δημόσιων αρχών. Πιο συγκεκριμένα, ο κανονισμός εισάγει ένα ενιαίο πλαίσιο για την πρόληψη παράνομων καταχωρίσεων σε πλατφόρμες τύπου Airbnb και Booking, τη συλλογή και κοινοχρησία δεδομένων, την καθιέρωση ενιαίων κανόνων για εκμισθωτές και πλατφόρμες, τη διασφάλιση της ορθής προβολής και χρήσης αριθμών καταχώρισης, τον ορθολογισμό των στατιστικών στοιχείων που ανταλλάσσονται με τις δημόσιες αρχές και την επιβολή ποινών όπου διαπιστώνεται μη συμμόρφωση.

Πλέον, δημιουργείται ένα ενιαίο ευρωπαϊκό σύστημα καταγραφής, το οποίο θα παρέχει αξιόπιστα στοιχεία για την αγορά των βραχυχρόνιων μισθώσεων και θα βοηθήσει τα κράτη-μέλη να ελέγχουν αποτελεσματικότερα την παράνομη δραστηριότητα.

«Κονταροχτυπιέται» ο Ηροδότου για πρόεδρος ΕΒΑ

Ασκέτως κατάληξης, το ότι έχει φτάσει σε τελική φάση για μία τόσο υψηλή θέση ένας Κύπριος, έχει τη δική του βαρύτητα

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Ένας Κύπριος «κονταροχτυπιέται» με έναν Γάλλο για την Προεδρία της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών (ΕΒΑ). Ο λόγος για τον πρώην διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου και νυν πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου της CrediaBank στην Ελλάδα, κ. Κωνσταντίνο Ηροδότου και τον François-Louis Michaud που είναι ήδη στην ΕΒΑ ως Executive Director. Για τη θέση που άφησε «ορφανή» ο πρόεδρος της ΕΒΑ, κ. Jose Manuel Campa, υπάρχει δια-

δικασία που «τρέχει» από τον Οκτώβριο του 2025 και αναμένονται αποτελέσματα πιθανώς εντός Ιανουαρίου 2026.

Η «χρυσή» δυάδα πέρασε από στάδια τριών μηνών για να φτάσει εκεί που είναι σήμερα. Από τα πολλά βιογραφικά γι' αυτή τη θέση έμειναν δέκα (10) υποψήφιοι, έπειτα έξι (6) και ακολούθως έμειναν οι Ηροδότου και Michaud. Οι δύο κύριοι έχουν περάσει ήδη από πολλαπλά τεστ, έχουν περάσει από συνέντευξη από την Επιτροπή Οικονομικής και Νομισματικής Πολιτικής (ECON Committee) του

Εάν ο Κύπριος Ηροδότου τελικά αναλάβει αυτή τη θέση, το πιθανότερο είναι να δοθεί μεγάλη ώθηση στις κυπριακές τράπεζες.

Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, ενώ την Παρασκευή 16 Ιανουαρίου ψήφισαν και τα 27 κράτη μέσω των υπουργείων Οικονομικών για το πρόσωπο που επιλέγουν για νέο πρόεδρο της ΕΒΑ.

Όποια και να είναι η κατάληξη, το ότι έχει φτάσει σε τελική φάση για μία τόσο υψηλή θέση ένας Κύπριος, έχει -ομολογούμενος- τη δική του βαρύτητα. Γίνεται ευκόλως αντιληπτό πως σε αυτό το στάδιο κυριαρχούν τα «politics» και ένα μικρό κέρτος όπως η Κύπρος σε σχέση με τη Γαλλία, έχει μειονέκτημα. Εάν ο Κύπριος Ηροδότου τελικά

αναλάβει αυτή τη θέση, το πιθανότερο είναι να δοθεί μεγάλη ώθηση στις κυπριακές τράπεζες.

Από την άλλη, εάν αποκτήσει τη θέση ο Γάλλος υποψήφιος, τότε οι Γάλλοι θα έχουν ακόμα μία κυρίαρχη θέση στα τραπεζικά ευρωπαϊκά δρώμενα. Η Γαλλία έχει ήδη την Προεδρία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) και έχει και την Προεδρία του Ενιαίου Συμβουλίου Εξυγιάνωσης (SRB). Ο διρισμός πάντως του προέδρου της ΕΒΑ θα γίνει από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (European parliament).

Μηχανισμός στήριξης του επιχειρείν το ΚΕΕ

Πέραν των 70 εταιρειών έτυχαν καθοδήγησης μέσω του Κέντρου από τον Μάιο – Επισπεύσθηκαν διαδικασίες αδειοδοτήσεων έργων

της ΔΑΡΡΙΤΑΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ

Μολό επιτάχυνσης της επιχειρηματικότητας αποτελεί το Κέντρο Εξυπηρέτησης Επιχειρήσεων (ΚΕΕ) που τέθηκε σε λειτουργία από τον Μάιο του 2025.

Το ΚΕΕ, που αποτελεί τη μετεξέλιξη της Μονάδας Διευκόλυνσης Εταιρειών, τέθηκε σε εφαρμογή με στόχο να επιλύσει τα διαχρονικά προβλήματα που υπήρχαν στο επιχειρηματικό περιβάλλον και αφορούσαν τις χρονοβόρες και γραφειοκρατικές διαδικασίες. Στόχος του ΚΕΕ είναι

Προσφέρει ένα σύγχρονο, αποτελεσματικό και ενιαίο σημείο εξυπηρέτησης για τις επιχειρήσεις και τους επενδυτές.

να μέσω της ενδυνάμωσης των μηχανισμών να προωθηθεί η ταχεία διεκπεραίωση των αιτημάτων των ξένων επενδυτών.

Μετά από οκτώ μήνες λειτουργίας το ΚΕΕ φαίνεται ότι έχει εξελιχθεί σε ένα εργαλείο στρατηγικής σημασίας για τη επιχειρείν και κατ'επέκταση για την οικονομία. Σε μια περίοδο όπου η ανταγωνιστικότητα και η προσέλκυση επενδύσεων αποτελούν καθοριστικούς παράγοντες για την ανάπτυξη, το ΚΕΕ έρχεται να καλύψει ένα σημαντικό κενό, να απλοποιήσει γραφειοκρατικές διαδικασίες και να προσφέρει ένα σύγχρονο και αποτελεσματικό σημείο εξυπηρέτησης για επιχειρήσεις και επενδυτές. Ως εκ τούτου, στο ΚΕΕ συστεγά-

ζονται η Μονάδα Διευκόλυνσης Επιχειρήσεων (ΜΔΕ - BFU) του υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας (ΥΕΕΒ) και ο Τομέας Στρατηγικών Αναπτύξεων (ΤΣΑ) του Τμήματος Πολοδομίας και Οικίσσεως (ΤΠΟ). Επιπλέον, έχουν ορισθεί σημεία επαφής από εμπλεκόμενες υπηρεσίες του δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου τομέα σε θέματα αδειοδοτήσεων, ενώ στη μονάδα επίσης συμμετέχει και εκπρόσωπος του Invest Cyprus.

Το Κέντρο αποτέλεσε εξαγγελία του Προέδρου της Δημοκρατίας Νίκου Χριστοδουλίδη, τον Δεκέμβριο του 2024, με επιδίωξη να αποτελέσει το πρώτο σημείο επαφής των επενδυτών με το κράτος και να παρέχει εξατομικευμένη πληροφόρηση και διευκολύνσεις στην αδειοδότηση.

Ποιοι βοηθήθηκαν

Πέραν των 70 εταιρειών έτυχαν καθοδήγησης μέσω του Κέντρου από τον Μάιο που άρχισε τη λειτουργία του, ενώ επισπεύσθηκαν διαδικασίες αδειοδοτήσεων έργων Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ). Ειδικότερα, σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», περίπου 50 εταιρείες προσέγγισαν το Κέντρο για καθοδήγηση σχετικά με αδειοδοτήσεις έργων ΑΠΕ, ένταξη στο Μπρώο Εταιρειών Ξένων Συμπερόντων (ΕΞΣ), επίλυση διαφορών και ενημέρωση για χρηματοδοτικά εργαλεία.

Επιπλέον, 23 επιχειρήσεις οι οποίες υπέβαλαν αιτήσεις για Σχέδια Χορηγίων ζήτησαν την παρέμβαση του ΚΕΕ για επιτάχυνση των αδειοδοτικών διαδικασιών.

Στο πλαίσιο της λειτουργίας

Το πρώτο εξάμνη τίθεται σε λειτουργία η ψηφιακή διαδραστική πλατφόρμα υπηρεσιών Μιας Στάσης για Έργα ΑΠΕ (Digital One Stop Shop), που θα παρέχει την ευχέρεια στους ενδιαφερόμενους να υποβάλλουν τις αιτήσεις τους και να παρακολουθούν την πρόοδο των αιτήσεών τους.

του ΚΕΕ δημιουργήθηκε ενιαίο Μπρώο Παρακολούθησης Αδειοδότησης Έργων ΑΠΕ, με περισσότερα από 266 έργα υπό παρακολούθηση. Παράλληλα, καταρτίστηκε κατάλογος 26 κρίσιμων έργων μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, τα οποία αποτελούν προτεραιότητα για επίτευξη. Την ίδια ώρα, σε συνεργασία με το Ενεργειακό Γραφείο Κύπρου, ιδρύθηκε η πρώτη Ενεργειακή Κοινότητα στην Τηλλυρία, που θα τεθεί σε λειτουργία εντός του 2026. Ενεργό ρόλο στην προσπάθεια αυτή διαδραματίζει και ο Invest Cyprus ως ο αρμόδιος μηχανισμός επενδύσεων μέσω της ενδυνάμωσης των μηχανισμών και συγκεκριμένα της Μονάδας Διευκόλυνσης Εταιρειών. Όσον αφορά τον τομέα των εταιρειών ξένων συμπε-

ρόντων, η ανταπόκριση υπήρξε εντυπωσιακή. Κατά το 2025, στο Μπρώο Εταιρειών Ξένων Συμπερόντων εγγράφηκαν 491 νέες εταιρείες.

Οι τομείς ενδιαφέροντος παραμένουν κυρίως η ανάπτυξη λογισμικού, οι εταιρείες χαρτοφυλακίου, τα ακίνητα, οι νομικοί και επιχειρηματικοί σύμβουλοι, καθώς και το ηλεκτρονικό εμπόριο και το μάρκετινγκ.

Τα στοιχεία αυτά καταδεικνύουν ότι η Κύπρος συνεχίζει να προσελκύει ποιοτικές επιχειρήσεις, ενισχύοντας την εικόνα της ως περιφερειακό κέντρο υπηρεσιών και τεχνολογίας.

Οι υπηρεσίες

Το ΚΕΕ λειτουργεί ως κεντρικό σημείο παροχής καθοδήγησης και διευκόλυνσης προς επεν-

δυτές και επιχειρήσεις, μέσω των ακόλουθων υπηρεσιών:

(α) Παροχή καθοδήγησης και πληροφόρησης αναφορικά με την ίδρυση, λειτουργία και αδειοδότηση επιχειρήσεων.

(β) Διεκπεραίωση αιτήσεων για ένταξη στο Μπρώο Εταιρειών Ξένων Συμπερόντων, καθώς και παροχή δυνατότητας εργοδότησης εξειδικευμένου προσωπικού από τρίτες χώρες.

(γ) Λειτουργία Ενιαίας Υπηρεσίας Ενεργειακών Έργων για έργα Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, αποθήκευσης ενέργειας και κρίσιμων υποδομών ηλεκτρισμού.

(δ) Υποστήριξη επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα των υπηρεσιών, περιλαμβανομένων της δισυνοριακής παροχής υπηρεσιών.

(ε) Διαχείριση έργων στρατηγικής ανάπτυξης, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 84(Ι)/2023.

Η εποπτεία της λειτουργίας του ΚΕΕ ασκείται από Διυπουργική Επιτροπή, η οποία αποτελείται από τους υπουργούς Εσωτερικών, Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας, καθώς και τον υφυπουργό παρά τω Προέδρω.

Το Κέντρο Εξυπηρέτησης Επιχειρήσεων παρέχει μια ολοκληρωμένη πλατφόρμα για παροχή βασικών πληροφοριών για κάθε στάδιο του κύκλου ζωής μιας επιχείρησης, όπως σχεδιάζοντας μια επιχείρηση, έναρξη επιχείρησης, διαχείριση και ανάπτυξη, εύρεση χρηματοδότησης και στρατηγικές εξόδου.

Επιπλέον, παρέχονται πληροφορίες για όλες τις ρυθμιζόμενες υπηρεσίες όπου απαιτούνται αδειοδοτήσεις σύμφωνα με την Οδηγία των Υπηρεσιών, οι

οποίες περιλαμβάνουν γενική πληροφόρηση για κάθε άδεια, διάρκεια άδειας, υποχρεώσεις, σχετική νομοθεσία, διαδικασία υποβολής αίτησης κ.λπ.

Τι προωθείται

Τρεις νέες στρατηγικές δράσεις με ορίζοντα το πρώτο εξάμηνο του έτους προωθεί το ΚΕΕ. Η ενίσχυση της λειτουργίας του και η υλοποίηση των νέων ψηφιακών εργαλείων αναμένεται, σύμφωνα με τους αρμόδιους, να δώσουν περαιτέρω ώθηση στις επενδύσεις και στην επιχειρηματική δραστηριότητα.

Σύμφωνα με αρμόδιες πηγές, εντός του έτους πρόκειται να λειτουργήσει η νέα ιστοσελίδα για το ΚΕΕ, προβάλλοντας τις υπηρεσίες που προσφέρονται και παρέχοντας ολοκληρωμένη πληροφόρηση για διαδικασίες αδειοδότησης και λειτουργίες επιχειρήσεων, καθώς και για πρόσβαση σε χρηματοδότηση. Επιπρόσθετα, προωθείται το 2026 η λειτουργία της Ψηφιακής Διαδραστικής Πλατφόρμας Υπηρεσιών Μιας Στάσης για Έργα ΑΠΕ (Digital One Stop Shop), η οποία θα παρέχει την ευχέρεια στους ενδιαφερόμενους να υποβάλλουν τις αιτήσεις τους και να παρακολουθούν την πρόοδο των αιτήσεών τους. Τέλος, εντός του 1ου εξαμήνου αναμένεται να τεθεί σε λειτουργία ο θεσμός των ενεργειακών κοινοτήτων, ως ένα σύγχρονο εργαλείο βιώσιμης ανάπτυξης, δίνοντας τη δυνατότητα σε πολίτες και επιχειρήσεις να συμμετέχουν ενεργά στην πράσινη μετάβαση, μειώνοντας το ενεργειακό κόστος και ενισχύοντας την τοπική οικονομία.

Η ΑΚΑΔΗΜΙΑ ιδρύθηκε το 2009 ως ξεχωριστό τμήμα συμβουλευτικών και εκπαιδευτικών υπηρεσιών στην KPMG Κύπρου. Προσφέρει προγράμματα που καλύπτουν τις σύγχρονες ανάγκες επαγγελματιών οι οποίοι προέρχονται από διάφορους τομείς οικονομικής δραστηριοποίησης.

Συνδυάζει θεωρητική με πρακτική γνώση, αξιοποιώντας νέες μεθοδολογίες και καινοτόμα εργαλεία από την Κύπρο και το εξωτερικό, αξιοποιώντας το δίκτυο της KPMG.

Προσφέρει σύγχρονες και ασύγχρονες εκπαιδευτικές καθώς και συμβουλευτικές υπηρεσίες εκπαίδευσης αναγνωρίζοντας την ευθύνη της να βοηθήσει το ευρύ κοινό στη συνεχιζόμενη επαγγελματική και εκπαιδευτική του ανάπτυξη, θωρακίζοντας το με πρακτικές και εφαρμόσιμες γνώσεις για την αντιμετώπιση των προκλήσεων του σύγχρονου επιχειρηματικού περιβάλλοντος.

Εκπαιδευτικές Υπηρεσίες

Η Ακαδημία διοργανώνει σεμινάρια, συνέδρια, παρουσιάσεις και ατομικές ή ομαδικές καθοδηγητικές συναντήσεις (coaching) για επαγγελματίες. Προσφέρει επίσης εκπαιδευτικά προγράμματα για φοιτητές από το εξωτερικό. Παρέχει συμβουλευτικές υπηρεσίες εκπαίδευσης και ανάπτυξης, όπως διάγνωση εκπαιδευτικών αναγκών, σχεδιασμό προσωπικών ορατών μάθησης και προτάσεις για πιστοποίησης και εξειδικευμένη κατάρτιση.

Προσφέρει επίσης σύγχρονη και ασύγχρονη διαδικτυακή εκπαίδευση. Οι υπηρεσίες αυτές περιλαμβάνουν σχεδιασμό και ανάπτυξη ηλεκτρονικών μαθημάτων (eLearning), δημιουργία παραμετροποιήσιμων περιβάλλοντος για πελάτες σε συστήματα μάθησης (LMS) και διαχείριση χρηστών, εξασφαλίζοντας ευελιξία και προσαρμοστικότητα στην εκπαίδευση.

Οι περισσότερες εκπαιδευτικές της Ακαδημίας είναι εγκεκριμένες από την Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑναΑΔ). Ως αποτέλεσμα, δικαιούχοι συμμετέχοντες μπορούν να παρευρεθούν σε διάφορα σεμινάρια είτε με μειωμένη τιμή (Πολυεπιχειρησιακά Σεμινάρια Συνήθη) είτε εντελώς δωρεάν (Πολυεπιχειρησιακά Σεμινάρια Ζωτικής Σημασίας).

Τα Προγράμματα Ζωτικής Σημασίας της KPMG αποτελούνται από διήμερα σεμινάρια που ακολουθούνται από μία τετράωρη ενδοεπιχειρησιακή συμβουλευτική συνάντηση με τους εκπαιδευόμενους της κάθε συμμετέχουσας εταιρείας όπου αναδεικνύονται ειδικές προκλήσεις και παραμετροποιημένες λύσεις.

Εστιάζουν σε κρίσιμα ζητήματα για την ανταγωνιστικότητα και βιωσιμότητα των επιχειρήσεων και περιλαμβάνουν καινοτόμα στοιχεία, όπως είναι νέα εργαλεία και μεθοδολογίες. Ενθαρρύνουν την εισορή εξειδικευμένης

Η Ακαδημία της KPMG

γνώσης από την KPMG στο εξωτερικό και προσφέρονται από ειδήμονες με εκατοντάδες ώρες εκπαιδευτικής εμπειρίας και πολύχρονης επαγγελματικής εμπειρίας τόσο από την Κύπρο, όσο και από το εξωτερικό. Για να συμμετέχει κάποιος σε ένα τέτοιο σεμινάριο, πρέπει να κατέχει υπεύθυνη θέση στον οργανισμό του.

Τα Συνήθη πολυεπιχειρησιακά προγράμματα επικεντρώνονται σε βασικές δεξιότητες, απαραίτητες για τη λειτουργία και ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού.

Η συμμετοχή ενός ατόμου στα σεμινάρια Ζωτικής σημασίας ή στα Συνήθη, προϋποθέτει ότι τόσο το ίδιο το άτομο όσο και η εταιρεία στην οποία απασχολείται έχουν εγγραφεί στη διαδικτυακή πλατφόρμα της ΑναΑΔ (ΕΡΜΗΣ).

Οι έμπειροι εκπαιδευτές της Ακαδημίας, κατέχουν διάφορες πιστοποιήσεις σχετικές με τον τομέα τους, είναι επικεφαλής υπηρεσιών στην KPMG Κύπρου αλλά και του ευρύτερου δικτύου της KPMG. Γνωρίζουν σε βάθος κανονισμούς, νομοθεσίες, λογιστικά πρότυπα, εξελίξεις στην τεχνολογία και αλλαγές σε πολιτικές στην αγορά, με αποτέλεσμα να προσαρμόζουν το περιεχόμενο τους με τέτοιο τρόπο, ώστε να εξασφαλίζουν την πρακτική κατάρτιση των εκπαιδευόμενων σε διάφορα θέματα. Διαχειρίζονται καθημερινά ζητήματα που απασχολούν τους εκπαιδευόμενους ενώ είναι σε θέση να προσφέρουν λύσεις και συμβουλές. Οι περισσότεροι είναι είτε πιστοποιημένοι από την ΑναΑΔ ως Εκ-

παιδευτές Επαγγελματικής Κατάρτισης, είτε έχουν εξασφαλίσει τη σχετική εξουσιοδότηση. Όλοι παρακολουθούν εξειδικευμένα μαθήματα εκπαίδευσης εκπαιδευτών ή και συμμετέχουν σε προσωπικές συναντήσεις καθοδήγησης, ώστε να βελτιώσουν τις διδακτικές τους τεχνικές.

Βασικοί τομείς εκπαίδευσης:

- Στρατηγική και διαδικασίες
- Θέματα Ανθρώπινου Δυναμικού
- Αναδιάρθρωση
- Λογιστική και Χρηματοοικονομικά
- Άμεση και Έμμεση Φορολογία
- Διαχείριση Χρηματοοικονομικών Κινδύνων
- Θέματα Πληροφορικής και Τεχνολογίας
- Προσωπικές και Επαγγελματικές Δεξιότητες.

Τα προγράμματα προσφέρουν μονάδες Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (CPD).

Ορισμένα από τα Εκπαιδευτικά Προγράμματα Φεβρουαρίου- Ιουνίου 2026

✓ Νέες Αλλαγές στην Άμεση Φορολογία 2026

Αυτή η εκπαίδευση θα αφορά στις τελευταίες εξελίξεις στην άμεση φορολογία, οι

οποίες θα παρουσιαστούν μέσα από πρακτικά παραδείγματα από μια Διοικητική Σύμβουλο και μια Επιχειρησιακή Διευθύντρια της KPMG στην Κύπρο. Στο συγκεκριμένο σεμινάριο, που θα παραδοθεί στην αγγλική γλώσσα, θα καλυφθούν θέματα των σχετικών Εγκυκλίων καθώς και αναμενόμενες αλλαγές στη φορολογική νομοθεσία.

✓ Πρόσφατες τροποποιήσεις στην Άμεση και Έμμεση Φορολογία 2026

Το σεμινάριο, που θα παραδοθεί στην Ελληνική γλώσσα, θα καλύψει τις βασικότερες αλλαγές τόσο στην άμεση, όσο και στην έμμεση φορολογία. Διοικητικοί Σύμβουλοι αλλά και Επιχειρησιακοί Διευθυντές της KPMG θα παρουσιάσουν αυτό το πρακτικό σεμινάριο και θα επιλύσουν καίρια ερωτήματα των συμμετεχόντων.

✓ Βασικές αρχές σε θέματα Φ.Π.Α.

Αυτό το σεμινάριο, που θα προσφερθεί στη Λεμεσό, θα καλύψει τις αρχές της κυπριακής περί Φ.Π.Α. νομοθεσίας και τις σχετικές διαδικασίες για την ορθή ανάλυση φορολογικών συναλλαγών.

✓ Αξιολόγηση Ψηφιακών Πρωτοβουλιών στην Εποχή της Τεχνητής Νοημοσύνης

Αυτό το σεμινάριο θα επικεντρωθεί στο πώς οι συμμετέχοντες μπορούν κατάλληλα

να αξιολογήσουν ψηφιακές πρωτοβουλίες χρησιμοποιώντας δομημένα πλαίσια και εργαλεία τεχνητής νοημοσύνης. Το συγκεκριμένο σεμινάριο θα είναι ιδιαίτερα πρακτικό, συνδυάζοντας καθοδηγούμενες επιδείξεις, συζητήσεις και ασκήσεις.

✓ Εργαστήριο Excel

Οι συμμετέχοντες αυτού του διήμερου εργαστηρίου, θα έχουν την ευκαιρία να εξοικειωθούν με βασικές αλλά και πιο εξειδικευμένες λειτουργίες του λογισμικού Excel. Οι εκπαιδευτές θα αφιερώσουν χρόνο για επίλυση αορίων και θα καθοδηγήσουν τους συμμετέχοντες αναφορικά με τις πρακτικές εφαρμογές του λογισμικού, κατά τη διάρκεια των ασκήσεων.

✓ Γνωστική Παραγωγικής Τεχνητής Νοημοσύνης (Gen AI): Από τις βασικές αρχές στην πρακτική εφαρμογή του ChatGPT στην εργασία

Το σεμινάριο αυτό θα βοηθήσει τους συμμετέχοντες να κατανοήσουν, πώς μπορούν πρακτικά να χρησιμοποιήσουν την Παραγωγική Τεχνητή Νοημοσύνη στην επαγγελματική καθημερινότητα τους. Θα μάθουν επίσης πώς να δημιουργούν κατάλληλα προτρεπτικά μηνύματα (prompts), ώστε να λαμβάνουν όσο το δυνατόν πιο ακριβή και χρήσιμα αποτελέσματα.

✓ ΠΚΑ (ESG) – Από τη Συμμόρφωση προς την Πραγματική Αξία

Το σεμινάριο αυτό έχει σχεδιαστεί για να βοηθήσει τους εκπαιδευόμενους να κατανοήσουν και να εφαρμόσουν τις αρχές ESG (Περιβάλλον, Κοινωνία και Διακυβέρνηση) με τρόπο που να υποστηρίζουν την οικονομική απόδοση και τη βιώσιμη ανάπτυξη ενός οργανισμού. Οι συμμετέχοντες θα μάθουν, μεταξύ άλλων, τον τρόπο με τον οποίο βασικά κριτήρια ESG μπορούν να ενσωματωθούν στη στρατηγική ενός οργανισμού και στη διαδικασία λήψης αποφάσεων.

Τα σεμινάρια της Ακαδημίας που περιγράφονται πιο πάνω θα δημοσιευτούν, μαζί με επιπρόσθετα εκπαιδευτικά προγράμματα, τέλος Ιανουαρίου.

Για πληροφορίες για την Ακαδημία KPMG Κύπρου, σκανάρετε το πιο πάνω QR code.

Εναρξη σεζόν από τον Μάρτιο δείχνουν οι αεροπορικές θέσεις

Αυξημένος 10% ο αριθμός τους το α' τρίμηνο βάσει προγραμματισμού των εταιρειών

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Δυναμικά ξεκίνησε το 2026 για τον τουρισμό, σύμφωνα με τον προγραμματισμό των αεροπορικών θέσεων προς την Ελλάδα των μεγάλων αεροπορικών επιχειρήσεων. Ο προγραμματισμός αυτός, όχι μόνο παραπέμπει σε αύξηση των αφίξεων της τάξης του 10% κατά το πρώτο τρίμηνο του τρέχοντος έτους, αλλά δείχνει και πολύ μεγάλη αύξηση, της τάξης του 13%, από τον Μάρτιο. Ενδειξη ότι η φετινή κυρίως τουριστική σεζόν αναμένεται να ξεκινήσει σημαντικά νωρίτερα από ό,τι οι προηγούμενες, συνεχίζοντας την πορεία άμβλυσης της εποχικότητας του ελληνικού τουριστικού προϊόντος. Επιπλέον, η αύξηση είναι ακόμη μεγαλύτερη στις βασικές αγορές από τις οποίες έλκει επισκέπτες η Ελλάδα, όπως η Γερμανία και το Ηνωμένο Βασίλειο, αλλά και τις δυναμικά ανερχόμενες τα τελευταία λίγα χρόνια, όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες και το Ισραήλ. Παράλληλα, ο προγραμματισμός αυτός των αεροπορικών εταιρειών δείχνει να είναι πολύ πιο αυξημένος για την Ελλάδα έναντι ανταγωνιστικών χωρών, όπως η Ιταλία και η Ισπανία. Αξιοσημείωτο είναι ωστόσο ότι μεγαλύτερες ποσοστιαίες αυξήσεις και από την Ελλάδα, αν και σημαντικά χαμηλότερες σε απόλυτα νούμερα, δείχνουν οι επίσης ανερχόμενες τουριστικά αγορές της Μάλτας, της Κροατίας και της Κύπρου.

Όπως εξηγεί μιλώντας στην «Κ» ο επιστημονικός διευθυντής του Ινστιτούτου του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΙΝΣΕΤΕ) δρ Αρης Ικκος, «σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία ο αριθμός θέσεων σε εισερχόμενες πτήσεις παρουσιάζει σημαντική αύξηση (+10%) την τρέχουσα χειμερινή σεζόν. Ιδιαίτερα ο Μάρτιος παρουσιάζει τη μεγαλύτερη αύξηση (+13%) από όλους τους μήνες, κάτι που πιθανόν είναι πρώιμη ένδειξη για άλλη μια καλή θερινή σεζόν με ισχυρή ζήτηση από

Η αύξηση των αεροπορικών θέσεων που προγραμματίζουν οι εταιρείες για την Ελλάδα είναι ακόμη μεγαλύτερη στις βασικές αγορές του ελληνικού τουρισμού, δηλαδή σε Γερμανία, Βρετανία, αλλά και στις δυναμικά ανερχόμενες, ΗΠΑ και Ισραήλ.

Ο προγραμματισμός των αεροπορικών θέσεων θεωρείται ένας από τους πιο αξιόπιστους πρόδρομους δείκτες για τον τουρισμό.

το εξωτερικό για τουρισμό στην Ελλάδα», συμπληρώνει. Επισημαίνει παράλληλα ότι «αν και οι προγραμματισμένες θέσεις τον Μάρτιο είναι ακόμη κυρίως για την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη, η ποσοστιαία αύξηση είναι πολύ μεγαλύτερη (+150%) για τους άλλους –τους παραθεριστικούς– προορισμούς». Τα δεδομένα αυτά βεβαιώνουν της αυξημέ-

νης ζήτησης καθιστούν ακόμη επιτακτικότερη «την ανάγκη ενίσχυσης των υποδομών περιλαμβανομένων και αυτών που εξυπηρετούν την εναέρια κυκλοφορία», αναφέρει χαρακτηριστικά.

Πρόκειται για συμπεράσματα που προκύπτουν από την ανάλυση των πλέον πρόσφατων διαθέσιμων στοιχείων του Air Data Tracker, του ΙΝΣΕΤΕ, που καταγράφει τον προγραμματισμό των αεροπορικών θέσεων σε εισερχόμενες διεθνείς πτήσεις. Καθώς οι αεροπορικές εταιρείες δεν αυξάνουν τις διαθέσιμες θέσεις εάν δεν διαπιστώσουν ζήτηση και δεν έχουν τη σχετική βεβαιότητα ότι θα πετύχουν υψηλές πληρότητες, ενώ παράλληλα προωθούν επιθετικά τα ταξίδια προς τους προορισμούς που κατευ-

θύνονται, ο προγραμματισμός των αεροπορικών θέσεων θεωρείται ένας από τους πιο αξιόπιστους πρόδρομους δείκτες για τον τουρισμό.

Όσον αφορά τις επιμέρους ενδείξεις, αξίζει να σημειωθεί ότι τον Μάρτιο ο προγραμματισμός αεροπορικών θέσεων από τις Ηνωμένες Πολιτείες κατά τη φετινή χειμερινή σεζόν, δηλαδή το διάστημα από τις αρχές Νοεμβρίου του 2025 έως και τον Μάρτιο του 2026, είναι αυξημένος κατά 12,6%. Αντιστοίχως από τη Γερμανία και από το Ηνωμένο Βασίλειο οι θέσεις είναι αυξημένες κατά 11,3% και 11%. Περισσότερο δηλαδή από το 10% των πτήσεων προς την Ελλάδα. Η αντίστοιχη αύξηση για την Ισπανία και την Ιταλία είναι 4,9% και 7,8% ενώ για τη Γαλλία μόλις 2,5%.

Στα 8 δισ. ευρώ το πρωτογενές πλεόνασμα του 2025

Εμπνητικά καλύτερη από τις προβλέψεις ήταν η εκτέλεση του κρατικού προϋπολογισμού το 2025, καθώς το έτος έκλεισε ταμειακά πάνω ακόμη και από τους αναθεωρημένους στόχους που είχαν τεθεί στην εισηγητική έκθεση του προϋπολογισμού 2026.

Σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία που έδωσε σήμερα στη δημοσιότητα το υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, το ισοζύγιο του κρατικού προϋπολογισμού εμφάνισε πλεόνασμα, αντί για έλλειμμα που προέβλεπε ο στόχος, ενώ και το πρωτογενές αποτέλεσμα κινήθηκε αισθητά υψηλότερα των εκτιμήσεων, παρά τις αποκλίσεις στα έσοδα και στις χρονικές μετατοπίσεις πληρωμών.

Συγκεκριμένα, το ισοζύγιο του κρατικού προϋπολογισμού σε ταμειακή βάση την περίοδο Ιανουαρίου - Δεκεμβρίου 2025 εμφάνισε πλεόνασμα 17 εκατ. ευρώ έναντι του επικαιροποιημένου στόχου για έλλειμμα 2,586 δισ. ευρώ που έχει περιληφθεί για το αντίστοιχο διάστημα του 2025 στην εισηγητική έκθεση του προϋπολογισμού 2026.

Το πρωτογενές πλεόνασμα σε τροποποιημένη ταμειακή βάση διαμορφώθηκε σε 8,006 δισ. ευρώ, έναντι στόχου για πρωτογενές πλεόνασμα 5,327 δισ. ευρώ.

Εξαιρώντας ποσό ύψους 1,930 δισ. ευρώ που αφορά σε υποεκτέλεση και ετεροχρονισμό μεταβιβαστικών πληρωμών σε φορείς γενικής κυβέρνησης και ταμειακών πληρωμών εξοφλιστικών προγραμμάτων, που δεν επηρεάζουν το αποτέλεσμα της

γενικής κυβέρνησης σε δημοσιονομικούς όρους, η υπέρβαση στο πρωτογενές αποτέλεσμα σε τροποποιημένη ταμειακή βάση έναντι των στόχων του προϋπολογισμού, εκτιμάται σε 749 εκατ. ευρώ.

Την περίοδο Ιανουαρίου - Δεκεμβρίου 2025, το ύψος των καθαρών εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού ανήλθε σε 76,940 δισ. ευρώ, παρουσιάζοντας μείωση κατά 921 εκατ. ευρώ ή 1,2% έναντι του στόχου που έχει περιληφθεί για το αντίστοιχο διάστημα στην εισηγητική έκθεση του προϋπολογισμού 2026.

Η υποεκτέλεση αυτή οφείλεται κυρίως: α) στην ανωτέρω περιγραφόμενη διαφοροποίηση μεταξύ προβλεπόμενων και πραγματοποιούμενων εσόδων, κατά 591 εκατ. ευρώ, από τη σύμβαση παραχώρησης της Εγνατίας Οδού, χωρίς όμως να υφίσταται δημοσιονομική επίπτωση και β) στα μειωμένα έσοδα ΠΔΕ κατά 692 εκατ. ευρώ.

Τα έσοδα από φόρους ανήλθαν σε 71,967 δισ. ευρώ, αυξημένα κατά 451 εκατ. ευρώ ή 0,6% έναντι του στόχου που έχει περιληφθεί για το αντίστοιχο διάστημα στην εισηγητική έκθεση του προϋπολογισμού 2026.

Οι δαπάνες του κρατικού προϋπολογισμού για την περίοδο του Ιανουαρίου - Δεκεμβρίου 2025 ανήλθαν στα 76,922 δισ. ευρώ και παρουσιάζονται μειωμένες κατά 3,524 δισ. ευρώ έναντι του στόχου (80,447 δισ. ευρώ), που έχει περιληφθεί στην εισηγητική έκθεση του προϋπολογισμού 2026.

Το ισοζύγιο του κρατικού προϋπολογισμού εμφάνισε πλεόνασμα, αντί για έλλειμμα που προέβλεπε ο στόχος.

Η θετική δυναμική για τις ελληνικές τράπεζες θα συνεχισθεί, εκτιμά η Moody's

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΛΙΑΗ**

Σε ισχυρότερη θέση σε σχέση με τον ευρωπαϊκό τραπεζικό κλάδο βρίσκονται οι ελληνικές τράπεζες, επισημαίνει η Moody's, και εκτιμά ότι η θετική δυναμική θα συνεχιστεί τα επόμενα δύο χρόνια, με ώθηση από την ανάπτυξη και τη διαφοροποίηση δραστηριοτήτων τους. Τα νέα business plans για την τριετία 2026-2028 θα βρεθούν στο επίκεντρο κατά τον οίκο, τα οποία και θα ανακοινωθούν μαζί με τα οικονομικά αποτελέσματα του 2025, και θα εστιάζουν σε έξι βασικούς στόχους: τη διαφοροποίηση των πηγών εσόδων και κερδοφορίας, τη βαθύτερη διείσδυση στον ασφαλιστικό τομέα, την περαιτέρω ανάπτυξη των δανειακών χαρτοφυλακίων, τη διεθνή επέκταση, την επιτάχυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού και το bancassurance και νέα προϊόντα.

Ο κλάδος της ασφάλισης αναμένεται να διαδραματίσει κεντρικό ρόλο στη στρατηγική εξέλιξη των τραπεζών, όπως τονίζει η Moody's, καθώς στοχεύουν στον μετασχηματισμό τους σε σύγχρονους ομίλους τραπεζοασφαλειών. Αυτό περιλαμβάνει μεγαλύτερη διείσδυση στις ασφάλειες ζωής και ζημιών, παράλληλα με την εισαγωγή νέων επενδυτικών και αποταμιευτικών προϊόντων που έχουν σχεδιαστεί για να διατηρούν και να προσελκύουν καταθέτες. Οι τράπεζες θα στοχεύουν επίσης ολόένα και περισσότερο

σε προϊόντα που σχετίζονται με τις συντάξεις, τα οποία προσφέρουν σημαντικές ευκαιρίες για την ενίσχυση των εσόδων από προμήθειες σε ένα περιβάλλον χαμηλότερων επιτοκίων.

Ο οίκος προβλέπει ότι η κερδοφορία θα παραμείνει σε ανοδική τροχιά και το 2026, επιτρέποντας τη συνέχιση των διανομών μερισμάτων. Αναμένει αύξηση δανείων της τάξεως του 8%-10%, με σταθερά έσοδα από τόκους, καθώς το επιτόκιο της ΕΚΤ εκτιμάται ότι θα παραμείνει κοντά στο 2% για παρατεταμένο διάστημα.

Αναμένει αύξηση δανείων της τάξεως του 8%-10%, με σταθερά έσοδα από τόκους.

Η παραγωγή εσόδων αναμένεται επίσης να ενισχυθεί από επιλεκτικές εξαγωγές και τη συνεχιζόμενη επέκταση των διεθνών δραστηριοτήτων.

Κομβικής σημασίας, σύμφωνα με τη Moody's, είναι να υπάρξει μακροπρόθεσμο όφελος του Ταμείου Ανάκαμψης, το οποίο και ολοκληρώνεται φέτος, καθώς αποτελεί στοιχείο «κλειδί» στο να διασφαλιστεί ότι η οικονομία μπορεί να συνεχίσει να στηρίζει τη δανειοδοτική δραστηριότητα των τραπεζών μεσοπρόθεσμα και

Ο κλάδος της ασφάλισης αναμένεται να διαδραματίσει κεντρικό ρόλο στη στρατηγική εξέλιξη των τραπεζών, όπως τονίζει η Moody's, καθώς στοχεύουν στον μετασχηματισμό τους σε σύγχρονους ομίλους τραπεζοασφαλειών.

μακροπρόθεσμα. Μεταξύ των ελληνικών τραπεζών, η Eurobank ξεχωρίζει για την ισχυρή διεθνή παρουσία της και τη διαφοροποιημένη βάση κερδών της, επισημαίνει ο οίκος, με τις διεθνείς δραστηριότητες να αντιπροσωπεύουν περίπου το 53% της κερδοφορίας της. Η απόκτηση του 80% της Eurolife Life έχει ενισχύσει τον ασφαλιστικό της βραχίονα, ενώ τα σχέδια για την έναρξη δραστηριοτήτων στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα σηματοδοτούν περαιτέρω διεθνείς φιλοδοξίες.

Όσον αφορά την Τράπεζα Πειραιώς, η Moody's χαρακτηρίζει την εξαγορά της Εθνικής Ασφαλιστικής σημαντικό στρατηγικό ορόσημο που αναδιαμορφώνει την εγχώρια ασφαλιστική αγορά, ενώ ενισχύει σημαντικά τη διαφοροποίηση των εσόδων της τράπεζας, με τα έσοδα από ασφάλειες να αναμένεται να φτάσουν περίπου τα 100 εκατ. ευρώ τα επόμενα τρία χρόνια. Παράλληλα, η συμμετοχή στη Snappi ενισχύει το ψηφιακό της story, με στόχο έως 2 εκατ. πελάτες μέχρι το 2028.

Η Εθνική Τράπεζα διαθέτει σημαντικά κεφαλαιακά αποθέματα και είναι πιθανό να αναζητήσει ευκαιρίες για να πραγματοποιήσει μια στρατηγικά σημαντική εξαγορά στον χρηματοπιστωτικό τομέα στο εγγύς μέλλον. Ταυτόχρονα, έχει πραγματοποιήσει σημαντικές επενδύσεις άνω του 1 δισ. ευρώ στον ψηφιακό μετασχηματισμό της, ο οποίος θα ενισχυθεί, τοποθετώντας τη στην πρώτη γραμμή της ψηφιακής υιοθέτησης στον εγχώριο τραπεζικό τομέα.

Η Alpha Bank εισέρχεται στο

2026 με ανανεωμένη έμφαση στην ανάπτυξη και στον μετασχηματισμό, υποστηριζόμενη από στοχευμένες εξαγωγές, μια ολοκληρωμένη άσκηση αναδιοργάνωσης και μια εμβάθυνση της στρατηγικής συνεργασίας με τη UniCredit. Η εξαγορά της AstroBank στην Κύπρο καθώς και πρόσθετες εξαγωγές, συμπεριλαμβανομένων των AXIA Ventures και Flexfin, έχουν ενισχύσει το επιχειρηματικό της μείγμα και τις δυνατότητες κερδών.

Η CrediaBank, η πέμπτη μεγαλύτερη τράπεζα της Ελλάδας και μία με πιθανή αξιοσημείωτη διεθνή παρουσία, εισέρχεται στο 2026 έχοντας κάνει μια σειρά από μετασχηματιστικές κινήσεις. Η συμφωνία για την απόκτηση του 70% της HSBC στη Μάλτα θα διπλασιάσει το μέγεθος της τράπεζας, ενώ ενδεχόμενη απόκτηση πλειοψηφικού μεριδίου στην Pantelakis Securities ανοίγει νέες ροές εσόδων.

Τέλος, η Optima Bank θα επικεντρωθεί στη διατήρηση ισχυρής αλλά πιο μέτριας ανάπτυξης, διατηρώντας παράλληλα την υψηλή ποιότητα του ενεργητικού και την κερδοφορία της. Οι προτεραιότητες περιλαμβάνουν την επέκταση στον τομέα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, την επιχειρηματική τραπεζική και τα τμήματα εύπορων πελατών, τη συνεχή διαφοροποίηση του χαρτοφυλακίου δανείων και τη διεύρυνση των πηγών χρηματοδότησης.

Επενδύσεις 2,9 δισ. σε επαγγελματικά ακίνητα

Αυξήθηκαν κατά 47% από το 2024 – Ξεχώρισαν ξενοδοχεία και θέρετρα, ακολούθησαν γραφεία και καταστήματα

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΞΑΝΟΓΛΟΥ**

Σημαντική αύξηση κατά 47% σε επενδύσεις σε επαγγελματικά ακίνητα το 2025, καθώς διαμορφώθηκαν σε 2,9 δισ. ευρώ, με «αιχμή του δόρατος» τα ακίνητα φιλοξενίας (ξενοδοχεία, θέρετρα κ.λπ.). Αυτό επισημαίνει σε σχετική της έκθεση η εταιρεία παροχής υπηρεσιών συμβούλων ακινήτων Proprius.

Πρόκειται για το υψηλότερο ποσό των τελευταίων ετών, ενώ η επίδοση του 2025 σηματοδοτεί και τη σταθερά ανοδική πορεία της συγκεκριμένης δραστηριότητας τα τελευταία χρόνια.

Το μεγαλύτερο ενδιαφέρον συγκέντρωσαν τα ξενοδοχειακά ακίνητα, καθώς σ' αυτά κατευθύνθηκε το 44,5% των συνολικών κεφαλαίων, ή 1,4 δισ. ευρώ. Ακολούθησαν τα γραφεία με επενδύσεις 750 εκατ. ευρώ, ή 27,3% του συνόλου. Σημαντική κινητικότητα παρατηρήθηκε για πρώτη φορά έπειτα από αρκετά χρόνια και στον τομέα του λιανεμπορίου, όπου αποκτήθηκαν ακίνητα ύψους 560 εκατ. ευρώ. Πρόκειται για ένα μέγεθος αυξημένο κατά 143% σε σύγκριση με το 2024, εξέλιξη που σηματοδότησε την ισχυρή επιστροφή της εμπιστοσύνης των επενδυτών στα ακίνητα που συνδέονται με το λιανεμπόριο, είτε πρόκειται για καταστήματα σε δημοφιλείς εμπορικές «πιάτσες» είτε για καταστήματα σούπερ μάρκετ, αλλά και εμπορικά κέντρα.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στα παραπάνω μεγέθη δεν συμπεριλαμβάνεται η εμβληματική

επένδυση ύψους 2 δισ. ευρώ, που δρομολογεί ο όμιλος ION στο Ελληνικό, καθώς η σχετική συμφωνία αναμένεται να υπογραφεί επίσημα εντός του πρώτου τριμήνου του έτους. Υπενθυμίζεται ότι με βάση το προσύμφωνο η Lamda θα εισπράξει 450 εκατ. ευρώ από την πώληση των δικαιωμάτων χρήσης της γης, ενώ ο όμιλος ION θα αναπτύξει κτιριακές υποδομές γραφείων και κατοικιών, δομησιμης επιφανείας έως 250.000 τ.μ.

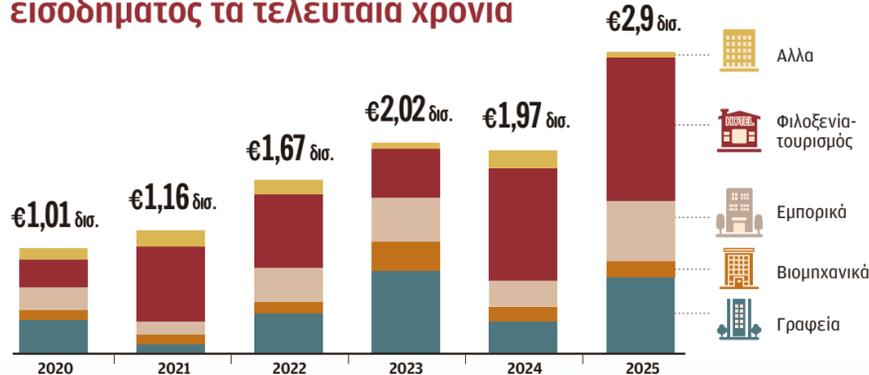
Η μεγαλύτερη συμφωνία του 2025 αφορούσε την πώληση καρτοφυλακίου ακινήτων και συμμετοχών της Prodea στον όμιλο Παπαλέκα, έναντι ποσού πλυσίον των 745 εκατ. ευρώ. Παράλληλα, η Prodea έχει συμφωνήσει και με τον όμιλο της Εθνικής Τράπεζας για την απόκτηση από τον τελευταίο ενός

Στο λιανεμπόριο αποκτήθηκαν ακίνητα αξίας 560 εκατ. ευρώ, ποσό αυξημένο κατά 143% σε σύγκριση με το 2024.

«πακέτου» ιδιοχρησιμοποιούμενων ακινήτων αξίας 510,5 εκατ. ευρώ. Με την κίνηση αυτή η Εθνική θα εξοικονομήσει σημαντικούς πόρους, καθώς από ενοικιαστής θα γίνει ιδιοκτήτης. Η συμφωνία αυτή αναμένεται να ολοκληρωθεί τον προσεχή Μάιο.

Πολύ σημαντική κρίνεται και η εξαγορά του Astir Palace από

Η αξία των αγοραπωλησιών ακινήτων εισοδήματος τα τελευταία χρόνια

ΠΗΓΗ: Proprius

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

τον όμιλο Προκοπίου, μια συμφωνία ύψους 700 εκατ. ευρώ. Στο τέλος του 2025 ολοκληρώθηκε και η απόκτηση από την Alpha Bank των εμπορικών και γραφειακών χώρων που διαμόρφωσε στο συγκρότημα του «Μινιόν» η Dimand Real Estate. Πρόκειται για συμφωνία ύψους 36,7 εκατ. ευρώ.

Σε ό,τι αφορά τις τιμές πώλη-

σης, αυτές διατηρήθηκαν σταθερές, αλλά τα ποιοτικά και μοναδικά ακίνητα συνεχίζουν να καταγράφουν υπεραξίες, ενώ τα παλαιότερα ακίνητα ή όσα βρίσκονται σε δευτερεύουσες τοποθεσίες, καταγράφουν αυξημένη επιφυλακτικότητα από τους επενδυτές. Τα συγκεκριμένα ακίνητα εμφανίζουν υψηλό ρίσκο, χαμηλότερη απορρόφηση

και υψηλότερο ποσοστό κενών χώρων, με αποτέλεσμα να είναι λιγότερο ελκυστικά.

Άλλο ένα σημαντικό συμπέρασμα της ανάλυσης της Proprius είναι το αυξημένο επενδυτικό ενδιαφέρον για τοποθετήσεις και σε εναλλακτικές κατηγορίες ακινήτων, όπως οι φοιτητικές κατοικίες και τα κτίρια εκπαίδευσης. Σημαντι-

κή τάση ήταν και το ότι πλέον σημειώνονται συναλλαγές ολόκληρων καρτοφυλακίων ακινήτων, κυρίως στις κατηγορίες των γραφείων και των εμπορικών καταστημάτων, μέσω βασικά αγοραπωλησιών μεταξύ εγχώριων θεσμικών επενδυτών.

Όπως αναφέρει η Νίκη Σύμπουρα, διευθύνουσα σύμβουλος της Proprius, «οι συναλλαγές καρτοφυλακίων αντιπροσωπεύουν λίγο πάνω από το 43% του συνολικού όγκου επενδύσεων. Αντιστοίχως, οι διασυννοριακές ροές αντιστοιχούν σε περίπου 30% της δραστηριότητας του 2025, με το υπόλοιπο να προέρχεται από εγχώρια κεφάλαια». Σε ό,τι αφορά τη διάρθρωση των εγχώριων επενδύσεων, το 46% των κεφαλαίων προήλθε από family offices (π.χ. οικογένεια Προκοπίου), που αποτελεί σημαντική εξέλιξη, το 9,25% από τις ΑΕΕΑΠ (Ανώνυμες Εταιρείες Επενδύσεων σε Ακίνητη Περιουσία), το 9% από επιχειρηματίες του ξενοδοχειακού τομέα και το υπόλοιπο ποσοστό από εταιρείες ανάπτυξης, ιδίως επενδυτές και εταιρείες με ιδιοχρησ.

Σύμφωνα με την Proprius, το προφίλ αυτό των επενδυτών διαφέρει σημαντικά σε σχέση με την περίοδο 2017-2023, όταν κυριάρχησαν τα κεφάλαια από τις ΑΕΕΑΠ, αλλά και τα επενδυτικά κεφάλαια κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Πάντως, παρά την αυξημένη δραστηριότητα, οι επενδυτές παραμένουν επιλεκτικοί, στοχεύοντας ακίνητα με ισχυρά θεμελιώδη χαρακτηριστικά και σαφή προοπτική απόδοσης.

The
Black Range
Nutrients

Pharma
LEAD[®]
PHARMACY
CARE PRODUCTS

Αντοχή
Ενέργεια - Τόνωση
Ενίσχυση των
αρθρώσεων

Κρίσιμη χρονιά για την κρουαζιέρα το 2026

Ο ανταγωνισμός εντείνεται και οδηγεί σε μείωση των αφίξεων, ενώ παρατηρείται στροφή σε μικρότερα και πιο πολυτελή πλοία

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Σε κομβική χρονιά για το μέλλον της ελληνικής, και όχι μόνον, κρουαζιέρας αναδεικνύεται το 2026, καθώς πυκνώνουν οι ενδείξεις σημαντικής επιβράδυνσης του αριθμού των προσεγγίσεων σε ελληνικά λιμάνια. Παράμετροι που σχετίζονται με τον αυξημένο ανταγωνισμό και την άνοδο των λειτουργικών εξόδων των πλοίων εξαιτίας των ευρωπαϊκών ρυθμιστικών απαιτήσεων, αναφέρονται ως οι βασικές αιτίες. Η εικόνα αυτή είναι παρόμοια σε ολόκληρη τη Μεσόγειο, ωστόσο στην Ελλάδα υφίστανται και επιπλέον ζητήματα υποδομών, παρωχημένων δηλαδή λιμενικών εγκαταστάσεων, και αντιδράσεων των τοπικών κοινωνιών στις αυξημένες ροές ημερησίων επισκεπτών. Ροές που συχνά δεν οφείλονται στα κρουαζιερόπλοια, αλλά στις ημερήσιες εκδρομές που πραγματοποιούν ταχύπλοα κυρίως ακτοπλοϊκά σκάφη από την Κρήτη προς τις Κυκλάδες, αλλά και από την Τουρκία προς τα Δωδεκάνησα.

Πλοία σαν σούπερ γιοτ

Την ίδια ώρα, οι υψηλού εισοδηματικού επιπέδου ταξιδιώτες στρέφονται ολοένα και συχνότερα προς μια νέα γενιά μικρότερων υπερπολυτελών πλοίων που θυμίζουν περισσότερο σούπερ γιοτ και λιγότερο συμβατικά κρουαζιερόπλοια. Αν σε όλα αυτά προστεθεί και το άνοιγμα νέων προρισμών που τραβούν πλέον τη ζήτηση, όπως τα ταξίδια στον αρκτικό κύκλο αλλά και στην Ανταρκτική, η ανάδυση νέων αγορών για την κρουαζιέρα όπως της Ασίας μαζί με την ισχυροποίηση παραδοσιακών αγορών όπως της Καραϊβικής, γίνεται καλύτερα αντιληπτό γιατί οι συμμετέχοντες στην αγορά αυτή εκτιμούν ότι το 2026 θα είναι χρονιά δαθεροποιήσιμης.

Το υπερπολυτελές κρουαζιερόπλοιο της Ritz-Carlton Yacht Collection, «Enrīma», με αρκετές αφίξεις σε λιμάνια της Ελλάδας, μπορεί να φιλοξενήσει έως 298 επιβάτες της ultra-luxury κατηγορίας. Μεταξύ των πέντε εστιατορίων του συμπεριλαμβάνεται το Aqua με τρία αστέρια Michelin του Chef Σβεν Ελβεφελντ.

Το υψηλό κόστος συμμόρφωσης με το ευρωπαϊκό πλαίσιο εκπομπής ρύπων καθιστά τη Μεσόγειο και την Ελλάδα λιγότερο ανταγωνιστικούς προορισμούς.

«Το ιδιαίτερα υψηλό κόστος συμμόρφωσης με το ευρωπαϊκό ρυθμιστικό πλαίσιο για τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου αλλά και άλλων ρύπων καθιστά τη λειτουργία των πλοίων στη

Μεσόγειο και την Ελλάδα λιγότερο ελκυστική για τις εταιρείες», εξηγεί μιλώντας στην «Καθημερινή» ο πρόεδρος της Ένωσης Εφοπλιστών Κρουαζιερόπλοιων και Φορέων Ναυτιλίας και Chief Operating Officer της Celestyal Γιώργος Κουμπενάς. Και αν το κόστος αυτό μετακινηθεί στις τελικές τιμές, συρρικνώνεται η ανταγωνιστικότητα του προϊόντος για τους μεγάλους πελάτες της κρουαζιέρας που συνήθως έχουν ως αφετηρία τις Ηνωμένες Πολιτείες. Όπως σημειώνει, η τάση των κρατήσεων πλοίων για προσεγγίσεις στα ελληνικά λιμάνια φέτος αλλά και για το 2027 εμφανίζει σημαντική κάμ-

ψη σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια. Ειδικά για την Ελλάδα και τα υψηλότερα αεροπορικά μεταφορικά κόστη σε σχέση με προορισμούς όπως η Ισπανία και βέβαια η Καραϊβική αποτελούν ανταγωνιστικό μειονέκτημα.

Μείωση προσεγγίσεων

Ο Γιάννης Καμαράτος, επικεφαλής του τουριστικού πρακτορείου Αστώρια στην Πάτμο, σημειώνει πως ήδη κάποιες εταιρείες, και συγκεκριμένα η Silver, έχουν περιορίσει έως και κατά 75% την προσέγγισή τους στο ιερό νησί της Αποκάλυψης. Στον Πειραιά, έπειτα από μια χρονιά-ρεκόρ του 2025, ο προγραμμα-

τισμός προσεγγίσεων για φέτος δείχνει έστω και οριακά μικρότερο αριθμό πλοίων από πέρυσι. Κατά το 2025, το λιμάνι του Πειραιά υποδέχθηκε 863 κρουαζιερόπλοια, ενώ ο συνολικός αριθμός επιβατών ανήλθε σε περίπου 1,85 εκατ. επιβάτες. Αυτή τη στιγμή ο προγραμματισμός για την τρέχουσα χρονιά είναι για λίγο λιγότερα από 800 πλοία.

Βεβαίως, κόντρα σε όλες αυτές τις τάσεις πορεύεται η μεγαλύτερη πλέον εταιρεία κρουαζιέρας στον κόσμο, η MSC Cruises, η οποία όχι μόνο δεν μειώνει αλλά αυξάνει πλοία και δρομολόγια στην Ελλάδα και παράλληλα διεκδικεί τις παραχωρήσεις

λιμανιών όπως του Λαυρίου και του Κατάκολου, για να εδραιώσει ακόμα περισσότερο την παρουσία της στο Αιγαίο και στην Ανατολική Μεσόγειο.

Στροφή στην πολυτέλεια

Την ίδια ώρα, μια νέα γενιά πλοίων φτάνει στην Ελλάδα: υπερπολυτελή σκάφη, που είναι περισσότερο θαλαμηγοί και λιγότερο κρουαζιερόπλοια, με δυναμικότητες επιβατών μεταξύ 300 και 450 ατόμων, προσφέρουν σουίτες, μεγάλους χώρους και κυρίως εξατομικευμένες υπηρεσίες και ιδιωτικότητα.

Ritz-Carlton Yacht Collection, Four Seasons, Orient Express και Aman είναι πολυτελείς ταξιδιωτικές αλυσίδες που ανοίγονται πια στην κρουαζιέρα με νεότευκτα υπερπολυτελή πλοία αλλά και πάρα πολύ υψηλές τιμές. Και πολλές από αυτές έχουν ξεκινήσει ήδη δρομολόγια στα ελληνικά νερά, ενώ άλλες αναμένονται και φέτος.

Τέτοια πλοία όπως και η κλάση μέχρι τους 800-900 επιβάτες, όπως της Viking Cruises, που επίσης αυξάνει την παρουσία της στην Ελλάδα, θεωρούνται πολύ πιο κατάλληλα για τις ελληνικές θάλασσες, καθώς λόγω περιορισμένου μεγέθους και αριθμού επισκεπτών προκαλούν πολύ μικρότερη όχληση στις τοπικές κοινωνίες. Κοινωνίες που συχνά επιβαρύνονται όχι τόσο από τους επιβάτες της κρουαζιέρας αυτούς καθ'αυτούς, όσο από τα οργανωμένα ημερήσια ταξίδια από γειτονικούς προορισμούς.

Στη Σαντορίνη, για παράδειγμα, εκτιμάται ότι τουλάχιστον 6.000 ημερήσιοι επισκέπτες κατά την κορύφωση της σεζόν έρχονται με ταχύπλοα ακτοπλοϊκά σκάφη από την Κρήτη, παρακάμπτοντας τους περιορισμούς που ισχύουν για τους επιβάτες κρουαζιέρας και μη καταβάλλοντας τα σχετικά τέλη.

Νέο πρόγραμμα 10.000 θέσεων εργασίας

Της **ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ**

Με μια καινοτομία που δείχνει τη διαφορετική λογική η οποία διέπει τα νέα προγράμματα ενίσχυσης της απασχόλησης ξεκινάει αύριο, ηλεκτρονικά, η υποβολή αιτήσεων για το νέο πρόγραμμα της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (ΔΥΠΑ) για τη δημιουργία 10.000 θέσεων εργασίας.

Σύμφωνα με την υπουργική απόφαση που υπογράφει η υπουργός Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης Νίκη Κεραμέως, το πρόγραμμα αφορά την επικορήγηση επιχειρήσεων για την πρόσληψη 10.000 άνεργων γυναικών ηλικίας 18 ετών και άνω, με έμφαση σε μητέρες ανήλικων τέκνων ηλικίας έως 15 ετών. Και ενώ οι 5.000 νέες θέσεις θα αφορούν πλήρη απασχόληση, οι άλλες 5.000 νέες θέσεις εργασίας θα είναι μερικής απασχόλησης.

Δικαιούχοι του προγράμματος είναι ιδιωτικές επιχειρήσεις και εργοδότες οι οποίοι ασκούν τακτική οικονομική δραστηριότητα. Το πρόγραμμα, συνολικού προϋπολογισμού 101,8 εκατ. ευρώ, χρηματοδοτείται από πόρους της ΔΥΠΑ με σκοπό την ενίσχυση της γυναικείας απασχόλησης και την εναρμοσύνη οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής.

«Η ενίσχυση της απασχόλησης αποτελεί βασική αποστολή του υπουργείου Εργασίας», δήλωσε η υπουργός Ν. Κεραμέως, για να συμπληρώσει πως παρά το γεγονός ότι η ανεργία βρίσκεται σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα για τη χώρα μας, περίπου 8%, δεν υπάρχει εφθουχασμός». Αναφερόμενη ειδικά στο νέο πρόγραμμα η κ. Κεραμέως επισήμανε πως όσο πιο

Οι 5.000 νέες θέσεις θα αφορούν πλήρη απασχόληση και οι άλλες 5.000 μερική απασχόληση. Δικαιούχοι του προγράμματος είναι ιδιωτικές επιχειρήσεις και εργοδότες. Το πρόγραμμα, συνολικού προϋπολογισμού 101,8 εκατ. ευρώ, χρηματοδοτείται από πόρους της ΔΥΠΑ.

Αφορά άνεργες γυναίκες ηλικίας 18 ετών και άνω, με έμφαση σε μητέρες ανήλικων τέκνων ηλικίας έως 15 ετών.

πολλά χρόνια μένει μια γυναίκα εκτός αγοράς εργασίας για να μεγαλώσει τα παιδιά της, τόσο πιο δύσκολη είναι συχνά η απόφαση επανένταξης της. Γι' αυτόν τον λόγο το συγκεκριμένο πρόγραμμα έχει στόχο να στηρίξει τις γυναίκες και τις μητέρες, να γίνει πιο εύκολο το βήμα επανένταξης στην αγορά εργασίας, αν το αποφασίσουν.

Η διάρκεια του προγράμματος έχει οριστεί στους 12 μήνες, με δυνατότητα επέκτασης τριών μηνών. Ως ποσό επικορήγησης ορίζεται το 70% του μηνιαίου μισθολογικού και μη μισθολογικού κόστους της ωφελουμένης, με ανώτατο όριο τα 879,20 ευρώ μηνιαίως (δηλαδή με συνολικές αποδοχές έως 10.550,40 ευρώ ετησίως και έως 13.188 ευρώ σε περίπτωση τριμηνιαίας επικορήγησης του προγράμματος) για άνεργες εγγεγραμμένες στο ψηφιακό μητρώο της ΔΥΠΑ έως 12 μήνες.

Σε περίπτωση που η ωφελουμένη είναι μακροχρόνια άνεργη ή/και μητέρα τουλάχιστον ενός ανήλικου τέκνου έως 15 ετών, ως ποσό επικορήγησης ορίζεται το 80% του μηνιαίου

μισθολογικού και μη μισθολογικού κόστους με ανώτατο όριο τα 1.004,80 ευρώ μηνιαίως (δηλαδή με συνολικές αποδοχές έως 12.057,60 ευρώ ετησίως και έως 15.072 ευρώ σε περίπτωση τριμηνιαίας επικορήγησης του προγράμματος).

Σε περίπτωση μερικής απασχόλησης, ως ποσό επικορήγησης ορίζεται το 80% του μηνιαίου μισθολογικού και μη μισθολογικού κόστους για όλες τις κατηγορίες ωφελουμένων γυναικών, με ανώτατο όριο τα 680 ευρώ μηνιαίως (δηλαδή με συνολικές αποδοχές έως 8.160 ευρώ ετησίως σε περίπτωση 12μηνιαίας απασχόλησης και έως 10.200 ευρώ σε περίπτωση τριμηνιαίας επικορήγησης του προγράμματος).

Ποια επιδόματα του ΕΦΚΑ αυξάνονται

Αυξημένα είναι από την 1η Ιανουαρίου 2026 τα ποσά του επιδόματος ασθενείας, του επιδόματος μητρότητας και του εφάπαξ βοηθήματος για έξοδα κηδείας που καταβάλλει ο ΕΦΚΑ στους ασφαλισμένους μισθωτούς, σύμφωνα με σχετική εγκύκλιο του φορέα. Η αναπροσαρμογή γίνεται βάσει του ποσοστού αύξησης των συντάξεων για το 2026, το οποίο ανέρχεται σε 2,4% και αφορά παροχές που εξακολουθούν να υπολογίζονται με βάση τις ασφαλιστικές κλάσεις του πρώην ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.

Συγκεκριμένα, με την αύξηση του ανώτατου ημερήσιου επιδόματος ασθενείας, συμπεριλαμβανομένων των προσαυξήσεων λόγω οικογενειακών βαρών, διαμορφώνεται ως εξής: Ξεκινάει από 18,61 ευρώ για τις πρώτες 15 ημέρες επιδόματος (αντιστοιχεί στο τεκμαρτό ημερομίσθιο της 3ης ασφαλιστικής κλάσης) και φθάνει τα 34,20 ευρώ μετά τις πρώτες 15 ημέρες επιδόματος (αντιστοιχεί στο τεκμαρτό ημερομίσθιο της 8ης ασφαλιστικής κλάσης). Σύμφωνα με τα προβλεπόμενα, τα ποσά αυτά αποτελούν το ανώτατο όριο ημερήσιας επιδόματος και εφαρμόζονται σε όλες τις περιπτώσεις ασθενείας για μισθωτούς ασφαλισμένους.

Σύμφωνα δε με το ισχύον πλαίσιο (άρθρο 35 του Α.Ν. 1856/1951), για τη χορήγηση του επιδόματος ασθενείας απαιτείται: – Πιστοποίηση ανικανότητας προς εργασία λόγω σωματικής ή ψυχικής ασθενείας. – Ιατρική γνωμάτευση θεράποντος γιατρού και, όπου απαιτείται, έγκριση υγειονομικής επιτροπής. – Βεβαίωση αποχής από την εργασία από τον εργοδότη.

– Διάρκεια αποχής άνω των τριών ημερών (χρόνος αναμονής).

Όσο για τις πρώτες τρεις ημέρες της αναρρωτικής άδειας, ο εργοδότης καταβάλλει το μισό ημερομίσθιο ή μισθό και δεν προβλέπεται επιδότηση από τον ΕΦΚΑ.

Οι ασφαλιστικές εισφορές, βέβαια, καταβάλλονται κανονικά. Από την 4η ημέρα και μετά το επίδομα καταβάλλεται από τον ΕΦΚΑ και ο εργοδότης υποχρεούται, υπό προϋποθέσεις, να καλύψει τη διαφορά μεταξύ ημερομίσθιο και επιδόματος. Για τους εργαζομένους με σχέση εργασίας έως ένα έτος, η κάλυψη από τον εργοδότη είναι έως 13 ημέρες, ενώ για εργαζομένους με προϋπηρεσία άνω του έτους καλύπτει έως 26 ημέρες ή ένα μήνα.

Αναπροσαρμογή προβλέπεται και όσον αφορά το εφάπαξ βοήθημα για έξοδα κηδείας, το οποίο πλέον ανέρχεται σε 883,92 ευρώ. Το ποσό αντιστοιχεί στο οκταπλάσιο του τεκμαρτού ημερομίσθιο της ανώτατης ασφαλιστικής κλάσης και καταβάλλεται στους δικαιούχους σε περίπτωση θανάτου ασφαλισμένου ή συνταξιούχου.

Εντός του Ιανουαρίου θα καταβληθεί και η πρώτη δόση του επιδόματος κιοφορίας και λοχείας από τον ΕΦΚΑ. Η πληρωμή αφορά μισθωτές μητέρες, ελεύθερες επαγγελματίες και αγρότισσες που υπέβαλαν και οριστικοποίησαν την αίτησή τους με πλήρη δικαιολογητικά στο διάστημα 18 Δεκεμβρίου 2025-15 Ιανουαρίου 2026. Το ύψος του επιδόματος υπολογίζεται βάσει των ασφαλιστικών αποδοχών και της ασφαλιστικής ιστορίας κάθε δικαιούχου.

ΡΟΥΛΑ ΣΑΛΟΥΡΟΥ

Η μεγαλύτερη εισαγωγή αμυντικής εταιρείας στο Euronext

Για εισαγωγή στο χρηματιστήριο του Αμστερνταμ ετοιμάζεται η τσεχική εταιρεία τεθωρακισμένων οχημάτων και πυρομαχικών Czechoslovak Group, πιθανώς πραγματοποιώντας το μεγαλύτερο IPO που έχει συμβεί ποτέ στον τομέα της άμυνας. Σύμφωνα με τη σχετική ανακοίνωση της εταιρείας, σκοπεύει να πουλήσει νέες μετοχές συνολικής αξίας 750 εκατ. ευρώ, ενώ ο ιδιοκτήτης της Μίχαλ Στρναντ θα πουλήσει απροσδιόριστο αριθμό υφιστάμενων μετοχών στο πλαίσιο της συμφωνίας. Οι επενδυτές Artisan Partners, BlackRock και μια θυγατρική της Qatar Investment Authority δεσμεύτηκαν να αγοράσουν συνολικά 900 εκατ. ευρώ από την προσφορά.

Η αξία της προσφοράς εκτιμάται ότι θα ξεπεράσει τα 3 δισ. δολάρια, σύμφωνα με πηγές που επικαλείται το Bloomberg, αποτελώντας έτσι το μεγαλύτερο IPO στην ιστορία του αμυντικού τομέα. Πρέπει να σημειωθεί ότι οι αμυντικές μετοχές κάνουν ράλι το τελευταίο έτος, αφότου οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις δεσμεύτηκαν να αυξήσουν τις δαπάνες στην άμυνα λόγω της ρωσικής επιθετικότητας και της απομάκρυνσης των ΗΠΑ. Η άνοδος αυτή ενθαρρύνει τους μεγαλύτερους «παίκτες» της αμυντικής βιομηχανίας να μπουκ στα χρηματιστήρια.

Ηδη η γαλλογερμανική εταιρεία κατασκευής αρμάτων μάχης KNDS ανακοίνωσε τον Δεκέμβριο ότι ετοιμάζεται για εισαγωγή στα χρηματιστήρια Φρανκφούρτης και Παρισίων, ανάλογα με τις συνθήκες της αγοράς. Επίσης, η γερμανική εταιρεία αμυντικής τεχνολογίας Vincion φέρεται να εξετάζει το χρηματιστηριακό της ντεμπούτο αυτό το τρι-

μηνο. Το IPO στο Αμστερνταμ αναμένεται να είναι το μεγαλύτερο της Ευρώπης για το 2026. Προβλέπεται να βάλει τέλος στην περίοδο «ξηρασίας» των μεγάλων συμφωνιών στο Euronext, το οποίο πέρυσι δεν είδε καμία μεγάλη εισαγωγή. Ειδικότερα, το τελευταίο αξιοσημείωτο IPO στο Αμστερνταμ ήταν 2,3 δισ. ευρώ τον Απρίλιο του 2024.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η CGS εξέταζε να κάνει το ντεμπούτο της στο Λονδίνο, αλλά τελικά προτίμησε το Αμστερνταμ λόγω του φιλικότερου κανονιστικού πλαισίου, σύμφωνα με το Bloomberg. Σημειώνεται ότι τα έσοδα της CGS εκτινάχθηκαν

Το IPO της τσεχικής εταιρείας τεθωρακισμένων οχημάτων και πυρομαχικών Czechoslovak Group αποτιμάται στα 3 δισ. δολάρια.

όσο η Ευρώπη αύξησε τις στρατιωτικές δαπάνες και έστειλε όπλα στην Ουκρανία. Ειδικότερα, περίπου το ένα τέταρτο των εσόδων ύψους 4,49 δισ. ευρώ το πρώτο εννεάμηνο του 2025 προήλθε από την Ουκρανία.

«Πιστεύουμε ότι η δημόσια προσφορά της CSG θα αναδειχτεί το προφίλ του ομίλου στη διεθνή επενδυτική κοινότητα, παρέχοντας πρόσθετη χρηματοοικονομική ευελιξία και ποικιλία πηγών χρηματοδότησης για την υποστήριξη της περαιτέρω ανάπτυξης», ανέφερε ο Μίχαλ Στρναντ στη σχετική ανακοίνωση.

Τα έσοδα της Czechoslovak Group εκτινάχθηκαν, καθώς η Ευρώπη αύξησε τις στρατιωτικές δαπάνες στέλνοντας όπλα στην Ουκρανία. Το 25% των εσόδων ύψους 4,49 δισ. στο 9μηνο του 2025 προήλθε από την Ουκρανία.

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΣ

Τη Δευτέρα 26 Ιανουαρίου, 2026 στις 9:00πμ στη Δημοσιογραφική Εστία (δίπλα από Αρχηγείο Αστυνομίας) στη Λευκωσία θα πωληθούν σε Πλειστηριασμό 52 οχήματα της Αστυνομίας. Περιλαμβάνουν 38 αυτοκίνητα όπως Mitsubishi Pajero, Isuzu Doublecabins, BMW 1 Series, Chevrolet Matiz, Ford, Iveco Loggy Tipper καθώς και 14 μοτοσυκλέτες όπως Honda CBRI000RR, XL1000VA και διάφορα άλλα.

Όλα τα οχήματα βρίσκονται στον περιφραγμένο χώρο πίσω από την Αστυνομική Ακαδημία. Οι ενδιαφερόμενοι αγοραστές μπορούν επιθεωρήσουν τα οχήματα από τη Δευτέρα 19/1/2026 μέχρι και την Παρασκευή 23/1/2026 μεταξύ 8:00πμ-12:30πμ και το πρωί του Πλειστηριασμού μεταξύ 7:30-8:30πμ.

Τόσο η επιθεώρηση όσο και ο πλειστηριασμός είναι ανοικτοί σε όλους τους ενδιαφερόμενους πολίτες

Για περισσότερες πληροφορίες και καταλόγους απευθύνεστε στους Δημοπράτες:
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ ΛΤΔ
Τ. Παπαδόπουλου 6, Άγιος Δομέτιος, Λευκωσία
Τηλ.: 22778751

Με βάση τη συμφωνία της Netflix, στην τεράστια βιβλιοθήκη της εταιρείας streaming θα προστεθεί ο έλεγχος των πολύτιμων περιουσιακών στοιχείων της WBD, συμπεριλαμβανομένης της Warner Bros, του στούντιο πίσω από franchise όπως τα Harry Potter, Superman και Batman, καθώς και του HBO, που φιλοξενεί σειρές όπως το Game of Thrones, το The White Lotus και το Succession.

Η Netflix προσφέρει σε μετρητά 83 δισ. δολ. για τη Warner Bros

Στόχος της εταιρείας να επιταχυνθεί η εξαγορά του στούντιο WBD

Η Netflix σχεδιάζει να κάνει προσφορά, αποκλειστικά με μετρητά, για να κλείσει τη συμφωνία ύψους 83 δισ. δολαρίων με τη Warner Bros. Στόχος της εταιρείας είναι να επιταχυνθεί η εξαγορά του στούντιο WBD και των επιχειρήσεων streaming και να αποκλειστεί η προσφορά της ανταγωνιστικής Paramount. Η συνεργασία μεταξύ της Netflix και της WBD έχει αντιμετωπίσει αντιδράσεις από πολιτικούς των ΗΠΑ και προσωπικότητες της βιομηχανίας του θεάματος, με ορισμένους να εκφράζουν ανησυχίες ότι ο γίγαντας των μέσων ενημέρωσης που θα προκύψει θα ελέγχει σχεδόν το ήμισυ της αγοράς streaming.

Με βάση τη συμφωνία της Netflix, στην τεράστια βιβλιοθήκη της εταιρείας streaming θα προστεθεί ο έλεγχος των πολύτιμων περιουσιακών στοιχείων

της WBD, συμπεριλαμβανομένης της Warner Bros, του στούντιο πίσω από franchise όπως τα Harry Potter, Superman και Batman, καθώς και του HBO, που φιλοξενεί σειρές όπως το

Ανησυχίες ότι ο γίγαντας των μέσων ενημέρωσης που θα προκύψει θα ελέγχει σχεδόν το ήμισυ της αγοράς streaming.

Game of Thrones, το The White Lotus και το Succession.

Την ίδια ώρα η Paramount, που ελέγχεται από την οικογένεια των δισεκατομμυριούχων Ελισον, προσπαθεί να εξασφαλίσει την εξαγορά της WBD

έναντι 108,4 δισ. δολαρίων. Η προσφορά της υποστηρίζεται από προσωπική εγγύηση 40 δισ. δολαρίων από τον Λάρι Ελισον, συνιδρυτή της Oracle. Η WBD έχει ήδη ζητήσει από τους μετόχους της να απορρίψουν την «ανεπαρκή» εχθρική προσφορά εξαγοράς της Paramount και έχει υποστηρίξει ότι η προσφορά της βασίζεται σε σημαντικό ποσό χρηματοδότησης μέσω δανεισμού.

Εν μέσω μιας επιχειρηματικής μάχης, η Paramount σχεδιάζει να ορίσει μέλη στο διοικητικό συμβούλιο της WBD για να ψηφίσουν κατά της συμφωνίας με τη Netflix. Σύμφωνα με τους όρους της αρχικής συμφωνίας της Netflix, οι μέτοχοι της WBD θα λάμβαναν 23,25 δολάρια ανά μετοχή σε μετρητά, καθώς και μετοχές της εταιρείας streaming και μετοχές στην πα-

γκόσμια δικτυακή δραστηριότητα της WBD –την οποία η Netflix δεν αγοράζει– που περιλαμβάνει τα CNN, Cartoon Network και Discovery Channel.

Η Warner Bros τέθηκε επίσημα προς πώληση τον Οκτώβριο, αφού έλαβε εκδήλωση ενδιαφέροντος από διάφορους ενδιαφερόμενους. Η συμφωνία με τη Netflix έγινε στις αρχές Δεκεμβρίου, έπειτα από ανταγωνιστικές προσφορές εξαγοράς από την Paramount και την Comcast, η οποία κατέχει περιουσιακά στοιχεία όπως τα Universal Studios, το αμερικανικό δίκτυο ειδήσεων NBC και τη Sky.

Από τη στιγμή που συνήψε τη συμφωνία με τη Netflix, η WBD έχει αντιμετωπίσει επανειλημμένες προσπάθειες της Paramount να ανατρέψει τη συμφωνία και να αποδεχθεί τη δική της προσφορά.

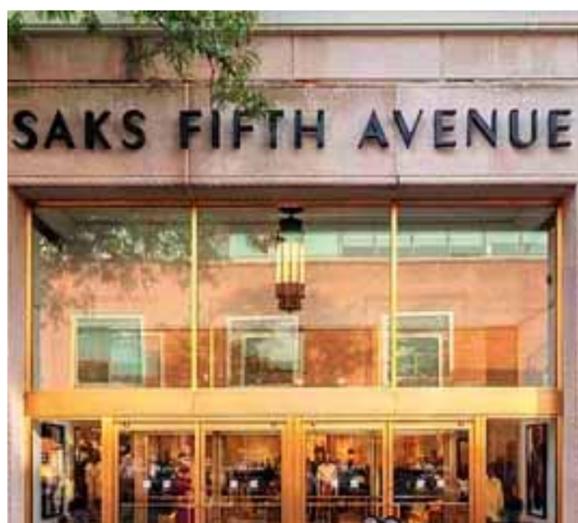
Νέο «κανόνι» στον κλάδο πολυτελείας στις ΗΠΑ

Αίτημα υπαγωγής στην προστασία του πτωχευτικού νόμου υπέβαλε η Saks Global, μητρική εταιρεία της αλυσίδας Saks Fifth Avenue, λυγίζοντας υπό το βάρος χρεών ύψους δισεκατομμυρίων δολαρίων, επιδείνωσης των σχέσεων με τους προμηθευτές και χαμηλών πωλήσεων.

Η Saks Global αντιμετώπιζε ένα τεράστιο χρέος, ιδίως μετά την εξαγορά της ανταγωνιστικής Neiman Marcus το 2024. Στις αρχές του Ιανουαρίου, ο Μαρκ Μέτρικ παρατήθηκε από τη θέση του διευθύνοντος συμβούλου και παρέδωσε τα ντβία της εταιρείας στον Ρίτσαρντ Μπέικερ, εκτελεστικό πρόεδρο της Saks Global. Ωστόσο, λιγότερο από δύο εβδομάδες μετά παρατήθηκε και αυτός.

Η χρεοκοπία της εμβληματικής εταιρείας αποτελεί μία ακόμη ένδειξη ότι τα πολυκαταστήματα που δραστηριοποιούνται στον τομέα της πολυτελείας πλέον απειλούνται με εξαφάνιση, ενώ μόλις πριν από λίγα χρόνια ήταν το μέρος απόλαυσης όσων είχαν την οικονομική άνεση.

Οι καταναλωτικές συνήθειες των Αμερικανών φαίνεται ότι έχουν αλλάξει σημαντικά τα τελευταία χρόνια, προκαλώντας προβλήματα ακόμη και σε αλυσίδες που δραστηριοποιούνται επί δεκαετίες στη χώρα. Πολλοί καταναλωτές απομακρύνθηκαν συνολικά από την αγορά πολυτελείας, διαμαρτυρόμενοι για τις υψηλότερες τι-

Η Saks Global ήταν αποτέλεσμα της εξαγοράς της Neiman Marcus από την ιδιοκτήτρια HBC έναντι 2,65 δισ. δολαρίων το 2024.

Χρεοκόπησε η εμβληματική Saks Global, καθώς υποχωρούν οι πωλήσεις πολυτελών αγαθών.

μές για προϊόντα χαμηλότερης ποιότητας. Οσοι εξακολουθούν να αγοράζουν τέτοια προϊόντα, προτιμούν όλο και περισσότερα να ψωνίζουν από την εκάστοτε μάρκα, κόβοντας τους μεσάζοντες, όπως τα πολυκα-

ταστήματα. Στην ανακοίνωσή της, η Saks Global είπε ότι υπέβαλε αίτημα πτώχευσης, ώστε να στηρίξει την τρέχουσα διαδικασία μετασχηματισμού της. Τα ντβία θα πάρει ο πρώην επικεφαλής της Neiman Marcus, Τζιόφρι βαν Ρέμντονκ. «Είναι μία καθοριστική στιγμή για τη Saks Global και το μονοπάτι από εδώ και πέρα δημιουργεί μια ουσιαστική ευκαιρία για να ενδυναμώσουμε τα θεμέλια της δραστηριότητάς μας και να την τοποθετήσουμε κατάλληλα για το μέλλον», είπε ο Βαν Ρέμντονκ.

Η Saks Global ήταν αποτέλεσμα της εξαγοράς της Neiman Marcus από την ιδιοκτήτρια HBC έναντι 2,65 δισ. δολαρίων το 2024. Στόχος της συμφωνίας ήταν η δημιουργία ενός κολοσού της πολυτελείας, που θα μπορούσε να ανακτήσει μερίδιο της αγοράς από μεμονωμένες μάρκες, να διαπραγματευθεί για καλύτερες τιμές και να ξαναφέρει τους καταναλωτές στα πολυκαταστήματα.

Αντιθέτως, η Saks φέρεται να δυσκολευόταν να πληρώσει τους προμηθευτές της, επιδεινώνοντας αυτές τις σχέσεις και προκαλώντας ανησυχίες περί χρεοκοπίας πολλούς μήνες προτού πράγματι την ανακοινώσει.

Σε σχετική ανακοίνωση, η Saks Global δήλωσε ότι εξασφάλισε χρηματοδότηση ύψους 1 δισ. δολαρίων, η οποία «θα παρέχει επαρκή ρευστότητα για τη χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων και των πρωτοβουλιών αναστροφής της». Η ομάδα των ομολογιούχων συμφώνησε επίσης να χρηματοδοτήσει επιπλέον 500 εκατ. δολάρια υπό προϋποθέσεις.

Σημειώνεται ότι σύμφωνα με μελέτη της συμβουλευτικής εταιρείας Bain & Co., που δημοσιεύθηκε τον Νοέμβριο, οι παγκόσμιες πωλήσεις πολυτελών αγαθών αναμένεται να συρρικνωθούν για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά το 2026, καθώς οι καταναλωτές, ανησυχώντας για την παγκόσμια οικονομία, περιορίζουν τις δαπάνες τους.

Μεγαλύτερος αντίπαλος του Τραμπ η ακρίβεια

Ο θυμός των ψηφοφόρων για τις υψηλές τιμές μπορεί να του κοστίσει πολιτικά

Παρά την τεράστια επιρροή που έχει ως πρόεδρος των ΗΠΑ, ο Ντόναλντ Τραμπ βρίσκει «τοίχο» σε ένα συγκεκριμένο πεδίο, όπου φαίνεται ότι εξαντλούνται τα όρια της προεδρικής ισχύος: στη γρήγορη μείωση του κόστους ζωής.

Ο Τραμπ, προτού αναλάβει τη δεύτερη θητεία του, προχώρησε σε τολμηρές οικονομικές δεσμεύσεις, με στόχο να αντιμετωπίσει τον υψηλό πληθωρισμό, που αποτελούσε και τη μεγαλύτερη ανησυχία των ψηφοφόρων του. Σύμφωνα με το Reuters, όμως, πλέον έχει συνειδητοποιήσει, όπως και οι προκάτοχοί του, ότι η μείωση των τιμών είναι πολύ δύσκολη υπόθεση.

Μόλις 10 μήνες απομένουν μέχρι τις κρίσιμες εκλογές του Κογκρέσου και ο Τραμπ αντιμετωπίζει όλο και μεγαλύτερη δυσφορία για το πώς διαχειρίζεται την αμερικανική οικονομία. Ο θυμός των ψηφοφόρων για τις επίμονα υψηλές τιμές μπορεί να ανατρέψει την ασθενή πλειοψηφία των Ρεπουμπλικανών στο Κογκρέσο.

Περίπου 36% των Αμερικανών εγκρίνουν τη συνολική διαχείριση της οικονομίας από τον

Τραμπ, σύμφωνα με πρόσφατη δημοσκόπηση από το Reuters και την Ipsos. Το ποσοστό είναι πολύ χαμηλότερο από το 42% που είχε καταγραφεί πριν από έναν χρόνο, αλλά και υψηλότερο από το 33% στη δημοσκόπηση του Δεκεμβρίου. Τις τελευταίες ημέρες ο Τραμπ πρότεινε σειρά μέτρων κατά της ακρίβειας: πλαφόν 10% στο επιτόκιο των πιστωτικών καρτών, μπλόκο στην αγορά οικογενειακών κατοικιών από μεγάλους επενδυτές και μια οδμήια προς τους κρατικά ελεγχόμενους «γίγαντες» της αγοράς στεγαστικών δανείων, Fannie Mae και Freddie Mac, να αγοράσουν ομόλογα 200 δισ. δολαρίων προκειμένου να μειωθούν τα στεγαστικά επιτόκια.

Σύμφωνα με οικονομολόγους και πολιτικούς αναλυτές, οι προτάσεις αυτές δείχνουν ότι ο Λευκός Οίκος αντιλαμβάνεται ότι διανύει περίοδο υψηλού πολιτικού κινδύνου. Σε κάθε περίπτωση, όμως, οι προτάσεις αυτές δεν αναμένεται να έχουν σημαντικό αντίκτυπο στο κόστος ζωής, τουλάχιστον όχι μέχρι τις εκλογές του Νοεμβρίου, ενώ ορισμένες ενδέχεται να προκαλέσουν μεγαλύτερο κακό. «Κανένας πρό-

Μόλις 10 μήνες απομένουν μέχρι τις κρίσιμες εκλογές του Κογκρέσου και ο Τραμπ αντιμετωπίζει όλο και μεγαλύτερη δυσφορία για το πώς διαχειρίζεται την αμερικανική οικονομία. «Οι ψηφοφόροι πάντοτε ψηφίζουν με βάση την τσέπη τους. Ενώ ο Ντόναλντ Τραμπ έχει κάποια επιτυχία στη διεθνή σκηνή, η εγκώρια οικονομική κατάσταση είναι πολιτικά πολύ πιο επικίνδυνη», λένε αναλυτές.

Ο πληθωρισμός δεν επιβραδύνεται τόσο γρήγορα όσο θα ήθελαν ο πρόεδρος και τα νοικοκυριά.

εδρος δεν μπορεί να κουνήσει ένα ραβδί και να αλλάξει την οικονομία σε μια νύχτα. Ο πληθωρισμός δεν επιβραδύνεται τόσο γρήγορα όσο ήλπιζαν ο πρόεδρος Τραμπ και η υπόλοιπη Αμερική», ανέφερε στο Reuters ο αναλυτής Τσάρλι Γκίρσου.

Βασικό εμπόδιο είναι το ίδιο το μέγεθος της αμερικανικής οικονομίας, ένας γίγαντας 30 τρισ. δολαρίων, όπου οι προεδρικές

φιλοδοξίες μείωσης των τιμών συχνά έρχονται αντιμέτωπες με δυνάμεις της αγοράς ή αποφάσεις εκατοντάδων εκατομμυρίων καταναλωτών και επιχειρήσεων. Σημειώνεται ότι παρά τους ισχυρισμούς του Τραμπ, ο πληθωρισμός ανέβηκε τον περασμένο μήνα, με ώθηση από τα τρόφιμα και τα ενοίκια, ενώ η ανάπτυξη των θέσεων εργασίας ήταν ασθενής.

Οικονομολόγοι και τραπεζίτες αμφισβάλλουν για τα αποτελέσματα των προτάσεων αυτών στο κόστος ζωής. Σύμφωνα με όσα είπαν στο Reuters, πιστεύουν ότι οι τράπεζες πιθανώς να σταματήσουν να δίνουν πιστώσεις σε χαμηλόμισθους αν υπάρχει πλαφόν στο επιτόκιο. «Μπορεί ο σκοπός να είναι η στήριξη της εργατικής τάξης, αλλά στην

πραγματικότητα θα κόψει εντελώς την πρόσβασή τους στις πιστώσεις», σημείωσε ο Γουίλιαμ Στερν, CEO της εταιρείας χρηματοδοτήσεων Cardiff.

Η απαγόρευση αγοράς οικογενειακών κατοικιών από εταιρείες της Wall Street αναμένεται να έχει μικρή επίπτωση στις τιμές ακινήτων, δεδομένου ότι οι περισσότεροι επενδυτές είναι ήδη μικρής κλίμακας, σύμφωνα με τους οικονομολόγους. Απεναντίας, «μια πτώση της επενδυτικής ζήτησης μπορεί επίσης να επιβραδύνει τις νέες κατασκευές. Τα ενοίκια μπορεί να αυξηθούν», είπε χαρακτηριστικά ο Τομ Μέιλον, αναλυτής της εταιρείας δεδομένων ακινήτων Cotality.

Τέλος, οι ειδικοί αναφέρουν ότι οι προτάσεις αυτές δεν είναι

ακόμη σαφείς. «Δείχνουν κάποια ανησυχία για αντιμετώπιση των προβλημάτων ακρίβειας που αισθάνεται ο πολίτης», λέει ο Λορέτα Μέστερ, πρώην πρόεδρος της Fed στο Κλίβελαντ και επικύρη καθηγήτρια οικονομικών στο Wharton School.

Σημειώνεται ότι ο Τραμπ έχει στρέψει το τελευταίο διάστημα την προσοχή του σε διεθνή θέματα, με αποτέλεσμα ορισμένοι Αμερικανοί να ανησυχούν. «Οι ψηφοφόροι πάντοτε ψηφίζουν με βάση την τσέπη τους. Ενώ (ο Ντόναλντ Τραμπ) έχει κάποια επιτυχία στη διεθνή σκηνή, η εγκώρια οικονομική κατάσταση είναι πολιτικά πολύ πιο επικίνδυνη», δήλωσε στο Reuters ο σύμβουλος Τζέισον Κάμπελ Ρόι.

Ανάπτυξη στη Γερμανία πέρυσι για πρώτη φορά από το 2022

Για πρώτη φορά από το 2022 αναπτύχθηκε πέρυσι η γερμανική οικονομία, καθώς οι αυξημένες κρατικές δαπάνες συνέβαλαν στην ανάκαμψη από τη μακροχρόνια ύφεση του βιομηχανικού τομέα. Η μεγαλύτερη οικονομία της Ευρώπης αναπτύχθηκε με ρυθμό 0,2% το τέταρτο τρίμηνο του 2025, αλλά και ολοκληρωτο το έτος, ύστερα από δύο συναπτά χρόνια συρρίκνωσης. Στήριγμα αποτέλεσε η κατανάλωση των νοικοκυριών και οι κρατικές δαπάνες, ενώ οι επενδύσεις μειώθηκαν και το εμπόριο αποδείχθηκε βαρίδι, σύμφωνα με τα στοιχεία της στατιστικής υπηρεσίας.

Τα τελευταία χρόνια η Γερμανία «χτυπήθηκε» από την ενεργειακή κρίση, την περιορισμένη

Οι αυξημένες κρατικές δαπάνες συνέβαλαν στην ανάκαμψη από τη μακροχρόνια ύφεση του βιομηχανικού τομέα.

πρόσβαση σε κρίσιμους πόρους και την αναστάτωση που προκάλεσε στο διεθνές εμπόριο ο Ντόναλντ Τραμπ. Οι παράγοντες αυτοί επηρέασαν ιδιαίτερα τη βιομηχανία της, η οποία αποτελει την «καρδιά» ολόκληρης της οικονομίας.

Ενώ επικρατεί αισιοδοξία για τα αποτελέσματα του τεράστιου πακέτου επενδύσεων του καγκε-

Η Volkswagen και η BMW ανακοίνωσαν πώση πωλήσεων σε ΗΠΑ και Κίνα. Εκτιμάται ότι μέχρι το τέλος της δεκαετίας θα καταργηθούν περίπου 100.000 θέσεις στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας.

λαρίου Φρίντριχ Μερτς, το οποίο έχει στόχο να τονώσει την άμυνα και τις υποδομές, εξακολουθούν να υπάρχουν ερωτήματα για τη

βιωσιμότητα της ανάκαμψης. Οι οικονομολόγοι εκτιμούν ότι οι δαπάνες θα ανεβάσουν την ανάκαμψη πέραν του 1%. Τονί-

ζουν, όμως, ότι οι επενδύσεις θα πρέπει να συνοδεύονται από μέτρα για ενίσχυση της ζήτησης.

Ο Μερτς αναγνωρίζει τις δυσκολίες, εξ ου και έχει δεσμευτεί ότι θα καταστήσει πρώτη προτεραιότητα την επιτάχυνση της ανάπτυξης. Πρόσφατα, σε επιστολή του προς τους βουλευτές του κυβερνητικού συνασπισμού, ανέφερε ότι ορισμένοι τομείς βρίσκονται σε ιδιαίτερα κρίσιμη κατάσταση. Εντός των μηνών που ακολούθησαν, η Volkswagen και η BMW ανακοίνωσαν πώση των πωλήσεων στις ΗΠΑ και στην Κίνα, ως αποτέλεσμα των αμερικανικών δασμών και του ανταγωνισμού από εταιρείες της Ασίας. Εκτιμάται ότι μέχρι το τέλος της δεκαετίας θα καταργηθούν περίπου

100.000 θέσεις στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας.

Οι προοπτικές της γερμανικής οικονομίας και της αγοράς εργασίας δίνουν ώθηση στα πολιτικά άκρα και στους αντιπάλους του Μερτς. Πάντως, τα πιο πρόσφατα στοιχεία προσφέρουν κάποιες ενδείξεις ότι η οικονομία βρίσκεται πράγματι στην αρχή αντιστροφής. Ενδεικτικά, οι παραγγελίες των εργοστασίων για βιομηχανική παραγωγή αυξήθηκαν με ισχυρό ρυθμό τον Οκτώβριο και τον Νοέμβριο.

Οι συμφωνίες στον τομέα της άμυνας έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στην άνοδο και μάλιστα ώθησαν την εταιρεία κατασκευής όπλων Rheinmetall να ανεβάσει τις προβλέψεις της για το 12μηνο.

ΑΠΟΨΗ

Η συμφωνία Mercosur - Ε.Ε., απάντηση της πολυμέρειας στην απομόνωση

Του ΛΟΥΙΖ ΙΝΑΣΙΟ ΛΟΥΛΑ ΝΤΑ ΣΙΛΒΑ*

Σε μια εποχή όπου ο μονομερής δρόμος απομονώνει τις αγορές και ο προστατευτισμός αναστέλλει την παγκόσμια ανάπτυξη, δύο περιφέρειες που μοιράζονται δημοκρατικές αξίες και δέσμευση στην πολυμέρεια επιλέγουν έναν διαφορετικό δρόμο. Ενάντια στη λογική των εμπορικών πολέμων –που κατακερματίζουν τις οικονομίες, φτωχοποιούν τα έθνη και αυξάνουν τις ανισότητες– η Mercosur και η Ευρωπαϊκή Ένωση θα υπογράψουν αύριο μία από τις πιο ολοκληρωμένες συμφωνίες του 21ου αιώνα.

Υστερα από περισσότερα από 25 χρόνια διαπραγματεύσεων, και στήριξη στην πεποίθηση ότι μόνο η ολοκλήρωση και το άνοιγμα στο εμπόριο μπορούν να προάγουν την κοινή ευημερία, η συμφωνία δημιουργεί τη μεγαλύτερη ζώνη ελεύθερου εμπορίου στον κόσμο. Καμία οικονομία δεν υπάρχει σε απομόνωση. Το

διεθνές εμπόριο δεν είναι παιχνίδι μηδενικού αθροίσματος. Όλες οι οικονομίες επιδιώκουν να αναπτυχθούν, και αυτή η νέα εταιρική σχέση θα δημιουργήσει αμοιβαίες ευκαιρίες για απασχόληση, δημιουργία εισοδήματος, βιώσιμη ανάπτυξη και οικονομική πρόοδο.

Μαζί, οι 31 χώρες της συμφωνίας Mercosur - Ευρωπαϊκής Ένωσης αντιπροσωπεύουν περίπου 720 εκατομμύρια πολίτες. Το συνδυασμένο ΑΕΠ μας υπερβαίνει τα 22 τρισ. δολάρια. Η συμφωνία θα διευρύνει την αμοιβαία πρόσβαση σε στρατηγικές αγορές μέσω σαφών, προβλέψιμων και ισορροπημένων κανόνων. Με την άρση των εμπορικών φραγμών και τη θέσπιση κοινών ρυθμιστικών προτύπων, οι επενδύσεις, οι εξαγωγές και οι αλυσίδες αξίας θα επεκταθούν και στις δύο πλευρές του Ατλαντικού.

Ισχυρή εμπορική συμπληρωματικότητα συνδέει τις οικονομίες της Νότιας Αμερικής και της

Ευρώπης. Η εκδοχή της συμφωνίας που εγκρίθηκε προστατεύει τα συμφέροντα των ευάλωτων τομέων, διασφαλίζει την περιβαλλοντική προστασία, προάγει κοινές αξίες όπως η δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα,

Οι 31 χώρες της συμφωνίας αντιπροσωπεύουν περίπου 720 εκατομμύρια πολίτες. Το συνδυασμένο ΑΕΠ μας υπερβαίνει τα 22 τρισ. δολ.

ενισχύει τα εργασιακά δικαιώματα και διατηρεί τον ρόλο του κράτους ως στρατηγικού μοχλού οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης.

Η συμφωνία κατέστη δυνατή επειδή η Mercosur και η Ευρω-

παϊκή Ένωση κατανόησαν ότι είχαν πολύ περισσότερα να κερδίσουν μαζί παρά χωριστά και επέλεξαν τον διάλογο, θεμελιωμένο στον σεβασμό και στην ισότητα. Τα δύο μπλοκ βρήκαν πεδία σύγκλισης ακόμη και απέναντι σε διαφορετικές οπτικές, αποδεικνύοντας ότι η συνεργασία είναι σημαντικά πιο αποτελεσματική και επωφέλιμη από την εκφοβιστική πίεση και τη σύγκρουση. Ευχαριστούμε τις χώρες της Mercosur και της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη δέσμευσή τους στην ολοκλήρωση μιας τόσο σημαντικής συμφωνίας.

Η υπογραφή, ωστόσο, αποτελεί μόνο το πρώτο βήμα. Από αύριο ξεκινάει μια νέα φάση ελέγχου ώστε να διασφαλιστεί η ταχεία και διαφανής εφαρμογή όσων συμφωνήθηκαν.

Η πραγματική επιτυχία της συμφωνίας θα μετρηθεί από το πόσο γρήγορα τα οφέλη της θα φτάσουν στα ράφια των καταστημάτων, στα χωράφια, στα

εργοστάσια και στα νοικοκυριά.

Πολλοί τομείς και στις δύο πλευρές θα ωφεληθούν, από τη βιοοικονομία έως τη βιομηχανία υψηλής τεχνολογίας, και από τους μικρούς και μεσαίους αγρότες έως τις μικρές, μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις. Οι Ευρωπαίοι και Νοτιοαμερικανοί καταναλωτές θα έχουν πρόσβαση σε ευρύτερη γκάμα προϊόντων σε χαμηλότερες τιμές, ενώ οι παραγωγοί θα προσεγγίσουν νέες αγορές.

Πέρα από τα εμπορικά και οικονομικά της οφέλη, η συμφωνία φέρνει ακόμη πιο κοντά ταίριους που ενώνονται από ιστορικούς δεσμούς και από κοινή προσήλωση στη δημοκρατία και την πολυμέρεια. Η αλληλεξάρτηση είναι ταυτόχρονα αναγκαιότητα και πραγματικότητα. Μόνο η κοινή δράση μεταξύ κρατών και περιφερειακών μπλοκ μπορεί να προάγει την ειρήνη, να αποτρέψει θηριωδίες και να αντιμετωπίσει τις πιο σοβαρές επιπτώσεις

της κλιματικής αλλαγής. Σε ένα περιβάλλον αυξανόμενου προστατευτισμού και μονομερούς δράσης, η συμφωνία αποδεικνύει ότι ένα διαφορετικό μοντέλο παγκόσμιας διακυβέρνησης είναι εφικτό – πιο δραστήριο, αντιπροσωπευτικό, συμπεριληπτικό και δίκαιο. Τις ίδιες αρχές ακολουθούμε στην επιδίωξη μας για ανανεωμένους πολυμερείς θεσμούς, συμπεριλαμβανομένης της μεταρρύθμισης του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου και του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών.

Μέσα στην άνοδο του πολιτικού εξτρετισμού, η Mercosur και η Ευρωπαϊκή Ένωση δείχνουν έμπρακτα πώς η πολυμερής δράση –που μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο προσέφερε τεράστια οφέλη στον κόσμο– παραμένει επίκαιρη και αναγκαία.

* Ο κ. Λουίζ Ινάσιο Λούλα ντα Σίλβα είναι ο πρόεδρος της Δημοκρατίας της Βραζιλίας.

Επιβραδύνεται ο ρυθμός αύξησης των ενοικίων

Στο δ' τρίμηνο 2025 οι ζητούμενες τιμές στην Αττική ενισχύθηκαν κατά 4,8% έναντι 6% το αντίστοιχο περυσινό διάστημα

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΖΑΝΟΓΛΟΥ**

Τα πρώτα σημάδια επιβράδυνσης αρχίζουν να εντοπίζονται στην αγορά ενοικίασης κατοικιών, μετά από αρκετά χρόνια συνεχών και έντονων αυξήσεων. Ειδικότερα, σύμφωνα με τα στοιχεία του δικτύου ηλεκτρονικών αγγελιών Spitogatos.gr, στην Αττική κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2025 η μέση ζητούμενη τιμή αυξήθηκε κατά 4,8% σε ετήσια βάση, ενώ κατά την αντίστοιχη περυσινή σύγκριση η αύξηση είχε ανέλθει σε 6%. Αντίστοιχα, στο σύνολο της χώρας το τέταρτο τρίμηνο σημειώθηκε ετήσια αύξηση κατά 4,2%, έναντι αύξησης 5,8% την ίδια περίοδο πέρυσι. Παράλληλα σημειώθηκε και πτώση κατά 3,5% σε σχέση με το τρίτο τρίμηνο του 2025, δείγμα ίσως ότι η αγορά έχει πλέον φθάσει στο απόγειό της και θα υπάρξει σταθεροποίηση ή ενδεχομένως και κάποιες τάσεις διόρθωσης.

Ακριβό το κέντρο

Οι στρεβλώσεις που παρατηρούνται, πάντως, λόγω της μεγάλης ανισορροπίας ανάμεσα στην προσφορά και τη ζήτηση είναι σημαντικές. Το χαρακτηριστικότερο παράδειγμα είναι ότι η μέση ζητούμενη τιμή στο κέντρο της Αθήνας έχει πλέον εξομοιωθεί με την αντίστοιχη τιμή ενοικίασης στα βόρεια προάστια. Συγκεκριμένα, με βάση τα στοιχεία του δείκτη τιμών SPI που επιμελείται ο Spitogatos.gr και στις δύο γεωγραφικές ζώνες η μέση τιμή διαμορφώνεται σε 11,54 ευρώ/τ.μ. Έτσι ζητούνται 1.040 ευρώ για ένα διαμέρισμα επιφάνειας 90 τ.μ. είτε είναι ηλικίας 40-50 ετών και βρίσκεται στο κέντρο, είτε είναι ηλικίας 20-30 ετών και βρίσκεται στα βόρεια προάστια.

Υπό φυσιολογικές συνθήκες, το ακίνητο του κέντρου θα έπρεπε να είναι φθηνότερο, κάτι που συμβαίνει π.χ. στην πόλη

ΕΝΟΙΚΙΑΣΗ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ
Πώς διαμορφώθηκαν οι μέσες ζητούμενες τιμές
ΕΥΡΩ ΑΝΑ Τ.Μ.

ΠΗΓΗ: Spitogatos.gr

Πανελλαδικά τα ζητούμενα ενοίκια αυξήθηκαν κατά 4,2% έναντι 5,8% στο τελευταίο τρίμηνο του 2024.

ση, όπου η τιμή στο κέντρο είναι σήμερα 2.460 ευρώ/τ.μ. κατά μέσον όρο, ενώ στα βόρεια προάστια ανέρχεται σε 3.380 ευρώ/τ.μ., αντανακλώντας καλύτερα τις διαφορές τόσο στο υφιστάμενο απόθεμα των κατοικιών όσο και στην ποιότητα ζωής των επιμέρους περιοχών. Στην περίπτωση των ενοικίων αυτό δεν γίνεται επειδή η ζήτη

ση για ακίνητα στο κέντρο είναι πολύ υψηλή (ακόμη υψηλότερη από τα βόρεια προάστια), ενώ τα διατιθέμενα ακίνητα εξακολουθούν να είναι ελάχιστα, δημιουργώντας σε πολλές περιπτώσεις συνθήκες άτυπων πλειοδοσιών.

Με βάση τα στοιχεία του Spitogatos.gr, η μέση αύξηση στο κέντρο της Αθήνας κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2025 διαμορφώθηκε σε 5,8%, ενώ στα βόρεια προάστια σε 3,9%. Στα δυτικά προάστια οι τιμές αυξήθηκαν κατά 4,5% και στα νότια κατά 2,9%, ενώ η υψηλότερη αύξηση με 6,3% εντοπίζεται στο υπόλοιπο Αττικής, που περιλαμβάνει και τις περιοχές του παραλιακού μετώπου της Αττικής.

	Δ' τρίμ. 2024	Δ' τρίμ. 2025	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ
Αθήνα - κέντρο	10,91	11,54	5,80%
Αθήνα - βόρεια προάστια	11,11	11,54	3,90%
Αθήνα - νότια προάστια	12,96	13,33	2,90%
Αθήνα - δυτικά προάστια	8,37	8,75	4,50%
Αθήνα - ανατολικά προάστια	8,75	9,09	3,90%
Πειραιάς	10,13	10,16	0,30%
Προάστια Πειραιά	8,47	8,75	3,30%
Υπόλοιπο Αττικής	8,82	9,38	6,30%

μειώνουν και τις μεγαλύτερες αυξήσεις τιμών έναντι των υπολοίπων. Για παράδειγμα, στα δυτικά προάστια η μέση ζητούμενη τιμή πώλησης έχει αυξηθεί κατά 11,4% σε ετήσια βάση και διαμορφώνεται πλέον σε 2.190 ευρώ/τ.μ. Στο κέντρο της Αθήνας η μέση αύξηση διαμορφώθηκε σε 9,4% και η μέση τιμή αγγίζει τα 2.465 ευρώ/τ.μ. Έτσι, ένα διαμέρισμα 100 τ.μ. προσεγγίζει τις 245.000-250.000 ευρώ, όσο είναι και το ανώτατο όριο τιμής για την ένταξη στο πρόγραμμα «Σπίτι μου II». Υπενθυμίζεται ότι μέσω του προγράμματος επιδοτείται το επιτόκιο για το 50% της αξίας του ακινήτου, μειώνοντας σημαντικά το συνολικό κόστος δανεισμού. Επιλέξιμα είναι ακίνητα κατασκευής έως το τέλος του 2007 (ημερομηνία αποπεράτωσης), επιφάνειας έως 150 τ.μ. και μέγιστης αξίας 250.000 ευρώ, ενώ το μέγιστο ποσό δανείου διαμορφώνεται σε 190.000 ευρώ.

Τα βόρεια προάστια

Οι περιοχές που κατέγραψαν τις μεγαλύτερες ετήσιες αυξήσεις κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2025 εντοπίζονται στα βόρεια προάστια. Πρώτη κατατάσσεται η Λυκόβρυση, όπου σημειώθηκε αύξηση άνω του 25%, σε συνδυασμό με ενίσχυση της προσφοράς νεόδμητων κατοικιών στην περιοχή (κάτι που συνετέλεσε και στη μεγάλη αύξηση), ενώ ακολούθησε η Δροσιά με ετήσια αύξηση 25,3%. Στη συνέχεια, στα δυτικά προάστια η Αγία Βαρβάρα καταγράφει αύξηση 24,3%, ενώ στα νότια προάστια ακολουθούν η Δάφνη (24,2%) και ο Ύμυττος (22,3%). Στην ενοικίαση κατοικίας, οι περιοχές που κατέγραψαν τις μεγαλύτερες ετήσιες αυξήσεις κατά το τελευταίο τρίμηνο του 2025 είναι τα Γλυκά Νερά (23%), το Πέραμα (19,4%), οι Αχαρνές, το Λιόν και το Χαϊδάρι, με αυξήσεις λίγο άνω του 13%.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΝΔΡΕΑ ΑΝΔΡΕΟΥ**

Ανασκόπηση της κτηματαγοράς του 2025

Η **ανάλυση** συνολικών αποτελεσμάτων για μια χρονιά αποτελεί μια ενδιαφέρουσα στιγμή για κάθε αναλυτή, αλλά και αναγνώστη, επειδή τους δίνεται η ευκαιρία να συγκρίνουν χρονιές μεταξύ τους σε τοπικό και γενικό επίπεδο και να εξακριβώσουν κατά πόσο οι όποιες προβλέψεις τους κατά τη διάρκεια του έτους επιβεβαιώθηκαν ή όχι.

Κατά το 2025 σημειώθηκαν συνολικά (παγκύπρια) 19.304 πωλήσεις (μεταβιβάσεις) ακινήτων. Σε σύγκριση με το 2024 όπου είχαν σημειωθεί 19.155 μεταβιβάσεις ακινήτων βλέπουμε μια οριακή αύξηση της τάξης του 0,8%. Άρα σε ό,τι αφορά σε αυτή τη μεταβλητή, η αγορά σε τεχνικούς όρους το 2025 κινήθηκε παράλληλα σε σχέση με το 2024.

Σε αντίθεση με τον αριθμό πωλήσεων, η συνολική αξία συναλλαγών σημείωσε μεγάλη άνοδο. Το 2025 είδαμε επενδύσεις συνολικής αξίας περί τα €4,55 δισ., ενώ το 2024 είχαμε συνολικές επενδύσεις ύψους €4,12 δισ. Άρα είδαμε αύξηση επενδυμένων κεφαλαίων της τάξης του 10,4%. Με δεδομένο ότι ο αριθμός πωλήσεων κινήθηκε παράλληλα, ενώ το ύψος επενδυμένων κεφαλαίων αυξήθηκε, οδηγεί στο συμπέρασμα ότι είτε η τάση ήταν προς την αγορά πιο ακριβών ακινήτων ή/και ότι απλώς (κατά μέσο όρο) οι τιμές αυξήθηκαν από τη μια χρονιά στην άλλη. Με επίσης δεδομένο ότι η Λεμεσός δεν ήταν στα καλύτερά της κατά το 2025,

οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το γενικό επίπεδο τιμών του 2025 αυξήθηκε σε σχέση με το 2024.

Όλοι όμως επιδεικνύουν ιδιαίτερη ενδιαφέρον για τα νέα πωλητήρια έγγραφα (μελλοντικές μεταβιβάσεις ακινήτων που έγιναν). Σε ό,τι αφορά σε αυτή την κατηγορία πωλήσεων, λοιπόν, το 2025 σημείωσε μια συνολική αύξηση (παγκύπρια) της τάξης του 15% σε σχέση με το 2024, εφόσον κατά το 2025 κατατέθηκαν 18.114 νέα πωλητήρια έγγραφα, ενώ το 2024 είχαν κατατεθεί 15.797 νέα πωλητήρια έγγραφα. Άρα σε αυτή τη μεταβλητή είχαμε μια ξεκάθαρη αύξηση της αγοράς.

Αυτό που αναλύθηκε πιο πάνω είναι η συνολική εικόνα σε παγκύπρια κλίμακα. Ποια ήταν η εικόνα της κάθε επαρχίας ξεχωριστά; Αυτό θα μας δώσει μια πληροφόρηση σε τοπικό επίπεδο, το οποίο είναι πιο ενδιαφέρον για τον κάθε ένα από εμάς ξεχωριστά.

Η Λευκωσία το 2025 κατέγραψε 5.917 πωλήσεις έναντι 5.395 πωλήσεων το 2024. Σημείωσε έτσι αύξηση της τάξης του 9,7%. Αυτόματα βλέπουμε πως η Λευκωσία είχε μια σαφώς καλύτερη εικόνα από την παγκύπρια εικόνα και συνάμα αποτέλεσε το 30,7% του συνολικού όγκου πωλήσεων.

Η συνολική αξία συναλλαγών στη Λευκωσία κατά το 2025 άγγιξε τα €1,04 δισ. Το αντίστοιχο ποσό επενδυμένων κεφαλαίων στη Λευκωσία κατά το 2024 ήταν €900,9 εκατ. Συνεπώς η πρωτεύ-

Το 2025 είδαμε επενδύσεις συνολικής αξίας περί τα €4,55 δισ., ενώ το 2024 είχαμε συνολικές επενδύσεις ύψους €4,12 δισ.

ουσα σημείωσε μια αύξηση της τάξης του 15,4% και αποτέλεσε το 22,9% του συνολικού όγκου αξίας συναλλαγών. Τέλος, στη Λευκωσία κατατέθηκαν συνολικά 4.115 νέα πωλητήρια έγγραφα, που συνιστά μια αύξηση 17% σε σχέση με το 2024. Άρα η Λευκωσία συνολικά είχε μια ανοδική πορεία σε όλες τις μετρήσεις κατά το 2025 σε σχέση με το 2024.

Η Λεμεσός το 2025 κατέγραψε 4.940 πωλήσεις έναντι 5.054 πωλήσεων το 2024. Σημείωσε έτσι μείωση της τάξης του 2,3%. Βλέπουμε πως η Λεμεσός είχε μια ελαφρώς χειρότερη εικόνα από την παγκύπρια εικόνα και αποτέλεσε το 25,6% του συνολικού όγκου πωλήσεων.

Η συνολική αξία συναλλαγών στη Λεμεσό κατά το 2025 άγγιξε τα €1,71 δισ. Το αντίστοιχο ποσό επενδυμένων κεφαλαίων στη Λεμεσό κατά το 2024 ήταν €1,47 δισ. Συνεπώς, η Λεμεσός σημεί-

ωσε μια αύξηση της τάξης του 16,3% και αποτέλεσε το 37,6% του συνολικού όγκου αξίας συναλλαγών. Παρόλο που είχε καλύτερες επιδόσεις στο παρελθόν, εξακολουθεί να παίρνει τη μερίδα του λέοντος στα επενδυμένα κεφάλαια σε ακίνητη περιουσία - κάτι που φυσικά είναι αναμενόμενο στα μεγέθη της αγοράς που συζητάμε. Τέλος, στη Λεμεσό κατατέθηκαν συνολικά 5.563 νέα πωλητήρια έγγραφα που συνιστά μια αύξηση 11% σε σχέση με το 2024. Άρα και η Λεμεσός συνολικά είχε μια καλή γενικά ανοδική πορεία το 2025 σε σχέση με το 2024.

Ο ρόλος του «Σπίτι μου II»

Αρνητική επίδραση ως προς την προσιτότητα των τιμών πώλησης έχει αποδειχθεί πως είχε -και συνεχίζει να έχει- το πρόγραμμα «Σπίτι μου II». Με βάση τα στοιχεία του Spitogatos.gr, στο σύνολο της χώρας το τέταρτο τρίμηνο του 2025 σημειώθηκε αύξηση κατά 9,6% σε σχέση με

το αντίστοιχο περυσινό διάστημα (+1,8% από το τρίτο τρίμηνο) κι ενώ πριν από ένα χρόνο (τέταρτο τρίμηνο 2024 - τέταρτο τρίμηνο 2023) η μέση αύξηση είχε διαμορφωθεί σε 7,9%.

Όπως είχαμε προειδοποιήσει και οι φορείς της αγοράς ακινήτων, το πρόγραμμα, μέσω της απότομης αύξησης της ζήτησης, χωρίς ταυτόχρονα να υπάρχει μέριμνα και για αύξηση της προσφοράς, έχει ως αποτέλεσμα να προκαλέσει νέο «ράλι» στις τιμές πώλησης. Στην Αττική η αύξηση διαμορφώθηκε σε 8,1% το τέταρτο τρίμηνο, με τις περιοχές που διαθέτουν μεγάλη συγκέντρωση κατοικιών, που είναι επιλέξιμες για αγορά μέσω του προγράμματος, να ση-

συνολικού όγκου πωλήσεων.

Η συνολική αξία συναλλαγών στη Λάρνακα κατά το 2025 άγγιξε τα €668,2 εκατ. Το αντίστοιχο ποσό επενδυμένων κεφαλαίων στη Λάρνακα κατά το 2024 ήταν €605,1 εκατ. Συνεπώς, η Λάρνακα σημείωσε μια αύξηση της τάξης του 10,4% και αποτέλεσε το 14,7% του συνολικού όγκου αξίας συναλλαγών. Τέλος, στη Λάρνακα κατατέθηκαν συνολικά 3.978 νέα πωλητήρια έγγραφα που συνιστά μια αύξηση 19% σε σχέση με το 2024. Και η Λάρνακα συνολικά είχε μια καλή ανοδική πορεία το 2025 σε σχέση με το 2024 και την εδραίωνει σαν μια ανερχόμενη πόλη/επαρχία έλλοκους επενδύσεων σε ακίνητη ιδιοκτησία.

Η Πάφος το 2025 κατέγραψε 3.415 πωλήσεις έναντι 3.727 πωλήσεων το 2024. Σημείωσε έτσι μείωση της τάξης του 8,4% που ήταν και η μεγαλύτερη πτώση σε όλες τις επαρχίες, χαρίζοντάς της μια αισθητά χειρότερη εικόνα από την παγκύπρια εικόνα. Αποτέλεσε περίπου το 17,7% του συνολικού όγκου πωλήσεων.

Η συνολική αξία συναλλαγών στην Πάφο κατά το 2025 άγγιξε τα €925,8 εκατ. Το αντίστοιχο ποσό επενδυμένων κεφαλαίων στην Πάφο κατά το 2024 ήταν €940,1 εκατ. Συνεπώς, η Πάφος σημείωσε μια ελαφρά μείωση της τάξης του 1,5% παραμένοντας ουσιαστικά αμετάβλητη. Αποτέλεσε το 20,3% του συνολικού όγκου αξίας συναλλαγών. Τέλος,

στην Πάφο κατατέθηκαν συνολικά 3.567 νέα πωλητήρια έγγραφα που συνιστά μια αύξηση 15% σε σχέση με το 2024. Η Πάφος είχε μια μέτρια ή όχι τόσο καλή χρονιά κατά το 2025. Από την άλλη, τα ποσά που επενδύονται σε αυτήν συγκρίνονται πολύ καλά με αυτά της Λευκωσίας, ενώ παράλληλα καταδεικνύουν σε κάποιο βαθμό το πόσο συγκριτικά underpriced είναι η Λάρνακα.

Τέλος, η Αμμόχωστος το 2025 κατέγραψε 1.177 πωλήσεις έναντι 1.204 πωλήσεων το 2024. Σημείωσε έτσι μείωση της τάξης του 2,2%. Βλέπουμε πως η Αμμόχωστος, όπως και η Λεμεσός, είχε μια ελαφρώς χειρότερη εικόνα από την παγκύπρια εικόνα και αποτέλεσε το 6,1% του συνολικού όγκου πωλήσεων.

Η συνολική αξία συναλλαγών στην Αμμόχωστο κατά το 2025 άγγιξε τα €214,7 εκατ. Το αντίστοιχο ποσό επενδυμένων κεφαλαίων στην Αμμόχωστο κατά το 2024 ήταν €198,4 εκατ. Συνεπώς, η Αμμόχωστος σημείωσε μια αύξηση της τάξης του 8,2% και αποτέλεσε το 4,7% του συνολικού όγκου αξίας συναλλαγών. Τέλος, στην Αμμόχωστο κατατέθηκαν συνολικά 891 νέα πωλητήρια έγγραφα που συνιστά μια αύξηση 15% σε σχέση με το 2024. Η Αμμόχωστος γενικά κινήθηκε σε πολύ θετικά επίπεδα επιδόσεων.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Παιδί βαδίζει στους πάγους δίπλα στη θάλασσα, στο Νουούκ. Το φεστιβάλ της γροιλανδικής πρωτεύουσας διοργανώνεται κάθε Μάιο και περιλαμβάνει από εκθέσεις και παραστάσεις μέχρι γαστρονομικές εκδηλώσεις και παρελάσεις.

Τα τύμπανα της Γροιλανδίας

Τα πανάρχαια κρουστά κιλαάτ των Ινουίτ το τελευταίο διάστημα κτυπούν στον ρυθμό της αγωνίας

Του ΣΠΗΛΙΟΥ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΥ

«Πώς να μην ανησυχείς;»

«Ολα όσα ξέρουμε και θεωρούμε ότι ρυθμίζουν τις εξελίξεις δεν ισχύουν με την κυβέρνηση Τραμπ – πώς να μην ανησυχείς;» λέει στην «Κ» η Νίβι Νίλσεν, τραγουδίστρια των Deer Children.

Τώρα που που όλη η Βορειοατλαντική Συμμαχία έχει γίνει άνω κάτω επειδή ο πρόεδρος των ΗΠΑ αποφάσισε, αυθαίρετα, ότι εχθρικά υποβρύχια πλησιάζουν απειλητικά τη 12η μεγαλύτερη χώρα στον κόσμο και ούτε ένας Τζακ Ράιαν δεν μας σώζει, έχει μείνει ένα αναπάντητο ερώτημα: Τι μπορεί, αλήθεια, να κάνει κάποιος που αποφασίζει να ζήσει μόνιμα στη Γροιλανδία;

Αν είσαι ένας από τους 57.000 κατοίκους της, σίγουρα περιμένεις με λαχτάρα το Nuuk Nordic Culture Festival που διοργανώνεται κάθε Μάιο στην πρωτεύουσα της χώρας, όπου κατοικεί ούτως ή άλλως το 30% του πληθυσμού. Για τέσσερις ημέρες, οι σημαντικότερες εγκαταστάσεις της πόλης, το Μουσείο Τέχνης, το Εθνικό Θέατρο, η Κεντρική Βιβλιοθήκη και το πανέμορφο πολιτιστικό κέντρο Katuaq, φιλοξενούν πολλές εικαστικές εκθέσεις, θεατρικά έργα, γαστρονομικές φιάστες, συναυλίες, παρουσιάσεις βιβλίων και την τελευταία ημέρα του φεστιβάλ οι εκδηλώσεις επεκτείνονται: παρελάσεις στους δρόμους, μουσικά σύνολα σε οίκους ευγηρίας, χορευτικές παραστάσεις μέσα σε εμπορικά κέντρα. Οι μισοί από τους καλλιτέχνες είναι ντόπιοι και οι άλλοι μισοί έρχονται από τις σκανδιναβικές χώρες.

Στην άυλη κληρονομιά της UNESCO έχουν ενταχθεί από το

2021 τα δερμάτινα τύμπανα κιλαάτ, ένα όργανο τεσσάρων χιλιάδων ετών, και μαζί με αυτά και ο αντίστοιχος παραδοσιακός χορός των Ιθαγενών Ινουίτ.

Εξίσου χαρακτηριστικά είναι τα γλυπτά τούπιλακ, με μια καλλιτεχνική προσέγγιση μεταξύ τίκι και βουντού. Ο «γλύπτης» χρησιμοποιούσε κόκαλα, δέρμα, κέρατα, δόντια και τρίχωμα ζώων και, σύμφωνα με τον μύθο, τοποθετούσε το κατασκευασμα σε έναν ποταμό, όπου, όταν σκεπαζόταν από βρύα, έπαιρνε ζωή και ο δημιουργός του το έστελνε να βλάψει τον εχθρό του. Όταν άρχισαν οι πρώτοι εξερευνητές να καταφθάνουν στο νησί, οι δεισιδαιμονίες είχαν υποχωρήσει, αλλά τα αγαλματίδια είχαν παραμείνει, και κάπως έτσι τα τούπιλακ έγιναν τα πρώτα σουβενίρ που ακόμα επιλέγουν οι σχεδόν 120.000 τουρίστες που επισκέπτονται κάθε χρόνο τη χώρα (απευθείας πτήσεις μόνον από Δανία και Ισλανδία, για όποιον ενδιαφέρεται).

Μουσική

Υπάρχουν, επίσης, μουσικοί με αγγλικό στίχο – καλύτερη όλων η Νίβι Νίλσεν, που με το συγκρότημά της, τους Deer Children, έχει βγάλει ένα άλμπουμ σε παραγωγή του Τζον Πάρις, συνεργάτη, μεταξύ άλλων, της Πόλι Τζιν Χάρβεϊ.

Τη ρωτήσαμε ποιον θεωρεί τον πιο σημαντικό, αυτή τη στιγμή, καλλιτέχνη στην πατρίδα

Νίβι Νίλσεν. «Η ανεξαρτησία της Γροιλανδίας είναι κάτι που δεν έχει πέσει στο τραπέζι ποτέ από τους Δανούς, παρόλο που οι τοπικές φυλές της Αρκτικής το έχουν ζητήσει για όλες τις πρώην αποικίες», αναφέρει.

της: «Ο φωτογράφος Ινούτεκ Στορτς, που σπούδασε στη Νέα Υόρκη και στην Κοπεγχάγη αλλά έχει επιλέξει να ζει στη γενετήριά του, το Σισιμιούτ. Εκεί κάνει εκθέσεις μέχρι και στην Κολομβία, ενώ η Washington Post έγραψε ότι μέσα από τη ζωντάνια των εικόνων του συστήνει στους πάντες ένα μέρος που πρακτικά αγνοούν».

Και ποιο είναι το μεγαλύτερο πρόβλημα των συμπατριωτών της σήμερα; «Μα όλη αυτή η αβε-

βαιότητα, η αστάθεια. Ολα όσα ξέρουμε και θεωρούμε ότι ρυθμίζουν τις εξελίξεις δεν ισχύουν με την κυβέρνηση Τραμπ – πώς να μην ανησυχείς; Ασφαλώς, η ανεξαρτησία της Γροιλανδίας είναι κάτι που δεν έχει πέσει στο τραπέζι ποτέ από τους Δανούς, παρόλο που οι τοπικές φυλές της Αρκτικής το έχουν ζητήσει για όλες τις πρώην αποικίες».

Ακόμα και αν αποκατασταθεί η προνομία στην περιοχή, βέβαια, οι καλλιτέχνες πάλι αντιμετωπίζουν προβλήματα: η εγχώρια σκηνή δεν μπορεί να συντηρήσει κανέναν και η απόσταση και το κόστος ταξιδιού καθιστούν απαγορευτική την επαφή των καλλιτεχνών με το κοινό εκτός Γροιλανδίας. Οι περισσότεροι εύλογα καταλήγουν να ζουν στη Δανία.

Διάσημη εκτός συνόρων είναι και η 42χρονη σχεδιάστρια Μπίμι Τσέμιντς. Γεννήθηκε και μεγάλωσε στη Γροιλανδία αλλά πήγε στη Δανία για σπουδές και δεν επέστρεψε ποτέ, καθώς τα ρούχα της, που συχνά φέρουν μοτίβα που μαρτυρούν την καταγωγή της, έχουν αποδειχθεί περιζήτητα στις Γκαλερί Λαφαγέτ και στη Μόσχα, ενώ πλέον έχει ανοίξει και στην ασιατική αγορά.

Η καλλονή των πάγους

Η πιο διάσημη, ωστόσο, όλων είναι η Νουκάκα. Δεκαοκτώ ετών, ανακλύχθηκε Μis Γροιλανδία και στα παγκόσμια καλλιτοτεία κατετάγη 19η – η υψη-

λότερη θέση στην οποία έχει κυματισει ποτέ η ερυθρόλευκη σημαία της χώρας της. Στη συνέχεια δοκίμασε την τύχη της στο τραγούδι και στην υποκριτική και κράτησε το ηθικό του έθνους ψηλά όταν παντρεύτηκε τον Δανό ηθοποιό Νικολάι Κόστερ-Βαλντάου, γνωστό στους πάντες από τον ρόλο του Τζέιμι Λάνιστερ στην τηλεοπτική σειρά «Game of Thrones».

Δεν θα ήταν, εντούτοις, υπερβολή αν λέγαμε ότι στη χώρα που το πιο δημοφιλές φαγητό είναι το σουσαάτ, μια σούπα φώκιας, φάλαινας ή ταράνδου (ό,τι είναι εύκαιρο), αυτό που ξεχωρίζει περισσότερο είναι τα αρκτικά τοπία.

Για πρακτικούς λόγους, ελάχιστοι κινηματογραφιστές έχουν επιχειρήσει να κάνουν γυρίσματα εκεί. Πιο αξιοσημείωτη εξαίρεση, η ταινία «The Secret Life of Walter Mitty» (2013) – ο χαρακτήρας που υποδύεται ο Μπεν Στίλερ φθάνει μέχρι το φιορδ του Γλουύλισατ.

Ο Τιερί Μιγκλέρ

Το 1987 ο Γάλλος σχεδιαστής Τιερί Μιγκλέρ οργάνωσε μία από τις πιο ριψοκίνδυνες φωτογραφίσεις μόδας στους πάγους ενός κόλπου με το όνομα... Ντίσκο – δεν έχουμε μάθει, βέβαια, αν το μοντέλο Άνα Μπέιλ από τις Φιλιππίνες και ο μωδός Τομ Λαστ, που την κρατούσε γυμνός, υπέφεραν έπειτα από κρουαγιήματα!

Ξέρετε ότι...

Η σχέση της με τους Σκανδιναβούς ξεκίνησε το 986 μ.Χ.

Η ομοφυλοφιλία κηρύχθηκε νόμιμη το 1933, από το 1975 αναγνωρίζεται η αλλαγή φύλου, ενώ στα διαβατήρια προβλέπεται η δυνατότητα δήλωσης τρίτου φύλου.

Το 90% των εξαγωγών αφορά ψάρια και γαρίδες.

Διαθέτει 100 σχολεία για ένα πανεπιστήμιο.

Το 8% των θανάτων οφείλεται σε αυτοκτονίες.

Αιζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

18-24.1.26

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ
kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Ονειρα

Οι προβολές του Ομίλου Φίλων Κινηματογράφου συνεχίζονται στον κινηματογράφο Πάνθεον με την ταινία «Ονειρα» του Νταγκ Γκόχαν Χάουγκερουντ, η οποία έλαβε τη Χρυσή Άρκτο στο Φεστιβάλ Βερολίνου 2025. Η Γιοχάνε ερωτεύεται την καθηγήτριά της στα γαλλικά και καταγράφει τις σκέψεις της στο ημερολόγιό της. Όταν αυτό καταλήγει στα χέρια της μητέρας και της γιαγιάς της, οι δύο γυναίκες θα προβληματιστούν από το περιεχόμενό του και θα γοπευτούν από τον τρόπο γραφής του. Προβολή Δευτέρα 19 Ιανουαρίου, ώρα 8:30 μ.μ. Διάλογοι: Νορβηγικοί, με υπότιτλους στα ελληνικά. Πάνθεον, Διαγόρου 29, Λευκωσία.

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

Η επανένωση της Νοτίου και της Βορείου Κορέας

Το Θέατρο Δέντρο σε συμπαραγωγή με τη θεατρική Στέγη Κύπρου παρουσιάζουν το έργο του Ζοέλ Πομερά «Η επανένωση της Νοτίου και της Βορείου Κορέας», σε σκηνοθεσία Ονησιφόρου Ονησιφόρου. Ένα θεατρικό βλέμμα πάνω στην ανάγκη του ανθρώπου να αγαπήσει ξανά. Σε μια εποχή που οι σχέσεις γίνονται όλο και πιο εύθραυστες, το έργο επιχειρεί να μιλήσει για την ανάγκη του ανθρώπου να αγαπήσει, να συναντήσει και να ενωθεί ξανά - μέσα από τις ίδιες του τις αντιφάσεις. Πρόκειται για μια παράσταση βαθιά ανθρώπινη, τρυφε-

ρή και ειλικρινή, που αναμετρείται με την αγωνία της ύπαρξης. Παίζουν οι ηθοποιοί: Σταύρος Λούρας Κατερίνα Λούρα Βασιλική Κυπραίου Παναγιώτα Παπαγεωργίου, Ονησιφόρος Ονησιφόρου, Παναγιώτης Λάρκου, Ανδριανή Νεοκλέους, Κρίστι Χαραλάμπους. Παραστάσεις Θέατρο Δέντρο, Ενόπτιας 44B, Παλλουριώτισσα, Λευκωσία. Παραστάσεις: 18, 21, 24, 25 Ιανουαρίου. Θέατρο Δέντρο, Ενόπτιας 44B, Παλλουριώτισσα. Λάρνακα: Δημοτικό Θέατρο - 23 Ιανουαρίου και Λεμεσό: Ριάλιτο - 28 Ιανουαρίου. Πληροφορίες τηλέφωνο 99 520835

ΕΚΘΕΣΗ

Σοφία Χριστοδούλου: Living Forms

Στις 9 Ιανουαρίου, η Σοφία Χριστοδούλου εγκαινιάζει την ατομική της έκθεση ζωγραφικής στη Marginalia Gallery, στη Λευκωσία. Η Σοφία παρουσιάζει μια σειρά έργων, τα οποία κινούνται ανάμεσα σε μοτίβα και σχήματα δικής της επινοήσης. Σχήματα, τα οποία έχουν τον αέρα μιας ολοκληρωμένης φόρμας και εμπνέουν κάτι βαθύτερο δικό της. Η δουλειά της χαρακτηρίζεται από απαλούς έως

έντονους χρωματισμούς, οι οποίοι αποπνέουν μια πνευματική διάσταση και κρύβουν συνάμα έναν δυναμισμό, αφήνοντας χώρο για να περιδιαβάσει ο νους, παρασύροντας μαζί του και το σώμα. Μέσα από τα χρώματα και μέσω μιας επαναλαμβανόμενης διαδικασίας, εξωτερικεύει την επιθυμία της να βιώσει την ηρεμία και την καταστάλαξη. Γκαλερί Marginalia, αρχ. Κυπριανού 15 Δ, Ε, Στρόβολος. Διάρκεια έως 31 Ιανουαρίου. Πληροφορίες τηλέφωνο 99657080, marginalia.gallery@gmail.com

ΕΚΘΕΣΗ

Χριστόφορος Σάββα: Απλά - Περιπλοκα - Αόρατα

Η Λεβέντειος Πινακοθήκη παρουσιάζει τη νέα της προσωρινή έκθεση «Χριστόφορος Σάββα: Απλά - Περιπλοκα - Αόρατα: Ένα άγνωστο αρχείο», η οποία θα διαρκέσει μέχρι τον Ιούνιο του 2026. Η έκθεση φωτίζει για πρώτη φορά ένα πολύτιμο και άγνωστο έως σήμερα αρχείο του Χριστόφορου Σάββα (1924-1968). Το αρχείο που περιέχει έργα, σκίτσα, φωτογραφίες και προσωπικά σημειώματα, ρίχνει φως στη δημιουργική πορεία του καλλιτέχνη και αποκαλύπτει άγνωστες πτυχές του έργου του. Η μοναδική αυτή ανακάλυψη του αρχείου, υπήρξε αποτέλεσμα συγκυριών, δεσμών

φιλίας και πράξεων συμφιλίωσης. Στα τέλη του 2020 η Ελένη Σ. Νικήτα, η πρώτη επιμελήτρια της Κυπριακής Συλλογής της Πινακοθήκης, συναντήθηκε με τον συλλέκτη Χαράλαμπο Σεργίου για να δει έναν χαρτοφύλακα έργων που του είχε δωρίσει ένας Τουρκοκύπριος φίλος του. Το δωρό αυτό αποδείχθηκε πως ήταν τμήμα ενός πολύ μεγαλύτερου αρχείου που περιελάμβανε εκατοντάδες έργα και αντικείμενα του Σάββα, χρονολογημένα από το 1946 έως το 1968. Λεβέντειος Πινακοθήκη, οδός Α. Γ. Λεβέντη, Λευκωσία. Πληροφορίες τηλέφωνο 22668838, www.leventisgallery.org

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Fluid Persistence στο NIMAC

Η έκθεση «Fluid Persistence» στο Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας, Συνεργασία: Ίδρυμα Πιερρίδη (NIMAC), ξεκινά από δύο καιρία σημεία αναφοράς: τη δήλωση του John Burns στην Daily Mail το 1943, όπου περιγράφει τον ποταμό Τάμεση ως «υγρή ιστορία», και το βιβλίο της δημοσιογράφου Erica Gies, Water Always Wins (2021), το οποίο μας καλεί να αναλογιστούμε τις επιθυμίες του ίδιου του νερού. Το νερό, μια ζωτική αλλά απρόβλεπτη δύναμη, τρέφει οικοσυστήματα, διαμορφώνει τοπία και ρέει μέσα από ανθρώπινα και μη ανθρώπινα σώματα, ενώ αντιστέκεται σε κάθε προσπάθεια ελέγχου σε μια εποχή ταχείας ανάπτυξης και κλιματικής αστάθειας. Η έκθεση Fluid Persistence παρουσιάζει δεκαεννέα σύγχρονους/ες καλλιτέχνες/ιδες, των οποίων το έργο ανταποκρίνεται άμεσα ή έμμεσα στις παραπάνω ιδέες. Πιο συγκεκριμένα τα έργα διερευνούν επείγοντα ζητήματα σχετικά με την οικολογική καταστροφή, τον ρόλο του νερού στην αφήγηση

και τη μυθοπλασία, τη γεωπολιτική του δύναμη, καθώς και τη σκοτεινή, στοιχειωτική και βαθιά μεταμορφωτική του φύση που πηγάζει από το γεγονός ότι είμαστε σώματα νερού. Διάρκεια έως 31 Μαΐου 2026. NIMAC, Παλιάς Ηλεκτρικής 19, Λευκωσία. Πληροφορίες τηλέφωνο 22797400, www.nimac.org.cy

ΘΕΑΤΡΟ

Τα Γούστα του Κυρίου Σλόαν

«Τα Γούστα του Κυρίου Σλόαν» του Τζο Όρτον, σε σκηνοθεσία Μαρίας Μανναρίδου - Καρσερά είναι μια ανατρεπτική, μαύρη φαρσοκωμωδία, ένα επικίνδυνο παιχνίδι λάγνου πόθου, χειραγώγησης και απόγνωσης. «Σ' έναν κόσμο που τον διευθύνουν παράφρονες, το μόνο που απομένει στο συγγραφέα είναι να εξιστορήσει τα καμώματα των παραφρόνων και των θυμάτων τους. Κι επειδή ο κόσμος είναι ένας χώρος σκληρός και δίχως έλεος, ο συγγραφέας θα κατηγορηθεί ότι δεν παίρνει το θέμα του σοβαρά ... όμως το γέλιο είναι υπόθεση σοβαρή, και η κωμωδία όπλο πιο επικίνδυνο από την τραγωδία. Παίζουν: Χριστίνα Χριστόφια, Κρις Σπύρου, Χάρης Πισιάς, Φώτης Φωτίου. Μουσικός επί σκηνής: Χάρης Ιωάννου. Παραστάσεις 14, 15, 19, 26, 27 Ιανουαρίου 2026, ώρα 8:30 μ.μ. Θέατρο Χώρα, Κοραή 1 (Πλατεία Αρχιεπισκοπής), Λευκωσία. Λάρνακα, Δημοτικό Θέατρο Λάρνακας Γ. Λυκούργος, Τρίτη 13 Ιανουαρίου 2026, Λεμεσό, Θέατρο ΕΘΑΑ, Τετάρτη 28 Ιανουαρίου, Πάφος, Μαρτίδιο Δημοτικό Θέατρο, Πέμπτη 29 Ιανουαρίου 2026. Ωρα έναρξης παραστάσεων 8:30 μ.μ. Η παράσταση είναι κατάλληλη για άτομα άνω των 15 ετών. Πληροφορίες τηλέφωνο 96147809

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Δεν ιδρώνει κανενός το αφτί

Στην ανασκόπηση που κάνουμε σήμερα στις σελίδες των Τεχνών για τον πολιτισμό και στις προκλήσεις του 2026, δυστυχώς ασχολούμαστε με χρονίζοντα ζητήματα. Και αναρωτιέμαι γιατί τα περισσότερα από αυτά δεν λύνονται; Τι φταίει άραγε; Η κακοδαιμονία μας; Δεν θέλουμε να ασχοληθούμε; Έχουμε σοβαρότερα προβλήματα; Και όσο και αν ακούγεται λαϊκότροπο, «Με τον ήλιο τα μπάζω, με τον ήλιο τα βγάζω, τι έχουν τα έρμα και ψοφάνε;». Πραγματικά δεν έχω σίγουρη απάντηση. Επίσης, αυτό που με ανησυχεί είναι η σιγή από τους οργανωμένους φορείς του σύμπαντος των δημιουργών. Συνήθως υπάρχουν αντιδράσεις όταν κάτι είναι ζεστό, τόσο όσο διαρκεί η αντίδραση, όσο να έρθει κάτι άλλο, καλό ή κακό, και να ξεχαστεί το επίδικο... και μετά από λίγο, με άλλη αφορμή, να έρθει ξανά στην επιφάνεια ένα παλιό πρόβλημα/ζήτημα, και θα διαπιστωθεί η διαχρονικότητα του προβλήματος ή της παθογένειας και μετά από λίγο πίσω θα αποσυρθούν.

Δεν νομίζω πως χρειάζεται να υπενθυμίσω περιπτώσεις, που όλοι μας, και εμείς του πολιτιστικού ρεπορτάζ και σχολιασμού, και οι άνθρωποι της δημιουργίας, φωνάξαμε, γράψαμε όταν έσκασε

κάποιο ζήτημα και μετά «πάμε γι' άλλα» (βέβαια, ας μου συγχωρηθεί η αυτοαναφορικότητα, αλλά η στίλπη αυτή έχει πολλές στιγμές που μοιάζει με τους Στάτλερ και Γουόλντορ, τους γέρους του μάπετ σόου, σε ένα).

Κάθε φορά σε κάτι ελπίζουμε, όμως όλοι μας, για να είμαι δίκαιος. Τη μία είναι οι προθέσεις της Πολιτείας (που έχει αποδείξει πως δεν την πολυασχολεί το θέμα πολιτισμός), την άλλη είναι οι ευκαιρίες που διανοίγονται από κάποια διεθνή συμβάντα, όπως λόγου χάριν η Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης, ασχέτως αν στην Πάφο ουδείς θυμάται κάτι σχετικά. Ακόμα και εκείνη η περιβόητη επιτροπή Πολιτισμού που κάποια χρόνια μετά εξηγήγισε ο δήμαρχος Πάφου κ. Φαίδωνος, ο οποίος είχε σημειώσει από το 2017 «τη σημασία που αποδίδει ο Δήμος Πάφου στην κεφαλαιοποίηση των γνώσεων και εμπειριών που θα αφήσει ως παρακαταθήκη στην πόλη η διοργάνωση της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας και τόνισε την αποφασιστικότητα της Τοπικής Αρχής να αξιοποιήσει τα μεγάλα αυτά πλεονεκτήματα για να αναπτύξει την πολιτιστική της παραγωγή και να προωθήσει τον ευρωπαϊκό πολιτισμό στον ευαίσθητο χώρο

της Ανατολικής Μεσογείου, διαδραματίζοντας το φυσικό της ρόλο ως γέφυρα Δύσης και Ανατολής». Τώρα αν οι Παφίτες είδαν να αξιοποιείται ό,τι έφερε το Πάφος 2017, και εγώ δεν το βλέπω, ζητώ συγγνώμη. Με εκείνη τη Δημοτική Βιβλιοθήκη τι γίνεται, μιας και το έφερε η κουβέντα; Άραγε η Λάρνακα, που έχει ανακηρυχθεί Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης για το 2030, έχει μελετήσει την περίπτωση Πάφος 2017; Έχει διασφαλίσει ότι η πόλη -με την εγγύηση των τοπικών αρχών και των πολιτιστικών δομών της- θα είναι οντως μια σύγχρονη πόλη πολιτισμού; Μακάρι.

Σε άλλες περιπτώσεις εναποθέτουμε την ελπίδα μας στη δημιουργία θεσμικών φορέων, όπως είναι το υπουργείο Πολιτισμού, που μετά από λίγο αντιλαμβάνομαστε ή θέλουμε να πιστεύουμε κατά το «Καλός, καλός ο σιούρος μας, μα έφκην χαλαζιάρνος», ή αναπερνώντας οι ελπίζουμε πως όταν εγκαθίστανται έργα πολιτισμού, όπως καλή ώρα η ΣΠΕΛ, που ενώ τη φτιάξαμε και κόψαμε και κορδέλες, δεν είχαν φροντίσει, τότε, στο υπουργείο Παιδείας, και στις Πολιτιστικές Υπηρεσίες να δρομολογήσουν τις απαραίτητες διαδικασίες για να μπορέσει να λειτουργήσει η

Πινακοθήκη Σύγχρονων Τεχνών και τώρα ψάχνουμε λύσεις στην Κρατική Έκθεση, και ζήσε Μάν μου, να φας τριφύλλι. Μα και η Ρήνα Κατσουλή έφυγε από τη ζωή και δεν αξιώθηκε να δει μια βιβλιοθήκη όπως αξίζει στην ιστορία αυτού του τόπου, όπως και ο Φίλιππος Τσιμπόγλου και τώρα ψάχνουμε πού να τη μετακομίσουμε προσωρινά και οι φορείς του βιβλίου βλέπουν τους βαβγάδες για τα λογοτεχνικά βραβεία και σκέφτονται με ποιον να συστρατευτούν, αντί εν ενι στόματι και μια καρδία να ζητούν από πρώιως μέχρι νυκτός σταθερή και σύγχρονη πολιτική για το βιβλίο και ειρήσθω εν παρόδω, όπως πληροφορείται η στίλπη έρχονται πάλι ανακατωσούρες στον χώρο του βιβλίου.

Τώρα ελπίζουμε στην Προεδρία της Ε.Ε. για το πρώτο εξάμηνο του 2026... και όλες οι δυνάμεις μας έχουν στραφεί προς την Εσπερία, και εντός χειροκρότημα, έρχονται και εκλογές τον Μάιο, η Βουλή θα κλείσει, οι βουλευτές θα αλλάξουν και θα 'ρθει καλοκαιρί... και μετά θα δούμε τι θα γίνει.

Είδατε, πάλι ο Στάτλερ και ο Γουόλντορφ βγήκαν από μέσα μου, αλλά να μην ιδρώνει κανενός το αφτί; Είναι και αυτό κάτι!

MISE EN PLACE

Της ΓΙΟΥΛΙΑΣ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ

Διατροφή με προεδρική «συνταγή»

Με την κυβέρνηση Τραμπ τίποτα δεν είναι όπως το ξέραμε. Οπότε και η «αντεστραμμένη» διατροφική πυραμίδα, που παρουσίασε προ ημερών ο υπουργός Υγείας, Ρόμπερτ Κένεντι Τζούνιορ, δεν θα έπρεπε να μας εκπλήσσει. Από το 1992 μέχρι σήμερα, τους Αμερικανούς καθόδηγούσε μια πυραμίδα όπου στη βάση κυριαρχούσαν οι υδατάνθρακες (ψωμί, δημητριακά, ρύζι, ζυμαρικά), ακολουθούσαν στο μεσαίο τμήμα τα φρούτα, τα λαχανικά, τα γαλακτοκομικά, και στην κορυφή βρίσκονταν λίπη και γλυκά, με τη σύσταση για εξαιρετικά περιορισμένη κατανάλωση.

Εκείνη η πυραμίδα έδινε έμφαση στα δημητριακά αντανάκλωντας την επιστήμη της διατροφής της εποχής, όμως, καθώς η έρευνα εξελισσόταν και νέα δεδομένα προέκυπταν, άλλαζαν σε κάποιο βαθμό και οι οδηγίες. Μια σημαντική αλλαγή σημειώθηκε το 2005 και το 2011, όταν με το πρόγραμμα «My Plate» δόθηκε έμφαση στα φρούτα και στα λαχανικά.

Σήμερα, ωστόσο, έρχονται τα πάνω κάτω. Υπάρχουν θετικά και αρνητικά σημεία στη νέα πυραμίδα. Στα θετικά σημειώνονται οι αυστηρές συστάσεις για τερματισμό των πολιτικών που προωθούν τα υπερεξεργασμένα τρόφιμα, αλλά και για περιορισμό της ζάχαρης. Μάλιστα, συνιστάται να μην προστίθεται καθόλου ζάχαρη στα τρόφιμα για παιδιά κάτω των 10 ετών, κάτι που είναι πολύ σωστό. Στα αρνητικά σημεία είναι ότι προωθείται η κατανάλωση κόκκινου κρέατος, τυριών και γαλακτοκομικών με πλήρη λιπαρά.

Το πιο σοβαρό πρόβλημα, βέβαια, είναι η καμπάνια με τίτλο «Τρώμε αληθινό φαγητό» που συνοδεύει τη νέα διατροφική πυραμίδα. Τι θεωρεί ο μέσος Αμερικανός real food; Μήπως ό,τι τρώει ο πρόεδρος του; Γιατί ο Ντόναλντ

Τη νέα διατροφική πυραμίδα στις ΗΠΑ συνοδεύει καμπάνια με τίτλο «Τρώμε αληθινό φαγητό». Τι θεωρεί ο μέσος Αμερικανός real food; Μήπως ό,τι τρώει ο πρόεδρος του;

Τραμπ δεν είναι Μπαράκ Ομπάμα. Ο πρόεδρος Τραμπ τρώει burger -από γνωστά φαγητά όπως tacos, πίτσες και πίνει coca-cola, ενώ ο Ομπάμα μετρούσε αυστηρά δέκα αμύγδαλα για το απογευματινό σνακ του. Η σύζυγος του Μισέλ επίσης όταν ήταν Πρώτη Κυρία αφροσώθηκε στην ιδέα της καλλιέργειας. Στον κήπο του Λευκού Οίκου φυτεύτηκαν 60 διαφορετικές ποικιλίες φρούτων και λαχανικών, που τροφοδοτούσαν τους μάγιστρος του Λευκού Οίκου, καθώς και διάφορα συστήματα. Η Μισέλ Ομπάμα είχε κηρύξει τον πόλεμο στην παιδική παχυσαρκία και συχνά υποδεχόταν μαθητές και τους μιλούσε για το πόσο σημαντικό είναι να τρώνε ισορροπημένα και να κάνουν υγιεινές επιλογές. Η Μελάνια Τραμπ, πάλι, δεν πολυασχολείται με θέματα διατροφής.

Το αμερικανικό υπουργείο Υγείας μιλάει για «αληθινό φαγητό», δίνοντας αντιφατικές οδηγίες. Διατηρεί επίσημα το όριο για τα κορεσμένα λιπαρά στο 10% των συνολικών ημερήσιων θερμίδων και την ίδια στιγμή ενθαρρύνει την κατανάλωση τροφίμων πλούσιων σε κορεσμένα λιπαρά, όπως είναι το κόκκινο κρέας ή τα αυγά. Παράλληλα, ο πρόεδρος δεν χάνει ευκαιρία να λέει πόσο αγαπάει τα burger...

Διαδηλωτής ανάβει τσιγάρο με φωτιά από φλεγόμενη φωτογραφία του Αλί Χαμενεΐ, έξω από την ιρανική πρεσβεία στο Λονδίνο, σε μία από τις δεκάδες συγκεντρώσεις υποστήριξης των διαμαρτυρόμενων Ιρανών. Το εύρος της συμμετοχής στις συγκεντρώσεις στο Ιράν «δείχνει ένα επίπεδο έντασης που το καθεστώς δεν μπορεί πια εύκολα να ελέγξει», εκτιμά ο εικαστικός Αμίρ Χ. Φαλάχ.

Του **ΝΙΚΟΛΑ ΖΩΗ**

«Δεν θυμάμαι να έχω ξαναδει τόσο κόσμο μετά το 1979»

Ιρανοί καλλιτέχνες της διασποράς μιλούν για την εξέγερση που ξεκίνησε από τους εμπόρους και τους καταστηματάρχες και πλέον έχει παρασύρει όλη τη χώρα

Οι πρώην σιωπηλοί

«Ανθρωποι από τα χαμηλότερα και τα μεσαία κοινωνικά στρώματα, που συχνά προσπαθούσαν να αντέξουν την καταπίεση σιωπηλά, συμμετέχουν πλέον στις διαμαρτυρίες».

Οι αναλυτές συνεχίζουν τις εκτιμήσεις τους. Οι πολιτικοί κάνουν και εκείνοι τα σχέδιά τους. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης παίρνουν φωτιά, αν και όχι εκείνα στο Ιράν, που φλέγεται κυριολεκτικά και του οποίου οι διαδικτυακές επικοινωνίες έχουν διακοπεί από την κυβέρνηση του εδώ και μέρες. Στο μεταξύ, οι νεκροί από την ακραία καταστολή με την οποία το ιρανικό θεοκρατικό καθεστώς αντιμετωπίζει τις αντικυβερνητικές διαδηλώσεις εκτιμώνται σε χιλιάδες. Και όσο για τον πρόεδρο των ΗΠΑ Ντόναλντ Τραμπ, μέχρι την ώρα που γράφονταν αυτές οι γραμμές ετοιμαζόταν να επέμβει στο Ιράν με στρατιωτικό χτύπημα. Τι γίνεται όμως με εκείνους τους Ιρανούς που είτε εγκατέλειψαν τη χώρα τους είτε δεν κατάφεραν να ζήσουν σε αυτήν, αλλά αντιθέτως διαπρέπουν σε χώρες της Δύσης ως εικαστικοί, ηθοποιοί ή σκηνοθέτες; Πώς βλέπουν τον ξεσηκωμό των συμπατριωτών τους, που ξεκίνησε από τους εμπόρους και τους καταστηματάρχες και πλέον έχει παρασύρει όλη τη χώρα; Πιστεύουν άραγε ότι, μετά τόσες διαμαρτυρίες τα τελευταία χρόνια, το καθεστώς της ιρανικής ισλαμικής δημοκρατίας κλυδωνίζεται; Πώς θα υποδέχονταν μια αμερικανική επέμβαση; Και τι θα τους έκανε να σκεφτούν το ενδεχόμενο της επιστροφής; Τρεις Ιρανοί καλλιτέχνες δίνουν τις απαντήσεις τους στην «Κ».

Αμίρ Χ. Φαλάχ
Εικαστικός, Λος Άντζελες

Πολλαπλή ασφυξία

«Το Ιράν ασφυκτιά εδώ και πολύ καιρό, σε πολλά επίπεδα. Η οικονομική κρίση είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με ευρύτερες, μακροχρόνιες πιέσεις στη ζωή των ανθρώπων: περιορισμούς στην ελευθερία της έκφρασης, στις ατομικές ελευθερίες και στα βασικά δικαιώματα, παράλληλα με την αδιάκοπη οικονομική ασφυξία. Αυτά τα προβλήματα δεν υπάρχουν μεμονωμένα: το ένα εντείνει το άλλο», εξηγεί στην «Κ» ο Ιρανοαμερικανός καλλιτέχνης Αμίρ Χ. Φαλάχ. «Για πολλούς σκληρά εργαζόμενους Ιρανούς», συνεχίζει, «η κατάσταση έχει γίνει τόσο αφόρητη ώστε η διαμαρτυρία, ακόμη και με μεγάλο προσωπικό ρίσκο, να μοιάζει με τη μοναδική εναλλακτική». Κατά τη γνώμη του, και από όσα μαθαίνει από φίλους και

συγγενείς, αυτό ακριβώς διαφοροποιεί τις τρέχουσες διαδηλώσεις από τις προηγούμενες: «Πολλοί άνθρωποι από τα χαμηλότερα και τα μεσαία κοινωνικά στρώματα, που συχνά προσπαθούσαν να αντέξουν την καταπίεση σιωπηλά, συμμετέχουν πλέον στις διαμαρτυρίες». Πιστεύει μάλιστα ότι «το εύρος της συμμετοχής δείχνει ένα επίπεδο έντασης που το καθεστώς δεν μπορεί πια εύκολα να ελέγξει».

Το όποιο ενδιαφέρον δείχνει για το Ιράν ο Ντόναλντ Τραμπ «έχει ελάχιστη σχέση με τα ανθρώπινα δικαιώματα και πολύ περισσότερη με στρατηγικά και οικονομικά συμφέροντα», σημειώνει. «Η αμερικανική παρέμβαση έχει μακρύ ιστορικό αποτυχιών, είτε στη Μέση Ανατολή είτε στη Νότια Αμερική, και σπάνια βελτιώνει τις συνθήκες ζωής των ανθρώπων που ζουν εκεί», προσθέτει ο Φαλάχ και υπενθυμίζει το πραξικόπημα που οι ΗΠΑ και η Βρετανία οργάνωσαν το 1953, ανατρέποντας τη δημοκρατικά εκλεγμένη ιρανική κυβέρνηση. «Αυτή η κληρονομιά εξακολουθεί να διαμορφώνει τον τρόπο με τον οποίο πολλοί Ιρανοί αντιλαμβάνονται –και αντιμετωπίζουν με δυσπιστία– τις σημερινές εκκλήσεις για εξωτερική παρέμβαση».

Γεννημένος το 1979 στην Τεχεράνη, από την οποία έφυγε σε ηλικία τεσσάρων ετών, ο Ιρανοαμερικανός σπούδασε Καλές Τέχνες στο Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνιας και έχει εκθέσει έργα του στις ΗΠΑ, αλλά και στην Ελλάδα. Η δουλειά του αντλεί έμπνευση από τις παραδοσιακές περσικές μινιατούρες και από την ποπ αρτ. Ονειρό του είναι να επιστρέψει στο Ιράν όσο ακόμα ζουν οι γονείς του, «ώστε να δω το σπίτι μας μέσα από τα δικιά τους μάτια». Ομως αυτό μπορεί να συμβεί «μόνο όταν το Ιράν θα είναι ελεύθερο και ασφαλές», λέει ο Φαλάχ. «Η ελπίδα μου», καταλήγει, «είναι ο λαός του Ιράν να καταφέρει να απαλλαγεί μόνος του από τους Φρου-

ρούς της Επανάστασης και να αποκτήσει επιτέλους ελευθερία και αυτοδιάθεση. Είναι κάτι που έχει καθυστερήσει υπερβολικά».

Σεπιντέ Φαροσί
Σκηνοθέτις, Παρίσι

Η αλλαγή να έρθει από μέσα

Την ημέρα που μας μίλησε, η Σεπιντέ Φαροσί είχε λάβει στο Instagram ένα ηχητικό αρχείο που είχε διαρρεύσει από το Ιράν και στο οποίο ένας από τους Φρουρούς της Επανάστασης ακουγόταν να επιπλήττει κάποιους αστυνομικούς, επειδή φοβούνταν και δεν μπορούσαν να καταστείλουν τους διαδηλωτές. «Τους έλεγε ότι αν φοβούνται, αν δεν μπορούν να ελέγξουν τους δρόμους, τότε “έχουμε χάσει”, κάτι που νομίζω ότι δείχνει πως το καθεστώς πράγματι φοβάται», λέει η σκηνοθέτις.

Στο Παρίσι, όπου η 60χρονη Σεπιντέ Φαροσί ζει εδώ και χρόνια, φτάνει το τελευταίο διάστημα και ο απόηχος των συνθημάτων που φωνάζουν στις διαδηλώσεις τους οι Ιρανοί και τα οποία η ίδια παραθέτει ως τεκμήρια μιας διαμαρτυρίας που έχει ήδη διευρύνει τα εν πολλοίς πρωτοφανή οικονομικά αιτήματά της: «ελευθερία», «κάτω η δικτατορία», «φέτος ο Χαμενεΐ θα φύγει», είναι μερικά από αυτά, ενώ κάποια άλλα είναι υπέρ του Ρεζά Παχλαβί, γιου του εκθρονισμένου από την Ιρανική Επανάσταση σάχη. «Εκτός από τα οικονομικά ζητήματα, μια ακόμα διαφορά με το παρελθόν είναι ότι όλες οι πόλεις είναι γεμάτες διαδηλωτές, οι δρόμοι τους είναι “μαύροι” από τον κόσμο. Ακόμα

και στο Μαχσάντ, μια πόλη με έντονο το θρησκευτικό στοιχείο – κάτι σαν το Βατικανό του Ιράν. Δεν θυμάμαι να έχω ξαναδει τόσο κόσμο μετά το 1979», λέει η Σεπιντέ Φαροσί.

Η σκηνοθέτις του «Κράτα την ψυχή σου στο χέρι και περπάτα» (ένα φετινό ντοκιμαντέρ με πρωταγωνίστρια τη νεαρή Φάτιμα, που σκοτώθηκε στη Γάζα) διαπιστώνει επίσης ότι οι Ιρανοί που διαδηλώνουν δεν ζητούν μόνο το δικαίωμα να βγάλουν τη μαντίλα, αλλά και το δικαίωμα σε ακόμα πιο βασικά πράγματα, «στο ψωμί, στην ελευθερία, στη ζωή». Δεν είναι πάντως καθόλου βέβαιη ότι όλα αυτά μπορεί να τα εξασφαλίσει ο Ντόναλντ Τραμπ, καθώς οι αμερικανικές επεμβάσεις «ποτέ δεν είναι μόνο για την ελευθερία και ποτέ δεν είναι “χειρουργικές”», ενώ ο ίδιος ο Αμερικανός πρόεδρος «αλλάζει γνώμη κάθε λεπτό». Οι δε βομβαρδισμοί των ΗΠΑ στο Ιράν το καλοκαίρι του 2025, «αντί να βοηθήσουν τον ιρανικό λαό στον αγώνα του, οδήγησαν σε μεγαλύτερη καταστολή». Η Σεπιντέ Φαροσί πιστεύει και εκείνη ότι η αλλαγή στο Ιράν «πρέπει να έρθει από μέσα, πρέπει να την αποφασίσει ο λαός». Αν οι συνθήκες άλλαζαν προς το δημοκρατικότερο, τότε, ναι, θα επέστρεφε. Μέχρι τότε, «βοηθάω τη χώρα μου απ έξω, ως καλλιτέχνης και ως άνθρωπος, όπως μπορώ».

Βασίλιος Κουκαλάνι
Ηθοποιός, Αθήνα

Υπάρχει πίεση από έξω

«Έπετα από πολύ καιρό, οι μπαζαρί (σ.σ. οι έμποροι στο Μεγάλο Πα-

ζάρι της Τεχεράνης) αποτελούν μεγάλο μέρος ενός ξεσηκωμού στο Ιράν. Νομίζω ότι η τελευταία φορά που το έκαναν ήταν όταν έπεσε ο σάχης, το 1979. Η συμμετοχή τους λοιπόν στις τωρινές αντικυβερνητικές διαδηλώσεις είναι μεν κάτι το καινούργιο, αλλά είναι το μοναδικό. Γιατί όλο το υπόλοιπο κομμάτι των εξεγέρσεων βρίσκει τον σπόρο του στις εξεγέρσεις που ξέσπασαν τα προηγούμενα χρόνια, είτε το 2022 μετά τον θάνατο της Μασχά Αμινί, είτε το 2011, είτε το 2009 με το “Πράσινο Κίνημα”, λέει στην «Κ» ο Ελληνοίρανος ηθοποιός και σκηνοθέτης Βασίλιος Κουκαλάνι. «Η φτώχεια και η ανεργία, λοιπόν, απλώς προστίθενται στις προϋπάρχουσες πολιτικές διακρίσεις και στην καταστολή».

Γεννημένος στη Γερμανία το 1969, από Ιρανό πατέρα και Ελληνίδα μητέρα, ο Βασίλιος Κουκαλάνι μετανάστευσε στα έξι του οικογενειακώς στην Τεχεράνη, όμως έπειτα από λίγα χρόνια έφυγε με τους δικούς του, καθώς ο πατέρας του, ως αριστερός, συνέχισε να διώκεται και από την «ισλαμική δημοκρατία» την οποία εγκαθίδρυσε η Ιρανική Επανάσταση του 1979. Αλλά και ο ίδιος ο ηθοποιός (που στη συνέχεια θα σπούδαζε σε Βερολίνο και Νέα Υόρκη) επισημαίνει ότι όταν το 2013 πρωταγωνίστησε στη γαλλοελληνική ταινία «Red Rose», που διαδραματίζεται στις ημέρες του «Πράσινου Κινήματος», το συμβόλαιό του ανέφερε ότι ενδεχομένως να μην μπορέσει να επιστρέψει στο Ιράν αν δεν υπάρξει πολιτική αλλαγή. Το θεοκρατικό καθεστώς της χώρας, σημειώνει ο Βασίλιος Κουκαλάνι, έχει κάνει στο παρελθόν κάποιες παραχωρήσεις στους πολίτες, «ώστε να επιζήσει και να μη χάσει τη γλυκιά εξουσία». Πλέον όμως μοιάζει να κλονίζεται. «Υπάρχει μια μεγάλη εξωτερική πίεση, που παλιότερα είχε απλώς τη μορφή εμπάργκο και κυρώσεων, αλλά πλέον φαίνεται πιο απειλητική».

Οχι ότι ο ηθοποιός εμπιστεύεται τον Ντόναλντ Τραμπ και τη Δύση γενικότερα, η οποία, όπως λέει, «ξεφτιλίζει μεθοδικά» τους πρόσφυγες που αιτούνται άσυλο στις χώρες της και παράλληλα «ενοκλείται από τη μαντίλα, αλλά όχι από τα γυναικόπαιδα που σκοτώνονται στη Γάζα». Ειδικά ο πρόεδρος των ΗΠΑ, «είναι ένας άνθρωπος που δηλώνει απροκάλυπτα ότι δεν υπάρχει το διεθνές δίκαιο, αλλά μόνο το δικό του», υπογραμμίζει ο Βασίλιος Κουκαλάνι. «Είδαμε τι έγινε στο Ιράκ, στο Αφγανιστάν, στη Λιβύη», συμπληρώνει. «Αν λοιπόν δεν αποφασίσει ο λαός τι θέλει, ο κόσμος του Ιράν, ακόμα και μια αβασίλευτη, κοσμική, αστική δημοκρατία, που θα τελεί υπό τον έλεγχο της Δύσης, θα φέρει μόνο καταστροφή».

Ζητούν τα βασικά

Οι Ιρανοί που διαδηλώνουν δεν ζητούν μόνο το δικαίωμα να βγάλουν τη μαντίλα, αλλά και το δικαίωμα σε ακόμα πιο βασικά πράγματα, «στο ψωμί, στην ελευθερία, στη ζωή».

Προκλήσεις και το '26 για τον Πολιτισμό

Παραμένουν ανοικτές πολλές διαχρονικές εκκρεμότητες που φορούν τα πολιτιστικά πράγματα της χώρας και τη νέα χρονιά

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

“
Στα 66.1 εκατ. ευρώ ανέρχεται ο εγκριμένος συνολικός προϋπολογισμός του υφυπουργείου Πολιτισμού για το 2026, έναντι €58.607.600 για το 2025. Οι τακτικές δαπάνες είναι 40.4 εκατ. ευρώ και οι αναπτυξιακές 25.6 εκατ. ευρώ.

Το 2025 μπήκε με την ελπίδα πως το Καθεστώς του Καλλιτέχνη, που τελικά παραπέμφθηκε στις ελληνικές καλένδες. Το 2026 μάς βρήκε με την ανακίνηση και παράδοση στο κοινό της Πύλης Αμμοχώστου, και την τελετή έναρξης της Κυπριακής Προεδρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το πρώτο εξάμηνο του έτους, σε σκηνοθεσία Κώστα Σιλβέστρου. Επίσης, το 2026 βρήκε το υφυπουργείο Πολιτισμού με νέο γενικό διευθυντή, τον Γιώργο Παπαγεωργίου, καλλιτεχνικό διευθυντή του Διεθνούς Φεστιβάλ Λευκωσίας. Τον Ιανουάριο του 2025 έγραφα πως θα πρέπει να δουν στο υφυπουργείο την υποστελέχωση του Τμήματος Σύγχρονου Πολιτισμού, ώστε τα πράγματα να μπορούν να τρέχουν με πιο ικανοποιητικούς ρυθμούς. Κάτι που ακόμα δεν έχει γίνει, με τις συνέπειες να αντικατοπτρίζονται στο πώς προχωρούν τα πράγματα, ιδίως τώρα που η Κυπριακή Δημοκρατία έχει αναλάβει την Προεδρία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το πρώτο εξάμηνο του 2026. Το βάρος για τις πολιτιστικές υποχρεώσεις της Προεδρίας έχει πέσει στους ευάριθμους υπαλλήλους του Τμήματος και όλα τα υπόλοιπα μπαίνουν αναγκαστικά σε δεύτερη μοίρα. Σημαντικό ζήτημα υποστελέχωσης αντιμετωπίζει και το Τμήμα Αρχαιοτήτων. Στο κρίσιμο αυτό Τμήμα του υφυπουργείου Πολιτισμού οι ελλείψεις σε προσωπικό είναι εμφανείς, και μπορεί να μην τις βλέπει ο πολίτης συχνά, αλλά αυτές υπάρχουν και γίνονται αντιληπτές μόνο σε περιπτώσεις όπως αυτή του Απόλλωνα Υλάτη, όταν φοιτητές, οι οποίοι επισκέπτονταν το μνημείο, σκαρφάωναν στο μνημείο. Σύμφωνα με τα στοιχεία από τον εγκριμένο κρατικό προϋπολογισμό του 2026 ο συνολικός προϋπολογισμός του υφυπουργείου Πολιτισμού ανέρχεται στα 66.1 εκατ. ευρώ έναντι €58.607.600 για το 2025. Οι τακτικές δαπάνες είναι 40,4 εκατ. ευρώ και οι αναπτυξιακές 25,6 εκατ. ευρώ.

ΜΟΥΣΕΙΑ / ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ

Σε σχέση με ό,τι γράφαμε το 2025 για τα Μουσεία δεν έχουμε κάποια εξέλιξη και μάλλον μετά τις ανακινήσεις των Αρχαιολογικών Μουσείων Λάρνακας και Πάφου, πλέον θα αναμένουμε, μάλλον το 2030 τη λειτουργία του νέου Αρχαιολογικού Μουσείου Λευκωσίας, αντί για το 2028, όπως σημειώναμε στην προηγούμενη μας ανασκόπηση. Το νέο Μουσείο μπήκε για λίγο στη δημόσια σφαίρα συζήτησης, τον περασμένο Οκτώβριο, όταν ο ανάδοχος του έργου ζήτησε παράταση 11 μηνών για την αποπεράτωσή του. Ελπίζουμε πως το έργο θα συνεχίσει να προχωράει με τους ρυθμούς που πρέπει, ώστε να μη χρειαστεί να αναπροσαρμοστούν τα χρονοδιαγράμματα. Για το Αρχαιολογικό Μουσείο Λεμεσού μάλλον θα πρέπει να περιμένουμε, αν και τον Απρίλιο του 2025 είχαμε μία συνάντηση Δήμου και δημόσιων υπηρεσιών για αναβάθμιση του αρχαιολογικού μουσείου και επέκτασή του σε νέο κτήριο εντός του δημόσιου κήπου. Ο δήμαρχος Λεμεσού κ. Αρμεύτης τότε δήλωσε «Ήταν μια προκαταρκτική συνάντηση με θετική ανταπόκριση». Άρα από την προκαταρκτική συνάντηση μέχρι την υλοποίηση έχουμε ακόμη χρόνο.

Εξαιρετικής σημασίας είναι και

η επανέναρξη λειτουργίας του ανακαινισμένου Βυζαντινού Μουσείου Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ', το οποίο από τον Μάρτιο του 2025 υποδέχεται το κοινό με νέα μουσειολογική προσέγγιση και εντυπωσιακό αριθμό νέων εκθεμάτων. Μάλιστα, στο Μουσείο επιδόθηκε από την υφυπουργό Πολιτισμού Πιστοποιητικό Αναγνώρισης. Μία ακόμη σημαντική στιγμή για τα μουσειολογικά μας πράγματα ήταν ότι το Μουσείο Κώστα Αργυρού ήταν μεταξύ των επικρατέστερων για το Βραβείο Μουσείου Τέχνης της Ευρωπαϊκής Ακαδημίας Μουσείων. Το Μουσείο Κώστα Αργυρού κάνει όντως εξαιρετική δουλειά, διοργανώνοντας εκπαιδευτικά προγράμματα και εκθέσεις, που βάζουν στον πολιτιστικό χάρτη μια μικρή κοινότητα, και τοποθετούν στην εικαστική μας πραγματικότητα έναν εν πολλοίς –και αδικώς κατά τη γνώμη μου –άγνωστο λαϊκό καλλιτέχνη. Από τα μικρά μουσεία της Λευκωσίας αυτό που συνεχίζει να ξεχωρίζει είναι το Δημοτικό Μουσείο Χαρακτικής Χαμπή, το οποίο έχει γίνει ενεργός πολιτιστικός πυρήνας, με εκδηλώσεις (θεατρικές, μουσικές, βιβλιοπαρουσιάσεις) και ενδιαφέρουσες εκθέσεις.

Εργασίες συντήρησης γίνονται και στο αρχοντικό Χατζηγεωργάκη Κορνέσιου, το οποίο είχε χρόνια να συντηρηθεί, έχοντας περάσει και αυτό τις δικές του περιπέτειες, όταν ο τέως Αρχιεπίσκοπος Κύπρου είχε εκφράσει την επιθυμία του να μετατρέψει σε Εκκλησιαστικό Μουσείο. Τα δε διατηρητέα κτήρια της οδού Ισοκράτους, ιδιοκτησίας της Αρχιεπισκοπής αναστηλώθηκαν και αναμένονται επίσημες ανακοινώσεις σχετικά με τη χρήση τους.

Όσον αφορά τους αρχαιολογικούς χώρους τον Ιούλιο του 2025 είχαμε τη δημιουργία νέας διαμόρφωσης του αρχαιολογικού χώρου στη θέση Νησιά του Πρωταρά στο Παραλίμνι, ο οποίος περιλαμβάνει τα κατάλοιπα ενός οικισμού της Νεολιθικής περιόδου, που ανασκάφθηκαν στον λόφο που δεσπόζει στην παραλία της Βυζακιάς. Ξεκίνησαν επίσης οι εργασίες στο Κέντρο Επισκεπτών του αρχαιολογικού χώρου Κουρίου, που αναμένονται να ολοκληρωθούν το αμέσως επόμενο διάστημα, όπως και η αφαίρεση και επανατοποθέτηση νέων μεμβρανών στα σκέπαστρα του Αρχαιολογικού Χώρου Κουρίου. Η δε συνεργασία του Τμήματος Αρχαιοτήτων

Το νέο Μουσείο μπήκε για λίγο στη δημόσια σφαίρα συζήτησης, τον περασμένο Οκτώβριο, όταν ο ανάδοχος του έργου ζήτησε παράταση 11 μηνών για την αποπεράτωσή του. Ελπίζουμε πως το έργο θα συνεχίσει να προχωράει με τους ρυθμούς που πρέπει, ώστε να μη χρειαστεί να αναπροσαρμοστούν τα χρονοδιαγράμματα.

με το Getty Conservation Institute σχετικά με τα στέγαστρα για τα ψηφιδωτά της Κάτω Πάφου έχει διακοπεί, με τον δήμαρχο Πάφου Φαίδωνα Φαίδωνος να έχει δηλώσει πως το ίδρυμα θα επανέλθει ώστε το έργο να προχωρήσει, μετά από επαφές του στις ΗΠΑ... Ίδωμεν.

ΘΕΑΤΡΟ

Στο θέατρο δεν είχαμε ιδιαίτερες διαφοροποιήσεις από τα περασμένα χρόνια. Οι χορηγήσεις του προγράμματος Θυμέλη τέθηκαν και πάλι στο επίκεντρο και το 2025. Η θεατρική τέχνη συνεχίζει να υπάρχει έντονα στη Λευκωσία, λόγω της παρουσίας στην πρωτεύουσα τόσο του Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου, όσο και των ελεύθερων θεάτρων και θεατρικών ομάδων. Ακολουθεί η Λεμεσός, με την παρουσία μόνο της ΕΘΑΛ, μιας και το Θέατρο Versus, έχει πάψει σχεδόν να λειτουργεί, ένεκα και της μη χρηματοδότησής του από το ΘΥΜΕΛΗ (έχει ανεβάσει μία παραγωγή από το 2024, το «Εκείνος και Εκείνος» τον Απρίλιο του 2025). Η Λάρνακα, αν και ανακρουμένη πια Πολιτιστική Πρωτεύουσα, εκτός από το Θέατρο Ροή της Βαλεντίνας Σοφοκλέους, και τη Θεατρική Στέγη Κύπρου του Ονησιφόρου Ονησιφόρου, δεν έχει άλλο μόνιμο θέατρο, μιας και το Σκάλα έχει αναστείλει τη λειτουργία του, με το κτήριο να βρίσκεται υπό αναβάθμιση. Οι δε επαρχίες Πάφου και Αμμοχώστου δεν έχουν καμία επαγγελματική θεατρική ομάδα, και θεατρικά εξυπηρετούνται από τον ΘΟΚ, το Διεθνές Φεστιβάλ Αρχαίου Ελληνικού Δράματος (μόνο η Πάφος) και τις ερασιτεχνικές ομάδες, με πιο δρα-

στήρια αυτή της Μαρίας Αθανασίου Τάκη στην Πάφο. Και στα δύο εξάμηνα επιχορηγήθηκαν παραγωγές κατά κύριο λόγο ομάδων της Λευκωσίας, η Θεατρική Στέγη Κύπρου της Λάρνακας (σε συμπαραγωγή με λευκωσάτικη ομάδα) και φυσικά η ΕΘΑΛ της Λεμεσού. Το ποσό που διατέθηκε από το Θυμέλη για το 2025 ανήλθε στο 1.382.100 ευρώ. Το Διεθνές Φεστιβάλ Αρχαίου Ελληνικού Δράματος ανέβασε τέσσερις παραγωγές, σε Πάφο, Κούριο και Λευκωσία, εντάσσοντας στον προγραμματισμό του για το 2025 και κυπριακή παραγωγή, την «Ϊφιγένεια εν Ταύροις» του Ευριπίδη, σε σκηνοθεσία Ονησιφόρου Ονησιφόρου. Για το 2026 το Φεστιβάλ αυξάνει το μέγιστο ποσό για κάθε κυπριακή παραγωγή από €40.000 σε €50.000 για την παρουσίαση τριών παραστάσεων. Το Φεστιβάλ και το 2025 κατάφερε να προσελκύσει αυξημένο αριθμό μη ελληνοφώνων θεατών, ιδιαίτερα στις παραστάσεις της Πάφου και του Κουρίου.

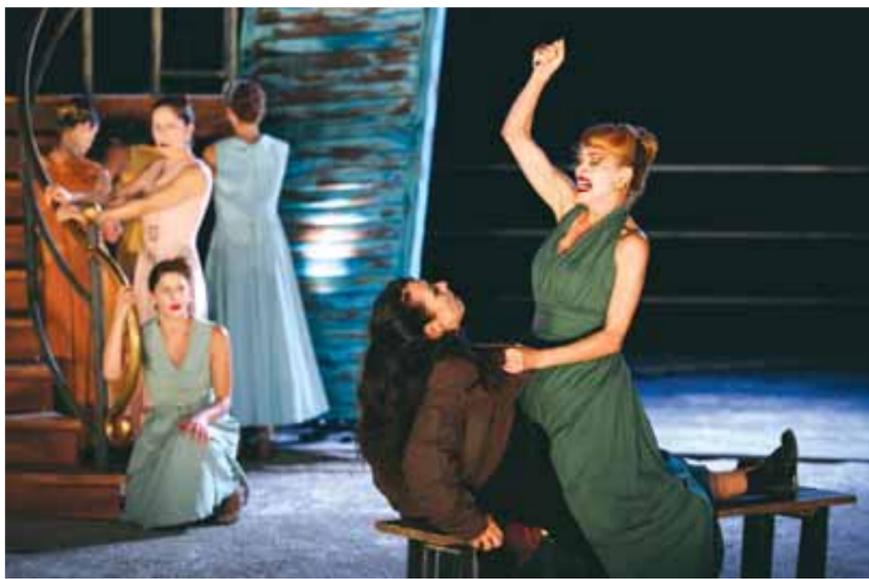
Ποικίλες αντιδράσεις και το 2025 για το 2ο «Διεθνές Φεστιβάλ Θεάτρου Κύπρου» που διοργανώνεται από τον Αλεξάντερ Βάνοσταϊν, λόγω της συμμετοχής του Βέλγου σκηνοθέτη Πιαν Φαμπρ, και όχι μόνο. Το εν λόγω φεστιβάλ ούτε στη δεύτερη του διοργάνωση κατάφερε να κερδίσει το τοπικό οικοσύστημα, με το εγχείρημα ακόμα να μην μπορεί να βρει εκείνα τα στοιχεία που θα το εξοικειώσουν με την εγχώρια πολιτιστική παραγωγή.

Αναμένουμε να δούμε πώς θα προχωρήσει και ο ΘΟΚ με τις μεγαλύτερες εξαγγελίες του προέδρου του Δ.Σ. κ. Παντελή Βουτουρή, για τη δημιουργία δεύτερης έδρας του Οργανισμού στη Λεμεσό, για την ίδρυση Κέντρου Σκηνογραφί-

ας στην Αγία Νάπα, και φυσικά για τη Δραματική Σχολή στη Λάρνακα. Προς ώρας μόνο η μάλλον τύποις συμμετοχή του ΘΟΚ στο Φεστιβάλ Επιδαύρου έχει επιτευχθεί, και ελπίζουμε η προαναγγελλείσα συμμετοχή για το 2026 να είναι πιο ουσιαστική και επωφελής για τον Οργανισμό. Πάντως, απορίας άξιον είναι πώς θα γίνουν τα παραπάνω, αφού όπως είπε ο κ. Βουτουρής, τον Μάρτιο του 2025, στο ΚΥΠΕ, «η υποστελέχωση και η ανάγκη για άμεση πλήρωση κρίσιμων θέσεων, συμπεριλαμβανομένων αυτών του γενικού διευθυντή, αναδεικνύονται ως τα πιο επείγοντα ζητήματα που καλείται να αντιμετωπίσει η νέα διοίκηση για την εύρυθμη λειτουργία και την εκπλήρωση της πολυδιάστατης αποστολής του Οργανισμού». Πάντως, για την ώρα η πλήρωση της θέσης του γενικού διευθυντή του ΘΟΚ δεν έχει πληρωθεί, κάτι που αναμένεται να γίνει... συν τω χρόνω και για την ώρα το Διοικητικό Συμβούλιο έχει αναλάβει τον ρόλο της διεύθυνσης.

ΜΠΙΕΝΑΛΕ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ

Η Εκπροσώπηση της Κύπρου στη 19η Διεθνή Έκθεση Αρχιτεκτονικής της Biennale Venetia (10 Μαΐου – 23 Νοεμβρίου 2025) με τίτλο: «(Σ)τες πέτρες» εδωκάμεν σας την αναπνοή με τζαί εψιθυρίσετε την πίσω στο κόμμα) σε επιμέλεια Σεβίνας Φλωρίδου, και συνεπιμέλεια Νικόλας Μπτροπούλου & Clara Zinecker, επισκιάστηκε από τις αντιδράσεις για το βιβλίο «Taslara | Στες πέτρες | to the stones». Μετά τις αντιδράσεις του προέδρου της Επιτροπής Παιδείας της Βουλής Παύλου Μυλωνά, το ζήτημα ξέφυγε. Οι αντιδράσεις μεταξύ άλλων είχαν να κάνουν κυρίως με τις αναφορές στο βιβλίο για «υποχρεωτικήν ανταλλαγών πληθυσμών», «σεξέδιον ανταλλαγών πληθυσμών» και για τις «θηκυ πλευρές (της μιας που εντυπικά αναγνωρισμένη, ενώ η άλλη ό). Η υφυπουργός Πολιτισμού μόλις το θέμα φούντωσε ζήτησε την απόσυρση του εν λόγω βιβλίου, θεωρώντας πως το υφυπουργείο εξαπατήθηκε, αφού στο βιβλίο το υφυπουργείο μπήκε ως συνεκδότης, χωρίς να έχει δώσει τη συγκατάθεσή του. Το ζήτημα συζητήθηκε σε μία μαραθώνια συνεδρίαση της Επιτροπής Παιδείας της Βουλής, μία συζήτηση-παρωδία, χωρίς στόχευση, αρχή, μέση και τέλος, που δεν έκανε κανέναν σοφότερο. Υπενθυμίζουμε πως τα σήρια για τις Μπιενάλε συνεχίστηκαν και το 2025, το 2022 «εξαχάσαμε» να λάβουμε μέρος, και ακόμα δεν έχουμε μάθει γιατί, ενώ η συμμετοχή μας το 2024, με τον ευφάνταστο τίτλο «On a wildflower-lined gravel track off a quiet thoroughfare...» ουδείς τη θυμάται πια.

Το Διεθνές Φεστιβάλ Αρχαίου Ελληνικού Δράματος κατάφερε να προσελκύσει αυξημένο αριθμό μη ελληνοφώνων θεατών, ιδιαίτερα στις παραστάσεις της Πάφου και του Κουρίου και για το 2026 αυξάνει το μέγιστο ποσό για κάθε κυπριακή παραγωγή σε €50.000.

ΚΡΑΤΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ - ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Ακόμη περιμένουμε και για την Κρατική Πινακοθήκη Σύγχρονων Τέχνης, με το κτήριο της ΣΠΕΛ να παραμένει χώρος ποικίλων εκδηλώσεων και εύκολη λύση για μεγάλες εκθέσεις κρατικών φορέων. Το 2025 μπήκε η ιδέα στο υφυπουργείο Πολιτισμού να βολιδοσκοπήσει την περίπτωση να δοθεί στο υφυπουργείο το Ελληνικό περίπτερο στην Κρατική Έκθεση για τη δημιουργία Μουσείου Σύγχρονων Τέχνης. Ας περιμένουμε και σε αυτό το θέμα, και μακάρι η Συμβουλευτική Επιτροπή Μουσείου Σύγχρονων Τέχνης που διορίστηκε το 2025 να προχωρήσει το 2026 με ένα πλάνο. Ας περιμένουμε, λοιπόν. Για την Κρατική Πινακοθήκη Majestic στο διατηρητέο κτήριο της οδού Κρήτης το έχουμε ξανασημειώσει πολλάκις, ολόκληρη η έκθεση και τα προγράμμά της έχουν ανάγκη επικαιροποιήσεων. Η έκθεση των έργων πρέπει να γίνει με όρους 21ου αιώνα και όχι με εκθεσιακή λογική της δεκαετίας του 1990. Για την ώρα πάντως –και πολύ καλά– ψηφιοποιούνται 5.000 έργα της Κρατικής Συλλογής Κυπριακής Τέχνης, μέσω προγράμματος που συμπεριλήφθηκε στη νέα Προγραμματική Περίοδο 2021-2028 των Χρηματοδοτικών Μηχανισμών (ΧΜ) του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ) και της Νορβηγίας. Κάτι είναι και αυτό. Για το Πολιτιστικό Χωρίδι Λέμπας τα πράγματα σκοταφτούν σε νομικές περιπέτειες και αναμένουμε και εδώ να δούμε εξελίξεις. Σε σχέση με τα εικαστικά ευρύτερα το 2025, σημαντική ήταν η διοργάνωση της Μπιενάλε Λάρνακας, η οποία για ακόμη μία φορά τοποθέτησε την πόλη στον διεθνή εικαστικό χάρτη, μέσα από ένα πολυποικίλο και ενδιαφέρον πρόγραμμα δραστηριοτήτων και παράλληλων εκδηλώσεων. Επίσης, στη Λεμεσό διοργανώθηκε και η υψηλού επιπέδου Vima Art Fair, στην οποία συμμετείχαν γκαλερί από την Κύπρο και το εξωτερικό. Για το 2026 το Τμήμα Σύγχρονου Πολιτισμού του υφυπουργείου Πολιτισμού έχει ήδη ανακοινώσει ότι στην 61η Μπιενάλε Τέχνης της Βενετίας, η Κύπρος θα εκπροσωπηθεί από την εικαστικό Μαρίνα Ξενοφώντος, τον επιμελητή Kyle Danciewicz και ομάδα συνεργατών, με τον τίτλο «It rests to the bones», ας ελπίσουμε για το 2026, η οποία κριτικά να είναι καλλιτεχνική και αισθητική, και όχι κακόφωνη πολιτική.

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ - ΒΙΒΛΙΟ

Σε σχέση με την Κυπριακή Βιβλιοθήκη εκτός από τη διακηρυγμένη θέση του υφυπουργείου Πολιτισμού πως χρειαζόμαστε μία νέα, σύγχρονη Βιβλιοθήκη και την έγκριση

από το Υπουργικό Συμβούλιο του Στρατηγικού Σχεδίου για την Ανάπτυξη της Κυπριακής Βιβλιοθήκης δεν έχουμε κάτι άλλο συγκεκριμένο. Περιμένουμε να δούμε πού θα μεταστεγαστεί –προσωρινά– η συλλογή της Φανερωμένης, αλλά και εκείνη της ιστορικής της έδρας. Αρχικά από το υφυπουργείο Πολιτισμού υπάρχει η πεποίθηση πως η μεταστεγαση της Κυπριακής Βιβλιοθήκης σε ενοικιαζόμενο κτήριο θα γινόταν εντός του 2025. Πράγμα το οποίο δεν έγινε και ελπίζουμε πως αυτό θα γίνει εντός του 2026. Εντός του νέου έτους ελπίζουμε πως θα δούμε και ένα πιο «επιθετικό» σχέδιο της Πολιτείας για την αναβάθμιση του τομέα του βιβλίου. Ένας τομέας που φαίνεται πως ακόμα δεν έχει αναπτυχθεί επαρκώς. Προς όρασι οι δύο Εκθέσεις Βιβλίου, η Διεθνής Έκθεση Βιβλίου Λεμεσού και το Nicosia Book Fest, βγάδουν την Πολιτεία ασπροπρόσωπη.

Δυστυχώς για ακόμη μία χρονιά τα Κρατικά Λογοτεχνικά Βραβεία έγιναν αντικείμενο συζήτησης, όχι για την ουσία τους, αλλά για πολιτικούς και άλλους λόγους. Οι δημόσιες δηλώσεις του προέδρου της Επιτροπής Κυριάκου Ιωάννου και η δημόσια αντιπαράθεση –σε σχέση με τις επιλογές της Επιτρο-

πής να βραβεύσει συγκεκριμένους συγγραφείς αποπροσανατόλισε το κοινό και δεν προσέφερε το παραμικρό στην υπόθεση «Βιβλίο». Είναι ωστόσο μια καλή ευκαιρία το υφυπουργείο να εγκύψει στο εν λόγω θέμα και να βρει τη φόρμουλα, ώστε να μην έχουμε κάθε χρόνο ακρείαστες και ζημιόγones συζητήσεις. Διότι τα τελευταία χρόνια όταν συζητάμε για τα Κρατικά Βραβεία Λογοτεχνίας δεν το κάνουμε για να μιλήσουμε για τη συγγραφή και τη λογοτεχνική παραγωγή, αλλά για όλους τους άλλους λόγους.

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Τα πράγματα φαίνεται να κυλούν πολύ καλά για τον κυπριακό κινηματογράφο, αν και ο προϋπολογισμός του κράτους είναι μάλλον περιορισμένος (2.650.000 ευρώ) αν θέλουμε πραγματικά να παράγουμε κινηματογραφικές παραγωγές αξιόσων. Το Τμήμα Σύγχρονου Πολιτισμού είχε και το 2025 ενεργή παρουσία σε μεγάλα κινηματογραφικά Φεστιβάλ, με δικό του περίπτερο, όπως το Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης, το Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους Δράμας, το Φεστιβάλ Καννών, Φεστιβάλ Βερολίνου κ.ά. Η παρουσία του τομέα Κινηματογράφου, του Τμήματος Σύγχρονου Πολιτισμού, είναι σημαντική, αφού έτσι προωθούνται οι κυπριακές ταινίες και αναπτύσσονται οι διεθνείς συνεργασίες. Το 2025 δουλειές Κύπριων δημιουργών συμμετείχαν σε διεθνή φεστιβάλ και μερικές από αυτές βραβεύτηκαν, όπως η ταινία μικρού μήκους «Η Υφάντρα» («The Weaver») του Γιώργου Τσαγάρη, που έλαβε το βραβείο καλύτερης ταινίας Animation στο 16ο Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Karama Film Festival, στο Αμμάν της Ιορδανίας, που πραγματοποιήθηκε από τις 9 έως τις 14 Δεκεμβρίου. Η ταινία της Μυρσίνης Αριστείδου «Κράτα με» όπως ανακοινώθηκε τον Δεκέμβριο του 2025 επελέγη να συμμετάσχει στο κορυφαίο Φεστιβάλ Κινηματογράφου Sundance 2026. Η ταινία «Motherwitch» του Μίνωα Παπά ανακοινώθηκε πως θα συμμετάσχει στο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου του Ρότερνταμ (IFFR) το 2026. Σημαντική φεστιβαλική πορεία είχε και η ταινία μικρού μήκους της Αργυρώς Νικολάου «Σειρήνες», που έκανε πρεμιέρα τον Νοέμβριο 2025, στο 29ο Tallinn Black Nights Film Festival, ένα από τα πιο σημαντικά Ευρωπαϊκά Φεστιβάλ Κινηματογράφου. Επίσης, η ταινία «Εκτροπή» του Μαρίνου Καρτίκκη, που έκανε πρεμιέρα στο Alexandria Mediterranean Countries Film

Festival, συμμετείχε σε διεθνή Φεστιβάλ όπως το Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης, συνεχίζει την πορεία της στο Dhaka International Film Festival 2026 στο Μπαγκλαντές. Επίσης, στην κατηγορία «First Run» του ελληνικού προγράμματος του Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης έκανε πρεμιέρα η συμπαραγωγή Κύπρου – Ελλάδας «Μαριέλ» του Ηλία Δημητρίου. Σε επίπεδο συμπαραγωγών η ταινία «All that's Left of You» της Cherien Dabis, που αποτελεί την επίσημη πρόταση της Ιορδανίας για το Όscar Καλύτερης Διεθνούς Ταινίας, αποτελεί συμπαραγωγή Κύπρου και Γερμανίας, με τη συμμετοχή του Υφυπουργείου Πολιτισμού της Κύπρου μέσω του Προγράμματος Μειοψηφικών Παραγωγών και της κυπριακής εταιρείας παραγωγής την AMP Filmworks. Το ντοκιμαντέρ των Κωνσταντίνου Πατσάλη και Γιώργου Αβραάμ έκανε παγκόσμια πρεμιέρα στο Διεθνές Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης 2025 και προβλήθηκε στο Πανόραμα Σύγχρονου Ελληνικού και Κυπριακού Κινηματογράφου στο Παρίσι. Προβλήθηκε επίσης σε εμπορική ζώνη σε κινηματογράφους στο Παρίσι, Λονδίνο, Στοκχόλμη, Αθήνα και Λευκωσία.

ΚΡΑΤΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ - ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Τον Ιανουάριο του 2025 αποφασίστηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο η μεταφορά του Κρατικού Αρχείου στο υφυπουργείο Πολιτισμού από το υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης. Το 2026 λοιπόν είναι μια νέα αρχή για το Κρατικό Αρχείο, το οποίο τα τελευταία χρόνια δείχνει σημάδια ανανέωσης και έχει αρχίσει να εκσυγχρονίζεται. Ιδιαίτερη αξία έχει πως στον προϋπολογισμό του υφυπουργείου Πολιτισμού για το 2026 έχει περιληφθεί κονδύλι για την ανέγερση της πρώτης φάσης ενός σύγχρονου ενιαίου αρχαιοφυλακείου. Η ανέγερση ενός νέου κτηρίου οπωσδήποτε θα ενισχύσει το έργο που επιτελείται στο Κρατικό Αρχείο και θα αναπτύξει περισσότερο την αρχαιολογική πολιτική του κράτους. Το 2025 το Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών προχώρησε σε σημαντικές εκδόσεις και διοργανώσεις συνεδρίων, ενώ βρισκόμαστε σε εξέλιξη η μεταφορά του σε νέο κτήριο. Ελπίζουμε πως το 2026 το Κέντρο θα βρει μόνιμη στέγη και θα επαναλειτούργησει η αξιολογη βιβλιοθήκη του, και θα αξιοποιηθούν έτι περαιτέρω τα εξαιρετικά ενδιαφέροντα αρχεία του (Ιστορικό Αρχείο, Λαογραφικό Αρχείο, Αρχείο Παλαιών Πολεμιστών και Αρ-

χείο Προφορικών Παράδοσης), προς όφελος της επιστημονικής έρευνας.

ΣΥΜΦΩΝΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ

Η Συμφωνική Ορχήστρα στο τέλος του 2025 απέκτησε και νέο καλλιτεχνικό διευθυντή, τον Μύρωνα Μιχαηλίδη, ο οποίος ανέλαβε τα καθήκοντά του από την 1η Ιανουαρίου. Οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου είναι πολλές και διαχρονικές. Μακάρι με τον διορισμό του διεθνούς φήμης μουσικού ίσως να μπου σε ράγα υλοποιήσες θέματα όπως η μεγέθυνση της Συμφωνικής Ορχήστρας Κύπρου και να φτάσει σε κανονικούς αριθμούς Συμφωνικής, έστω και μικρός, δηλαδή να φτάσει τα 65-70 άτομα (σήμερα ο αριθμός ανέρχεται περίπου στα 40 άτομα). Το θέμα της στεγάσης της Συμφωνικής Ορχήστρας Κύπρου σε κατάλληλους χώρους είναι επίσης κάτι που πρέπει να ιδωθεί επιστημονικά και από τον νέο καλλιτεχνικό διευθυντή και από το Διοικητικό Συμβούλιο. Αντιλαμβάνομαι πως ακούγεται ουτοπικό και ρομαντικό να πούμε ότι χρειάζεται να ανεγερθεί ένα Μέγαρο Μουσικής, ωστόσο θα πρέπει η Συμφωνική Ορχήστρα να έχει μία αξιοπρεπή έδρα.

ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

Η Δικονομική Τεχνική Επιτροπή για την Πολιτιστική Κληρονομιά έως το τέλος του 2025 έχει συμβάλει στη συντήρηση και διάσωση περισσότερων από 180 μνημείων σε ολόκληρη την Κύπρο (εκκλησίες, τεμένη, λουτρά, νερόμυλοι, υδραγωγεία και αρχαιολογικοί χώροι). Μάλιστα, το 2025 η Επιτροπή ολοκλήρωσε τις εργασίες σε μνημεία, όπως στην Παναγία Κανακαριά, στην Παναγία της Λύσης, την Αγία Φωτεινή στον Άγιο Ανδρόνικο, στη Χρυσοπολίτισσα στην Κερύνεια, αλλά και στο τζαμί της Τόχνης, στην Τέρρα κ.α. Για το 2026 έχει εντάξει στον προγραμματισμό της πολλά και εξαιρετικά αρχαιολογικά αξία μνημεία, όπως η εκκλησία του Αγίου Γεωργίου των Ελλήνων και τα Λουτρά του Κερτικλή στην Αμμόχωστο, της Παναγίας της Αψιθιτίτισσας στο Συχαρί, κ.ά. Όπως είπε σε συνέντευξή του στην «Κ» ο Ε/κ συμπίροδος της Επιτροπής Σώτος Κτωρής «η Τεχνική Επιτροπή για την Πολιτιστική Κληρονομιά δεν φιλοδοξεί να υπάρξει για πάντα [...] προσδοκούμε σε μια συνολική πολιτική διεύθυνση στο Κυπριακό που θα καθιστά την ύπαρξή μας περιττή».

Μετά την προεδρία

Το 2025 έφερε την ανακήρυξη της Λάρνακας ως Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης για το 2030, γεμίζοντας χαμόγελα την πόλη του Ζήνωνα και τις πλησιόχωρες κοινότητες. Πλέον οι άνθρωποι του Οργανισμού Λάρνακα 2030 θα πρέπει να πείσουν τους πάντες ώστε το όραμά τους να αρχίσει να δίνει καρπούς. Τα τέσσερα χρόνια που έχουν μπροστά

τους δεν είναι πολλά, και τα έργα που πρέπει να γίνουν προκειμένου η πόλη να καταστεί ενεργός πολιτιστικός πυρήνας είναι αρκετά και δύσκολα. Επίσης, η εκτέλεση του προγράμματος πολιτιστικών δράσεων που έχει διοργανώσει το υφυπουργείο Πολιτισμού, μαζί με τις συναρμόδιες υπηρεσίες και τμήματα της Δημοκρατίας, τόσο στην Κύπρο όσο

και στο εξωτερικό δεν θα πρέπει να γίνεται εις βάρος των εδώ πολιτιστικών δράσεων. Η γερή χρηματοδότηση των Πολιτιστικών Κέντρων του εξωτερικού (Αθήνα 474.110 ευρώ, Βερολίνο 120.000 ευρώ, Παρίσι 95.000 ευρώ και Λονδίνο 78.110 ευρώ) θα πρέπει να πάσει τόπο και η κυπριακή πολιτιστική δραστηριότητα και παραγωγή να συνεχίσει να εξαγε-

ται και να προάγεται και μετά το πέρας της προεδρίας. Επίσης, ζητήματα όπως το Νομοσχέδιο για το Καθεστώς του Καλλιτέχνη, που ταλανίζουν για δεκαετίες τους ανθρώπους της τέχνης θα πρέπει επιτέλους να τακτοποιηθούν (μάλλον με τη νέα Βουλή). Είναι ενδεικτικό πάντως πως με αυτό το ζήτημα άνοιξε το 2025... Και παιδαριωδώς ενθουσιαστήκαμε.

Οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου είναι πολλές και διαχρονικές. Μακάρι με τον διορισμό του διεθνούς φήμης μουσικού ίσως να μπου σε ράγα υλοποιήσες θέματα όπως η μεγέθυνσή της, ώστε να φτάσει σε αριθμούς μιας κανονικής Συμφωνικής.

Η εκπροσώπηση της Κύπρου στη 19η Διεθνή Έκθεση Αρχιτεκτονικής της Biennale Βενετίας σε επιμέλεια Σεβίνας Φλωρίδου, και συνεπιμέλεια Νικόλας Μητροπούλου & Clara Zinecker, επισκίαστηκε από τις αντιδράσεις για το βιβλίο «Taslara | Στες πέτρες | to the stones».

“

Εντός του νέου έτους ελπίζουμε πως θα δούμε και ένα πιο «επιθετικό» σχέδιο της Πολιτείας για την αναβάθμιση του τομέα του βιβλίου. Ένας τομέας που φαίνεται πως ακόμα δεν έχει αναπτυχθεί επαρκώς.

“

Τα πράγματα φαίνεται να κυλούν πολύ καλά για τον κυπριακό κινηματογράφο, αν και ο προϋπολογισμός του κράτους είναι μάλλον περιορισμένος (2.650.000 ευρώ) αν θέλουμε πραγματικά να παράγουμε κινηματογραφικές παραγωγές αξιόσων.

ΜΑΤΙΕΣ ΚΟΣΜΟ
ΣΤΟΝ

Επιμέλεια: ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΜΑΔΡΙΤΗ

Μουσείο «Βασ. Σοφία»

Τα στοιχεία που ανακοίνωσε για το 2025 το Μουσείο «Βασίλισσα Σοφία» στη Μαδρίτη μιλούν για αύξηση στον αριθμό των επισκεπτών κατά 4,2% σε σύγκριση με το 2024. Το περασμένο έτος, ο αριθμός των επισκεπτών ανήλθε σε 1.601.732, παρά το γεγονός ότι δύο αίθουσες παρέμειναν κλειστές λόγω ανακαίνισης. Τον Φεβρουάριο θα ανοίξει νέος όροφος και το καλοκαίρι θα λειτουργήσει και πάλι το Παλάτιο του Βελάσκειθ.

ΛΟΝΔΙΝΟ

Ντέιβιντ Μπούουι

Θα είχε συμπληρώσει τα 79 του χρόνια ο Ντέιβιντ Μπούουι. Δέκα χρόνια μετά τον θάνατό του, το σπινί όπου έζησε ως παιδί και νέος στο Νότιο Λονδίνο θα αποκατασταθεί και θα χρησιμοποιηθεί ως στέγη για δημιουργικά εργαστήρια που θα απευθύνονται σε νέους ανθρώπους. Την πρωτοβουλία ανακοίνωσε η Heritage of London Trust, μη κερδοσκοπική οργάνωση με έδρα το Λονδίνο. Ο Μπούουι είχε ζήσει εκεί από το 1955 έως το 1968.

ΠΑΡΙΣΙ

Η Γαλλία του 18ου αιώνα

Μία από τις πιο θρυλικές και μυστηριώδεις συλλογές τέχνης με έργα κυρίως από τον γαλλικό 18ο αιώνα θα δημοπρατηθεί από τον οίκο Christie's στις 25 Μαρτίου στο Παρίσι. Πρόκειται για 30 αριστουργήματα από τη συλλογή του Αρθούρου Ζορζ Βέιν-Πικάρ, εκτιμώμενη ανάμεσα στα 5 και τα 8 εκατ. ευρώ. Στη φωτογραφία, έργο του Φραγκονάρ, ως σύμβολο της χαράς της ζωής (τιμή εκτίμησης 1,5-2 εκατ. ευρώ).

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

Ρίτσαρντ Νόιτρα

Αυστριακής καταγωγής, ο αρχιτέκτων Ρίτσαρντ Νόιτρα (1892-1970) ταυτίστηκε με τη μοντέρνα Αμερική, και κυρίως την Καλιφόρνια, των δεκαετιών 1940 και 1950, με έργα δοξαζόμενα χάρη στη φωτογραφία του Τζούλιους Σούλμαν. Οι δικές του εικόνες καθώς και άλλων σημαντικών φωτογράφων συγκροτούν τον ανανεωμένο τόμο των εκδόσεων Taschen, αφιερωμένο στο έργο του Ρίτσαρντ Νόιτρα. Κυκλοφορεί στις 12 Μαρτίου.

ΟΠΕΡΑ

Μπριν Τέρφελ

Ο διάσημος Ουαλλός μασσαβιρίτωνος Μπριν Τέρφελ εγκαινιάσει τη συνεργασία του με τον ραδιοφωνικό σταθμό Classic FM για να παρουσιάσει μια νέα σειρά σε τέσσερα μέρη, με θέμα τους «κακούς» χαρακτήρες της όπερας. Αναφέρεται και αναλύει χαρακτήρες και ρόλους που έχει ο ίδιος ερμηνεύσει, από τον Σκάρπια και τον Ντον Τζοβάνι ως τον Σουίνι Τοντ, εμβαθύνοντας στην ψυχολογία τους.

Ο ύψους 190 μέτρων πύργος Barcelona, που θα ανεγερθεί στο κέντρο των Τιράνων.

Τα Τίρανα
μεταμορφώνονται

Ο πύργος Barcelona θα είναι ένα από τα νέα κτίρια στο κέντρο των Τιράνων. Είναι ένας ουρανοξύστης ύψους 190 μέτρων, που θα έχει αυτήν την περιστροφική στο σχήμα του και αυτό το θερμό κόκκινο χρώμα, έμβλημα μιας νέας εποχής.

Ο πύργος θα είναι ένας ακόμη στα Τίρανα, αλλά ο συγκεκριμένος φέρει την υπογραφή ενός μεγάλου γραφείου της Βαρκελώνης, των Bofill Taller de Arquitectura, με πολλά και σημαντικά έργα σε όλον τον κόσμο. Στην Αλβανία, το ίδιο γραφείο έχει επιπλέον πρότζεκτ και αν μείνει κανείς στην περίπτωση των Τιράνων, ως σημειώσει πως οι Bofill Taller de Arquitectura υπογράφουν ένα ακόμη έργο, με ιδιαίτερο ενδιαφέρον, τον πύργο Parulli, αποτελούμενο από τέσσερα κυλινδρικά σιλό, με έμπνευση από τα βιομηχανικά σιλό της Βαρκελώνης.

Η κορυφογραμμή των Τιράνων μεταβάλλεται ραγδαία και η μεταβολή αυτή δεν μπορεί να περάσει απαρατήρητη ούτε να παραμείνει ασύνδετη με μεγάλα ζητήματα αυτοπροσδιορισμού, εξωστρέφειας, κινητικότητας, ταυτότητας, οικονομικής και κοινωνικής ιεραρχίας, καθώς και επενδυτικών δικτύων στα Βαλκάνια.

Όσοι επισκέπτονται την Αλβανία μιλούν για την πρόοδο της χώρας. Μεγάλες επενδύσεις όπως οι νέοι ουρανοξύστες έχουν επιδράσει στο νέο οικιστικό τοπίο της χώρας, την οποία ανακαλύπτουν ολοένα και περισσότεροι

τουρίστες. Ο πύργος Barcelona, κοντά στην πλατεία Σκεντέρμπεη, θα παραπέμπει σε περιστρεφόμενο οβελίσκο και θα προσφέρει χώρους για κατοικία, καταστήματα, γραφεία και ξενοδοχείο.

Η αλλαγή μιας πόλης, πόσο μάλλον όταν μιλάμε για τα Τίρανα, που πέρασαν δεκαετίες με ολοκληρωτικό καθεστώς, είναι ένα ζήτημα σύνθετο και σαφώς προκαλεί διαφορετικές εκτιμήσεις ανάλογα με τη γενιά που εκπροσωπεί ο καθένας, όπως και τις καταβολές που έχει.

Πώς ήταν τα Τίρανα το 2000 και πώς θα είναι το 2050; Ένα μεγάλο ερώτημα που οι πολίτες της Αλβανίας μπορούν να απαντήσουν καλύτερα. Χωρίς αμφιβολία, τα Τίρανα έχουν προκαλέσει το διεθνές ενδιαφέρον. Επειτα από την πρώτη περίοδο της «περιέργειας» (μετά το 1990), η τελευταία δεκαετία έχει δει την ανάδυση μιας νέας κατάστασης που δείχνει μεγαλύτερη πίστη στο μέλλον της χώρας σε προοπτική με μια ακόμη στενότερη συνεργασία με τους ευρωπαϊκούς θεσμούς.

Ο πύργος Barcelona, με το μεγάλο ύψος του και χωρίς αμφιβολία την επιβλητική παρουσία του, στο εγγύς μέλλον των Τιράνων μπορεί να μην αρέσει σε όλους. Εκφράζει όμως την ολοένα και μεγαλύτερη εξωστρέφεια της Αλβανίας. Το ιστορικό παλιό κτίριο των Τιράνων παραμένει πάντα ένα εξαιρετικά ενδιαφέρον αντικείμενο για σκέψη και έργο.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει Ο ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ

Τα τραγούδια της γης και του θανάτου

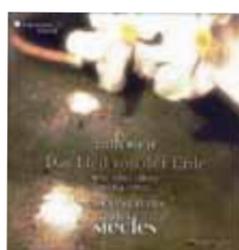
Την 1η Σεπτεμβρίου του 1910, ο πενντάκρονος Γουστάβος Μάλερ ολοκληρώνει τη σύνθεση του κύκλου τραγουδιών «Το τραγούδι της Γης».

Ο ίδιος δεν ξέρει «πώς να τα περιγράψει», μας λέει ο Άγγλος μουσικολογικός Νόρμαν Λέμπρεχτ στο βιβλίο του «Why Mahler? How one Man and Ten Symphonies changed the World» (εκδ. Faber and Faber, 2010).

«Είναι ό,τι πιο προσωπικό έχω φτιάξει ποτέ», εξομολογείται στον φίλο και μαθητή του Μπρούνο Βάλτερ. Ήταν επίσης το αποτέλεσμα «τριών μεγάλων χτυπημάτων»: το 1907 πέθανε η τετράχρονη κόρη του· έχασε τη θέση του ως διευθυντής της Όπερας της Βιέννης

έπειτα από παρασκηνιακές μηχανογραφίες και, τέλος, διαγνώστηκε ο ίδιος με καρδιοπάθεια. Τον σκότωσε ένα χρόνο μετά...

Το έργο αποτελείται από έξι μελοποιήσεις κινεζικών ποιημάτων του Μεσαίωνα (σε ελεύθερη γερμανική απόδοση). Το πρώτο, το τρίτο, το τέταρτο και το πέμπτο μέρος είναι ποιήματα του Λι Μπάι (ή Λι Πιο ή Λι Τάι Πιο). Ο θρύλος τον θέλει να πνίγεται στα νερά μιας λίμνης κυνηγώντας την αντανάκλαση της Σελήνης στο νερό. Η πιο πεζή αλήθεια είναι ότι αυτοκτόνησε από έρωτα. Στα ποιήματα αυτά εξέφρασε τον κλονισμό που μπορεί να επιφέρει «η απεριγράπτη ομορφιά του κόσμου, ο αέναος πόνος και το μυστήριο

«**Το τραγούδι της Γης**», η άτυπη συμφωνία με φωνές που έγραψε ο Γουστάβος Μάλερ λίγο πριν πεθάνει, στα πενήντα ένα του χρόνια.

της ύπαρξης» (τυπικά μαλερικές καταστάσεις...).

Το δεύτερο μέρος είναι σε ποίηση του Κουιάν Κι, ενώ το τελευταίο, ο μνημειώδης «Αποχαιρετισμός» (Das Abschied), συνδυάζει στίχους των Μενγκ Χαοράν και Ουάνγκ Ουέι. Είναι και η εκτενέστερη σε διάρκεια σύνθεση από όλες (αγγίζει τη μισή ώρα). Ένας αργόσυρτος, εκστατικός όσο και λυγμικός αποχαιρετισμός στη ζωή, στη Γη και στη φύση της, ένα αγκάλασμα σε έναν ουρανό-μήτρα με έναν ουρανό-σκοτάδι την ίδια στιγμή.

«Υποφέρεται;» ρώτησε ο Μάλερ τον Βάλτερ όταν του έδειξε την παρτιτούρα. «Δεν θα θέλει ο κόσμος να τα πινάξει όταν το

ακούσει;». Το έργο γνώρισε πολλές ερμηνείες. Μερικές από αυτές αξιόπεραστες· όπως αυτή του 1966 από την Ορχήστρα Φιλαρμονία, τον Οτο Κλέμπερερ και την Κρίστα Λούντβιχ, ειδικά στον «Αποχαιρετισμό».

Τώρα, η Harmonia Mundi μάς δίνει μια νέα ερμηνεία για τον 21ο αιώνα, με όργανα εποχής, με το μουσικό σύνολο Le Siecles υπό την καθοδήγηση του γνωστού μας στη στίλη Φρανσουά-Χαβιέρ Ροθ και δύο εξαιρετικές φωνές. Ο δε «Αποχαιρετισμός» από την κοντράλτο Μαρί-Νικόλ Λεμπίε ίσως να παίρνει τη δική της θέση σε μια σειρά μεγάλων ερμηνειών του αριστουργήματος αυτού. Πώς να αποχαιρετίσεις κάτι τόσο μεγάλο όμως;

GUSTAV MAHLER
Das Lied von der Erde
Marie-Nicole Lemieux,
κοντράλτο
Andrew Staples,
τενόρος
Les Siecles
Francois-Xavier Roth, δόν
Harmonia Mundi

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

Αδειες θέσεις στην Ταινιοθήκη του Βελιγραδίου μετά το τέλος της προβολής για τα 130 χρόνια από τη γέννηση του κινηματογράφου. Ελάχιστοι κινηματογραφιστές τόλμησαν να ακολουθήσουν αργότερα αυτό που δήλωναν οι Λιμιέρ με το ίδιο τους το όνομα. Μια ταινία είναι κυρίως φως. Και χρόνος. Τα υπόλοιπα είναι χάσιμο χρόνου.

Το λευκό βλέφαρο της οθόνης

Στις 28 Δεκεμβρίου, την τελευταία Κυριακή του χρόνου, έβγαλα με την πολารόντ μου τα άδεια καθίσματα στην Ταινιοθήκη του Βελιγραδίου, μετά το τέλος της προβολής για τα 130 χρόνια από την πρώτη δημόσια παρουσίαση της εφεύρεσης των αδελφών Λιμιέρ, στο Παρίσι. Καθώς οι τετράγωνες φωτογραφίες εμφανίζονταν και αποσκτούσαν μια αναπάντεχη καφέ απόκρωση, ένα λευκό φως αποτυπώθηκε στο πάνω μέρος τους. Σαν το ίχνος ενός φαντάσματος που επιμένει να μας υπενθυμίζει την άυλη υπόστασή του. Ούτως ή άλλως, το σινεμά ήταν πάντα ένα φάντασμα φτιαγμένο από εικόνες.

Σε μερικά χρόνια, η ανθρωπότητα θα επισκέπτεται τις κινηματογραφικές αίθουσες σαν ένα παράδοξο που διήρκεσε μερικές δεκαετίες και θα τις προσεγγίζει όπως μια ακατανόητη κιβωτό που μέσα της προβάλλονταν διαδοχικές φωτογραφίες σε γρήγορη ταχύτητα. Δεν θα έχει μείνει τίποτα. Κάποτε, όμως, μπορούσαμε να βυθιστούμε στο σκοτάδι και να κρυφτούμε από τους δρόμους της πόλης (ή τον ίδιο μας τον εαυτό) και να ζεσταθούμε (εφόσον έκανε κρύο), συνυπάρχοντας σιωπηλά με αγνώστους, παρόλο που η μοναδική μας σύνδεση ήταν τα βλέμματά μας, κλειδωμένα στο ίδιο σημείο για μιμήσιμα ώρα. Τι συνέβη στο λευκό βλέφαρο της οθόνης; είχε αναρωτηθεί ο Μπουνιουέλ λίγο πριν πεθάνει. Εσβησε για πάντα κι έκλεισε. Πλέον, οι κινηματογράφοι κοντεύουν να εξαφανιστούν ή έχουν γίνει κώροι πουλάκια, που είναι περίπου το ίδιο. Ωστόσο η είσοδος για τη Σάλα Μακαβέγιεφ (Sala Makavejev), όπως αναγραφόταν στο εισιτήριο) ήταν διακόσια δηνάρια, όχι παραπάνω από δύο ευρώ, και βγαίνοντας έξω, στην άδεια και παγωμένη οδό Ούζουν Μίρκοβα, καταλάβαμε πόσο αφύσικη ζέστη στην έκανε μέσα στην αίθουσα.

Σαν μουσικό λάιβ

Η πρώτη δημόσια προβολή στην ιστορία του σινεμά έμοιαζε περισσότερο με ένα ολιγόλεπτο μουσικό λάιβ που περιλάμβανε δέκα τραγούδια του ενός λεπτού, μια σειρά από ακατέργαστα πανκ τραγούδια που είχαν περιέργους τίτλους: «Η έξοδος των εργατών από το εργοστάσιο Λιμιέρ», «Ο ποτιστής ποτίζεται», «Το γεύμα του μορού», «Το άσμα στην κουβέρτα». As είμαστε ειλικρινείς. Το σινεμά δεν προχώρησε πολύ παραπάνω από εκείνη τη βραδιά στο Γκραν Καφέ. Θα έλεγε κανείς μάλιστα πως οπισθοχώρησε από δειλία σε κάτι που ήδη υπήρχε: το θέατρο και τη λογοτεχνία. Στην πραγματικότητα, ελάχιστοι κιν-

ματογραφιστές τόλμησαν να ακολουθήσουν αργότερα αυτό που δήλωναν οι Λιμιέρ με το ίδιο τους το όνομα. Μια ταινία είναι κυρίως φως. Και χρόνος. Τα υπόλοιπα είναι χάσιμο χρόνου.

Αυτές τις κουταμάρες είχα σημειώσει στο μικρό μου καρνέ. Το κουβαλούσα συνεχώς κατά τη διάρκεια του ταξιδιού, κωμένο στην τσέπη ενός φθαρμένου παλτού που μου είχε χάρισει ο πατέρας μου, και το μόνο που κατάφερα ήταν να γεμίσω τις μακρόστενες σελίδες του με μουτζούρες και κολημένες αποδείξεις, όχι βέβαια για να θυμάμαι τι ξόδευα κάθε μέρα, αλλά επειδή ήταν ο πιο αποτελεσματικός τρόπος για να θυμάμαι τα μέρη στα οποία πηγαίναμε.

Όπως εκείνο το εστιατόριο στο κέντρο του Βελιγραδίου, το «ΜΟΡΗΑΡ». Εκεί βασιλεύει ένας ηλικιωμένος σερβιτόρος, τόσο απότομος που κατέληξε να δείχνει συμπαθητικός. Φορούσε μια λευκή ποδιά, σιτωμένη στην πεταχτή κοιλιά του, τα μαλλιά του ήταν μαύρα και αραιά, και το πρόσωπό του ήταν υπερβολικά κόκκι-

Σε μερικά χρόνια, η ανθρωπότητα θα επισκέπτεται τις κινηματογραφικές αίθουσες σαν ένα παράδοξο και θα τις προσεγγίζει όπως μια ακατανόητη κιβωτό που μέσα της προβάλλονταν διαδοχικές φωτογραφίες σε γρήγορη ταχύτητα.

νο, λες και ήταν έτοιμο να σκάσει μπροστά στα γεμάτα πιάτα που άφηνε στα ξύλινα τραπέζια, με μια λεπτότητα που δεν ταίριαζε στο παρουσιαστικό του.

Ωστόσο, για να είμαι δίκαιος, όταν πήγαμε ξανά στο εστιατόριο, μία μέρα πριν φύγουμε, ο ηλικιωμένος σερβιτόρος μάς χάρισε ένα μοναδικό χαμόγελο, μοναδικό από όλες τις απόψεις, επειδή μάλλον του άρεσε που, αμέσως μετά το πρωινό, παραγγείλαμε το μεσημεριανό μενού. Τότε, μέσα από το φουσκωμένο του πρόσωπο, είδαμε να ξεπροβάλλουν ντροπαλά τα ταλαιπωρημένα δόντια του, τα περισσότερα μαυρισμένα. Ήταν σίγουρα το πιο ζεστό χαμόγελο που είδαμε όσο μείναμε στην πόλη.

Στο διπλανό τραπέζι καθόταν ένας άνδρας, όχι πάνω από σαράντα χρόνων, με περιποιημένα κοντά μαλλιά και φορούσε ένα λεπτό σκούρο πουλόβερ. Είχε μια διακριτική ελιά κάτω από τη μύ-

τη, που τονίζε το παρουσιαστικό του. Ετρώγε κι αυτός το μενού της ημέρας, κοκκινιστούς λαχανοτομάδες με σερβική σαλάτα: ντομάτα, αγγούρι και κρεμμύδι, όλα κομμένα σε μέγεθος κύβου ζάχαρης. Μόλις τελείωσε το γεύμα του, ο άνδρας άναψε ένα τσιγάρο κι έβγαλε από την τσέπη του ένα μικρό πάκο δηνάρια, που τα ίσωσε με την παλάμη του για να πληρώσει τον σερβιτόρο.

Μόλις σηκώθηκε, ένας μεσήλικας πρόλαβε και πήρε τη θέση του. Ο μεσήλικας κάθισε, στήριξε τους αγκώνες στο τραπέζι και κάλυψε το στόμα του με τα μεγάλα χέρια του, καρφώνοντας το βλέμμα στην τζαμαρία του εστιατορίου. Το πρόσωπό του φωτίστηκε από το φως της οδού Ντέτσανσκα. Τα μάτια του είχαν δακρύσει.

Όλα τα παραπάνω θα μπορούσαν να είχαν αποτυπωθεί από κάποιον κινηματογραφιστή, με τη λιτότητα των Λιμιέρ, σαν μια απλή καταγραφή μικρών χειρονομιών που δεν σημαίνουν τίποτα, χαμένες σε μια γωνία του Βελιγραδίου, μα πάντα έτοιμες να επεκταθούν και να σκάσουν μέσα στο κεφάλι μας.

Αν εκείνες οι πρώτες ταινίες του σινεμά δεν είχαν τίποτα περιττό (σταθερό κάδρο, μηδενική κίνηση της κάμερας, ελάχιστη διάρκεια, η εκδοχή μιας τέχνης που δυστυχώς δεν εξελίχθηκε όπως η μουσική), το ίδιο θα μπορούσε να πει κανείς για το Βελιγράδι. Δεν υπήρχε τίποτα περιττό στην πρωτεύουσα της Σερβίας, δεν υπήρχε τίποτα περισσότερο από όσο χρειάζεται κανείς. Ίσως υπήρχαν πολύ λιγότερα, θα έλεγε κανείς. Αυτή τουλάχιστον ήταν η αίσθηση δύο ανθρώπων που είχαν ανέβει με το μαζί ως εκεί, μόνο και μόνο για να δουν πώς είναι να διασχίζεις τρεις χώρες οδικώς, ακούγοντας μουσική και λέγοντας βλακείες, χαζεύοντας το βαλκανικό τοπίο και κάνοντας στάση για φθνοκαφέδες στα βενζινάδικα.

Στην επιστροφή, σκεφτόμουν πως στην προβολή των Λιμιέρ ήταν καμιά δεκαριά θεατές. Μάλιστα, δύο νεαρά κορίτσια φαίνεται πως βαρέθηκαν τόσο πολύ που έφυγαν πριν από το τέλος. Δεν υπήρχε όρεξη για εορτασμούς, είπα. Ποιος άλλωστε έχει όρεξη να βλέπει κουφάρια από εικόνες μέσα σ' ένα χώρο που θα φαντάζει εξωπραγματικός στις επόμενες γενιές, όπως οι Πυραμίδες; Η Ηλέκτρα δεν απάντησε. Απλώς χαμογέλασε και συνέχισε να κοιτάζει μπροστά, οδηγώντας προσεκτικά. Ήταν η προτελευταία μέρα του χρόνου και σε λίγο θα φτάναμε στην Αθήνα, την πιο φθάρη πόλη του κόσμου. Κι αν όχι του κόσμου, σίγουρα των Βαλκανίων.

ΝΕΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ

Επιμέλεια:
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣΓΙΟΥΛΑ ΔΑΜΙΑΝΟΥ
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ
«Δύο ζωές μακριά»
εκδ. Τελέια, Αθήνα, σελ. 453

Το μυθιστόρημα «Δύο ζωές μακριά» είναι ένα μυθιστόρημα που γεννήθηκε μέσα από πραγματικά γεγονότα. Δύο ζωές παράλληλες σε Κύπρο και Αφρική με οικγενειακά μυστικά και πληγές που διαπερνούν γενεές. Η ιστορία ξεκινά στη Λευκωσία τον καιρό της πανδημίας. Η Άννα κλεισμένη στο σπίτι, σεργιάρει στο διαδίκτυο και τυχαία συναντά ένα όνομα Ζωή Κουταλιανού. Το ίδιο επίθετο με το δικό της και το όνομα της γιαγιάς της. Υποψιασμένη αρχίζει να σκαλίζει κι ανακαλύπτει τη φωτογραφία του πατέρα της. Σύντομα διαπιστώνει τη διπλή ζωή του και την ύπαρξη μιας ετεροθαλούς αδερφής. Πρωταγωνίστριες της ιστορίας είναι δύο μητέρες, η Ευτυχία και η Μαρίκα. Δύο γυναίκες βγαλμένες μέσα από διαφορετικούς κόσμους, με διαφορετικά βιώματα και ηθικές αξίες που δρουν ανάλογα με τα ηθικά όρια που γνωρίζει η κάθε μια διεκδικώντας τον άνδρα που καθόρισε τις ζωές τους. Έτσι ξεκινά ένα ταξίδι αναζήτησης. Μια ιστορία σε διαφορετικούς χρόνους και τόπους διανύει έναν κύκλο ζωής μέσα από εξεγέρσεις, πολέμους, προβληματισμούς, πόνο και μοναξιά όπου οι ήρωες βγαίνουν αποκαθαμένοι και λυτρωμένοι από τα πάθη τους. Η Γιόλα Δαμιανού Παπαδοπούλου γεννήθηκε στη Λευκωσία. Έζησε πολλά χρόνια στο Κογκό και τη Νιγηρία. Σπούδασε Δημοσιογραφία και συνεργάστηκε με ραδιοφωνικούς σταθμούς, περιοδικά και εφημερίδες της Κύπρου σε Χρονογραφήματα, Πολιτιστικά και έρευνα. Έχει γράψει μυθιστορήματα και διηγήματα για ενήλικες και παιδιά ενώ για το συγγραφικό της έργο έχει αποσπάσει κρατικά βραβεία και πολλές άλλες διακρίσεις σε Κύπρο, Ελλάδα και Ευρώπη.

500 ΛΕΞΕΙΣ

με την

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Η Κατερίνα Σπυροπούλου γεννήθηκε το 1974 στο Μαρούσι και σπούδασε Οπτική στο Ηνωμένο Βασίλειο. Από νεαρή ηλικία η ποίηση αποτελεί για την ίδια βασικό τρόπο έκφρασης και στοχασμού. Δημιούργησε τον διαδικτυακό ποιητικό χώρο Fruitful Writing | Γόνιμη Γραφή. Έχει εκδώσει τις ποιητικές συλλογές «Μικροκίμαιρο» (ΔΩ εκδόσεις, 2024) και «Σιωπές», που είναι το πιο πρόσφατο βιβλίο της (ΔΩ εκδόσεις).

Επιμέλεια: ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΣΚΑΡΑΚΗ

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό να διαβάσετε; Αυτή την περίοδο προτιμώ να διαβάσω ποίηση, κυρίως σύγχρονη. Διαβάζω λίγο πριν κοιμηθώ, όταν οι λέξεις χαμηλώνουν τον τόνο τους και μπορούν να συνομιλήσουν με τη σιωπή γύρω μου.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα κάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου; Όσο περισσότερο διαβάσω άλλους ποιητές, τόσο συνειδητοποιώ ότι οι περισσότερες ανάγκες δεν διαφέρουν, αλλάζει μόνο ο τρόπος που τις προσεγγίζουμε. Βρίσκω πολύ ενδιαφέρον ότι οι περισσότεροι συντονίζονται με αισιόδοξα μηνύματα ακόμα και μέσα στο πένθος, δίνοντας φως και δύναμη εκεί που θα περιμέναμε μόνο σιωπή ή θλίψη.

Βρήκατε ποτέ τον μπελά σας επειδή διαβάσατε ένα βιβλίο; Σπάνια, αλλά έχει συμβεί να με συγκινήσει τόσο ένα βιβλίο ώστε να προκαλέσει έντονα συναισθήματα, συζητήσεις ή αμφισβητήσεις. Όμως αυτά είναι ακριβώς η δύναμη της λογοτεχνίας, να μας ταράξει, να μας φέρνει αντιμέτωπους με τον εαυτό μας και να ανοίγει νέους δρόμους σκέψης και συναισθήσεως.

Περιγράψτε την ιδανική αναγνωστική συνθήκη. Η ιδανική αναγνωστική συνθήκη για εμένα είναι ήσυχη, σχεδόν αποκοσμημένη. Λίγο φως γύρω, ιδανικά δίπλα στο τζάκι ή κάτω από έναν καλοκαιρινό απογευματινό ήλιο, να κάθομαι με το βιβλίο στα χέρια χωρίς βιασύνη, αφήνοντας κάθε λέξη να με διαπεράσει, να σταθεί σε κάθε σημείο και να αναπνεύσω μαζί της.

Υπάρχουν κάποια είδη λογοτεχνίας που προτιμάτε και άλλα που αποφεύγετε; Προτιμώ κυρίως ποίηση και λογοτεχνία που εστιάζει στη βαθιά ψυχολογική και συναισθηματική εμπειρία. Με συγκινούν τα έργα που αναδεικνύουν τον άνθρωπο, τις σχέσεις, την απώλεια και την ελπίδα μέσα από όμορφες λέξεις και εικόνες. Αποφεύγω κυρίως βιβλία που στηρίζονται αποκλει-

στικά στη δράση ή στην περιπέτεια χωρίς συναισθηματική ή πνευματική διάσταση, γιατί δεν με συγκινούν με τον ίδιο τρόπο.

Τι είναι αυτό που σας συγκινεί περισσότερο σε ένα βιβλίο; Με συγκινεί όταν το συναισθήμα δεν εκμεταλλεύεται τον αναγνώστη, αλλά βιώνεται αληθινά μέσα από μια στοχαστική διαδικασία που σε αφήνει είτε να συμφωνήσεις είτε να διαφωνήσεις. Στο τέλος, όποιο κι αν είναι το συναισθήμα που ζύπνησε, πάντα μένει κάτι που ανήκει μόνο σε εσένα, μια αλήθεια που φωτίζει τον εσωτερικό σου κόσμο.

Υπάρχει κάποιο αγαπημένο βιβλίο που θα θέλατε να γίνει ταινία; Το βιβλίο με τίτλο «Ο νόμος που γίνεται δύναμη» του Πέτρου Παπαδόπουλου. Είναι μια πραγματική γροθιά στο στομάχι γιατί μέσα από την προσωπική ιστορία του αναδεικνύεται η δύναμη της ζωής απέναντι στη δυσκολία, η επιμονή και η αξιοπρέπεια που συγκαλύπτει τόσο ένα βιβλίο ώστε να προκαλέσει έντονα συναισθήματα, συζητήσεις ή αμφισβητήσεις. Όμως αυτά είναι ακριβώς η δύναμη της λογοτεχνίας, να μας ταράξει, να μας φέρνει αντιμέτωπους με τον εαυτό μας και να ανοίγει νέους δρόμους σκέψης και συναισθήσεως.

Τι σημαίνουν οι «Σιωπές» του βιβλίου σας; Οι «Σιωπές» δεν είναι απουσία, ούτε κενό. Είναι στιγμές που αναδύονται ανολοκλήρωτα συναισθήματα, φόβοι, ελπίδες και μικρές αλήθειες που συχνά παραβλέπουμε. Μας επιτρέπουν να ακούσουμε τον άλλο και τον ίδιο μας τον εαυτό, να φωτίσουμε τα ρήγματα και τις απώλειες και μέσα από αυτά να βρούμε φως και αναπνοή.

Ποια είναι τα κοινά χαρακτηριστικά των ποιημάτων που διαβάζουμε στο βιβλίο; Κοινά χαρακτηριστικά τους είναι ο στοχασμός και η αναζήτηση της εσωτερικής αλήθειας. Υπάρχει συνέχεια στη θεματική όπου η σιωπή, η αγάπη, η αναγέννηση και η εσωτερική αναζήτηση διαπλέκονται δημιουργώντας έναν κόσμο που φωτίζει τις μικρές και μεγάλες στιγμές της ύπαρξης.

Το έργο του Αντριου Τόμας Χουάνγκ «Το ελάφι των εννέα χρωμάτων», που αποτελείται από μία εγκατάσταση και μία ταινία, παρουσιάζεται στο πλαίσιο της έκθεσης «Techne: Homecoming» στον νέο χώρο του Onassis ONX Studio, στη Νέα Υόρκη.

Η τέχνη στην καρδιά της ΝΥ

Το ONX Studio της Στέγης του Ιδρύματος Ωνάση μετακόμισε από την 5η Λεωφόρο στο Σόχο

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΣΑΜΠΑΝΗ**

Αν και στο Μανχάταν υψώνονται μερικοί από τους πιο εντυπωσιακούς ουρανοξύστες στον κόσμο, το Σόχο «αρνείται το ύψος του». Ανάμεσα στα γιγαντιαία κτίρια της πόλης, τα χαμηλά, κυτταροειδή οικοδομήματα αυτής της περιοχής κρατούν το βλέμμα στο επίπεδο του δρόμου· εκεί όπου η τέχνη εμφανίζεται σχεδόν φυσικά στην καθημερινή διαδρομή, πίσω από τις τζαμαρίες των γκαλερί, ως αναπόσπαστο κομμάτι του αστικού τοπίου. Από τη δεκαετία του 1960, όταν τα παλιά βιομηχανικά κτίρια μετατράπηκαν σε εργαστήρια και lofts καλλιτεχνών, το Σόχο λειτουργήσε ως χώρος δοκιμής για νέες μορφές τέχνης, πριν αυτές γίνουν ορατές αλλού στη Νέα Υόρκη.

Γειτονιά με παλιό
«Η μετακίνηση από μια πιο εταιρική και πολυτελή περιοχή σε μια γειτονιά όπου ο παλιός της τέχνης είναι συνεχής, σηματοδοτεί μια ουσιαστική αλλαγή», λέει ο Πρόεδρος Τσιαβός, επικεφαλής Ψηφιακής Ανάπτυξης και Καινοτομίας του Ιδρύματος Ωνάση.

Λίγο νοτιότερα, εκεί όπου η περιοχή συναντά την Τραϊμπέκα, η καλλιτεχνική ενέργεια όχι μόνο συνεχίζεται αλλά απογειώνεται. Στην Broadway, το κτίριο 390, που στέκει ακριβώς απέναντι από μια γκαλερί, η οποία φιλοξενεί αυτή την περίοδο την έκθεση «The moon watches the Earth» της Κίκι Σμιθ, ξεχωρίζει διακριτικά ανάμεσα στους δεκάδες χώρους τέχνης. Στον 4ο όροφο βρίσκεται πλέον ο νέος χώρος του ONX Studio της Στέγης του Ιδρύματος Ωνάση, το οποίο μετακόμισε από το Olympic Tower στην 5th Avenue, σε μία περιοχή εντελώς «καλλιτεχνική».

«Η μετακίνηση από μια πιο εταιρική και πολυτελή περιοχή σε μια γειτονιά όπου ο παλιός της τέχνης είναι συνεχής, σηματοδοτεί μια ουσιαστική αλλαγή. Η Τραϊμπέκα, ως κέντρο δημιουργιών, προσφέρει το ιδανικό περιβάλλον για ένα χώρο που δεν λειτουργεί απλώς ως γκαλερί, αλλά και ως εργαστήριο, χώρος παρουσιάσεων και πεδίο πειραματισμού», μου λέει ο επικεφαλής Ψηφιακής Ανάπτυξης και Καινοτομίας του Ιδρύματος Ωνάση, Πρόεδρος Τσιαβός.

Μέσα σε αυτή τη δημιουργική ατμόσφαιρα, το ONX Studio εγκαινίασε την προηγούμενη εβδομάδα το νέο του σπίτι στη Νέα Υόρκη, με την έκθεση «Techne: Homecoming», που θέτει το ερώτημα του «τι σημαίνει οικογένεια και σπίτι» σε έξι καλλιτέχνες και η οποία συνδέεται άμεσα με τη φετινή θεματική της Στέγης.

Τα εγκαίνια

Την προηγούμενη Παρασκευή, στα εγκαίνια της έκθεσης, βρεθήκαμε ανάμεσα σε νέους καλλιτέχνες, επιμελητές από μεγάλα μουσεία της Νέας Υόρκης, όπως το MoMA και το Guggenheim, καθώς και μέλη της γενιάς Z, απόλυτα εξοικει-

ωμένα με τα τεχνολογικά μέσα που χρησιμοποιεί η έκθεση, από ψηφιακές εγκαταστάσεις έως διαδραστικά περιβάλλοντα και χωρικές προβολές.

Μέσα σε αυτό το πλήθος βρισκόταν και ο σκηνοθέτης του αγαπημένου «Cellophane» της FKA Twigs και στενός συνεργάτης της Μπιρκ, Αντριου Τόμας Χουάνγκ, τον οποίο ο κόσμος είχε κυριολεκτικά περικυκλώσει για να τον ρωτήσει για το έργο του, «The Deer of Nine Colors» (Το ελάφι των εννέα χρωμάτων), ενώ δεκάδες περίμεναν έξω από την αίθουσα στην οποία το έργο είχε τοποθετηθεί.

Η δημοκρατία της τέχνης

«Πιστεύω στη δημοκρατική δημιουργία τέχνης. Θέλω όλοι, από τον πιο εξοικειωμένο θεατή μέχρι τη γιαγιά μου, να καταλαβαίνουν το έργο. Δεν ήθελα να κάνω απλώς ένα γλυπτό το οποίο προσπαθεί να αποκωδικοποιήσει, αλλά και μία ταινία που εξηγεί το έργο αυτό», μου λέει την ώρα που δύο επισκέπτες της έκθεσης του ζητούν να φωτογραφηθούν.

Μπαίνοντας στη σκοτεινή αίθουσα, το πρώτο πράγμα που παρατηρεί ο επισκέπτης είναι μία κεφαλή ελαφιού. Πρόκειται για μία μπλε μάσκα-γλυπτό, με τεράστια χρυσά κέρατα, κατασκευασμένη σαν τελετουργικό αντικείμενο, το οποίο αποτελεί

το υλικό αποτύπωμα της μυθικής οντότητας της ταινίας, η οποία προβάλλεται σε τρεις ξεχωριστούς προτζέκτορες. Η ταινία, που αφορά μια σύγχρονη επανερμηνεία ενός ομώνυμου βουδιστικού μύθου, τοποθετείται στη σημερινή Μπανγκόκ και αφηγείται την ιστορία μιας τρανς γυναίκας που, μέσα από την τεχνολογία, προσπαθεί να αναζητήσει την ταυτότητά της και να βρει το πραγματικό της όνομα. Η χρήση της τεχνητής νοημοσύνης από τον Χουάνγκ, αν και διακριτικά ενσωματωμένη ώστε να μη γίνεται άμεσα αντιληπτή, εμφανίζεται σε καίρια πλάνα που λειτουργούν ως καταλύτες για την εξέλιξη της αφήγησης. Η ΑΙ γίνεται καθρέφτης της ταυτότητας που διαφεύγει από την πρωταγωνίστρια, αποκαλύπτοντας τα όρια ανάμεσα στο να παραδίσεις σε αυτήν και στο να τη χρησιμοποιείς ως εργαλείο για να ανακτήσεις τον έλεγχο του εαυτού σου ή της μνήμης σου.

Κλείνοντας την πόρτα πίσω μας και βγαίνοντας στην κεντρική αίθουσα του στούντιο, συναντάμε, μεταξύ άλλων έργων, το «MEMOS» των Ναταλίας Μαντά και Αιάντος Κόκκαλη. Τα κεραμικά γλυπτά της Μαντά μοιάζουν με ζωντανά πλάσματα και ταυτόχρονα με αρχαϊκά αγγεία, σαν θραύσματα μιας ιστορίας που δεν επιώθηκε ποτέ. Πίσω τους, σε μια

οθόνη, το βίντεο του Κόκκαλη, μέσα από ψηφιακή προσομοίωση και CGI (Computer Generated Imagery), δίνει στα γλυπτά κίνηση, αφηγούμενο, μέσα από τη φόρμα του ψευδοντοκιμαντέρ, το πού «ζούσαν» και πώς η ανθρώπινη παρέμβαση τα διέγραψε από την ιστορία.

Κόμβος δημιουργίας

Πέρα όμως από τα έργα που αναπτύσσονται μέσα στο ίδιο το ONX Studio, το οποίο προσφέρει στους καλλιτέχνες τα τεχνικά μέσα και την υποστήριξη για να εξελίξουν τις ιδέες τους, η συνεργασία της ομάδας του ONX με πολιτιστικούς θεσμούς της πόλης, όπως το MoMA PS1, ενισχύει ακόμη περισσότερο τον ρόλο του ως κόμβου δημιουργίας. Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται και η σύμπραξη με το «Under the Radar Festival», ένα σημείο αναφοράς για τις παραστατικές τέχνες στη Νέα Υόρκη, του οποίου μεγάλος φαν είναι και ο νεοεκλεγμένος δήμαρχος Ζόραν Μαμντάνι, μοιράζοντας μάλιστα χιλιάδες δωρεάν εισιτήρια σε πολίτες για να παρακολουθήσουν τις παραστάσεις.

Το φεστιβάλ φέτος άνοιξε την αυλαία του στο Skirball Center for the Performing Arts, με το «MAMI» του Μάριο Μπανούσι, σε ανάθεση και παραγωγή της Στέγης του Ιδρύματος Ωνάση, το οποίο ταξίδεψε, μετά την

Αβινιόν, στην Αμερική στο πλαίσιο του Onassis Stegi Touring Program. Εξω από το θέατρο, στις 7 Ιανουαρίου, ο κόσμος είχε συγκεντρωθεί από νωρίς, γεμίζοντας έπειτα από λίγο ασφυκτικά την αίθουσα, η οποία –με τη διδάξη και την ατμόσφαιρά της– θυμίζει έντονα την κεντρική σκηνή της Στέγης, όπου το έργο είχε κάνει την παγκόσμια πρεμιέρα του τον Φεβρουάριο. Ακόμη και για εμένα, που είχα παρακολουθήσει το «MAMI» στην Αθήνα, η είσοδος στον χώρο με ξάφνιασε. Υστερα από μια ολόκληρη μέρα ανάμεσα σε ουρανοξύστες, γυάλινες προσόψεις και τον ασταμάτητο ρυθμό της πόλης, το φωτεινό σπίτι του σκηνοθέτη και η μοναχική ξύλινη κολόνα με τη λάμπα πάγωσαν για μια στιγμή το βλέμμα μου.

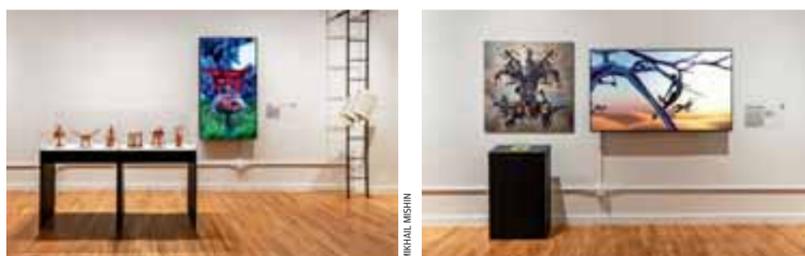
Παρ' όλα αυτά, η αίσθηση που απέπνεε το έργο δεν ήταν ξένη προς την πόλη. Αντίθετα, κουβαλούσε μια πρωταρχική, σχεδόν αρχέγονη οικειότητα. «Αρχισα να σκέφτομαι συνέχεια το σπίτι μου στη Φλόριντα. Δεν μοιάζει καθόλου με αυτό που είδα στη σκηνή, αλλά μου προκάλεσε το ίδιο συναίσθημα», μου είπε ένας θεατής λίγα λεπτά μετά το τέλος της παράστασης. Συζητούσε με ενθουσιασμό για το «MAMI» με την παρέα του, όλοι τους Αμερικανοί – νεαροί Gen Zers που έχουν αφήσει τις περιοχές όπου μεγάλωσαν για να σπουδάσουν και να ζήσουν στη Νέα Υόρκη. «Το πιο πρωτοποριακό είναι το γεγονός ότι δεν περίμενα, μέσα σε ένα φεστιβάλ που φημίζεται για την avant-garde αισθητική του, να βρεθώ κοντά σε κάτι τόσο προσωπικό και οικείο για εμένα», συνέχισε.

Παντού είναι Βαλκάνια

Το «MAMI», χωρίς να χρησιμοποιεί καθόλου τον λόγο, «μιλά» μια ανθρώπινη, καθολική γλώσσα, που στηρίζεται στη μνήμη της μητρότητας – ένα κοινό σημείο αναφοράς για όλους. «Αν και συνήθως οι άνθρωποι ταυτίζονται με πράγματα που ήδη γνωρίζουν ή που ταιριάζουν στο γούστο τους, πιστεύω ότι το έργο άρεσε και σε θεατές που δεν έχουν καμία σχέση με τα Βαλκάνια», μου λέει ο καλλιτεχνικός διευθυντής του Skirball, Τζέι Γουέγκμαν. «Στις Ηνωμένες Πολιτείες δεν βλέπουμε συχνά δουλειές σαν κι αυτή. Οι περισσότερες αμερικανικές παραγωγές βασίζονται πολύ στο κείμενο, στη λεκτική αφήγηση. Για αυτό μια δημιουργία χωρίς καθόλου ομιλία θεωρείται κάτι ασυνήθιστο εδώ. Παρ' όλα αυτά, το έργο είναι τόσο οπτικό και ποιητικό, που υπήρχαν πολλοί λόγοι για να το φιλοξενήσουμε στο πρόγραμμά μας», καταλήγει.

Εικόνα ξένη και οικεία

Το «MAMI» του Μάριο Μπανούσι, μετά την Αβινιόν, ταξίδεψε και στην Αμερική. Το φωτεινό σπίτι του σκηνοθέτη και η μοναχική ξύλινη κολόνα με τη λάμπα ξεχώρισαν ανάμεσα στους ουρανοξύστες της πολύβουης πόλης.

Καλλιτέχνες, επιμελητές και επισκέπτες έξω από το κτίριο στο οποίο μετακόμισε το ONX Studio, της Στέγης του Ιδρύματος Ωνάση, στην Τραϊμπέκα, ένα καλλιτεχνικό κέντρο της Νέας Υόρκης, το βράδυ των εγκαίνιων. Κάτω, το κοινό έργο «MEMOS» των Ναταλίας Μαντά και Αιάντος Κόκκαλη και δίπλα το «N'Zinga Mbondo» της Νταμάρα Ινγκλές.

Θαύμα πολιτισμού στο Βελβεντό

Πλούτος ιδεών και δραστηριοτήτων από την Παιδική Βιβλιοθήκη, που αποτελεί σημείο αναφοράς

Της ΜΑΡΙΑΣ ΤΟΠΑΛΗ

Όσες και όσοι βρεθήκαμε στο Βελβεντό Κοζάνης το τελευταίο Σαββατοκύριακο του Νοεμβρίου 2025, στις εκδηλώσεις για τις Παιδικές και Εφηβικές Βιβλιοθήκες, ζήσαμε πολιτισμικό σοκ. Συλλαμβάνω έκτοτε τον εαυτό μου, την ώρα που πάει να βουλιάξει στον ανατολικό αυτοοικτιρισμό του «τίποτε δεν αλλάζει», να πατάει, πλέον, φρένο. Να θυμάται: στο Βελβεντό (αλλά και σε επτά ακόμη μέρη της Ελλάδας), λίγο σαν παραμύθι, λίγο σαν αμερικανικό σινεμά με χάπι εντ, κάποιες τα καταφέρνουν. Ποιες «τρέχουν» τις Παιδικές και Εφηβικές Βιβλιοθήκες από το Βελβεντό και τη Ραψάνη μέχρι την Κόνιτσα, το Καραμπουρνάκι, τα Καλύβια, το Ψυχικό, την Κηφισιά, την Αμοργό; Παράξενο δίκτυο, απρόσμενοι συνδυασμοί, ασυνήθιστοι άνθρωποι – πρόκειται για 8+1 τρομερές γυναίκες ηλικίας 30-60 ετών.

«Για δεύτερη χρονιά η Παιδική Βιβλιοθήκη Βελβεντού έγινε το εργαστήριο ιδεών για το τι σημαίνει μια βιβλιοθήκη για παιδιά. Από το Βελβεντό, μια μικρή κοινότητα που μπορεί να ανοίγεται και να ακούγεται πολύ πιο μακριά και να γίνεται πρότυπο. Αυτός είναι ο στόχος που θα θέλαμε να φτάσουμε με πολλή δουλειά όλο τον χρόνο, ιδέες, συζητήσεις, προβληματισμούς. Σε αυτό το έργο θα χαιρόμασταν να πάρουν μέρος κι άλλοι, κάτοικοι, βιβλιοθηκονόμοι, εκπαιδευτικοί», γράφει στο Facebook η «ψυχή» του Δικτύου, Ειρήνη Βοκοποπούλου.

Η ίδια αποτελεί κιβωτό μνήμης που ανάγεται στη δεκαετία του '80, όταν η Γαλλίδα προστάτις των γραμμάτων και των τεχνών Αν Σλουμπερζέ (1905-1993) φύτεψε, με τη βοήθεια του Κώστα Σημίτη, 22 Παιδικές και Εφηβικές Βιβλιοθήκες-κόμβους γνώσης και δημιουργικότητας, σε ισάριθμες ελληνικές αγροτικές περιοχές.

Χρειάζεται να πούμε ότι, λίγο αργότερα, η υπόθεση μαράζωσε,

αφού η πολιτική δεν στήριξε το εγχείρημα;

Η Σλουμπερζέ αποσύρθηκε απογοητευμένη. Ομως ο σπόρος φύτευσε στο Βελβεντό. Τώρα το δέντρο μεγαλώνει. Παρακολουθώντας τις εκδηλώσεις έτριβα τα μάτια μου για όσα δεν πίστευα κουνούσα το κεφάλι μου για όσα αγνοούσα. Στους πρόποδες των Πιερίων, με θέα τον Αλιάκμονα, τη λίμνη του φράγματος, τους

αμπελώνες, με το εξαιρετικό φαγητό και το κρασί, τους ευγενικούς ανθρώπους, τα ωραία αρχοντικά, τα ντόπια γλυκά, το λαογραφικό μουσείο-κόσμημα, φτιαγμένο με την τελευταία λέξη της μουσειολογίας, θάλλει, στον απόηχο του έργου της Σλουμπερζέ, στα όρια του μύθου, η Βιβλιοθήκη για Παιδιά και Εφήβους. Υλικά και συμβολικά στεγάζει πλούτο ιδεών και δραστηριοτή-

των με άξονα τα παιδιά και τα βιβλία. Κι όταν σε αυτόν τον χώρο, τόσο τέλεια σχεδιασμένο και εξοπλισμένο που θα πίστευες ότι βρισκόσαι στο Μόναχο ή στη Βοστώνη, πήραν τον λόγο οι βιβλιοθηκονόμοι που συγκροτούν το Δίκτυο, απολαύσαμε πυκνό, συγκροτημένο λόγο, πληροφόρητα αυστηρό πλαίσιο δράσης, επισπράξαμε μοίρασμα, σχεδιασμό, αρχές. Όλα χάρη στην πρωτοβου-

λία ανθρώπων που εργάζονται σε τέτοιες βιβλιοθήκες, αλλά και στην τοπική κοινωνία και στον δήμο που στηρίζει. Πώς θα ήταν άραγε η ζωή μας αν αυτός ο δημόσιος τρόπος, αλλά και ο συνδυασμός δημόσιου - ιδιωτικού, που τίποτε δεν έχει να ζηλέψει από το Οσλό ή την Οξφόρδη, γινόταν «η» δημόσια πολιτική της χώρας για τις βιβλιοθήκες; As μη γυρίσουμε πνευρό στη σκέψη αυτή.

«Σαν ναός»

«Καμιά φορά σκέφτομαι», έγραφε ο γνωστός συγγραφέας Γιάννης Παλαβός στην ιστοσελίδα bookbook (23.10.2012), «μισοσσοβαρά, ότι για μένα που δε θρησκοεύομαι οι βιβλιοθήκες είναι ό,τι πλησιέστερο σε ναό. Είναι ένας χώρος όπου είμαι καλοδεχούμενος ανεξαρτήτως τού ποιος ή πώς είμαι, ένας χώρος όπου βρίσκω ψυχία, όπου ανοίγω εσωτερικό διάλογο με φωνές υπερβατικές. Όπως και να 'χει, στις βιβλιοθήκες οφείλω την επαφή μου με τη λογοτεχνία, με την ανάγνωση και τη γραφή ως αισθητικά γεγονότα και τρόπους αυτοκατανόησης. Μεγαλώνοντας σ' ένα σπίτι όπου δεν υπήρχαν βιβλία, περνούσα πολλά απογεύματα στην παιδική και εφηβική βιβλιοθήκη του Βελβεντού, της κομμόπολης όπου γεννήθηκα κι έζησα μέχρι να φύγω για σπουδές».

Τι άλλο χρειάζεται να προστεθεί στο οφθαλμοφανές και στο αυτονόητο; Χρειαστήκαμε άλλοτε ένα Μεσολόγγι; Χρειαζόμαστε σήμερα, πολλαπλασιασμένο, το Βελβεντό.

Η Παιδική Βιβλιοθήκη Βελβεντού, ένα δημιουργικό εργαστήριο ιδεών για το τι σημαίνει βιβλιοθήκη για παιδιά.

ΤΟ **LOVE 100.7 FM** ΚΑΙ Η **lacta**
98.1 & 105.7

ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΥΝ

Δέσποινα Βασιλή

“Όσα αγαπάω”

16 | 02 ΔΕΥΤΕΡΑ
ΩΡΑ 20:30

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

GALAXIAS live PRODUCTIONS

ΜΕΓΑΛΟΙ ΧΟΡΗΓΟΙ

ΧΟΡΗΓΟΙ

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ

ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΧΟΡΗΓΟΣ
ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΩΝ

ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΑΠΟ ΤΟ

7777 7040

ΜΟΥΣΙΚΗ

Του ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ

Ο Λεωνίδας Καβάκος και ο Τιμόθεος Γαβριηλίδης - Πέτρην έδωσαν ερμηνείες που σπάνια έχουν ακουστεί στην αίθουσα «Χρίστος Δ. Λαμπράκης».

Νεανικός παλμός και εμπειρία ετών

Δύο ενδιαφέρουσες συναυλίες πραγματοποιήθηκαν στην αίθουσα «Χρίστος Δ. Λαμπράκης» την εβδομάδα πριν από τα Χριστούγεννα. Εκείνη της 20ής Δεκεμβρίου επεφύλασσε την πιο μεγάλη έκπληξη. Μετά το θερμό χειροκρότημα στο τέλος του προγράμματός τους, τα μέλη της Ελληνικής Συμφωνικής Ορχήστρας Νέων υπό τον αρχιμουσικό τους Διονύση Γραμμένο τραγούδησαν ένα μοτέτο του Μπρούκνερ. Κατ' αρχάς, δεν είναι διόλου αυτονόητο ότι οι μουσικοί μιας ορχήστρας, και μάλιστα νέων, είναι σε θέση να τραγουδήσουν και κατά δεύτερον, ότι μπορούν να το πράξουν με τρόπο που θα έκανε αρκετά επαγγελματικά σύνολα να κλωδιάσουν.

Νωρίτερα, οι νεαροί μουσικοί είχαν αποδώσει εξαιρετικά τη Συμφωνία «του Νέου Κόσμου» του Ντβόρζακ. Ο Γραμμένος διπύθυνε με πλαστικότητα τη σκαν-

όπως και λυρισμό, ενώ ακόμα και οι λεπτομέρειες φανέρωναν παρόμοια επεξεργασία. Στη συνέχεια, η μουσική του Ραβέλ με τις πολύ διαφορετικές ποιότητες της απέσπασε μια ερμηνεία ξεχωριστής τρυφερότητας και ευγένειας.

Εξαιρετικοί μουσικοί

Τέσσερις μέρες νωρίτερα, στις 16 Δεκεμβρίου, το σύνολο «Οι ανθούσες τέχνες» επέστρεψε στην αίθουσα «Χρίστος Δ. Λαμπράκης» για τέσσερις από τις έξι καντάτες του «Ορατορίου των Χριστουγέννων» του Γιόχαν Σεμπάστιαν Μπαχ. Μία από τις ιστορικές και από τις πλέον σημαντικές ορχήστρες με όργανα εποχής, οι «Ανθούσες τέχνες» δημιουργήθηκαν από τον Ουίλιαμ Κρίστι, υπό τη διεύθυνση του οποίου έχουν εμφανιστεί αρκετές φορές στην Αθήνα.

Αυτή τη φορά διπύθυνε ο Πολ Αγκνίου, συν-διευθυντής του συνόλου, ο οποίος πρότεινε μία ιδιαίτερα ζωηρή απόδοση της μουσικής, που ξεχώρισε για το πλήθος των αποχρώσεων που επιτρέπει η ποικιλία των διαφορετικών χρωμάτων των ξύλινων και χάλκινων πνευστών της ορχήστρας. Η ταχύτητα που επέλεγε ο Αγκνίου στα ζωηρά μέρη δεν τον εμπόδιζε να διαμορφώνει τις φράσεις με πλαστικότητα, δίνοντας ευχάριστο παλμό στη μουσική.

Η μόλις οκταμελής χορωδία που ενισχυόταν από τους τέσσερις μονωδούς, ακολουθούσε χωρίς δυσκολία τις υποδείξεις του, παράγοντας ένα εξαιρετικό ηχητικό αποτέλεσμα. Σε ό,τι αφορά τους μουσικούς, οφείλει κανείς ξεχωριστή μνεία στον τρομπετίστα Ρούμπεκτ Ντρές, του οποίου ο λαμπερός ήχος και οι γάργαρες τριλίες απογειώσαν ειδικά το τελικό χορωδιακό.

Κύριο στοιχείο κάθε καντάτας είναι οι άριες, συχνά με δεξιοτεχνικές δυσκολίες αλλά πάντοτε με απαιτήσεις έκφρασης. Το κουνιέτο των μονωδών που τις απέδωσε ανταποκρίθηκε μονάχα εν μέρει. Κρατά κανείς τη θεατρικότητα του τονόρου Νικ Πρίτσαρντ ως Ευαγγελιστή, το ευαίσθητο, γεμάτο αποχρώσεις τραγούδι του τονόρου Μπασιτιάν Ριμοντί και τη στιβαρή φωνητική παρουσία του βαθύφωνου Αντρέας Βολφ. Μάλλον μονόχρωμο και δίχως την απαιτούμενη άρθρωση ήταν το τραγούδι της υψιφώνου Μίριαμ Αλαν, ενώ αξιοπρεπής αλλά χωρίς ιδιαίτερες αξιώσεις υπήρξε η άλλο Τζόρτζια Μπουράσκο. Η ανισότητα ανάμεσα στους μονωδούς, τη χορωδία και το ενόργανο σύνολο περιορίσε την επιτυχία.

Marty Supreme ★★★
ΔΡΑΜΑ (2025), 150'
Σκηνοθεσία: Τζος Σάφντι
Ερμηνείες: Τιμοτέ Σαλαμέ, Γκουίνεθ Πάλτροου

★ κακό
★★ μέτριο
★★★ καλό
★★★★ πολύ καλό
★★★★★ εξαιρετικό

CINEMA

Του ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ

Ο Τιμοτέ Σαλαμέ σε σκηνή της ταινίας «Marty Supreme». Μετά τη βράβευση στις Χρυσές Σφαίρες, ο 30χρονος ηθοποιός θα πάει στη φετινή τελετή των Όσκαρ με αυτοπεποίθηση αντίστοιχη με του ήρωα που ενσαρκώνει.

Κυνηγώντας το όνειρο με μια μικρή ρακέτα

Ο Τιμοτέ Σαλαμέ σε οσκαρική ερμηνεία

Από τις πιο πολυσυζητημένες ταινίες της φετινής οσκαρικής σεζόν, ανέδειξε πριν από μερικές μέρες τον πρωταγωνιστή, Τιμοτέ Σαλαμέ, ο οποίος βραβεύτηκε με τη Χρυσή Σφαίρα α' ανδρικού ρόλου στην κατηγορία μιούζικαλ/κωμωδία. Ο διαρκώς ανερχόμενος αστέρας ερμηνεύει εδώ τον Μάρτι Μάουζερ, έναν νεαρό άνδρα ο οποίος φιλοδοξεί να γίνει ο κορυφαίος αθλητής πινγκ πονγκ παγκοσμίως, ορμώμενος από τη Νέα Υόρκη των αρχών της δεκαετίας του 1950. Καθώς η υπέρμετρη αυτοπεποίθησή του τον οδηγεί συχνά στην αυτοκαταστροφή και ο κόσμος γύρω του τον περιγελά, ο Μάρτι θα επιδοθεί σε μια φρενήρη κούρσα με αντίπαλο (και) τον χρόνο, προκειμένου να μην αφήσει το όνειρό του να εξανεμιστεί.

Πυρετώδης ρυθμός

Γνωστός για τον πυρετώδη ρυθμό που δίνει στις ταινίες του, ο Τζος Σάφντι κάνει και εδώ ακριβώς το ίδιο, διαλέγοντας

έναν μάλλον παράξενο κεντρικό ήρωα. Η (εν μέρει αληθινή, εν μέρει επινοημένη) αθλητική βιογραφία ενός πονέρου της επιτραπέζιας αντισφαίρισης αποκτά νόημα μόνο μέσα από το καθρέφτισμά της στο ευρύτερο θέμα του αμερικανικού ονείρου.

Ασφυκτιώντας ανάμεσα στους οικογενειακούς περιορισμούς και στην ανέχεια, ο ολοφάνερα χαρισματικός νεαρός εξισορροπεί τις ελλείψεις με εξωφρενικές δόσεις αυτοπεποίθησης και μια δική του, ιδιότυπη ερμηνεία του διάσημου μότο «fake it until you make it».

Γενικός η διαχωριστική γραμμή ανάμεσα στην εξύψωση του πρωταγωνιστή και στην κριτική ματιά απέναντί του μοιάζει εξαιρετικά λεπτή, μέσα σε ένα ευρύτερο πλαίσιο, το οποίο ξεχειλίζει κυνισμό και σκληρότητα.

Κάπου εκεί τοποθετείται και ο χαρακτήρας της Γκουίνεθ Πάλτροου, η οποία υποδύεται μια κινηματογραφική star του παρελθόντος, μια γυναίκα του «παλιού

κόσμου», που φέρνει μαζί της ένα ρομαντισμό εντελώς ξένο προς τον Μάρτι.

Η δεξιοτεχνία του τελευταίου στο πινγκ πονγκ μπορεί να συγκριθεί μόνο με την ικανότητά του στα... λόγια, με τον ίδιο να πιστεύει ολοφάνερα ότι μπορεί να ξεφύγει από οποιαδήποτε κακοτοπιά απλώς πείθοντας τον συνομιλητή του. Όταν φυσικά και αυτή η πεποίθηση μεταιώνεται, ο ίδιος πλησιάζει όλο και περισσότερο τα όρια του τραγικού ήρωα.

Ένταση

Ο Τιμοτέ Σαλαμέ είναι όντως εκπληκτικός, ερμηνεύοντας με το απαραίτητο νεύρο και ένταση τον χαρακτήρα, βάζοντας έτσι πλώρη και για το πρώτο Όσκαρ της καριέρας του. Συνοδικά η ταινία του Σάφντι είναι καλογοητευμένη και ενδιαφέρουσα, αν και κάπως συγκεχυμένη ως προς τα δεύτερα επίπεδά της. Επιπλέον, η διάρκειά των δύομισι ωρών κρίνεται τουλάχιστον υπερβολική.

HOME CINEMA

Ένας φόνος από δύο οπτικές γωνίες

Η δική του και η δική της ΜΥΣΤΗΡΙΟΥ (2026)

Δημιουργός: Ουίλιαμ Ολντρόιντ
Ερμηνείες: Τέσα Τόμπσον, Τζον Μπέρνθαλ

Η πλατφόρμα του Netflix συνεχίζει να μας τροφοδοτεί με ασυνήθιστες μίνι σειρές για όλα τα γούστα.

Αυτή τη φορά το σκηνικό στήνεται στην επαρχιακή Αμερική, εκεί όπου μια επιτυχημένη δημοσιογράφος (Τέσα Τόμπσον) φτάνει για να καλύψει μια υπόθεση δολοφονίας, στον τόπο όπου μεγάλωσε. Επικεφαλής της έρευνας, ωστόσο, είναι ο ντετέκτιβ πρώην σύζυγός της (Τζον Μπέρνθαλ), με τον οποίο θα έρθουν σε σύγκρουση, καθώς το σκοτεινό παρελθόν της περιοχής αναδύεται επίσης για να τους στοιχειώσει. Η σειρά των έξι επεισοδίων ταυτίζει τον τίτλο με την προσέγγισή της: ουσιαστικά αυτό που βλέπουμε εδώ είναι δύο διαφορετικές οπτικές,

«τη δική του και τη δική της», με τον θεατή να καλείται (έμμεσα) να δεχθεί ή να απορρίψει όσα εκτυλίσσονται στην πορεία. Όπως είναι λογικό, οι ανατροπές και το σασπένς έχουν τον πρώτο λόγο, σε ένα ενδιαφέρον σύνολο, το οποίο εμπλουτίζει και η παρουσία των δύο κολιγουντιανών αστέρων στους βασικούς ρόλους. Οι αινιγματικοί χαρακτήρες που ερμηνεύουν, απαντούν όλο και πιο συχνά στις σύγχρονες σειρές μυστηρίου, ωστόσο είναι λίγες αυτές οι οποίες καταφέρνουν να εκπλήξουν τον θεατή ακόμη και στην τελική ευθεία του τελευταίου επεισοδίου τους.

Νυχτερινή εφημερία

ΔΡΑΜΑ (2025), 87'
Σκηνοθεσία: Πέτρα Μπιοντίνια Βόλπε
Ερμηνείες: Λεόνι Μπένες, Σόνια Ρίτζεν

Από την πλατφόρμα του Cinobo επιλέγουμε ένα μάλλον αναπα-

ντεχο φιλμ, που μας έρχεται από την Ελβετία.

Εκεί, μια νεαρή νοσηλεύτρια αγωνίζεται να τα βγάλει πέρα στη νυχτερινή εφημερία της, εν μέσω ελλείψεων προσωπικού και ενός πολύ φορτωμένου τμήματος. Καθώς οι ώρες περνούν, η Φλόρια φτάνει στα όριά της, προσπαθώντας να εξυπηρετήσει τις διαφορετικές ανάγκες των ασθενών.

Η Λεόνι Μπένες, την οποία γνωρίσαμε στο «Γραφείο των καθηγητών», είναι υποδειγματική ερμηνεύοντας μια αληθινή υπερηρωίδα, δίχως μπερτά και δυνάμεις, αλλά οπλισμένη με ανθρωπιά, ενσυναίσθηση και επαγγελματισμό.

Η δημιουργός του φιλμ, Πέτρα Βόλπε, επιλέγει να αφηγηθεί την ιστορία της σαν ένα γεμάτο ένταση θρίλερ, που ταρακουνά τον θεατή, μεταδίδοντας κάτι από την αγωνία της πρωταγωνίστριας.

Η Τέσα Τόμπσον πρωταγωνιστεί στη σειρά «Η δική του και η δική της», που προβάλλεται στο Netflix.

Η Λεόνι Μπένες στη «Νυχτερινή εφημερία» υποδύεται μια υπερηρωίδα οπλισμένη με ανθρωπιά.

Στα «έγκατα» της Λυρικής Σκηνής είναι εργώδης η προετοιμασία για την επερχόμενη πρεμιέρα. «Πιστεύω ότι η σημερινή εποχή είναι πολύ πιο σκληρή και απάνθρωπη από αυτό που ζήσαμε τότε, με το AIDS», λέει ο Γ. Κουμεντάκης. «Και συνεχώς αναπτύσσεται ένα μεγάλο κομμάτι ανθρωποφαγίας. Μιλώ γι' αυτό που έχουμε μέσα μας, το οποίο είναι έτοιμο να κατασπαράξει τα πάντα».

Συνέντευξη στη **ΜΑΡΙΑ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Με το ένα χέρι κρατάει τον Δημήτριο Καπετανάκη και με το άλλο τον Κωνσταντίνο Καβάφη, καθώς πορεύεται στην τέταρτη θητεία του ως καλλιτεχνικός διευθυντής της Εθνικής Λυρικής Σκηνής. Ο ένας, είναι ο ποιητής (γεν. 1912) στον οποίο βάσισε το «Ρέκβιεμ για το τέλος του έρωτα», ανάθεση του Δημήτρη Παπαϊωάννου, το 1995, που παρουσιάζεται και πάλι, ύστερα από τριάντα χρόνια, την επερχόμενη εβδομάδα. Ο άλλος, τροφοδότησε το νέο του έργο με τίτλο «Τόσais φοραίς τόσο κοντά να είμαι», που θα δώσει την πρεμιέρα του στο Φεστιβάλ Χορού Βελιγραδίου, τον Απρίλιο. Τέσσερα ποιήματα ερωτικά του Καβάφη («Ο Σεπτέμβρης του 1903», «Ο Δεκέμβρης του 1903», «Μακρυά», «Γκρίζα»), με τέσσερις χορογράφους, μέσα σε μια πρωτότυπη εικαστική - ακουστική εγκατάσταση, με τη συμμετοχή χορευτών, εννέα μουσικών και ενός ψάλτη.

Ο Γιώργος Κουμεντάκης, μάλλον αποκαμωμένος αλλά γαλήνιος και πλήρης, ύστερα από μια μέρα γεμάτη υποχρεώσεις, κάθεται στο γραφείο του στη Λυρική, διευθετώντας τις τελευταίες εκκρεμότητες για την πολυαναμενόμενη παραγωγή του «Ρέκβιεμ». Τρεις ισχυρές υπογραφές δημιουργούν «γεγονός», προκαλώντας κοσμοσυρροή: Γ. Κουμεντάκης (μουσική), Θ. Κουρεντζής (μουσική διεύθυνση), Δ. Παπαϊωάννου (σύλληψη, σκηνοθεσία, χορογραφία, εικαστικός σχεδιασμός). Από τις 24 έως τις 30 Ιανουαρίου, στην αίθουσα Σταύρος Νιάρχος της ΕΛΣ - ΚΠΙΣΝ. Είναι ήδη sold out.

– Το «Ρέκβιεμ» είχε έναν συγκεκριμένο χαρακτήρα και περιεχόμενο. Τρεις δεκαετίες μετά, ποιο είναι το καινούργιο του πλαίσιο;

– Όπως θυμάστε, το «Ενός λεπτού σιγή», μια ενιαία παράσταση, είχε δύο μέρη. Το ένα ήταν η μουσική του Χατζιδάκι με την ποίηση του Χριστιανόπουλου. Ο Δημήτρης Παπαϊωάννου μου ζήτησε να γράψω το «Ρέκβιεμ για το τέλος του έρωτα». Το 1995 ήταν η εποχή που φίλοι, γνωστοί και χιλιάδες άτομα σε όλον τον κόσμο πέθαιναν από AIDS, οπότε του ήταν και μου ήταν απαραίτητο να συμμετάσχω στο δίπτυχο με ένα έργο που θα τοποθετούσε τα πράγματα στην τότε εποχή αλλά ταυτόχρονα θα περνούσε στο πιο φανταστικό και πιο ποιητικό. Υπήρχε πολύ μεγάλη ανασφάλεια, πόνος, θλίψη, θρήνη για όλη αυτή την κατάσταση. Το γεγονός ότι θα το δούμε σε μεγαλύτερη κλίμακα από το 1995, με τη ματιά των νέων ερμηνευτών, του δίνει μια ακόμα μεγαλύτερη δραματική διάσταση, αυτή που έχει και η εποχή μας. Ειδικά με τον Τραμπ, ό,τι βιώνει η queer κοινότητα έχει μια βαθιά απόκλιση από τον ανθρωπισμό. Αρχίζουν πάλι αυτές οι κοινότητες να περνούν στο περιθώριο, όπως ακριβώς τότε στο AIDS, με έναν πιο δύσκολο

Γιώργος Κουμεντάκης, καλλιτεχνικός διευθυντής της Εθνικής Λυρικής Σκηνής

Αν δεν ζητήσουμε όλοι βοήθεια, χαθήκαμε

Η τέταρτη θητεία του, το «Ρέκβιεμ» που παρουσιάζεται ξανά, ύστερα από τριάντα χρόνια, και το νέο του έργο σε ποίηση Καβάφη

Σαράντα λεπτά διαρκεί το «Ρέκβιεμ για το τέλος του έρωτα» που «συνυπογράφουν» ο Γιώργος Κουμεντάκης (μουσική), ο Θεόδωρος Κουρεντζής (μουσική διεύθυνση) και ο Δημήτρης Παπαϊωάννου (σύλληψη, σκηνοθεσία, χορογραφία, εικαστικός σχεδιασμός).

και πιο βάνουσο τρόπο. Πιστεύω ότι η σημερινή εποχή είναι πολύ πιο σκληρή και απάνθρωπη από αυτό που ζήσαμε τότε. Και συνεχώς αναπτύσσεται ένα μεγάλο κομμάτι ανθρωποφαγίας. Μιλώ γι' αυτό που έχουμε μέσα μας, το οποίο είναι έτοιμο να κατασπαράξει τα πάντα. Γιατί; Γιατί δεν μπορούμε να ανεχθούμε τον απέναντι ή τον εαυτό μας στον καθρέφτη ή κάποιον άλλον διαφορετικό.

– Γιατί στραφήκατε στο ποίημα «Λάζαρος» του Δημητρίου Καπετανάκη;

– Δεν ήθελα ο λόγος να προέρχεται από τη νεκρώσιμη Ορθόδοξη ακολουθία ή από την Καθολική. Ηθελα να έχει μια ποιητική διάσταση, για να φανούν όλα αυτά τα αισθήματα και συναισθήματα που βιώναμε όλοι. Το ποίημα αυτό γράφεται από έναν άνθρωπο που επίσης πεθαίνει, νεότερος, στα 32 του. Είναι στο τελευταίο στάδιο της ασθένειας. Εγραψε στα αγγλικά, ήταν ένας σπουδαίος ποιητής σε έναν πολύ συμπακτώμενο χρόνο, και αυτό με ενδιέφερε πολύ για το κομμάτι

της χαμένης νεότητας που προσωποποιείται και στη δική του περίπτωση.

– Και για να εκφράσετε τη σημερινή συνθήκη, πάλι το ίδιο ή κάποιο άλλο ποίημα θα επιλέγατε;

– Πήρα φράσεις απ' το ποίημα που τις έβαζα σε μια κυκλική ροή και έρχεται ο ίδιος λόγος με έναν τρόπο εκφορράς διαφορετικό ή γυρίζει πίσω και μετά κάνει ένα άλμα προς τα μπρος. Ακούς αυτές τις φράσεις κι αυτές μετά είναι σαν καρφιά. Σαν τον χτύπο σε μια πόρτα. Ο χτύπος αυτός σημαίνει θάνατο. Είναι μια γραφή μάλλον διαχρονική. Με έχει στοιχειώσει.

Αν τώρα το ανακάλυπτα, το ίδιο θα χρησιμοποιούσα, και θα σας πω γιατί. Διότι από όλη αυτή την ιστορία, όλα αυτά τα χρόνια, μεγαλώνοντας, οι εποχές άλλαζαν, όλα άλλαζαν, οι σκέψεις, οι επιθυμίες, οι γλώσσες, οι μουσικές, όμως αυτό το ποίημα έμενε πάντα μέσα μου σταθερό, δεν έχει αλλοιωθεί σε τίποτα. Δεν είναι μόνο οι λέξεις, μόνο οι φράσεις που φυσικά υπάρχουν, αλλά

και ο ίδιος ο Καπετανάκης και η εποχή του και η εποχή μου. Και πάμε πίσω στον Καβάφη. Βρίσκω μια γραμμή, μια καμπύλη που τα ενώνει.

– Μου λέτε ότι ανάμεσα στον Καβάφη και στον Καπετανάκη υπάρχει μια άτυπη συνομιλία μέσα σας.

– Είναι η κυκλικότητα της φόρμας. Λέει «καθώς αγωνιζόμουν να θυμηθώ/ ένα μονάχα πράγμα, που φώναζα στον πυρετό μου/ για βοήθεια, βοήθεια». Η λέξη «βοήθεια» επανέρχεται. Μου ήταν τόσο εμφανές ότι πρέπει να ουρλιάξω για βοήθεια, βοήθεια... Τι να πάρω από έναν άλλο στίχο ενώ ο Καπετανάκης μου το δίνει με τέτοια γενναιοδωρία και ταυτίζομαι πλήρως;

– Βοήθεια για τι;

– Μόνο εγώ ζητώ βοήθεια; Μα αν δεν ζητήσουμε όλοι βοήθεια, χαθήκαμε.

– Από πού να ζητήσουμε βοήθεια;

– Απ' τον εαυτό μας; Από τους γύρω μας; Ο ένας έχει ξεχάσει

τον άλλο. Απ' αυτούς που μας κυβερνούν; Απ' αυτούς που διαχειρίζονται το χρήμα; Απ' αυτούς που πολιτεύονται; Απ' αυτούς που δημιουργούν; Από τον Θεό; Από τη φύση;

– Λέτε να μας βοηθήσει κάτι από όλα αυτά;

– Είμαι αισιόδοξος μέσα σε αυτήν την καταχνιά, μέσα σ' αυτόν τον θρήνο και το θολό τοπίο. Ναι, είμαι πολύ αισιόδοξος για ανθρώπους που δεν το περιμένεις τώρα, αλλά που θα έχουν τη δύναμη και την έμπνευση και την καλοσύνη και την αγάπη για το ανθρώπινο είδος, για τη γη, για τον πλανήτη, για τα ζώα, για τα φυτά.

– Μέσα από το συναίσθημα πιστεύετε ότι θα αλλάξουν τα πράγματα;

– Μόνο μέσα από το συναίσθημα θα αλλάξουν. Η υπολογιστική λογική μάς έχει φτάσει εδώ που βρισκόμαστε τώρα.

– Το 2017, όταν αποδεχθήκατε τη θέση, είχατε πει για μία θητεία. Εκτοτε ακολούθησαν τρεις και πάμε για τέταρτη.

– Οντως η επιθυμία μου ήταν για μία θητεία γιατί νόμιζα, μέσα στην αφέλειά μου, ότι σε τρία χρόνια θα μπορούσε να βρεθεί ο τρόπος να επιτευχθούν όλα αυτά τα οποία σκεφτόμουν για έναν οργανισμό τέτοιου μεγέθους. Στα τρία χρόνια, όμως, δεν είχα κάνει παρά ελάχιστα πράγματα από αυτά που φανταζόμουν. Όμως, πλέον, με την απόσταση του χρόνου, μπορώ να πω ότι η αλλαγή εποχής που σηματοδοτήθηκε με τη μεταστέγασή μας στο ΚΠΙΣΝ το 2017 δεν ήταν ούτε αυτονόητη ούτε απλή. Ήταν αποτέλεσμα συστηματικής εργασίας, ίσως και άγνωστων κινδύνων.

Η δεύτερη τριετία ήρθε πολύ φυσιολογικά. Εκεί άρχισε να σπνεται όλο το οραματικό πλαίσιο. Μιλάμε και για το καλλιτεχνικό μέρος, αλλά και για το καθαρά διοικητικό και οικονομικό. Ο οργανισμός άρχισε να ανθίζει με έναν τρόπο γενναιοδωρο. Η βοήθεια από το υπουργείο και προσωπικά από τη Λίνα Μενδώνη ήταν πολύ ουσιαστική. Και δεν είναι μόνο οικονομικό το θέμα. Αν δεν πηγαίνει μαζί με ένα στήριγμα ουσιαστικό, σε ανθρώπινο και ψυχικό επίπεδο, τότε αυτό παραμένει μετέωρο. Φυσικά έχουμε τη μεγάλη φροντίδα και στήριξη του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος και του Ανδρέα Δρακόπουλου προσωπικά. Στη συνέχεια άρχισαν να έρχονται πολλοί σπόνσορες, οι οποίοι αυτή τη στιγμή αυξάνονται. Παράλληλα ο οργανισμός έχει αναπτύξει μεγάλη εξωστρέφεια. Μόνο τον Νοέμβριο είχαμε 72 παραγωγές στην περιφέρεια. Και αυτό είναι ένα ποτάμι το οποίο δεν μπορεί να γυρίσει πίσω. Μέσα από όλα αυτά τα χρόνια καταλαβαίνω ότι, μετά τη θητεία μου, χρειάζεται ένα πρόσωπο με νέες ιδέες, ακόμα και χωρίς αντίστοιχη εμπειρία. Ένας νέος άνθρωπος που θα μπορεί όλο αυτό να το πάει δέκα βήματα μπροστά.

“
Ξανά στο περιθώριο
Με τον Τραμπ, ό,τι βιώνει η queer κοινότητα έχει μια βαθιά απόκλιση από τον ανθρωπισμό. Πάλι αυτές οι κοινότητες περνούν στο περιθώριο, όπως ακριβώς τότε στο AIDS.”

“
Ένα ποτάμι εξωστρέφειας
Ο οργανισμός έχει αναπτύξει μεγάλη εξωστρέφεια. Μόνο τον Νοέμβριο είχαμε 72 παραγωγές στην περιφέρεια. Και αυτό είναι ένα ποτάμι το οποίο δεν μπορεί να γυρίσει πίσω.”

kondratiukinav@sppmedia.com

WIZ GUIDE

20
25

wiz-guide.com

500 BEST

RESTAURANTS

BY

Bank of Cyprus

27 Ιανουαρίου, 2026

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ

ΟΔΗΓΟΥΜΕ ΜΕ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

ΧΟΡΗΓΟΙ

